

ზაზა ვაშაყმაძე

თანამედროვე
ქართული
საეკლესიო
სამართალი

საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა
თბილისი
2011

„თანამედროვე ქართულ საეკლესიო სამართალში“ შეტანილია უნმიდესისა და უნეტარესის, კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის მოღვაწეობის პერიოდში საქართველოს ეკლესიის მიერ მიღებული კანონები – განჩინებები; ასევე დღეს მოქმედი საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება – საქართველოს ეკლესიის ძირითადი კანონი – „კონსტიტუცია“. კონსტიტუციური შეთანხმება კი შემადგენელი ნაწილია ქართული საეკლესიო სამართლისა.

დღემდე ქართული საეკლესიო სამართლის კანონები ერთად თავმოყრილი და გამოცემული არ ყოფილა. წიგნის გამოცემის მიზანია პოპულარიზაცია ქართული საეკლესიო სამართლისა, რათა იგი დაინერგოს როგორც საგანი და დისციპლინა.

წიგნი განკუთვნილია იურიდიული ფაკულტეტის, სასულიერო სემინარიისა და აკადემიის, ეკლესიის ისტორიის შემსწავლელი სტუდენტებისა და პროფესორ-მასწავლებელთათვის, აგრეთვე, ამ დარგით დაინტერესებული მკითხველთა ფართო წრისთვის.

რედაქტორი გვანცა კოპლატაძე, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

რეცენზენტი გრიგოლ რუხაძე, ფილოსოფიის დოქტორი

დაკაბადონება და ყდის დიზაინი გიორგი ბაგრატიონისა

© ზაზა ვაშაყმაძე, 2011

გამომცემლობა ნეკერი, 2011

ISSN 1987-8567

ISBN 978-9941-416-89-7

შესავალი	5
I. წმიდა სინოდის (საეკლესიო კრებების) წარმოშობა, სისტემები და სახეობები	7
II. ქრისტიანული ეკლესიის კანონმდებლობა ეპისკოპოსთა კრების – წმიდა სინოდის მონვევისა და უფლებამოსილების შესახებ.....	14
III. განჩინება როგორც სამართლებრივი აქტი.....	23
IV. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის განჩინებანი 1977-2010 წწ.	27
V. 1995 წლის საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება	158
VI. კონსტიტუციური შეთანხმება	198
VII. სხვა შეთანხმებები ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის.....	204
საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიასა და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს შორის პრობაციონერთა და არაპატიმარ მსჯავრდებულთა რესოციალიზაციის სფეროში...	204
საქართველოს იუსტიციის სამინისტროსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის ხელშეკრულება.....	208
საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის ერთობლივი კომისიის ურთიერთგაგების მემორანდუმი....	211

საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის და საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის შეთანხმება	214
--	-----

VIII. საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის ცნობისა და მტკიცების სიგელი	216
--	------------

გამოყენებული და დამოწმებული ლიტერატურა	221
---	------------

წიგნი ეძღვნება ჩემი პედაგოგების,
დეკანოზ გიორგი საბიაშვილის და
პროფესორ ვალერი სილოგაეას ნათელ ხსოვნას.

შესავალი

თანამედროვე ქართული საეკლესიო სამართალი (საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის განჩინებები, 1977-2010 წწ.) გახლავთ პირველი მცდელობა საეკლესიო კანონმდებლობის ერთად თავმოყრისა და წიგნის სახით წარმოდგენისა.

ეს საკითხი საინტერესო და აქტუალურია რამდენიმე მიზეზის გამო. როდესაც ანალოგიური დასახელების ლიტერატურის მოძიება დავიწყე, აღმოჩნდა, რომ საქართველოში, სამწუხაროდ, ამ საკითხზე ერთად თავმოყრილი მასალები არ არსებობს. ამავე დროს, გულდასაწყვეტია ის გარემოებაც, რომ წმიდა სინოდის განჩინებები, ფაქტობრივად, არ არის შესწავლილი და დამუშავებული ისტორიული, დოგმატური და კანონიკური კუთხით. სამწუხაროა ისიც, რომ ყოველივე ზემოაღნიშნული უცნობია ფართო საზოგადოებისთვის და, გარკვეულწილად, სამღვდელო დასისტვისაც სწორედ იმიტომ, რომ არ არსებობს ერთიანად, ქრონოლოგიურად თავმოყრილი და გამოცემული.

იმ დროს, როდესაც სულ უფრო დიდი ინტერესი ჩნდება სახელმწიფოში ეკლესიის მიმართ, ბუნებრივია, ეს მოითხოვს დახვეწილ ურთიერთობებს სახელმწიფოდან ეკლესიის მიმართ, ასევე ყურადღება მისაქცევია ეკლესიიდან ამ საკითხისადმი, რამეთუ იზრდება როგორც მრევლი, ასევე სამღვდელო დასიც.

ადრე არ არსებობდა საეკლესიო სამართალი როგორც დამოუკიდებელი დისციპლინა. ღვთის წყალობითა და ამ დარგის სპეცილისტების მონდომებით, იწყება პირველი ნაბიჯების გადადგმა ქართული საეკლესიო სამართლის ჩამოყალიბების გზაზე.

სამართლის ამ დარგის განვითარება მით უფრო საშური

საქმეა, რადგან, როგორც აღვნიშნეთ, საზოგადოებაში ჩნდება ინტერესი ამ საკითხისადმი და ეკლესიაში იზრდება მღვდელ-მსახურთა და მრევლის ოდენობა. მათ შორის ურთიერთობა, ბუნებრივია, კანონიკური სამართლით უნდა დარეგულირდეს.

საეკლესიო სამართალი აქტუალურია დღეს, როდესაც ქვეყანაში მომძლავრებულია ათასნაირი რელიგიური სექტა. რაც დრო გადის, ამ თემის აქტუალობა მით უფრო იზრდება.

სწორედ ზემოაღნიშნული საკითხების დარეგულირებას ისახავს მიზნად ამ წიგნის გამოცემა.

როგორც მოგახსენეთ, ეს წიგნი გახლავთ პირველი მცდელობა ქართული საეკლესიო სამართლის შექმნისა და ჩამოყალიბების გზაზე და, ბუნებრივია, ხარვეზებისგან დაზღვეული არ ვარ. სამომავლოდ გათვალისწინებული იქნება ყველა წინადადება და შენიშვნა. წიგნში განხილულ პერიოდს, 1977-2010 წლებს, ანუ უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II მოღვაწეობის ეპოქას, რამდენიმე წლის განჩინებები აკლია და არ არის გამორიცხული მომავალში (ახალმოძიელული მასალისა და შენიშვნების გათვალისწინებით) წიგნი ახალი რედაქციით გამოიცეს.

წიგნში წმინდა სინოდის განჩინებების გარდა შესულია დღეს მოქმედი საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება, კონსტიტუციური შეთანხმება და სხვა შეთანხმებები ქართული ეკლესიისა და სახელმწიფოს მიერ, ასევე საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის ცნობის დოკუმენტი.

სწორედ ზემოთჩამოთვლილი სამართლებრივი აქტების ერთობლიობა წარმოადგენს თანამედროვე ქართულ საეკლესიო სამართალს.

ზაზა ვაშაყმაძე

საერთაშორისო სამართლის დოქტორანტი,
საეკლესიო სამართლისა და ისტორიის მაგისტრი,
ადვოკატი

I. წმიდა სინოდის (საეკლესიო კრებების) წარმოშობა, სისტემატი და სახეობები

ეკლესია ბერძნული სიტყვაა და კრებას, საკრებულოს, შე-
საკრებელს ნიშნავს. ძველ საბერძნეთში ეკლესია ეწოდებოდა
უხუცესთა კრებას, რომელსაც სხვადასხვა საკითხის გადასან-
ყვეტად იწვევდნენ. დღევანდელი გაგებითაც, ეკლესიაში იგუ-
ლისხმება ქრისტიანთა საზოგადოება, კრება, ორგანიზაცია.
ეკლესია ეწოდება ასევე ქრისტიანთა შესაკრებელ ტაძარს, სა-
დაც შეიწირება უსისხლო მსხვერპლი სადიდებლად ყოვლადწ-
მინდისა სამებისა [4:8]. ეკლესიას არსებობის მანძილზე გამოუ-
მუშავდა მისთვის დამახასიათებელი ნიშან-თვისებები.

ეკლესიის ნიშან-თვისებანი აღურაცხელია, რამეთუ არსე-
ბითად ეს ღმერთკაცის, ჩვენი უფლის, იესო ქრისტეს ნიშან-
თვისებანია. მაგრამ მეორე მსოფლიო საეკლესიო კრების (კონ-
სტანტინოპოლი, 381 წ.) წმიდა და ღმრთივგანბრძნობილმა
მამებმა, სულიწმიდის კარნახით აღძრულებმა, ოთხ უმთავრეს
ნიშან-თვისებამდე დაიყვანეს ისინი და მეცხრე წევრში სარწ-
მუნოების სიმბოლოსი ასე ჩამოაყალიბეს: „მრწამს ერთი წმიდა
კათოლიკე (ანუ საზოგადო-საყოველთაო) და სამოციქულო
ეკლესია“. დიახ, სწორედ ეს არის უმთავრესი ნიშან-თვისებანი
ქრისტეს ეკლესიისა: ერთიანობა, სინმიდე, საყოველთაობა და
სამოციქულობა – და ყველა ეს ნიშან-თვისება გამომდინარე-
ობს ეკლესიის თვით არსებიდან, ბუნებიდან და მისი მიზნიდან
[5:63].

ეკლესია, როგორც სხეული ღმერთკაცი იესო ქრისტესი,
არის კიდევ ერთადერთი მფლობელი და დამცველი მარადი-
ული მღვდლობისა და იერარქიისა, რომელიც თავისი ღმერ-
თკაცობრივი სინმიდით, საღმრთო საიდუმლოთა მეშვეობით,
განუწყვეტილად გადმოღვრის ჩვენზე ღვთაებრივ ძალებს,
ყოვლად აუცილებელთ ადამიანური არსებისათვის, რათა მან
კეთილმსახურებით იცხოვროს და საბოლოოდ განმღრთობას
მიადნოს მადლის მიერ.

ბუნებრივია და ლოგიკურიც, რომ ეს ყოველივე ეკლესიაში

ხოორციელდება როგორც ღმერთკაცობრივ სხეულში იესო ქრისტესი, იმ ორგანიზმში, რომელშიც განუწყვეტლივ მოქმედებენ ეკლესიის თავის – იესო ქრისტეს ღმერთკაცობრივი კანონები. ამიტომაც, სამოციქულო და წმიდა მამათა გადმოცემაში არსებობს ასეთი დებულება: „ეპისკოპოსი – ეკლესიაში, ეკლესია კი – ეპისკოპოსშია“ (წმიდა კვიპრიანე – 66 ეპისტოლე), და კიდევ არის ასეთი დებულებაც: „სადაც ქრისტეა, იქვეა მსოფლიო ეკლესიაც“ (წმიდა ეგნატე ღმერთშემოსილი – ეპისტოლე სმირნელთა მიმართ VII; 2). „ყოველთა პატივი ეცით დიაკვნებს, ვითარცა მცნებას იესო ქრისტესი; ხოლო ეპისკოპოსებს – ვითარცა თვით ჩვენს უფალ იესო ქრისტეს, ძეს მამა-ღმრთისა; ხოლო მღვდლებს პატივი მიაგეთ ვითარცა საღმრთო კრებულს, ვითარცა გუნდს მოციქულებისა. მათს გარეშე არ არსებობს ქრისტეს ეკლესია“ (წმიდა ეგნატე ღმერთშემოსილი – ტრალისელთა მიმართ III). როგორც ორგანიზაცია და როგორც დაწესებულება, ქრისტეს ეკლესია უნიკალური მოვლენაა ამ ჩვენს ქვეყნიურ სამყაროში, როგორც ორგანიზმი, იგი არის ღმერთკაცობრივი სხეული, ანუ თვით უფალი იესო ქრისტე მთელს მის მარადიულობაში, და როგორც დაწესებულება, იგი ასევე ღმერთკაცობრივი ორგანიზაციაა; სამღვდელთა და საეროთა. ამასთანავე, ღმერთკაცი იესო ქრისტე ყოველთვის უზენაესი ფასეულობა და საზომია ეკლესიის ორგანიზაციისა, რადგან მისი თავია, წინამძღვარია [5:91-92].

მაცხოვარმა ჩვენმა, უფალმა ღმერთმა, იესო ქრისტემ, ბუნებრივია, იცოდა და იცის, თუ რა ბედი ეწეოდა მის მიერ დაარსებულსა და შექმნილ ეკლესიას, როგორც ორგანიზაციას და დაწესებულებას. სწორედ ამიტომაც, მან ღვთაებრივი აღდგომისა და ამაღლების შემდეგ სულწმიდის შთაბერვით თავის მონაფეებს მიჰმადლა განსაკუთრებული მადლი და ნიჭი, რათა მათ გაეგრძელებინათ გზა უფლისა და ემართათ მისივე დაარსებული ეკლესია. უფალმა მისივე დაარსებული ეკლესიის ბედი და მართვა არ ჩააბარა ერთ კერძო პირს, რაოდენ ჭკვიანი და მოსიყვარულეც უნდა ყოფილიყო მისი, ვინაიდან ყველაზე უკეთ მან იცოდა ადამიანის სისუსტეები და „შესაძლო ამბიციებიც“ და რადგანაც ერთი კაცი ამდენს ვერ გასწვდებოდა დაცოდვით წამხ-

დარი ბუნება დალუპავდა თავის თავსაც და ეკლესიასაც. სწორედ ამიტომ უფალმა ყოველივე ზემოაღნიშნულის წინასწარცოდნითა და ადამიანების სისუსტეების გათვალისწინებით, ეკლესიის ბედი და საჭე ჩააბარა მისსავე მონაფეებს ანუ შემდგომში მოციქულებს, რამეთუ მხოლოდ კრებით ორგანოს ძალუძს ერთიანობით მართოს უცდომელად და სწორუპოვრად „ერთი, წმიდა, კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესია“.

ეკლესიის მართვა გადანყვეტილების მიღებასა და პასუხისმგებლობის აღებას ნიშნავს, რაც, ბუნებრივია, მარტო კაცს არ ძალუძს. კრება, მორწმუნეთა ერთობა, მით უმეტეს, თუ ისინი ხელთდასხმულნი არიან და მათზე მადლია გადმოსული, გადანყვეტილების მიღების მომენტში არა გათითოკაცებულნი, არამედ, როგორც ღმერთთან ახლოს მყოფნი, უფრო მართალნი და სწორნი იქნებიან. ღვთიურ საკითხებზე მართებული დასკვნის გაკეთება მხოლოდ მორწმუნეთა კრებას შეუძლია, მხოლოდ ღვთისმოშიშ ადამიანთა ერთობას ძალუძს ეკლესიაში საჭირო და სადაო საკითხებზე მსჯელობა და შემდგომ უფლის მადლით მათი გადანყვეტა.

პირველი ასეთი ნიშნები, რაც გულისხმობს გადანყვეტილების მიღებას კოლექტიური ფორმით, კრების სახით გაჩნდა მოციქულთა ეპოქაში. მაშინ, როდესაც ქრისტიანობა ფეხს იკიდებდა და მას დაუნდობლად ებრძოდნენ, პირველად გაჩნდა საჭიროება მოციქულთა შეკრებისა, ვინაიდან ვერც ერთმა მათგანმა, თითოეულმა ცალ-ცალკე, ვერ შეძლო სჯულის საკითხზე გადანყვეტილება მიეღო (იგულისხმება წინადაცვეთა). სწორედ ამიტომ მოციქულები აღნიშნულ საკითხზე გადანყვეტილების გამოსატანად იერუსალიმში შეიკრიბნენ. ეს შეკრება იწოდება „იერუსალიმის კრებად“, როგორც ახალ აღთქმაში, ისე ქრისტიანული ეკლესიის ისტორიაში. იქ მიღებული დადგენილებები მთელი ეკლესიისათვის სავალდებულოდ აღიარეს. ეს იქცა მაგალითად იმისა, რომ ეკლესიის უმნიშვნელოვანესი საკითხები ყოველთვის კრებას უნდა გადაეწყვიტა. მაშასადამე, ეკლესიის უზენაესი სახელისუფლო ორგანო და ავტორიტეტი არის ეპისკოპოსთა კრება: ადგილო-

ბრივ ეკლესიაში იგი ადგილობრივი ეპისკოპოსებისაგან შედგება, ხოლო მსოფლიო საეკლესიო კრებებში მთელი ეკლესიის ეპისკოპოსები მონაწილეობენ [2:379,380; 3:314, 315; 6]. ეს შეკრება და იქ მიღებული გადაწყვეტილება შეიძლება ჩაითვალოს საერთოდ ეკლესიაში პირველ საეკლესიო კრებად ანუ პირველ ფაქტად ეკლესიის მმართველ კოლექტიურ ორგანოდ შექმნისა და ჩამოყალიბებისა.

იმისათვის, რომ გავიგოთ ტერმინი „მმართველობის ფორმა“ და, მით უმეტეს, განვსაზღვროთ ეკლესიის მმართველობითი ფორმა და მისი ტიპი, უნდა განვიხილოთ, თუ რას წარმოადგენს და როგორ იქმნება მისი უზენაესი ანუ სახელისუფლო ორგანო.

თავდაპირველად უნდა აღინიშნოს, რომ საეკლესიო სივრცეში არსებობს მმართველობის ფორმის რთული განსაზღვრება, რადგანაც ეკლესიის სხეული არ წესრიგდება მხოლოდ ადამიანური ფაქტორით, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, ეს ხდება ღმერთის მიერ. მაგრამ, თუ ვიგულისხმებთ იმ უზენაეს ორგანოს, რომელიც გამოხატავს ეკლესიის ნებას და ხელისუფლებას, ასეთად შეიძლება წარმოვიდგინოთ სინოდური საეკლესიო მმართველობის ფორმა, რადგანაც საეკლესიო კრება – სინოდი – არის გამომხატველი უზენაესი ნებისა და ხელისუფლებისა [7:141].

„სინოდი“ ბერძნული ტერმინია და ქართულად „კრებას“ ნიშნავს [8:13].

ზოგადად მიღებულია, რომ საეკლესიო მმართველობის ფორმა არის დემოკრატიული, მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ იერარქები, რომლებიც შეადგენენ სინოდს და ამგვარად გამოხატავენ ეკლესიის ნებას, ამა სოფლიდან, ერიდან არ იძენენ ხელისუფლებას, ვინაიდან მათი ხელისუფლება არ გამომდინარეობს რომელიმე სახელმწიფო თუ საერო მმართველობიდან, არამედ – თვით ღმერთისგან, რომელიც არის თავი ეკლესიისა. მართლმადიდებელი ეკლესიის დემოკრატიული მმართველობის ფორმაზე, ჩვეულებისამებრ, ლაპარაკობენ იმის გამო, რომ იგი დასავლეთის ეკლესიის ერთმმართველური ფორმისაგან განასხვავონ.

წყარო, საიდანაც დასაბამს იღებს საეკლესიო ხელისუ-

ფლება და საეკლესიო წყობა, არის ნება ღმრთისა, ეკლესიის დამაარსებლისა. ეს ნება გამოიხატება საეკლესიო იერარქიის მეშვეობით, რომელიც იკრიბება სულიწმიდის დამოძღვრისა და მისი მფარველობის შესაბამისად. აქედან გამომდინარე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ საეკლესიო მმართველობის ფორმა დადგენილია ღმრთის მიერ და რომ იგი იერარქიულია. ეკლესიის ისტორია ცხადყოფს, რომ მისი სხეულის იერარქიული სტრუქტურა უზენაესია, ზეგარდმო დადგენილი, ხოლო სამღვდელოების ერიდან არჩევა არ ნიშნავს იმას, რომ ამომრჩეველი ერი რაიმე ხელისუფლებას ანიჭებს ხელთდასხმულ პირს. მღვდლები ხდებიან უფლის წარმომადგენლები ქიროტონიის კანონიკური საიდუმლოს ძალით, თავს იდებენ და ახორციელებენ პირველი მღვდელმთავრის, ქრისტეს საქმეს, რადგანაც თავი ეკლესიისა არის ქრისტე. ცხადია, რომ ყოველივე, რაც კი აღსრულდება ეკლესიის წიაღში, ქრისტესგან წარმოიქმნება. განსაკუთრებით, ძველი ეკლესიის სინოდურ სისტემაში მოქმედებდა მმართველობის ფორმა, რომელიც შეესაბამებოდა ეკლესიის არსსა და ბუნებას და, უპირველეს ყოვლისა, ეკლესიას, როგორც სულიერ სხეულს. მმართველობის ეს სინოდური ფორმა ათანხმებს ეკლესიის ადამიანურ და ღმრთიურ ფაქტორებს, აყენებს პირველს მეორის მორჩილებაში. ამგვარად, არა ერთი ადამიანის ნება, ანუ ერთმმართველობა, არა ერის ნება შეადგენს საეკლესიო ხელისუფლების წყაროს, არამედ ნება იერარქიის კორპუსისა, კრებულისა, რომელიც სულიწმიდის მეშვეობით გამოხატავს საკუთარი და მთელი ეკლესიის ღმრთებრივი მეთაურის ნებას, რაკი ის არის თავი მთელი სამღვდელოებისა და მთელი ერისა.

ამგვარად, სინოდური სისტემა არის ეკლესიის მსახურებისა და მოქმედების ისეთი ფორმა, რომლის მეშვეობითაც გამოიკვეთება მისი სულიერი ხასიათი და სიმტკიცე მორწმუნეთა სასოებისა, რომ ჭეშმარიტი მმართველი ეკლესიისა არის ქრისტე. იერარქია არის იარაღი, ორგანო, რომლითაც მიიღწევა ეკლესიის პასუხისმგებლური მმართველობა. უდავოა, სინო-

დი' ნერგავს და ახორციელებს ქრისტეს ნებას სულიწმიდის წინამძღოლობით და შთაგონებით, როგორც უფლებამოსილი უფლის მიერ ჭეშმარიტად და ეჭვმიუტანლად. ასე რომ, ეკლესია ყალიბდება არა მორწმუნეთა, არამედ, ძირითადად და უპირველეს ყოვლისა, უფლის ნებით. იერარქია კი მოწოდებულია ამ ნების განმარტებისა და განხორციელებისათვის.

ეკლესიის სინოდურ-იერარქიული სისტემის ეს ასპექტი განმტკიცებულია სულთმოფენობის მოვლენით. როდესაც სულიწმიდა გარდამოვევლინება „კრებულსა ყოველსა ერთაბამად“, თავმოყრილ უფლის მოწაფეებს. სულიწმიდა თავად ადასტურებს სამოციქულო კრების დადგენილებას, გადანყვეტილებას, „რამეთუ ჯერ—უჩნდა სულსა წმიდასა და ჩვენცა“ (საქმ. 15,24-29).

ჭეშმარიტად, საფუძველი და საწყისი სინოდური სისტემისა არის ერთიანობა თანასწორი წევრებისა, რომლებიც აყალიბებენ სინოდს. ესე იგი, სინოდი ძალმოსილია, მიიღოს ესა თუ ის გადანყვეტილება ერთსულოვნების და უმრავლესობის პრინციპით, რის შემდეგაც აუცილებელია, თანხმობით მოწონებულ იქნეს ეს დადგენილებები ეკლესიის საკვების, ანუ ეკლესიის სინდისის მიერ, ე.ი. მხოლოდ და მხოლოდ სულიწმიდის წინამძღოლობით და ქრისტეს ნებასთან თანხმობით.

ეკლესიის სინოდური მართვის ფორმასთან შეთანხმებითაა ჩამოყალიბებული საეკლესიო სხეულის მართვა-გამგეობის მთელი სისტემა. სინოდი ხელმძღვანელობს როგორც ერთ ადგილობრივ ეკლესიას, ასევე მთელ მსოფლიო ეკლესიასაც საერთოდ.

თავის მხრივ, საეკლესიო კრებების კატეგორიები ყალიბდება თანდათანობით შემდეგი წესით:

ა) საყოველთაო კრებები

ბ) ცალკეული კრებები

საყოველთაო საეკლესიო კრებებს მიეკუთვნება მსოფლიო კრებები, ხოლო ცალკეულ საეკლესიო კრებებს – ადგილობრივი (ანუ ავტოკეფალური ეკლესიების, ეროვნული ეკლესიების

1 იგულისხმება არა ადგილობრივი, არამედ მსოფლიო კრება.

კრებები) და სამიტროპოლიტო (ანუ სამხარეო და რეგიონული ავტოკეფალური ეკლესიების) გაფართოებული კრებები. ²

ამავე დროს, საეკლესიო კრებებს, შეკრებებისა და დროის ხანგრძლივობის თვალსაზრისით, ყოფენ გრძელვადიან და პერიოდულ კრებებად.

გრძელვადიანი კრებები იკრიბება სისტემატურად, მთელი წლის განმავლობაში, პერიოდული კი – დროის გარკვეულ მონაკვეთში [7:141-143].

ამდენად, წმიდა სინოდი ეს რის საეკლესიო კრება – იგივე წმიდა კრება [8:13], რომელიც იღებს გადაწყვეტილებებს ეკლესიის საჭირობო საკითხებზე.

წმიდა სინოდი კი ქართულ ეკლესიაში არის ადგილობრივი (საქართველოს) ეკლესიის მღვდელმთავართა კრება (კრებული), რომელიც იღებს ეკლესიის მართვა-გამგეობის შესახებ გადაწყვეტილებებს, რომელსაც ხელმძღვანელობს ეკლესიის მეთაური (კათოლიკოს-პატრიარქი) [9:206].

კრებითი ცნობიერება ეკლესიას ყოველთვის ახასიათებდა, მაგრამ იგი განსაკუთრებით მსოფლიო საეკლესიო კრებებზე გამოიკვეთა. წმიდა მოციქულთა 37 კანონის თანახმად, ცალკეულ მართლმადიდებელ ეკლესიათა ადგილობრივი კრება წელიწადში ორჯერ იმართება. ეკლესიის ისტორიაში მრავალჯერ შედგა ეპისკოპოსთა სამხარეო კრებები – უფრო მასშტაბური, ვიდრე ცალკეული ეკლესიებისა, რომლებზეც მიღებულ იქნა მრავალი კანონი და წესი, რომელთა განუხრელად შესრულება საყოველთაო და საველდებულო გახადეს [10:16].

ამდენად, სინოდი, შეიძლება ითქვას, გახლავთ მმართველი ორგანო – იგივე საეკლესიო კრების მანდატით აღჭურვილი ინსტანცია, მრავალი მიმართულების მქონე ფუნქციით: საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო. მისი არსი ეყრდნობა კოლექტიურ, კრებითობით მართვას ეპისკოპოსთა შემადგენლობით, რამეთუ სამღვდლო იერარქიაში მხოლოდ ეპისკოპოსია უმაღლესი იერარქი. მხოლოდ წმიდა კრება არის უფლებამოსილი იმსჯელოს და მიიღოს დოგმატურ-კანონიკური გადაწყვეტილებანი.

² ამჟამად სამიტროპოლიტო კრებები მოქმედებს მხოლოდ რუმინეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის სისტემაში.

II. ქრისტიანული ეკლესიის კანონმდებლობა ეპისკოპოსთა კრების – წმიდა სინოდის მონაწივისა და უფლებამოსილების შესახებ

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, საეკლესიო კრებების ფუძედ შეიძლება „იერუსალიმის კრება“ მივიჩნიოთ. კრების მოწვევას და ჩატარებას ყოველთვის უსწრებს ეკლესიაში წარმოშობილი პრობლემური საკითხების დაგროვება. ეს საკითხები თავისი შინაარსით განსხვავებულია, რამეთუ ზოგადად გასარკვევია რა კატეგორიის საეკლესიო კრებაზეა საუბარი. აქედან გამომდინარეობს შესაბამისად კომპეტენციაც და გადასაჭრელი საკითხების დასმაც, რამეთუ ცალკე აღებულ ადგილობრივ ან სამხარეო საეკლესიო კრებას, მარტო აღებულს, არ ძალუძს დოგმატურ-კანონიკური განჩინების გამოტანა. ასეთი საკითხები მხოლოდ საყოველთაო, მსოფლიო საეკლესიო კრებების პრეროგატივაა. ყველა სხვა საკითხი კი შეიძლება დარჩეს ადგილობრივი და სამხარეო საეკლესიო კრებების კომპეტენციის სფეროში.

ქრისტიანობის გავრცელებამ, მიიღო რა დიდი მასშტაბები, დღის წესრიგში დააყენა თავისთავად წესებისა და კანონების არსებობა, რადგანაც მორწმუნეთა, სამღვდელთა და ავტოკეფალური ეკლესიების ურთიერთობა ერთმანეთთან მოითხოვდა გარკვეულ „წესებს“ ანუ ნორმებს. რაც ყველაზე მთავარია, ეს „წესები“ ანუ კანონები არ უნდა ყოფილიყო გარედან შემოსული ანუ თავსმოხვეული საერო ხელისუფლების მიერ. ეს უნდა „დაბადებულიყო“ ანუ შექმნილიყო ეკლესიის წიაღში, რადგან იქ შექმნილი კანონები ნაკარნახევი არიან ღმერთის მიერ, სულიწმიდის მადლით. მხოლოდ ასეთი ფორმით შექმნილი „კანონები“ აამუშავებდა მათ შორის კანონიკურ და სართლებრივ ურთიერთობებს, რაც დღემდე წარმატებით გრძელდება. სწორედ ასეთი პირობითა და ფორმის საფუძველზე შეიქმნა მრავალი საეკლესიო სამართლის კანონი, რომელთაგანაც განსაკუთრებულ ყურადღებას გავამახვილებთ „ეპისკოპოსთა კრების – წმიდა კრების“ მოწვევისა და კომპეტენციის

შესახებ მიღებულ დადგენილებებზე.

1. ნმიდა მოციქულთა კანონი 37 – წელიწადში ორჯერ მოხდეს ეპისკოპოსთა კრების მოწვევა და განიხილონ საკითხები საღმრთო დოგმატიკების შესახებ, კრებაზევე გადანყდეს ეკლესიაში წამოჭრილი სადავო საკითხები. კრება შედგება პირველად მეერგასის დღიდან მეოთხე კვირაში, მეორე – ოქტომბრის მეთორმეტე დღეს.

თითოეული ეპისკოპოსი თავის ეპარქიაში დამოუკიდებელია ყველაფერში, თუმცა ეს დამოუკიდებლობა მაშინვე მთავრდება, როგორც კი თავს იჩენს ისეთი საკითხის გადანყვეტის აუცილებლობა, რომელიც რწმენასა და საეკლესიო დისციპლინას ეხება, ანდა გამოდის ჩვეულებრივი ეპარქიული მოწყობის ფარგლებს გარეთ. ასეთ შემთხვევებში ეპარქიის ეპისკოპოსი დამოკიდებული ხდება თავის სამთავრო ეკლესიის დანარჩენ ეპისკოპოსთა ხმასა და გადანყვეტილებაზე და ამ სამთავროს უპირატეს ეპისკოპოსზე, შესაბამისად – ეპისკოპოსთა კრებაზე. მხოლოდ და მხოლოდ თითოეულ, ცალკეულ საეკლესიო სამთავროს ეპისკოპოსთა კრებაზე ხდება ამ სამთავროს საეკლესიო ხელისუფლების სრული კონცენტრირება, ზუსტად ისევე როგორც ყველა ეკლესიის ეპისკოპოსთა კრებაზე კონცენტრირდება მსოფლიო ეკლესიის საეკლესიო ხელისუფლების მთელი სისრულე. უფალი, ეკლესიის დამაარსებელი ყველა თავის დადგენილებაში ითვალისწინებდა ადამიანური ბუნების სისუსტეს და ეკლესიასთან მიმართებით ისეთ მცნებებს იძლეოდა, რომელთა აღსრულება, ამ სისუსტის მიუხედავად, შესაძლებელი იქნებოდა. ადამიანური ბუნებიდან გამომდინარე, მრავალ პირთა ერთობლივი მუშაობით სასურველი შედეგი იოლად მიიღწევა. ერთობლივი მუშაობისას უფრო შესამჩნევია გადასანყვეტი საკითხის არსი და მეტი დამაჯერებლობით ხდება მისი გადანყვეტა, მტკიცდება პირადი ნებისყოფა, იოლი შესამჩნევი ხდება შეცდომები, ადვილად მისანვდომი ხდება ეკლესიის მიერ დასახული მიზანი. იესო ქრისტემ ამას კიდევ ერთი ახალი და უმთავრესი მცნება შემატა, მცნება ერთმანეთის სიყვარულის შესახებ, რომელიც ყველას აერთიანებს ერთი სულისკვეთებითა და აზრით, ყველას

ასულმდგმულებს და ამტკიცებს.

ეს მიიღწევა მხოლოდ კრებაზე ძმური ურთიერთობითა და აზრთა ურთიერთგაზიარებით, რადგან, თუკი თითოეული ცალკეული პირი, როგორც უნდა იყოს იგი სიკეთისკენ მიდრეკილი, მოინდომებს იხელმძღვანელოს მხოლოდ და მხოლოდ საკუთარი აზროვნებით, მაშინ ერთიანობა არასდროს მიიღწევა, ქრისტეს ჭეშმარიტი ეკლესია კი მხოლოდ ერთიანი აზროვნებით შეიცნობა. მოციქულები, რომლებიც უხვად იყვნენ სულიწმიდის ნიჭით აღვსილი და თავადაც შეეძლოთ ეკლესიაში წარმოქმნილი სხვადასხვა სადავო საკითხის გადაჭრა, ისინი ასე მაინც არ იქცეოდნენ. ყოველი მნიშვნელოვანი საკითხის გადასაჭრელად ერთად იკრიბებოდნენ და ერთობლივად წყვეტდნენ. არც ერთი მნიშვნელოვანი საქმე სხვანაირად არ გადანყვეტილა, თუ არა – კრებითად.

ზემოაღნიშნული 37-ე კანონი ეკლესიაში რომ დაენესებინათ, როგორც მუდმივი ნორმა, მიღებულ იქნა ქვემოთ წარმოდგენილი მოციქულთა 34-ე კანონი, რომელიც განანესებს, რომ თითოეულ საეკლესიო სამთავროში ყოველწლიურად უნდა მოიწვიონ სამთავროს ეპისკოპოსთა კრება, რომელზეც, პირველ რიგში, უნდა ემსჯელათ რწმენის საკითხებზე, შემდეგ განეხილათ სასამართლო საკითხები, დასასრულ კი – ყველა საეკლესიო საქმე.

2. კანონი 34 – ყოველი ერის ეპისკოპოსები უნდა ცნობდნენ პირველს მათ შორის, აღიარებდნენ მას, როგორც თავი-ეპისკოპოსს და თავიანთ ძალაუფლებაზე აღმატებული არაფერი მოიმოქმედონ მისი ნებართვის გარეშე. მათ ის საქმეები აწარმოონ, რაც თავიანთ ეპარქიებსა და მათთან მიმდებარე ადგილებს ეხება. მაგრამ პირველმაც არაფერი მოიმოქმედოს სხვებთან შეუთანხმებლად, რამეთუ ამგვარად აღესრულება ერთსულოვნება და განიდიდება ღმერთი სულიწმიდის მადლით.

ამ კანონში საუბარია ყველა ერში არსებულ იმ ადგილობრივ ეკლესიებზე, ანუ იგულისხმება ეროვნული და ავტოკეფალური ეკლესიები, რომლებსაც რამდენიმე ეპისკოპოსი ჰყავ-

დათ, ხოლო მათ შორის ერთი, ყველას მიერ აღიარებული, იყო როგორც უპირატესი და თავი ყველასი [11:75, 82, 83; 12:55].

3. სწორედ საეკლესიო კრების (ეპისკოპოსთა კრების) საკითხზეა გამოცემული კანონი დიდი სჯულის კანონის I ნაწილის 4 თავში: „კანონებს დაადგენს არა ერთი ეპისკოპოსი, არამედ ეპისკოპოსთა ერთობა“ [12:10].

ეს კანონი თავის თავში ერთმნიშვნელოვნად გულისხმობს მოციქულთა კანონების 34 და 37 მუხლების სულისკვეთებას. „ეპისკოპოსთა ერთობაში“ უნდა ვიგულისხმოთ ადგილობრივი ეკლესია, რომელსაც რამდენიმე ეპისკოპოსი ჰყავს, მათ შორის, გამორჩეული უპირატესი და თავი ყველასი. ასეთი მდგომარეობა უნდა მივიჩნიოთ წმიდა კრებად ანუ პირველსახედ წმიდა სინოდისა.

4. პირველი მსოფლიო საეკლესიო კრების, რომელიც ქ. ნიკეაში გაიმართა 325 წელს, მსჯელობის საგანი იყო – „ეპისკოპოსთა კრების“ მოწვევა გარკვეული ვადებისა და ფუნქციების გათვალისწინებით: კანონი 5. ამ საკითხის გადანყვეტა მსოფლიო საეკლესიო კრების დონეზე ცხადყოფს იმ აუცილებელ მოთხოვნას, თუ როგორ და ვის, ანუ რომელ ორგანოს უნდა ემართა ეკლესიები. ნიკეის კრების ამ კანონმა „ეპისკოპოსთა კრებას“ – წმიდა კრებას, როგორც მმართველ ორგანოს, უმაღლეს ინსტანციას მისცა საყოველთაოობა, რადგანაც აქამდე მიღებული სხვა ამგვარი ტიპის გადანყვეტილებები არ იყო ამ რანგისა, ისინი ჩამოუყვარდებოდნენ აქამდე მიღებულ ყველა სხვა კანონს თავისი სტატუსით, რადგანაც ლოკალური ხასიათისანი იყვნენ.

პირველი მსოფლიო კრების მე-5 კანონი:

„...ამ საქმის ჯეროვნად შესასწავლად კრებას სათანადოდ მიაჩნია, რომ მთელი სამთავროს ეპისკოპოსთა საერთო შეკრებაზე ასეთი სადავო საქმე განხილულ იქნეს. ამგვარად, საჯაროდ და სამართლიანად, ყველას მხარდაჭერით დამტკიცდეს თავისი ეპისკოპოსის დაუმორჩილებელთა უზიარებლობით დასჯა მანამ, სანამ ჯეროვნად მიიჩნევს ეპისკოპოსთა

ერთობა რაიმე უფრო კაცთმოყვარული განაჩენის დამტკიცებას მათთვის. ხოლო კრებები ჩატარდეს: ერთი – მარხვამდე, რომ ყოველგვარი სულმოკლეობის აღკვეთით განწმენდილი მსხვერპლი შეინიროს ღმერთისადმი, ხოლო მეორე – რთვლის დროს”.

ამ კანონით საბოლოოდ დადგინდა „ეპისკოპოსთა კრების“ წელიწადში ორჯერ ჩატარება და ამ კრებისათვის სასამართლო ხელისუფლების მინიჭება [11:166; 12:70, 71; 13:55, 56].

5. პირველი მსოფლიო კრების მე-5 კანონი დაადასტურა და შეავსო მეორე მსოფლიო კრების მე-2 კანონმა, რომელიც მიიღეს 381 წელს კონსტანტინოპოლში: „...ასევე განვაჩინებთ, მიწვევის გარეშე ეპისკოპოსი არ უნდა გადავიდეს თავისი სამთავროს საზღვარს რომელიმე პირის ხელთდასახმელად ან სხვა რაიმე საეკლესიო განკარგულების გასაცემად. საეკლესიო სამთავროს შესახებ ზემოაღწერილ კანონთა დაცვის შემთხვევაში, ცხადია, რომ თითოეულ სამთავროს საქმეებს გადანყვეტს იმავე სამთავროს კრება, როგორც ეს ნიკეაშია განჩინებული. რაც შეეხება უცხო ტომთა შორის არსებულ საღვთო ეკლესიებს, ისინი უნდა იმართებოდეს მამათაგან დაწესებულ ძველ კანონთა მიხედვით“ [11:220; 12:105].

6. პირველი მსოფლიო კრების მე-5 კანონი და II მსოფლიო კრების მე-2 კანონი გაიმეორა IV მსოფლიო კრების მე-19 კანონმა და ამავე დროს შეავსო მიტროპოლიტების უფლებების გაზრდით: კანონი 19. ჩვენს ყურამდე მოაღწია, რომ სამთავროებში კანონებით დადგენილი ეპისკოპოსთა კრებები არ ტარდება, რის გამოც ბევრი საეკლესიო საქმე, რომელიც გადაჭრას საჭიროებს, უგულებელყოფილია. ამიტომ წმიდა კრება განაწესებს: თითოეულ სამთავროში წელიწადში ორგზის შედგეს ეპისკოპოსთა კრება და გადაიჭრას ყველა წარმოჩენილი საკითხი, შეკრების ადგილი მიტროპოლიტმა განსაზღვროს. იმ ეპისკოპოსებს კი, რომლებიც კრებაზე არ გამოცხადდებიან, მოუხედავად იმისა, რომ იმ დროისათვის თავიანთ ქალაქებში

იქნებიან, სრულიად ჯანმრთელნი და ყოველგვარი აუცილებელი და გადაუდებელი საქმეებისგან თავისუფალნი, ძმური სიყვარულით გულისწყრომა გამოეცხადოთ.

ამ კანონში მოიხსენიება „ეპისკოპოსთა კრებები“, მათში უნდა მოვიაზროთ სამიტროპოლიტო სამთავროს კრებები, რომლებსაც ამ სამთავროს ყველა ეპისკოპოსი ესწრება და მიტროპოლიტის თავმჯდომარეობით მიმდინარეობს. ზემოხსენებული კანონების განსხვავება წინამდებარე კანონთან კიდევ იმაში მდგომარეობს, რომ იქ განსაზღვრულია წელიწადის დრო, როცა კრებები უნდა შედგეს: პირველი – გაზაფხულზე, მეორე – შემოდგომაზე [11:346, 347; 12:118].

7. მსოფლიო საეკლესიო კრებების გარდა ანალოგიური შინაარსის საკითხზე იმსჯელეს და გადაწყვეტილება მიიღეს ანტიოქიაში შეკრებილმა წმიდა მამებმა. კრების მე-20 კანონში ერთმნიშვნელოვნად არის ნათქვამი:

„საეკლესიო საჭიროებისა და სადავო საქმეთა გადაწყვეტისათვის სათანადოდ მიიჩნია კრებამ, რომ თითოეულ სამთავროში მოწვეულ იქნეს წელიწადში ორჯერ ეპისკოპოსთა კრება. ერთხელ – აღდგომის დღესასწაულის მესამე შვიდეულიდან ორმოცდამეათე დღის მეოთხე კვირამდე უნდა შეიკრიბონ ეპისკოპოსები დედაქალაქში, ხოლო მეორე კრება უნდა იყოს ოქტომბრის დღეებში. ამ კრებებს უნდა ესწრებოდნენ მღვდლები, დიაკვნები და ყველა, ვინც თავს თვლის დაჩაგრულად. კრებაზე უნდა განიხილონ მათი საქმე და მისცენ დამაჯერებელი პასუხი. არ შეიძლება, ვინმემ თვითნებურად მოიწვიოს კრება. ამის უფლება აქვს მხოლოდ მიტროპოლიტს“ [12:94].

8. უკანასკნელმა VII მსოფლიო საეკლესიო კრებამ, რომელიც გაიმართა 787 წელს, გაიმეორა გუმბადის (ტრულის) კრების მე-8 კანონის განჩინება, რომლითაც შეიცვალა მანამდე დადგენილი ნორმა – სამიტროპოლიტო კრებების მოწვევასთან დაკავშირებით, და ნაცვლად წელიწადში ორისა, დადგინდა

მიტროპოლიტის სამთავროში ეპისკოპოსების კრებაზე თავშეყრა წელიწადში ერთხელ – კანონი 6: „ვინაიდან ძალაშია კანონი, რომელიც იტყვის: ყოველ სამთავროში საჭიროა წელიწადში ორგზის ეპისკოპოსთა კრების მოწვევა და კანონიკური გამოკლევის ჩატარება – მეექვსე კრების ღირსმა მამებმა ყურად იღეს კრების მოწყობის სიძნელები და მოგზაურთათვის სახმარის უკმარისობა, რის გამოც განაჩინეს: ყოველგვარი თავის არიდებისა და თავის მართლების გარეშე წელიწადში ერთგზის შედგეს ადგილობრივი კრება და არსებული შეცდომები გასწორდეს, ამიტომ ჩვენც ამ კანონს აღვაორძინებთ; თუ ვინმე საერო ხელისუფალი ამას შეეწინააღმდეგება და ხელს შეუშლის, უზიარებლობით განკანონდეს, თუ რომელიმე მიტროპოლიტი უგულვებელყოფს ამის შესრულებას არა გაჭირვების, იძულების, ან სხვა რაიმე საპატიო მიზეზით, ასეთ შემთხვევაში იგი კანონის შესაბამისად დაისაჯოს. ხოლო როცა შედგება კრება კანონიკურ და სახარებისეულ საკითხებთან დაკავშირებით, მაშინ იქ შეკრებილმა ეპისკოპოსებმა გულდასმით უნდა იზრუნონ საღვთო და ცხოველმყოფელი ღვთის მცნებათა დასაცავად და ნუმც მიეცეს მიტროპოლიტს უფლება იმისა, რომ იმისგან, რაც თან მოაქვს ეპისკოპოსს, მოითხოვოს ან პირუტყვი, ან სხვა რაიმე სახმარი. თუ მხილებულ იქნეს ამგვარ საქციელში, ოთხმაგად მიაგოს“ [11:570; 12:289].

9. „ეპისკოპოსთა კრებაზე“ არის საუბარი ლაოდიკიის კრების მე-40 კანონში: „ეპისკოპოსმა, რომელიც კრებაზეა გამოძახებული, არ უნდა შეურაცხყოს მისი გამომძახებელნი, არამედ უნდა წავიდეს და ეკლესიისა და მისი საქმეების წარსამართლად ან მოწაფე იყოს, ან მასწავლებელი. ვინც არად ჩააგდებს მოწოდებას და კრებაზე არ მივა საპატიო მიზეზის გარეშე, მას თავი თვითონ ბრალდებულ-უყვია“.

10. ანალოგიური შინაარსის არის ზემოჩამოთვლილი კანონების გარდა გუმბადის კრების მე-8 კანონი და კართაგენის კრების 18, 73 კანონები, რომლებშიც ზოგადად „ეპისკოპოსთა

კრების“ სტატუსზე და უფლებამოსილებაზეა საუბარი.

ამდენად, ქრისტიანულმა ეკლესიამ თავისი არსებობის მანძილზე, ღმრთის ნებითა და სულიწმიდის მადლით, თავისი განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე გამოიმუშავა გარკვეული ნორმები, რომლებიც თანდათან კანონის ძალისანი გახდნენ. ეს წესები, რაც ყველაზე მთავარია, ეკლესიის წიაღში დაიბადა ღვთის განგებით და ამიტომაც გაუძლო დროს და ეპოქებს. ეს კანონები შექმნილი რომ ყოფილიყო ადამიანის მიერ, ღმერთის ჩაურევლად, ისტორიულ ქარტეხილებს ვერ გაუძლებდა. გადახედეთ თანამედროვე კანონმდებლობას და კანონშემოქმედებით საქმიანობას, სადაც „კვარტალ-კვარტალ“ ახალი კანონები იბადება და ძველში კი უამრავი ცვლილება შედის. სწორედ ამით განსხვავდება საეკლესიო კანონმდებლობა საერო კანონისგან.

ამრიგად, ეპისკოპოსთა კრების ანუ წმიდა სინოდის მოწვევისა და უფლებამოსილების შესახებ ქრისტიანულ ეკლესიაში შემუშავდა და ჩამოყალიბდა თავისი არსით და სტატუსით სამგვარი ტიპის კანონი ისტორიულ-სამართლებრივ-იერარქიული თვალსაზრისით:

1. წმიდა მოციქულთა კანონები: კანონი 34 და კანონი 37 ერთმნიშვნელოვნად შეიძლება მივიჩნიოთ როგორც ისტორიულად ყველაზე ძველი კანონები ქრისტიანულ საეკლესიო სამართალში. ასევე ისტორიულად ახლოს მყოფნი მოციქულებთან და მათ ეპოქასთან. სწორედ ამ კრიტერიუმით მიგვაჩნია ისინი ყველაზე ძველ კანონებად ქრისტიანულ საეკლესიო სამართალში.

2. მსოფლიო საეკლესიო კანონები:

ა) I მსოფლიო საეკლესიო კრების მე-5 კანონი

ბ) II მსოფლიო საეკლესიო კრების მე-2 კანონი

გ) IV მსოფლიო საეკლესიო კრების მე-19 კანონი

დ) V-VI მსოფლიო (გუმბადის) საეკლესიო კრების მე-8 კანონი

ე) VII მსოფლიო საეკლესიო კრების მე-6 კანონი.

ნიშანდობლივია ის გარემოება, რომ მსოფლიო 7 საეკლესიო კრებიდან 5 საეკლესიო კრებაზე მიღებულია კანონმდებლობა „ეპისკოპოსთა კრების – წმიდა სინოდის“ შესახებ. აღნიშნული კანონმდებლობის სტატუსი გამორჩეულია იმით, რომ ისინი უნივერსალურები და მსოფლიო კრების დონისანი არიან.

3. ამ ტიპის საეკლესიო კრებებზე მიღებული კანონები გახლავთ:

- ა) ანტიოქიის კრების მე-20 კანონი
- ბ) ლაოდის კრების მე-40 კანონი
- გ) კართაგენის კრების მე-18 და 73-ე კანონები.

მართალია, აქ ჩამოთვლილი კანონები მიღებულია სამიტ-როპოლიტო (სამხარეო) საეკლესიო კრების, ანდა ადგილობრივი (ეროვნული) ეკლესიების საეკლესიო კრების მიერ, მაგრამ თვით ეს კანონები თავისი შინაარსითა და სულისკვეთებით არიან ავტორიტეტულები და აღიარებულნი მსოფლიო საეკლესიო კრებების მიერ. ამდენად, მათი სტატუსი მხოლოდ ფორმალურად განსხვავდება ზემოაღნიშნული ორი საეკლესიო კანონის ტიპისაგან.

III. განჩინება როგორც სამართლებრივი აქტი

საეკლესიო ტერმინოლოგიით მიღებულია, დოგმატებად იწოდებოდეს ქრისტიანული სწავლების, სარწმუნოების ჭეშმარიტებანი. რას შეეხება კანონს, ესაა საეკლესიო მოწყობის, მისი მართვის, სახარებისა და სამოციქულო სწავლების ზნეობრივი საფუძვლებიდან გამომდინარე საეკლესიო იერარქიის, მღვდელმსახურთა და თითოეული ქრისტიანის მოვალეობათა განაწესი. კანონი ბერძნული სიტყვაა და სიტყვასიტყვით სწორ, გათლილ ჯოხს, მიმართულების ზუსტ საზომს აღნიშნავს [10:17, 18].

ჩვენ შევეცადეთ მოგვეძებნა და განგვემარტა ზოგადად ტერმინი „განჩინების“ შესახებ ქართული და საეკლესიო კანონმდებლობები, თუმცა, უნდა ვთქვათ, რომ მაინცადამაინც ბევრი და მკვეთრად ჩამოყალიბებული განმარტება „განჩინების“ შესახებ არ არსებობს. ჩვენ, ჩვენი მხრიდან, შევეცდებით ავხსნათ იგი როგორც შინაარსობრივი თვალსაზრისით, ისე მოვიყვანოთ ყველა კანონი, სადაც ტერმინი „განჩინება“ იქნა გამოყენებული.

საინტერესოა ერთი გარემოება, რომ საეკლესიო კანონმდებლობაში, ძირითადად მოციქულთა კანონებში და მსოფლიო საეკლესიო კრებების კანონებში ერთი და იგივე შინაარსობრივი დატვირთვით გამოყენებულია ტერმინები: განვაჩინეთ, დავადგინეთ, ვბრძანეთ, განვანესეთ.

ყველა ამ ჩამოთვლილ ტერმინში უნდა ვიგულისხმოთ „მიღებული გადაწყვეტილება“, რომელიც უკვე კანონიერია, სამართლიანია და ელოდება აღსრულებას.

ტერმინი „განჩინება“ ნახსენებია პირველად მოციქულთა კანონებში, მაგ., მუხლი 74, ხოლო შემდგომ უკვე – მსოფლიო საეკლესიო კრებაზე, მაგ., მუხლი 6. ამის შემდგომ იწყება ამ ტერმინის ხშირი გამოყენება საეკლესიო სამართალში სხვადასხვა კრებაზე და სხვადასხვა დანიშნულებით. მაგ., კრების გადაწყვეტილება და სასამართლოს გადაწყვეტილება [11:130, 170].

ასევე გამოყენებულია ტერმინი „განჩინება“ ეფესოს წმიდა კრების განჩინებაში კვიპროსელ ეპისკოპოსთა მისვლასთან დაკავშირებით, სადაც ვკითხულობთ: „კრების განჩინების თანახმად, კვიპრელ ეპისკოპოსებს საეკლესიო კანონებისამებრ თვით უნდა ჰქონდეთ თავისივე ეპისკოპოსების ხელთდასხმის უფლება“ [11:111].

საინტერესოა, როგორ არის ახსნილი და გამოყენებული ეს ტერმინი ძველ ქართულ საეკლესიო კანონმდებლობაში.

მცირე სჯულის კანონის – „ნესი და განგებაი და რჩულის-კანონი მეექვსისა კრებისა“-ში ვკითხულობთ: „რომელნი ადგილ-ადგილ ქმნილ იყვნეს საღმრთოდ და მართლმადიდებლობით და კანონნი განენესნეს, მიითუალნეს, ვითარცა ქუემო თვით ახსენებენ“ [14:15]. ამავე თავიდან დავიმოწმებთ სხვა ციტატებსაც:

„და ესე არს თქმული იგი და განწესებული წმიდათა მათ და ღმერთშემოსილთა მამათაი“ [14:16].

„ეგრეთვე დავამტკიცებთ კანონთა და განგებათა, რომელნი განანესნეს წმიდათა კრებათა“ [14:23].

„ამის უკუე ჯერისათვის ესრეთ განვანესებთ, ვინაითგან ჰრომისა ეკლესიაი მღვდელთა სრულიად უქორწინებელთა განაგებს“ [14:25].

„ესე უკუე წესი პრიველთა კრებათა მიერ განწესებულ არს, რაითა წელიწადსა შინა ორგზის იქმნებოდის კრებაი, ხოლო ვინაითგან რომელთამე საკათალიკოზოთა შინა, ანუ შიში არს წარმართთაი, ანუ, ანუ სხვაი რაიმე სიძნელე, ესრეთ განვანესებთ, რაითა ერთგზის წელიწადსა შინა უეჭველად იქნებოდეს კრებაი ეპისკოპოსთაი“ 14:29].

„წმიდათა და ღმერთშემოსილთა მამათა ჩვენთა მიერ განჩინებული წესი ამასცა ზედა მტკიცე იყავნ, რაითა ხუცესი უწინარეს ოცდაათისა წლისა არა იკუთხოვს“ [14:31].

„ან უკუე ესე ყოველი აღვწერეთ, რაითა წესი სინანულისაი განვაჩინოთ და რაითა ნაყოფნი ღმობიერებისანი განვიცადნეთ...“ [14:82].

„...რამეთუ ესეცა დიდი მადლ არს ღმრთისა მიერ ჯე-

როვნად განკითხვაი სულთაი და სამართლად კაცად-კაცადისა წესთა და კანონთა შემსგავსებულთა თითოეულთა ბრალთა განჩინებად“ [14:91].

ძალზე საინტერესო და ნიშანდობლივია მცირე სჯულის კანონშივე ტერმინ „განჩინების“ განმარტება: განჩინება – სამართლის დასკვნა (საბა) [14:138].

საინტერესოდ და შინაარსობრივად აქვს ახსნილი ტერმინი „განჩინებული“ ივ. ჯავახიშვილს:

საერთოდ, „განჩინებული“ დანიშნულსა ჰნიშნავდა. ჟამთააღმწერელს მაგ., მოთხრობილი აქვს, რომ შეთქმულების მომწყობმა თავისი განზრახვის თანამგრძნობს „მიუწერა,... რათა პაემანსა შეკრბენ ერთად და მოუწერა განჩინებული დროს პაემნისა“.

იოანე მმარხველსაც აღნიშნული აქვს, რომ სასჯელად ექსორიობა და სხვადასხვა სატანჯველი „ძუელსა შჯულსა შინა შეცოდებელთათუის განჩინებულ იყო“. ჟამთააღმწერლის ცნობითაც, ყაენისათვის მოუხსენებიათ: „განგჩენია სიკვდილი მეფისა ძისათვის“, რომელიც სრულიად უდანაშაულო არისო. ამ თავდაპირველი მნიშვნელობის გარდა, „განაჩენი“ ზოგადად დადგენილებასაც ჰნიშნავდა [15:355, 356; 16:499].

ამ მხრივ საინტერესოა დავით აღმაშენებლის 1123 წლის შიომღვიმის მონასტრისადმი ბოძებულ ანდერძში ერთი საყურადღებო ცნობა: „თუ შიომღვიმის ლავრის მამასახლისი და წინამძღვარი მიიცვალოს, ვითა თვით წესი არს მის წმიდისა შიოის საფლავსა ზედა წილგდებაი, ამით სხუაი განაჩინან და ჩუენსა დარბაზსა მოიყვანონ და ჩუენ არგანი მოვახსენოთ და შევჰვედროთ მონასტერი“ [16:86, 87].

ტერმინი „განვაჩინეთ“ არის გამოყენებული ვახტანგ VI-ის სამართლის წიგნის შესავალში: „განვაჩინეთ და დავწერეთ, რომელსა მივსწდით და ან გონებანი ჩვენნი სამართალთა მიხედნენ...“ [17:121].

ი. დოლიძის ძველი ქართული სამართლის ლექსიკონში საინტერესოდ არის განმარტებული და ახსნილი ტერმინი „გაჩინება“ – გააჩინეს, დაადგინეს, დაანესეს; მართალი სამარ-

თალი უნდა გააჩინოთ, სამართლიანი მსჯავრი, განაჩენი გამ-
ოიტანონ [17:351].

ტერმინი „განჩინება“ ასევე ახსნილი და განმარტებუ-
ლია ი. დოლიძის „საქართველოს ჩვეულებით სჯულში“ (1960
წ.): „განჩინება“ – მოსამართლეთ და ბჭეთ განჩინებისათვის
მოსამართლეებისა და მსაჯულთა გადაწყვეტილების შესახებ,
59-ე მუხლში: „განჩინება მდივანბეგთა, ბჭეთა და ადგილობით
დადგინებულ მოსამართლეთა, სადაოს საქმისათვის ქმნილი,
დარჩებოდა სრულს ძალსა ზედა მეფისაგან დაუმტკიცებელ-
იცა, უკუეთუ მეფე იმ განჩინების წინააღმდეგს წერილობითს
საბუთს არ უბოძებდა და ანუ თვით მეფე არ ინებებდა იმის
მოშლას და გარჩევას“ [18:159, 72].

განჩინებების კრებული შეიძლება დავარქვათ მეორენაირად
ქართული სამართლის ძეგლების IV ტომს, ვინაიდან რამდენ-
იმე ასეული გადაწყვეტილება ანუ განჩინებაა თავმოყრილი ამ
ტომში (იგულისხმება XVI-XVIII სს. სასამართლო განჩინებანი).

ძველი ქართული იურიდიული ტერმინი „განჩინება“ XII
საუკუნიდან მკვიდრდება. განჩინება უკვე ჩამოყალიბებული
ტერმინი ჩანს რუის-ურბნისის ძეგლისწერაში.

განჩინება ფართო მნიშვნელობის ტერმინი იყო და ეწოდე-
ბოდა ყოველგვარ საკანონმდებლო აქტს (სიგელი, გუჯარი,
დანერილი, სამართლის წიგნი, სჯულდება, განგება, განწესე-
ბა). ასეთი მნიშვნელობა ამ ტერმინმა XIX ს-მდე შეინარჩუნა.

„სასამართლო გადაწყვეტილების“ მნიშვნელობა ტერმინმა
განჩინებამ XVII ს. დაიწყო, რაც XVIII საუკუნიდან საბოლოოდ
დამკვიდრდა [19:V, VI].

IV. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის განჩინებანი 1977-2010 წწ.

1995 წლის 18-19 სექტემბერს სვეტიცხოვლის ტაძარში შედგა საქართველოს ეკლესიის XIII გაფართოებული კრება, რომელზეც მიღებულ იქნა საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება, რომელიც დღემდე მოქმედებს.

ეკლესიის მოწყობის საფუძვლად გამოცხადებულია წმიდა წერილი და საღმრთო გადმოცემა, წმიდა მოციქულთა, მსოფლიო, ადგილობრივ და წმიდა მამათა კანონები და წესდებები, საქართველოს ეკლესიის ადგილობრივ კრებათა დადგენილებანი, საქართველოს კონსტიტუცია და შესაბამისი კანონები.

საეკლესიო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლეს ორგანოდ გამოცხადებულია „ადგილობრივი საეკლესიო კრება“ – საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი, ხოლო კრებებს შორის პერიოდში უმაღლესი საეკლესიო ხელისუფალი და მმართველი არის კათალიკოს-პატრიარქი.

საეკლესიო სასამართლოს უფლება აქვს საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდს – საქართველოს ეკლესიის ადგილობრივ საეკლესიო კრებას.

საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულების II თავის მე-20 მუხლის თანახმად, უნდა გამოიცეს „საეკლესიო კანონების კრებული“.

საქართველოს ეკლესიაში საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლება ეკუთვნის წმიდა სინოდს.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდს იწვევს კათოლიკოს-პატრიარქი საჭიროების მიხედვით, წელიწადში არანაკლებ ორჯერ და თავმჯდომარეობს მას.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის წევრები არიან საქართველოს ეკლესიის ეპარქიათა მმართველი მღვდელმთავრები და პატრიარქის ქორეპისკოპოსები [20].

ნიშანდობლივია ერთი გარემოებაც: განჩინებების შესწავლისას გაირკვა, რომ საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი

იღებდა და იღებს ძირითადად ორი ტიპის გადაწყვეტილებებს:

1. წმიდა სინოდმა განაჩინა
2. წმიდა სინოდმა დაადგინა.

ასევე დადგენილია, რომ მსოფლიო საეკლესიო კანონების თანახმად, საქართველოს ეკლესიაში, მართვა-გამგეობის დებულებით წმიდა სინოდის სხდომა მოიწვევა მინიმუმ ორჯერ, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითაც. ამ პერიოდს თუ გადავხედავთ, სინოდი მოიწვევა გაზაფხულზე და ზამთარში. ძირითადად აპრილ-მაისში და ოქტომბერ-დეკემბერში. თუმცა გამონაკლისებიც არის, მაგ.:

1. 2003 წლის 18 აგვისტოს წმიდა სინოდის სხდომა
2. 2005 წლის 27 ივნისის წმიდა სინოდის სხდომა
3. 2008 წლის 27 ივნისის წმიდა სინოდის სხდომა და სხვები.

აღნიშნული ნაშრომი მოიცავს ჩვენი დროის, თანამედროვე ეპოქის წმიდა სინოდის მიერ მიღებულ განჩინებებს. საუბარია საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II-ის მოღვაწეობის პერიოდში (1977 წლიდან 2010 წლამდე) გამოცემულ განჩინებებზე.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის განჩინებების განხილვისას, შევხვით 39 სინოდის სხდომას, რომლებიც მიეძღვნა საქართველოს ეკლესიისა და ქვეყნისათვის მნიშვნელოვან საკითხებს და რომლებზეც ისტორიული მნიშვნელობის გადაწყვეტილებები იქნა მიღებული.

აღნიშნული განჩინებები მნიშვნელოვანია არამარტო ქართული ეკლესიისათვის, არამედ ის ისტორიულად ღირებულია საქართველოსთვის და ქართველი ერისთვის.

განჩინებების თემატიკა თავისი შინაარსით არამარტო კანონიკურია, არამედ ზოგადეროვნულიც. ასეთია განჩინებები წმინდანთა კანონიზირების შესახებ, ყოველი მესამე შვილის პატრიარქის მიერ მონათვლაზე, ქართული საეკლესიო საგალობლების დაცვასა და აღორძინებაზე, ეკლესიასა და სახელმწიფოს ჰარმონიული ურთიერთობის დასაწყისი – კონსტიტუციური შეთანხმების მიღება და სხვ.

წმიდა სინოდის განჩინებები თემატურად შეიძლება დავყ-

ოთ 10 ძირითად ჯგუფად:

1. წმინდანთა კანონიზირება;
2. საეკლესიო ორდენებისა და საპატრიარქო ტიტულის დაარსება და გაზრდა;
3. ახალი ეპარქიების დაარსება და ძველი ეპარქიების სახელებისა და საზღვრების შეცვლა;
4. საეპისკოპოსო კანდიდატების გამორჩევა და დადგენა;
5. საეკლესიო სასამართლო ფუნქციები – მღვდელმთმსახურებისთვის მოქმედების შეჩერება, აღდგენა და განკვეთა;
6. საეკლესიო საგალობლების დაცვა და აღორძინება;
7. კონსტიტუციური შეთანხმების გაფორმება ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის.
8. ბრძოლა უზნეობის, ნარკოტიკების წინააღმდეგ და ახალგაზრდა თაობების გადასარჩენად;
9. ბრძოლა დემოგრაფიული მდგომარეობის გაჯანსაღებისათვის;
- 10 სამღვდელოების სოციალური დაცვა.

სამწუხაროდ, განჩინებები სრულად ვერ იქნა მოძიებული. ნაშრომში განვიხილეთ წმიდა სინოდის შემდეგი სხდომები და განჩინებები:

1. 1978 წლის 8 თებერვლის
2. 1978 წლის 20 ოქტომბრის
3. 1978 წლის 14 დეკემბრის
4. 1980 წლის 12 იანვრის
5. 1981 წლის 6 მარტის
6. 1987 წლის 20 ივლისის
7. 1990 წლის 14 აგვისტოს
8. 1990 წლის ოქტომბრის
9. 1992 წლის განჩინება მიცვალებულთა სულის მოსახსენებლად

10. 1992 წლის 21 დეკემბრის
11. 1993 წლის 1 იანვრის პატრიარქის განჩინება
12. 1995 წლის 5 აპრილის
13. 1995 წლის 31 ივლისის
14. 1995 წლის 17 სექტემბრის
15. 1996 წლის 14 მარტის
16. 1996 წლის 21 ოქტომბრის
17. 1997 წლის იანვრის
18. 1997 წლის 20 მაისის
19. 1998 წლის 8 ოქტომბრის
20. 1998 წლის 24 დეკემბრის
21. 1999 წლის 26 ოქტომბრის
22. 1999 წლის 25 ნოემბრის
23. 2000 წლის 14 დეკემბრის
24. 2001 წლის საიუბილეო განჩინება
25. 2001 წლის 12 ოქტომბრის
26. 2002 წლის 30 მაისის
27. 2002 წლის 17 ოქტომბრის
28. 2003 წლის 18 აგვისტოს
30. 2005 წლის 27 ივნისის
31. 2005 წლის 23 დეკემბრის
32. 2006 წლის 21 დეკემბრის
33. 2007 წლის 26 აპრილის
34. 2007 წლის 21 დეკემბრის
35. 2008 წლის 27 ივნისის
36. 2009 წლის 30 აპრილის
37. 2009 წლის 22 დეკემბრის
38. 2010 წლის 7 მაისის
39. 2010 წლის 22 დეკემბრის.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1978 წლის 8 თებერვალს თბილისში საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის რეზიდენციაში გაიმართა ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის მორიგი კრება კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II თავმჯდომარეობით.

კრებამ განიხილა ეკლესიის სადღეისო საკითხები და სათანადო გადაწყვეტილებები მიიღო.

აირჩიეს საეპისკოპოსო კანდიდატები და საპატრიარქოსთან არსებული საგამომცემლო კომისიის წევრები.

კრებამ დაადგინა

ა) საეკლესიო ჟურნალის დაარსება.

ბ) მცხეთის სასულიერო სემინარიის რექტორად დაინიშნა მღვდელი გურამ შალამბერიძე.

საეპისკოპოსო კანდიდატებად გამორჩეულ იქნენ:

1. ხუტა მახარაძე, რომელიც ცხუმ-აფხაზეთის ეპისკოპოსად ეკურთხა 19 თებერვალს, 1978 წ. და ეწოდა ნიკოლოზი.
2. 1978 წლის 26 თებერვალს შესრულდა არქიმანდრიტი იოანეს კურთხევა ჭყონდიდელ ეპისკოპოსად (ერისკაცობაში ცეზარ ანანიაშვილი).

ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1978 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1978 წლის 20 ოქტომბერს თბილისის საპატრიარქო რეზიდენციაში მოწვეულ იქნა ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა.

კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის წარდგინებით წმიდა სინოდის სხდომამ განაჩინა:

1. მარტყოფის მონასტრის წინამძღვარი არქიმანდრიტი გიორგი ჭკადუა დადგენილ იქნას ბათუმ-შემოქმედელ ეპისკოპოსად და ეწოდოს მას სახელი დავითი.

2. ხაშურის იოანე ნათლისმცემლის სახელობის ტაძრის წინამძღვარი არქიმანდრიტი დიმიტრი მელიქიძე დადგენილ იქნას ურბნელ ეპისკოპოსად და ეწოდოს მას სახელად კონსტანტინე.

ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“, № 2, 1978 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1978 წლის 14 დეკემბერს თბილისში საპატრიარქო რეზიდენციაში შედგა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა. სხდომას ესწრებოდნენ:

კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

ყოვლადუსამღვდელოესნი: მანგლელი მიტროპოლიტ გრიგოლი (ცერცვაძე)

ცხუმ-აფხაზეთის ეპისკოპოსი ნიკოლოზი (მახარაძე)

ჭყონდიდელი და აგარაკ-ნალკელი ეპისკოპოსი იოანე (ანანიშვილი)

ქუთაის-გაენათელი და ნიკორწმინდელი ეპისკოპოსი შიო (ავალიშვილი)

წილკნელი ეპისკოპოსი თადეოზი (იორამაშვილი)

ბათუმ-შემოქმედელი ეპისკოპოსი დავითი (ჭკადუა)

ურბნელი და მანყვერელი ეპისკოპოსი კონსტანტინე (მელიქიძე)

წმიდა სინოდის სხდომამ განაჩინა:

1. აწყურის ეპარქიას ამიერიდან ეწოდოს „ახალციხისა და მესხეთ-ჯავახეთისა“, ხოლო ცაგერის ეპარქიას – „ცაგერისა და ლეჩხუმ-სვანეთისა“.

ერთხმად მიღებულ იქნა ილია II-ის წინადადება:

2. აღდგენილ იქნას საქართველოს ეკლესიაში ოდითგანვე არსებული მთავარეპისკოპოსის ხარისხი (ისტორიული მა-

საღვთის საფუძველზე), ხოლო მას, ვიმც ამ ხარისხს მიიღებს, უფლება ენიჭება კუნკულა-ბარტყულაზე ატაროს ჯვარი.

ილია II ბოდბის ეპარქიის მეთაურის კანდიდატად წამოაყენა სიონის საპატრიარქო ტაძრის დეკანოზი ანდრია ჩახვაშვილი, რომლის ხელდასხმა ბოდბელ ეპისკოპოსად მოხდა სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში.

ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“, № 2, 1978 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1980 წლის 12 იანვარს შედგა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა პატრიარქის ილია II-ის თავმჯდომარეობით.

მოისმინეს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II მოხსენება იმის შესახებ, რომ საქართველოს წმიდა სინოდის ყველა წევრისაგან წმიდა სინოდში შემოვიდა წერილობითი თხოვნა, რათა საქართველოს ეკლესიისა და ერის წინაშე დანაშაულებათა გამო, მიტროპოლიტი გაიოზი განკვეთილ იქნას ყოველგვარი სამღვდლო ხარისხიდან და ბერობიდან შემდეგის გამო:

1. გამოიყენა რა უწმიდესისა და უნეტარესის ეფრემ II-ის მძიმე ავადმყოფობა, საპატრიარქოდან გაიტაცა და მიითვისა ძვირფასი ხატები, პანაღეები, კვერთხები, ბარძიმ-ფეშხუმები, ჯვრები, წიგნები და სხვა მრავალი.
2. მსგავსი მოქმედება ჩაიდინა მან საქართველოს მრავალ ტაძარსა და მონასტერში.
3. მრავალ გატაცებულ ძვირფას საეკლესიო ნივთებიდან და ხატებიდან ამოღებული ძვირფასი ქვები მან გაყოდა. იმ მიზნით, რათა დაეფარა დანაშაულებრივი კვალი, გაანადგურა საპატრიარქოს საინვენტარიზაციო წიგნი და არქივის ზოგიერთი მასალა.
4. ეკლესიის ცხოვრებაში განხეთქილების მიზნით შექონდა არეულობა. ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტის ილიას

მოსაყდრეობის დროს, შეეცადა არაკანონიერი გზით დაუფლებოდა საპატრიარქო ტახტს.

5. გარდა აღნიშნულისა, მისი პიროვნებისათვის დამახასიათებელი იყო ერეტიკული აზრების გამოთქმა და გავრცელება, რომელსაც უარყოფს მართლმადიდებელი ეკლესია.

ამ მიმე დანაშაულებათა მიუხედავად, საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი ცდილობდა დაეყენებინა იგი მონანიების გზაზე.

1978 წლის 25 მაისს მიტროპოლიტი გაიოზი დაპატიმრებულ იქნა, როდესაც იგი ცდილობდა გაეყიდა საპატრიარქოს კუთვნილი ტიხვინის ღვთისმშობლის ხატიდან ამოღებული ზურმუხტის თვლები. სასამართლო ძიებამ დაადასტურა მიტროპოლიტი გაიოზის დანაშაულებანი, გაასამართლა ის და მიუსაჯა 15 წლით თავისუფლების აღკვეთა.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა ყოველივე ზემოხსენებულზე და

განაჩინა:

თანახმად წმიდა მოციქულთა კანონის XXV მუხლისა, კართაგენის კრების XII მუხლისა და რუის-ურბნისის კრების I და VI მუხლებისა, მიტროპოლიტი გაიოზი (ბიძინა ტიტუკოს ძე კერატიშვილი) განკვეთილ იქნას ყოველგვარი სამღვდელო ხარისხიდან და ბერობიდან სამუდამოდ, როგორც ყოვლად მიუღებელი პიროვნება საეკლესიო სამსახურისათვის.

ამ კრებათა დადგენილების საფუძველზე ბიძინა ტიტუკოს ძე კერატიშვილი რჩება ერის კაცად და ეძლევა უფლება, მონანიების შემთხვევაში, მიიღოს წმინდა ზიარება.

უკეთუ ბ. კერატიშვილი არ დაემორჩილება წმიდა სინოდის დადგენილებას და განაგრძობს შფოთს, თანახმად მოციქულთა კანონის XXVIII მუხლისა, იგი სრულიად განიკვეთება მრევლის რიგითი წევრობიდანაც.

საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

წმიდა სინოდის წევრები:

ზინობი – თეთრიწყაროელი მიტროპოლიტი

გიორგი – მანგლელი მიტროპოლიტი

გრიგოლი – ალავერდელი მიტროპოლიტი

შიო – ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი

ნიკოლოზი – ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი

იოანე – ჭყონდიდელი და აგარაკ-ნალკელი მთავარეპისკოპოსი

თადეოზი – ნილკნელი მთავარეპისკოპოსი

დავითი – ბათუმ-შემოქმედელი ეპისკოპოსი

კონსტანტინე – ურბნელი ეპისკოპოსი

ათანასე – ბოდბელი ეპისკოპოსი

ამბროსი – ნიკორწმინდელი და მარგვეთელი ეპისკოპოსი

ქრისტეფორე – ახალციხისა, მესხეთ-ჯავახეთისა და ცაგერ-ლეჩხუმ-სვანეთის ეპისკოპოსი

ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1980 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1981 წლის 6 მარტს შედგა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა. სხდომას თავმჯდომარეობდა ილია II.

ესწრებოდნენ: თეორიწყაროელი მიტროპოლიტი ზინობი
ნილკნელი მიტროპოლიტი გიორგი

ალავერდელი მიტროპოლიტი გრიგოლი

ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი შიო

ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი ნიკოლოზი

ჭყონდიდელი, ცაგერელი და ლეჩხუმ-სვანეთის მთავარეპისკოპოსი იოანე

და სხვები

წმიდა სინოდმა

განაჩინა:

1. წყევლის მოხსნა: უკეთუ უცხო ტომს, ან პიროვნებას

შეუჩვენებია და დაუწყევლია ჩვენი ერი, მოეხსნას ჩვენს ეკლესიას და ჩვენს ერს ეს წყევლა.

მიეტევოს ჩვენს ერს ურთიერთ წყევლა. ახსნას ჩვენს წინაპრებსა და თანამედროვეთ, მანყევართაცა და დანყველილთაც, წყევლა-კრულვა და ამით შემოსილი ცოდვა. რომელიმე გამორჩეულ დღეს სვეტიცხოვლის ან თბილისის სიონის საპატრიარქო ტაძარში სამღვდულოთა და საეროთ წინაშე წაკითხულ იქნას ლოცვა წყევლა-კრულვისაგან გახსნისა და შენდობის.

2. საზოგადო ანდერძის შესრულება:

ვინაიდან მრავალი ქრისტიანი განსაცდელით აღსავსე წარსულში გარდაიცვალა ისე, რომ არ ღირსებია მართლმადიდებლური წესით ანდერძის აგება და შენდობის წაკითხვა მოძღვრისაგან, დანესდეს:

სულიწმიდის მოფენის სწორზე – კვირა დღეს – ყოველთა წმიდათა დღესასწაულზე, თბილისის სიონის საპატრიარქო ტაძარში შესრულდეს გარდაცვლილთა მოსახსენებელი საღმრთო ლიტურგია და წირვის შემდეგ საზოგადო ანდერძის აგება, რომლის ჟამსაც წაკითხულ იქნება შენდობის ლოცვა.

ჟურნალი „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1981 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1987 წლის 20 ივლისს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II თავმჯდომარეობით შედგა საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა, რომელმაც ილია ჭავჭავაძის დაბადებიდან 150 წლისთავთან დაკავშირებით განიხილა მისი ღვაწლი ჩვენი ერისა და ეკლესიის წინაშე.

წმიდა სინოდმა აღნიშნა, რომ ილია ჭავჭავაძე ქართველი ერის მიერ დიდი ხანია მიჩნეულია წმიდანად და მეოხად ჩვენს წინაშე ღვთისა.

სახელითა მამისათა, და ძისათა, და სულისა წმიდისათა წმიდა სინოდმა განაჩინა:

ერისა და ეკლესიის წინაშე გაწეული დიდი ღვაწლისათვის ილია ჭავჭავაძე შერაცხილ იქნას წმიდანად და ეწოდოს მას ილია მართალი. მისი ხსენების დღედ დადგინდეს 20 ივლისი (2 აგვისტო). დაიწეროს წმიდანისათვის საჭირო ლოცვები, შეიქმნას შარავანდედით მოსილი წმიდა ილიას ხატი.

უფრნალი „ჯვარი ვაზის“, № 1, 1987 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1990 წლის 14 აგვისტოს შედგა საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა, რომელზეც განხილულ იქნა შემდეგი საკითხები:

1. წმიდა სინოდმა მოისმინა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს 1990 წლის 12 აპრილის №183 დადგენილება. დადგენილების მეორე, მესამე და მეოთხე პუნქტებში ვკითხულობთ:

„ვინაიდან ქართული მართლმადიდებელი ეკლესია არის ავტოკეფალური, დანესდეს, რომ საქართველოში არსებული მართლმადიდებელი ეკლესიების, მათი ქონებისა და სახსრების აღრიცხვას ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის საპატრიარქო ახორციელებს დამოუკიდებლად, დამკვიდრებული საეკლესიო ტრადიციების შესაბამისად.

რესპუბლიკის ტერიტორიაზე განლაგებული ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიისა და საქართველოს საპატრიარქოს ყველა საკულტო ნაგებობა და მათი უძრავ-მოძრავი ქონება გამოცხადდეს ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის საკუთრებად.

სახალხო დეპუტატთა საქალაქო და რაიონული საბჭოების აღმასკომებმა, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებულმა ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვისა და გამოყენების მთავარმა სამეცნიერო საწარმოო სამმართველომ გადასცენ უსასყიდლოდ აღნიშნული საკულტო ნაგებობანი ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის საპატრიარქოს“.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: დაევალოთ ყოვლადსამღვდელო

მღვდელმთავართ, კონტაქტი იქონიონ მათ ეპარქიაში შემავალი რაიონების ხელმძღვანელებთან, რათა ზემოაღნიშნული გადანყვეტილებანი სისრულეში იქნეს მოყვანილი.

II. წმიდა სინოდმა ასევე განიხილა საქართველოს მინისტრთა საბჭოს დადგენილების მეხუთე მუხლი: „გაუქმდეს სახელმწიფო ორგანოების მიერ საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიებთან არსებული რელიგიური ჯგუფებისა და საზოგადოებების (ოცეულების) რეგისტრაციის წესი, ხოლო რელიგიური ჯგუფები და საზოგადოებები (ოცეულები) გამოცხადდეს გაუქმებულად.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. ოცეულების გაუქმებასთან დაკავშირებით ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის ლოცვა-კურთხევით ეკლესიის სამეურნეო საქმიანობა დაევალოს მრევლიდან არჩეულ სანდო პირს, რომელიც აწარმოებს შემოსავალ-გასავალს და სხვა სამეურნეო საქმიანობას ეკლესიის წინამძღვრის ლოცვა-კურთხევით.

2. საჭიროების შემთხვევაში როგორც საქართველოს საპატრიარქო, ისე ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი უფლებამოსილია დანიშნოს კომისია, რათა შეამოწმონ ტაძრის წინამძღვრისა და ეკლესიის სამეურნეო განმგებლის საქმიანობა.

III. წმიდა სინოდმა მოისმინა უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II სიტყვა თბილისის სასულიერო აკადემიაში სწავლების ზოგიერთი საკითხის შესახებ.

აღინიშნა, რომ ტაძრების გახსნასთან დაკავშირებით საპატრიარქო განიცდის სამღვდელოების ნაკლებობას; ამასთან რელიგიის შესახებ საკავშირო ახალი კანონმდებლობის მიხედვით ნებადართულია საეპარქიო და სამრევლო სკოლების გახსნა, რისთვისაც საჭიროა საღვთისმეტყველო განათლების მქონე მასწავლებლები.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. თბილისის სასულიერო აკადემიასთან საღვთისმეტყველო განყოფილება

ფილების გარდა დაარსდეს ქრისტიანული ანთროპოლოგიის განყოფილება, სადაც მომზადდებიან როგორც სასულიერო პირები, ისე პედაგოგები სკოლებისათვის.

2. ანთროპოლოგიის განყოფილებაზე მიიღებიან როგორც მამაკაცები, ისე ქალები. მამაკაცები 30 წლამდე, ხოლო ქალები 25 წლამდე ასაკისანი.
3. თბილისის სასულიერო აკადემიის რექტორატს დაევალოს ანთროპოლოგიის განყოფილებისათვის პროგრამის შედგენა.
4. თბილისის სასულიერო აკადემიის რექტორატს ასევე დაევალოს საეპარქიო და სამრევლო სკოლებისათვის პროგრამების შედგენა.

IV. მღვდელთავრებმა მოისმინეს უწმიდესისა და უნეტარესის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილის II ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ საქართველოს საპატრიარქოსთან შექმნილია საეკლესიო ხუროთმოძღვრების ცენტრი და საეკლესიო ხელოვნების საკოორდინაციო-სამეცნიერო საბჭო. საეკლესიო ხუროთმოძღვრების ცენტრში შედიან არქიტექტორები და საეკლესიო მშენებლობის სპეციალისტები, ხოლო საკოორდინაციო-სამეცნიერო საბჭოში – ხელოვნების სხვადასხვა დარგის სპეციალისტები.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

ახალი ტაძრების დაპროექტება, ძველის აღდგენა და ეკლესიის ტერიტორიაზე სხვა ნაგებობათა მშენებლობა, ასევე ფრესკებისა და ხატების ესკიზები და სხვა საეკლესიო ნივთების ესკიზები შეთანხმებული უნდა იყოს საკოორდინაციო საბჭოსთან და ხუროთმოძღვრების ცენტრთან, რომ არ იყოს დარღვეული საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ტრადიციები.

ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი გრიგოლი, მიტროპოლიტი ალავერდელი

დავითი, მიტროპოლიტი ცხუმ-აფხაზეთისა

კონსტანტინე, მიტროპოლიტი ბათუმ-შემოქმედელი

ამბროსი, მთავარეპისკოპოსი ნიკორწმინდელი

კალისტრატე, მთავარეპისკოპოსი ქუთათელ-გაენათელი

ქრისტეფორე, ეპისკოპოსი მარგვეთისა
ანანია, ეპისკოპოსი სამცხე-ჯავახეთისა
ვახტანგი, ეპისკოპოსი ურბნელი
ზოსიმე, ეპისკოპოსი წილქნელი
გიორგი, ეპისკოპოსი ჭყონდიდელი.

მადლი, № 11, 1990 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა ოქტომბერი

1. წმიდა სინოდის წევრებმა მოისმინეს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II სიტყვა თბილისის სასულიერო აკადემიასა და სემინარიის მისაღები გამოცდების ჩატარებისა და სტუდენტთა ახალი ნაკადის მოსვლის თაობაზე.

ითქვა, რომ საქართველოს საპატრიარქო განიცდის სასულიერო პირთა ნაკლებობას და ვერ აკმაყოფილებს მოსახლეობის გაზრდილ მოთხოვნილებას ახლად გახსნილ ეკლესიებზე მოძღვართა დანიშვნის შესახებ.

მისმა უწმიდესობამ ყურადღება გაამახვილა იმ საკითხზეც, რომ მრავალი ახლადგახსნილი ტაძარი მეტად დაზიანებული და ნახევრად დანგრეულია და აუცილებლად საჭიროებს აღდგენარესტავრაციას. აღინიშნა, რომ მართალია, ეს საქმე დავალებული აქვს საქართველოს საპატრიარქოსთან ჩამოყალიბებულ ხუროთმოძღვრების ცენტრს, მაგრამ, ამავე დროს, დიდი პასუხისმგებლობა ეკისრება ტაძრის წინამძღვრებს, რომელთაც უნდა ჰქონდეს საეკლესიო ხუროთმოძღვრებისა და საერთოდ საეკლესიო ხელოვნების შესახებ გარკვეული ცოდნა, რათა ხელი შეუწყონ ქართული საეკლესიო ხუროთმოძღვრების ტრადიციების შენარჩუნებასა და განმტკიცებას.

ამასთანავე ითქვა ისიც, რომ ეკლესიას არ ყავს ხატმწერთა, ფრესკული ფერწერის, მინანქრის, მოზაიკის ოსტატები და

რომ აუცილებელია სასულიერო სასწავლებელში ამ განხრით კადრების (როგორც ვაჟების, ისე გოგონების) მომზადება).

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. თბილისის სასულიერო აკადემიაში ა.წ. 14 ოქტომბრიდან გაიხსნას საეკლესიო ხუროთმოძღვრებისა და ხელოვნებათმცოდნეობის განყოფილება, სადაც მიიღებიან უმაღლესი განათლების მქონე ვაჟები 30 წლამდე, ხოლო გოგონები 25 წლამდე ასაკისანი.
2. ითვალისწინებს რა საქართველოში სასულიერო განათლების ტრადიციებს, წმიდა სინოდი ადგენს:

გელათის მონასტერში აღდგეს გელათის აკადემია საღვთისმეტყველო პროგრამით, როგორც ფილიალი თბილისის სასულიერო აკადემიისა.

II. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II გულისტკივილით აღნიშნა, რომ საპატრიარქოში შემოდის მრავალი საჩივარი (როგორც სიტყვიერი, ისე წერილობითი სახის) და არის მრავალი ფაქტი იმისა, რომ სამღვდელოების ერთი ნაწილი არ დგას ზნეობრივ სიმაღლეზე და თავისი უღირსი ქცევით შეურაცხჰყოფს საქართველოს ეკლესიის ღირსებას, სამღვდელოების ავტორიტეტს.

არის ისეთი შემთხვევებიც, როცა სასულიერო პირნი მორწმუნეთაგან ითხოვენ მაღალ ფულად გადასახადს საეკლესიო წესების (ნათლობის, ჯვრისწერის, წესის აგების, პანაშვიდის, პარაკლისის, მარილის, ჯვრის კურთხევის და სხვა) შესრულებაში, რაც საღმრთო წერილით აკრძალულია. მოძღვარს არ ეკადრება ასეთი საქციელი. მითუმეტეს, რომ იგი არასდროს დამახასიათებელი არ იყო ქართველი სამღვდელოებისათვის.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. სასულიერო პირთაგან საქართველოს საპატრიარქოსთან შეიქმნას სპეციალური კომისია, რომელიც უფლებამოსილი იქნება შეამოწმოს მღვდელმსახურთა ყოფაქცევა და საეკლესიო მსახურება. დარღვევების შემთხვევაში კომისია წარმოად-

გენს თავის დასკვნას წმიდა სინოდზე განსახილველად და შესაბამისი ზომების მისაღებად.

წმიდა სინოდი მოვალეა, გამოიტანოს სათანადო გადაწყვეტილება ამა თუ იმ სასულიერო პირის დარღვევათა აღსაკვეთად. დარღვევის სიმძიმის მიხედვით დამრღვევს დაედება შესაბამისი სასჯელი, ან უკიდურეს შემთხვევაში, აეკრძალება მღვდელმოქმედებანი და განიკვეთება სამღვდლო ხარისხიდან.

2. აეკრძალოთ სამღვდლოებას და ეკლესიის სხვა მსახურთ (წყლის გამთბობს, მესანთლეს, მნათეს, დამლაგებელს) საეკლესიო წესების (ნათლობის, ჯვრისწერის, წესის აგების, პანაშვიდის, პარაკლისის, მარილის, ჯვრის კურთხევის...) შესრულებისას თანხის აღება.

ტაძარში დაიდგას სპეციალური ყუთი, სადაც ყოველი ადამიანი ზემოაღნიშნული საეკლესიო წესების შესრულებისთვის ნებაყოფლობით შესწირავს მისთვის შესაძლებელ თანხას.

ამ წესის დარღვევის შემთხვევაში მოძღვრის ან ეკლესიის მსახურის მიმართ მიღებული იქნება მკაცრი ზომები.

III. უწმიდესმა და უნეტარესმა ილია II ბრძანა, რომ ისტორიულად მართლმადიდებელ ქრისტიანულ ეკლესიებში არსებობდა კათაქმეველთა წესი ანუ მორწმუნეთა მომზადება ნათლობის მისაღებად და რომ ეს წესი დღეს აუცილებლად უნდა აღდგეს.

მოსანათლი პირი ან მოსანათლი ბავშვის მშობელი და ნათლიები გარკვეული დროის განმავლობაში მოძღვრისგან სწავლობდნენ ქრისტიანული რწმენის საფუძვლებს და მხოლოდ ამის შემდეგ იღებდნენ ნათელს, რათა მომზადებულნი შეხვედროდნენ ნათლობას – მეორედ შობას, ცოდვებისაგან სულის განთავისუფლებას.

ითქვა, რომ ყველამ უნდა იცოდეს ნათლობის საიდუმლოს მნიშვნელობა, მისი ძალა და მადლი, უნდა იცოდეს, სწორედ როგორ აღასრულოს წესი და კანონი მართლმადიდებელი ეკლესიისა; ეკლესიისა, რომელიც იცავს განუყოფელი, ჭეშ-

მარიტი, ერთიანი ქრისტიანული ეკლესიის ტრადიციებს.

დღეს კი, როცა არ ხდება მრევლის მომზადება ნათლობისათვის, როცა არ სრულდება კათაკმეველთა წესი, როცა ადამიანი არ იცნობს თავის სარწმუნოებას და მტკიცედ არ დგას მას შინა, ხშირია შემთხვევა მრწამსის შეცვლისა. ადამიანები უშვებენ მძიმე შეცდომას, სხვათა გავლენით ექცევიან ამა თუ იმ სექტაში და ამით სცდებიან ჭეშმარიტ გზას.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. ეპისკოპოსთა და მოძღვართა ხელმძღვანელობით საეპარქიო და სამრევლო სკოლებში მომზადდნენ კათაკმეველნი (მოსანათლნი, მოსანათლი ბავშვების მშობლები და ნათლიები), რომელთაც გარკვეული სწავლების შემდეგ მიეცემათ მოწმობა ნათლობის წმიდა საიდუმლოს მისაღებად.
2. აეკრძალოთ მოძღვრებს იმ პირთა მონათვლა, რომელთაც არ გაუვლიათ კათაკმეველთა მოსამზადებელი სწავლება და არა აქვთ ამის დამადასტურებელი სათანადო საბუთი.
3. ტაძრებში დაიდგას სანათლავი დიდი ემბაზები შთაფლვითი მონათლვისათვის, რადგან ისტორიულად მართლმადიდებელ ქრისტიანულ ეკლესიაში არსებობდა წესი როგორც შთაფლვითი, ისე წყლის დასხმით მონათვლისა.
4. მართალია, საეკლესიო კანონების თანახმად, ნათლობა ყოველ დღეს არის შესაძლებელი, მაგრამ ნათლობა, როგორც ერთ-ერთი უდიდესი საიდუმლო, სასურველია შესრულდეს შაბათს, კვირას ან სადღესასწაულო დღეებში, საზეიმო ვითარებაში, გუნდის თანხლებით.

უწმიდესი და უნეტარესი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

ალავერდელი მიტროპოლიტი გრიგოლი (ცერცვაძე)

ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტი დავითი (ჭკადუა)

ბათუმ-შემოქმედელი მიტროპოლიტი კონსტანტინე (მელიქიძე)

ნიკორწმინდელი მთავარეპისკოპოსი ამბროსი (ქათამაძე)

ქუთათელ-გაენათელი მთავარეპისკოპოსი კალისტრატე
(მარგალიტაშვილი)

მარგველი ეპისკოპოსი ქრისტეფორე (წამალაიძე)
ურბნელი ეპისკოპოსი ვახტანგი (ახვლედიანი)
ნილკნელი ეპისკოპოსი ზოსიმე (შიოშვილი)
ჭყონდიდელი ეპისკოპოსი გიორგი (შალამბერიძე)
სამცხე-ჯავახეთის ეპისკოპოსი ანანია (ჯაფარიძე)

მადლი, № 16, 1990 წ.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II განჩინება მიცვალებულთა სულის მოსახსენებლად 1992 წელი

ყოველი ოჯახი, მძიმედ განიცდის უახლოესი წევრის გარდაცვალებას და გლოვით გამოხატავს თავის წუხილს, მაგრამ ბოლო დროს ეს დამახინჯებული ფორმით ვლინდება.

ხშირია შემთხვევა, როცა ახლობლები მრავალი წლის ან მთელი სიცოცხლის მანძილზე არ იხდიან შავ სამოსს და ჩამოშორებულნი არიან ყოველდღიურ ცხოვრებას.

უსაზღვრო გლოვა, გოდება, ტირილი მეტყველებს ადამიანის ურწმუნოებაზე; იმაზე, რომ მას არ სწამს ღმერთი, არ სწამს სულის უკვდავება და თვლის, რომ გარდაცვლილი სამუდამოდ დაკარგულია მისთვის; ამით კი ჭირისუფალის უდიდეს ცოდვას იღებს თავის თავზე, რადგან იგი არასწორი ქცევით მეტად ამძიმებს გარდაცვლილის უკვდავ სულს, ამძიმებს თავისი ოჯახის ცხოვრებას.

ყველამ უნდა ვიცოდეთ, რომ ადამიანის გარდაცვალება არ ნიშნავს მის მოსპობას. ადამიანის სული ცოცხალია, უკვდავია და იგი მარადიულ ცხოვრებაში იმკვიდრებს იმ ადგილს, რასაც თავისი სარწმუნოებითა და ქცევით იმსახურებს.

მინიერი ჩვენი ცხოვრება არის მომზადება მარადიულობისათვის. იგია თითოეული ჩვენთაგანისათვის უდიდესი გამოცდა.

ბედნიერია, ვინც მართლმადიდებელი სარწმუნოებით, სიყვარულითა და კეთილი საქმით წარდგება ამ გარდაუვალი დღის წინაშე და მართალთა სავანის მკვიდრი გახდება.

ხშირია შემთხვევა, როცა კეთილი ადამიანი ადრე ტოვებს ამ წუთისოფელს, ანდა მცირე ასაკისა შეერთვის მარადიულობას. ამაშიც ჩვენ უნდა დავინახოთ განგება უფლისა: ღმერთს ისინი ნაკლებად ცოდვილნი მიჰყავს თავისთან.

ყოველივე ამის გამო განვაჩინებთ:

1. ავადმყოფს აუცილებლად უნდა მოვუყვანოთ მოძღვარი აღსარებისა და ზიარებისთვის, რადგან წმიდა ზიარება არის საკურნებელი სულისა და ხორცისა და ხშირია შემთხვევა, როცა წმიდა ზიარებით სასწაულებრივად განკურნებულა ადამიანი; ასევე მეტად კარგია ავადმყოფისთვის ზეთის კურთხევა.
2. გარდაცვალების შემთხვევაში პირველივე დღიდან დასაფლავებამდე მიცვალებულის თავთან ჩაუქრობლად უნდა ენთოს სანთელი და კანდელი, უნდა იდგეს ხატი, ხორბალი, წყალი, ღვინო, მარილი, და დღედაღამ ახლობლების მიერ უნდა იკითხებოდეს დავით წინასწარმეტყველის ფსალმუნები.
3. ფსალმუნის კითხვა (თუნდაც დღეს მხოლოდ ერთი კანონის) სასურველია, დასაფლავების შემდეგ ერთი წლის განმავლობაში მაინც გაგრძელდეს.
4. გარდაცვლილს გულზე უნდა ეკიდოს ნაკურთხი ჯვარი.
5. თუ მიცვალებულის ახლობლები მოუნათლავია, კარგია თუ ისინი გარდაცვლილის დასაფლავებამდე მოინათლებიან; თუ მიცვალებულია მოუნათლავი, მისი მონათვლა არ შეიძლება.
6. საერო პანაშვიდების დროს სასურველია საერო სიმღერებისა და მუსიკის ნაცვლად შესრულდეს საეკლესიო საგალობლები.
7. მიცვალებული უნდა დაიკრძალოს გარდაცვალებიდან 3-5 დღის განმავლობაში.

8. მიცვალებულს არ უნდა ჩაატანონ ზედმეტი ტანსაცმელი ან სხვა რაიმე ნივთები.
9. დასაფლავების დღეს, დილით, ან წინა ღამეს მოძღვარმა უნდა აუგოს წესი მიცვალებულს და უკურთხოს საფლავის მიწა, ღვინო, პური, მარილი, წყალი.
10. დასაფლავების დღიდანვე საფლავზე უნდა დაიდგას მღვდლის მიერ ნაკურთხი დროებითი ჯვარი (ხის, ლითონის ან სხვა მასალის), რადგან უჯვრო საფლავს, წმიდა მამების სწავლებით, ეშმაკი ეპატრონება.
11. გარდაცვლილის დაკრძალვის შემდეგ მისი სულის მოსახსენებლად მზადდება მოკრძალებული ქელები მხოლოდ უახლოესი ნათესავებისა და ახლობლებისთვის. ქელები არ უნდა გაგრძელდეს დიდხანს.
თუ ადამიანი მარხვის დროს გარდაიცვალა, საჭმელი მზადდება მხოლოდ სამარხვო.
12. თუ ადამიანი გარდაიცვალა ხსნილში, კარგია, თუ მისი ახლობლები გარდაცვლილის დასაფლავებამდე შეინახვენ მარხვას.
13. გარდაცვალებიდან 39-ე დღეს მოძღვარმა უნდა შეასრულოს პანაშვიდი, ხოლო მეორმოცე დღეს და წლისთავზე მიცვალებულისთვის უნდა დამზადდეს საკურთხი და ეკლესიაში შესრულდეს შეკვეთილი წირვა და პანაშვიდი.
14. მიცვალებულის ორმოცი უნდა გადაიხადონ გარდაცვალებიდან ზუსტად მეორმოცე დღეს, ან წინა დღეს, რადგან მეორმოცე დღეს ხდება გარდაცვლილის სულის დამკვიდრება მისთვის განკუთვნილ სავანეში.
წლისთავიც უნდა გადაიხადონ გარდაცვალებიდან ზუსტად ერთი წლის შემდეგ. ორივე შემთხვევაში მიცვალებულის სული საოხად გამზადებული საჭმელი მარხვაში უნდა იყოს სამარხვო, ხსნილში - სახსნილო.
15. ყოველ წელიწადს მიცვალებულთა ხსენების დღეს (მისი ახლობლები) უნდა ამზადებდნენ საკურთხს, რომელსაც დილით, წირვის დაწყების წინ, მიიტანენ ტაძარში პანაშვილისთვის.

16. მეტად კარგია თუ მიცვალებულის ახლობლები გააკეთებენ საკურთხეს და ეკლესიაში მოძღვარს შეასრულებინებენ პანაშვიდს გარდაცვლილის დაბადების დღეს, გარდაცვალებისა და ანგელოზის დღეებში.
საკურთხი: ზეთი, ღვინო, პური, წანდილი, ან კოლიო (სხვა საჭმელიც შეიძლება).
17. განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს მიცვალებულისათვის, თუ მისი ახლობლები ყოველ შაბათ-კვირას და დღესასწაულის დღეებში ესწრებიან წირვა-ლოცვას, ეზიარებიან და სეფისკვერს აგზავნიან საკურთხეველში გარდაცვლილის სულის მოსახსენიებლად.
18. ქრისტიანის საფლავი არ უნდა იყოს მდიდრული. მიცვალებულის სულისთვის უკეთესია, თუ თანხა გაჭირვებულთ დაურიგდებათ.
19. მოძღვრის მიერ საფლავის კურთხევა კარგია მიცვალებულთა მოხსენების დღეებში.
20. ორმოცი დღის შემდეგ გარდაცვლილის ტანსაცმელი და ნივთები უნდა დაურიგდეთ გაჭირვებულთ.
21. თვითმკვლელობით აღსრულებულის და მოუნათლავისათვის საეკლესიო წესების შესრულება საეკლესიო კანონების თანახმად აკრძალულია. მათ სახელზე მხოლოდ მოწყალება შეიძლება გაიცეს. საერთოდ მიცვალებულის სახელზე მოწყალების გაცემა მეტად კარგია.
22. თუ ფსიქიკურად დაავადებული ადამიანი მოიკლავს თავს, მისთვის საეკლესიო კანონის თანახმად, საკლესიო წესების შესრულება ნებადართულია.
23. გარდაცვლილის ახლობლებს ეძლევათ ღოცვა-კურთხევა, ატარონ შავი ტანსაცმელი 40 დღე ან არაუმეტეს 1 წელი. ერთი წლის შემდეგ შავი სამოსი აუცილებლად უნდა გაიხადოს ყველამ. შვილის, მეუღლის, ან მეტად ახლობელი ადამიანის სიყვარული უნდა გამოიხატოს არა შავი სამოსის ტარებით, არამედ ღოცვით და მიცვალებულის სულისთვის ღვთის სათნო კეთილ საქმეთა აღსრულებით.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1992 წლის 21 დეკემბერს შედგა სრულიად საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა. წმიდა სინოდმა განაჩინა:

არქიმანდრიტი აბრამი (გარმელია) არჩეულ იქნას ნიკორწმინდის ეპისკოპოსად.

არქიმანდრიტი სერგი (ჩეკურიშვილი) არჩეულ იქნას ახალციხისა და სამცხე-ჯავახეთის ეპისკოპოსად.

მისი მოვლადუსამღვდელოება მთავარეპისკოპოსი თადეოზი (იორამაშვილი) აგარაკ-წალკის ეპარქიიდან გადაყვანილ იქნას ცაგერ-ლეჩხუმ-სვანეთის ეპარქიის მმართველად.

მისი მოვლადუსამღვდელოება ეპისკოპოსი ანანია (ჯაფარიძე) ახალციხისა და სამცხე-ჯავახეთის ეპარქიიდან გადაყვანილ იქნას მანგლისის ეპარქიის მმართველად.

მისი მოვლადუსამღვდელოება ეპისკოპოსი ქრისტეფორე ბათუმ-შემოქმედის ეპარქიიდან გადაყვანილ იქნას აგარაკ-წალკის ეპარქიის მმართველად.

მისი მოვლადუსამღვდელოება ეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი) ბოდბის ეპარქიიდან გადაყვანილ იქნას ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქიის მმართველად.

მისი მოვლადუსამღვდელოება ეპისკოპოსი დავითი (მახარაძე) ნიკორწმინდის ეპარქიიდან გადაყვანილ იქნას ბოდბის ეპარქიის მმართველად.

მისი მოვლადუსამღვდელოება ეპისკოპოსი იობი (აქიაშვილი) მანგლისის ეპარქიიდან გადაყვანილ იქნას ბათუმ-შემოქმედის ეპარქიის მმართველად.

მაღლი, № 24, 1992 წ.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II განჩინება

სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა
უფალი ბრძანებს: „ნეტარ იყვნენ მონაწილენი, რამეთუ იგ-
ინი შეინაყლნენ“ (მათე, 5,7)

ძმანო და დანო, დადგა ჟამი ჩვენი მოქცევისა და გადარ-
ჩენისა.

უკეთუ გნებავთ, რომ ღმერთი გწყალობდეს შენ, რომ
სახლი შენი იყოს დალოცვილი, შენი შვილები და შვილიშ-
ვილები – გამრავლებული, ღლეგრძელი და ბედნიერი; უკე-
თუ გნებავს, რომ შენს ოჯახში იყოს მშვიდობა, სიუხვე
და ბარაქა, წინსვლა და წარმატება, უკეთუ გნებავს, რომ
ღმერთმა დაგიცვას და დაგიფაროს შენ შენი მტრებისაგან,
განგკურნოს ავადმყოფობისგან, გაპატიოს და შეგინდოს
ცოდვანი შენნი, უკეთუ გნებავს, რომ შენი ლოცვა შეე-
წიოს შენი გარდაცვლილი ახლობლების უკვდავ სულებს,
უკეთუ გნებავს ღმერთთან სიახლოვე, სულიერი განწმენ-
და, ჭეშმარიტი სიხარული და ბედნიერება, უკეთუ გნებავს
საქართველოს მშვიდობა და კეთილდღეობა, ყოველდღი-
ურად დაეხმარე გაჭირვებულთ; იყავი ჭეშმარიტი სარწმუ-
ნოების აღმსარებელი, ცოდვათა მიმტევებელი და მშვიდო-
ბისმოყვარე.

მართალია, ჩვენ ყოველდღიურად, შეძლებისდაგვარად,
ვცდილობთ სიკეთის ქმნას, მაგრამ უფრო მეტი უნდა ვა-
კეთოთ. ღვთის დიდი მადლისა და წყალობის მისაღებად და
საქართველოში მშვიდობის დამკვიდრებისათვის მივიღეთ გან-
საკუთრებული განჩინება:

ყოველი შაბათი ყოველი ადამიანისათვის გამოცხადდეს
მონაწილების, ქველმოქმედებისა და გაჭირვებულთა დახმარე-
ბის დღედ.

ამიტომ სიყვარულით მივმართავ ღვთივკურთხეული
საქართველოს წმიდა მიწის ძეთა და ასულთ: ხელისუფლება-

სა და მხედრობას, სასულიერო პირებსა და ინტელიგენციას, ქალაქებისა და სოფლების ხელმძღვანელებსა და მშრომელებს, მოსწავლე-ახალგაზრდობას, – ყველას გედღევით ლოცვა-კურთხევა, რომ ყოველ შაბათს ყოველმა ადამიანმა (როგორი გაჭირვებულიც არ უნდა იყოს იგი), აუცილებლად გააკეთოს სიკეთე სხვისთვის.

სარწმუნოებისა და ეროვნების განსხვავების მიუხედავად მიდით და დაეხმარეთ საავადმყოფოებსა და ციხეებში მყოფთ. მოინახულეთ უპატრონო ბავშვთა სახლები და მოხუცებულთა თავშესაფრები.

შეენიეთ ჯარისკაცებსა და მათ ოჯახებს.

დაეხმარეთ და ანუგეშეთ ახლადგარდაცვლილთა ქირისუფალნი, ციხეებსა და საავადმყოფოებში მყოფთა ოჯახები, სასონარკვეთილი ადამიანები.

თქვენს სახლში მიიღეთ და შეიფარეთ უსახლკარონი და ლტოლვილნი.

მოინახულეთ ობოლნი და ქვრივნი, სახლებში მყოფი მარტოხელა მოხუცები და დავრდომილნი.

შეენიეთ მრავალშვილიან ოჯახებს.

ხოლო ვინც შაბათს სამსახურის გამო ვერ შესძლებს სამუშაოს მიტოვებას, ამ დღეს მიღებული შემოსავლის ნაწილი შეძლებისდაგვარად უნდა მოახმაროს გაჭირვებულთ.

იცოდეთ, რასაც გულით გაცემთ ასწილ თქვენივე დაგიბრუნდებათ, და როგორც უფალი ბრძანებს, ღვთის სახელით გაჭირვებულისათვის მიწოდებული ერთი ჭიქა წყალიც კი დიდად აღირიცხება ცათა შინა.

გახსოვდეთ, ასე ამბობს უფალი: „გაიყავი მშვიდრად პური შენი და უსახლკარო გლახაკნი შეიყვანე შენს სახლში; როცა იხილავ შიშველს შემოსე იგი, მაშინ განთიადივით გამობრწყინდება ნათელი შენი და დაჩქარდება შენი განკურნება და სიმართლე შენი წარგიძღვება წინაშე შენსა და დიდება უფლისა გარემოგიცავს შენ.

„და შენ შესთხოვ და უფალი შეგისმენს შენ“ (ისაია 58,7,9).

ღმერთმა დაგლოცოთ, გაგახაროთ და შეინიროს თქვენი
ყოველი კეთილი საქმე. ამინ.

ღრმა პატივისცემით
ილია II

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქო
1.1.1993 წ.

მადლი, № 1, 1993 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

წყალობითა ღმრთისაითა 1995 წლის 23 მარტს (5 აპრილი
ახ. სტ.) საპატრიარქო რეზიდენციაში შედგა წმ. სინოდის სხ-
დომა – საეკლესიო კრება, კრებას თავმჯდომარეობდა მისი
უწმიდესობა და უნეტარესობა სრულიად საქართველოს კათო-
ლიკოს-პატრიარქი ილია II. წმ. სინოდმა განიხილა შვიდი უმ-
ნიშვნელოვანესი საკითხი.

1. მისმა უწმიდესობამ და უნეტარესობამ ილია II მღვდელ-
მთავრებისადმი მიმართულ სიტყვაში აღნიშნა, რომ დღეს
საქართველოში შექმნილია საგანგებო ვითარება. მრავალწლო-
ვანი უუფლებობისა და ძალადობის შემდეგ, დიდი მსხვერპლისა
და დანაკარგების ფასად ქართველმა ხალხმა აღადგინა თავისი
სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა. ამ პროცესში ჩვენი
ერისა და ეკლესიის წინაშე წარმოიშვა მრავალი ახალი პრობ-
ლემა, როგორც სულიერი, ისე მატერიალური. მათი გადაწ-
ყვეტა აუცილებელია ერის კონსოლიდაციისათვის და ეს უნდა
მოხდეს ერთობლივი ძალებით. დღეს, სარგებლობენ რა ქვეყა-
ნაში შექმნილი უმძიმესი მდგომარეობით, ზოგიერთი მტრუ-
ლად განწყობილი ძალა ცდილობს არაჯანსაღი მდგომარეობის
შექმნას ჩვენს ხალხში. უცხო იდეოლოგიებისა და სხვადასხვა
სექტების უხეში შემოჭრა საქართველოში დიდ საშიშროებას
უქმნის ეროვნული ერთობისა და მთლიანობის სულისკვეთებას.
საჭიროა დაუყოვნებლივ მიღებულ იქნას აქტიური ზომები მს-
გავსი უკანონო ქმედებების აღსაკვეთად. შექმნილ ვითარებაში

ეკლესიის ცხოვრებაში უნდა გაიზარდოს ეპარქიების ღვაწლი და პასუხისმგებლობა. დადგა ის დრო, როდესაც გამოიკვეთა საჭიროება ძველი საეპისკოპოსო კათედრების აღდგენისა და ახალი ეპარქიების დაარსებისა.

როგორც ცნობილია, ვახტანგ გორგასალის დროს, როდესაც საქართველოში დაინიშნა კათოლიკოსი პეტრე, დაარსებული იყო 12 საეპისკოპოსო. შემდგომში ეპარქიების რიცხვი სულ უფრო და უფრო იზრდებოდა. ჩვენი ეკლესიის ისტორიაში იყო პერიოდი, როცა მოქმედებდა 70-მდე საეპისკოპოსო კათედრა. დღეს ჩვენ გვეძლევა საშუალება, რეალურად იფუნქციონიროს 27 საეპისკოპოსო კათედრამ.

ნმ. სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხებზე და განაჩინა, რომ ამ ეტაპზე სრულიად საქართველოს საპატრიარქოში მოქმედებდნენ შემდეგი ეპარქიები (ეპარქიათა დასახელება მოცემულია ანბანის მიხედვით):

1. მცხეთა-თბილისის ეპარქია (ქ. თბილისი თავისი რაიონებით, ქ. მცხეთა, მცხეთისა და გარდაბნის რაიონები. სოფ. წილკნის, მუხრანისა და საგურამოს გამოკლებით). კათედრა და რეზიდენცია მცხეთასა და თბილისში).

2. ალავერდის ეპარქია (ქ. თელავი, თელავისა და ახმეტის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ამბა ალავერდელი“. კათედრა ალავერდში, რეზიდენცია თელავში. მმართველი მღვდელმთავარი ეპისკოპოსი დავითი (მახარაძე).

3. ახალციხის ეპარქია (ახალციხის, ასპინძისა და ადიგენის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ახალციხელი“. კათედრა და რეზიდენცია ახალციხესა და საფარაში. მმართველი მღვდელმთავარი ეპისკოპოსი სერგი (ჩეკურიშვილი).

4. ბათუმისა და სხალთის ეპარქია (ქ. ბათუმი, ქობულეთის, ხელვაჩაურის, ქედას, შუახევის და ხულოს რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ბათუმისა და სხალთისა“. კათედრა ბათუმსა და სხალთაში, რეზიდენცია ბათუმსა და ქობულეთში. მმართველი მღვდელმთავარი ეპისკოპოსი იობი (აქიაშვილი).

5. ბოდბის ეპარქია (სიღნაღისა და დედოფლისწყაროს

რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ბოდბელი“. კათედრა ბოდბეში, რეზიდენცია ბოდბესა და სიღნაღში. მმართველი მღვდელმთავარი მიტროპოლიტი ათანასე (ჩახვაშვილი).

6. ბოლნისისა და ახალქალაქის ეპარქია (ბოლნისისა და დმანისის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ბოლნისისა და დმანისისა“. კათედრა და რეზიდენცია ბოლნისსა და დმანისში. მმართველი მღვდელმთავარი დადგენილი არ არის.

7. ბორჯომისა და ბაღდადის ეპარქია (ბორჯომის, ახალქალაქისა და ნინოწმინდას რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ბორჯომისა და ახალქალაქისა“. კათედრა ბორჯომში, რეზიდენცია ბორჯომში, ახალქალაქსა და ნინოწმინდაში.

8. ვანისა და ბაღდადის ეპარქია (ვანისა და ბაღდადის რაიონები) მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ვანისა და ბაღდადისა“. კათედრა ბაღდადში, რეზიდენცია ვანსა და ბაღდადში.

9. ზუგდიდისა და ცაიშის ეპარქია (ზუგდიდისა და წალენჯიხის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ზუგდიდისა და ცაიშისა“. კათედრა ზუგდიდსა და ცაიშში, რეზიდენცია ზუგდიდსა და წალენჯიხაში.

10. მანგლისისა და წალკის ეპარქია (თეთრიწყაროსა და წალკის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი მანგლისისა და წალკისა“. კათედრა და რეზიდენცია მანგლისსა და წალკაში. მმართველი მღვდელმთავარი მთავარეპისკოპოსი ანანია (ჯაფარიძე).

11. მარგვეთის ეპარქია (ზესტაფონის, თერჯოლის და ხარაგაულის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი მარგველი“. კათედრა ზესტაფონში, რეზიდენცია ზესტაფონში, თერჯოლასა და ხარაგაულში. მმართველი მღვდელმთავარი მიტროპოლიტი კონსტანტინე (მელიქიძე).

12. ნეკრესის ეპარქია (ყვარლისა და ლაგოდეხის რაიონები, მის გამგებლობაში ასევე შედიან საინგილოს ეკლესიები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ნეკრესელი“. კათედრა

ნეკრესა და ყვარელში, რეზიდენცია ყვარელსა და ლაგოდეხში.

13. ნიკორწმინდის ეპარქია (ამბროლაურისა და ონის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ნიკორწმინდელი“. კათედრა ნიკორწმინდაში, რეზიდენცია ამბროლაურსა და ონში. მმართველი მღვდელმთავარი ეპისკოპოსი აბრაამი (გარმელია).

14. ნიქოზისა და ცხინვალის ეპარქია (ცხინვალის, ახალგორის, ჯავისა და ზნაურის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ნიქოზისა და ცხინვალისა“. კათედრა და რეზიდენცია ნიქოზსა და ცხინვალში.

15. რუსთავის ეპარქია (ქ. რუსთავი, მარნეულის რაიონი). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი რუსთავისა“. კათედრა რუსთავში, რეზიდენცია რუსთავსა და მარნეულში.

16. სამთავისისა და გორის ეპარქია (გორისა და კასპის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი სამთავისისა და გორისა“. კათედრა და რეზიდენცია სამთავისსა და გორში. მმართველი მღვდელმთავარი მთავარეპისკოპოსი ვახტანგი (ახვლედიანი).

17. საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპარქია (საგარეჯოსა და გურჯაანის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი საგარეჯოსა და გურჯაანისა“, კათედრა საგარეჯოსა და გურჯაანში, რეზიდენცია გურჯაანსა და ნინოწმინდაში.

18. ურბნისისა და რუისის ეპარქია (ხაშურისა და ქარელის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ურბნისისა და რუისისა“. კათედრა ურბნისში, რუისსა და ხაშურში, რეზიდენცია ხაშურში. მმართველი მღვდელმთავარი ეპისკოპოსი ქრისტეფორე (ნამალაიძე).

19. ფოთის ეპარქია (ქ. ფოთი, ხობის და სენაკის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ფოთისა“. კათედრა ფოთში, რეზიდენცია ფოთში, ხობსა და სენაკში.

20. ქუთაის-გაენათის ეპარქია (ქ. ქუთაისი, წყალტუბოსა და ტყიბულის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება „ეპისკოპოსი ქუთათელ-გაენათელი“. კათედრა და რეზიდენცია ქუთაისსა და გელათში. მმართველი მღვდელმთავარი მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი).

21. შემოქმედის ეპარქია (ოზურგეთის, ლანჩხუთის და ჩოხატაურის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი შემოქმედელი“. კათედრა შემოქმედსა და ოზურგეთში, რეზიდენცია ოზურგეთში, ლანჩხუთსა და ჩოხატაურში.

22. ცაგერისა და სვანეთის ეპარქია (ცაგერის, მესტიისა და ლენტეხის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ცაგერისა და სვანეთისა“. კათედრა ცაგერსა და მესტიაში, რეზიდენცია ცაგერში, მესტიასა და ლენტეხში. მმართველი მღვდელმთავარი მთავარეპისკოპოსი თადეოზი (იორამაშვილი).

23. ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქია (სოხუმის, გულრიფშის, გალის, ოჩამჩირის, გაგრის და გუდაუთის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ცხუმ-აფხაზეთის“. კათედრა სოხუმში და ახალ ათონზე, რეზიდენცია სოხუმში, გუდაუთასა და გაგრაში. მმართველი მღვდელმთავარი მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი).

24. ნილკნის ეპარქია (სოფ. ნილკანი, მუხრანი და საგურამო, დუშეთის, ყაზბეგისა და თიანეთის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ნილკნელი“. კათედრა ნილკანში, რეზიდენცია ნილკანში, დუშეთსა და თიანეთში. მმართველი მღვდელმთავარი ეპისკოპოსი ზოსიმე (შიოშვილი).

25. ჭიათურის ეპარქია (ჭიათურისა და საჩხერის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ჭიათურისა“. კათედრა ჭიათურაში, რეზიდენცია ჭიათურასა და საჩხერეში.

26. ჭყონდიდის ეპარქია (მარტვილის, აბაშისა და ჩხოროწყუს რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ჭყონდიდელი“. კათედრა მარტვილში, რეზიდენცია მარტვილში, აბაშასა და ჩხოროწყუში. მმართველი მღვდელმთავარი მთავარეპისკოპოსი გიორგი (შალამბერიძე).

27. ხონის ეპარქია (ხონისა და სამტრედიის რაიონები). მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ხონელი“. კათედრა ხონში, რეზიდენცია ხონსა და სამტრედიაში.

II. წმინდა სინოდმა იმსჯელა ახალი საეპისკოპოსო კანდიდატების შერჩევის შესახებ და განაჩინა:

ა) შემოქმედის ეპარქიის მმართველად არჩეულ იქნას მცხ-

ეთის სვეტიცხოვლის ტაძრის წინამძღვარი, არქიმანდრიტი იოსები (კიკვაძე).

ბ) ბორჯომისა და ახალქალაქის ეპარქიის მმართველად არჩეულ იქნას ნინოწმინდის რაიონის სოფ. ფოკის წმ. ნინოს მამათა მონასტრის წინამძღვარი ილუმენი სერაფიმე (ჯოჯუა).

გ) ნიქოზისა და ცხინვალის ეპარქიის მმართველად არჩეულ იქნეს წმ. ანტონ მარტყოფელის მონასტრის წინამძღვარი მღვდელმონაზონი ისაია (ჭანტურია).

III. წმ. სინოდმა იმსჯელა ახალ ეპარქიებში ეპისკოპოსთა დადგენამდე კათედრების დროებითი შეთავსების შესახებ და განაჩინა:

ა) ვანისა და ბაღდადის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს ქუთათელ-გაენათელ მიტროპოლიტ კალისტრატეს.

ბ) ზუგდიდისა და ცაიშის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსს დანიელს.

გ) ნეკრესის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს ბოდბელ მიტროპოლიტ ათანასეს.

დ) ფოთის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს ჭყონდიდელ მთავარეპისკოპოსს გიორგის.

ე) ჭიათურის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს მარგველ მიტროპოლიტ კონსტანტინეს.

ვ) ხონის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს ქუთათელ-გაენათელ მიტროპოლიტ კალისტრატეს.

ზ) სამი ეპარქიის – 1. ბოლნისისა და დმანისის, 2. რუსთავის, 3. საგარეჯოსა და გურჯაანის დროებით მმართველობა ეთხოვოს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს ილია II.

IV. წმ. სინოდმა განიხილა საქართველოს ეკლესიის მისიონერული საქმიანობა. ამ მიმართულებით გაწეული მსახურე-

ბის შესახებ ისაუბრა საპატრიარქოს მისიისა და ევანგელიზაციის განყოფილების თავმჯდომარემ ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსმა დანიელმა. წმ. სინოდის წევრებმა აღნიშნეს, რომ 70-წლიანი ტოტალიტარული და ათეისტური რეჟიმის შემდეგ, მისიონერული მოღვაწეობა ერის სასიცოცხლო აუცილებლობას წარმოადგენს. მიუხედავად იმისა, რომ ამ სფეროში მოღვაწეობა უკვე მიმდინარეობს, იგი ჯერჯერობით ვერ აკმაყოფილებს ჩვენი ხალხის სულიერ მოთხოვნას. ამისთვის აუცილებელია ყველა საეკლესიო ძალის გაერთიანება და სამღვდელოებასთან ერთად მრევლის ინტენსიური მონაწილეობა მისიონერულ საქმიანობაში.

წმ. სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხზე და განაჩინა:

- ა) მმართველი მღვდელმთავრის ხელმძღვანელობით ყოველ ეპარქიაში დაარსდეს მისიონერული ცენტრები.
- ბ) ყოველ მოქმედ ტაძართან ბავშვებისათვის გაიხსნას საკვირაო სკოლა. მისი ხელმძღვანელობა და პასუხისმგებლობა დაეკისროს ადგილობრივ მოძღვარს.
- გ) სამღვდელოებას მრევლთან ერთად დაევალოს ეპარქიაში არსებულ სასწავლებლებში, საავადმყოფოებსა და საპატიმროებში, საწარმოებსა და დანესებულებებში რეგულარული მისვლა, ქადაგება, ერის დალოცვა და ქველმოქმედება.
- დ) მისიონერული ცენტრების მიერ აქტიურად იქნას გამოყენებული მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები – პრესა, რადიო და ტელევიზია.

V. წმ. სინოდმა განიხილა გაფართოებული საეკლესიო კრების მოწვევის საკითხი. კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II აღნიშნა, რომ 1945 წელს მიღებული საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება ვერ ითვალისწინებს ჩვენს სინამდვილეში შექმნილ ვითარებას და საჭიროებს ცვლილებების შეტანას. ამასთან ერთად არის რიგი საკითხებისა, რომელიც უნდა იქნას განხილული საეკლესიო კრების მიერ. წმ. სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხზე და განაჩინა: საქართველოს ეკლესიის

გაფართოებული კრება მოწვეულ იქნას მცხეთაში 1995 წლის 18 და 19 სექტემბერს, რომელზეც განიხილება და დამტკიცდება შემდეგი საკითხები:

- ა) საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის ახალი დებულება.
- ბ) ახალი წმინდანების კანონიზირება
- გ) სხვადასხვა საკითხები.

VI. წმ. სინოდმა განიხილა გელათის მეცნიერებათა აკადემიის დაარსების საკითხი. კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II აღნიშნა, რომ საქართველოს ეკლესიაში მისი დაარსებიდანვე იყო მჭიდრო კავშირი რწმენასა და მეცნიერებას შორის. ამაზე მეტყველებენ ჩვენი მონასტრები, სადაც სულიერ მოღვაწეობასთან ერთად მიმდინარეობდა დიდი მეცნიერული და კულტურული საქმიანობა. თბილისისა და გელათის სასულიერო აკადემიების დაარსება და აღდგენა არის შედეგი ჩვენი დიდი ტრადიციებისა. ეკლესიის წიაღში უკვე მრავალი წელია არსებობს აზრი საპატრიარქოსთან სამეცნიერო ცენტრის ჩამოყალიბების შესახებ. მეტად საყურადღებო და სასიხარულოა, რომ ასეთი ცენტრის შექმნის იდეა დაიბადა საქართველოს ცნობილ მეცნიერთა შორისაც. ამ იდეას აქტიურად მხარი დაუჭირა და ყოველგვარი დახმარება აღუთქვა ქ. ქუთაისის მერმა ბატონმა თეიმურაზ შაშიაშვილმა, რისთვისაც ჩვენ მას დიდ მადლობას ვუხდით.

წმ. სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხზე და განაჩინა:

ქართველი ერისა და სრულიად საქართველოს მოსახლეობის სულიერი განმტკიცებისათვის, მისი ინტელექტუალური და ზნეობრივი განვითარებისათვის ქ. ქუთაისში გელათის აკადემიასთან, გარდა სასულიერო სასწავლებლისა, დაარსდეს გელათის მეცნიერებათა აკადემია და ამით აღდგეს წმ. მეფე დავით აღმაშენებლის მიერ დაარსებული გელათის აკადემიის ტრადიცია.

VII. წმ. სინოდმა მოისმინა მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია

II განცხადება იმის შესახებ, რომ დღეს მეტად მწვავედ დგას უცხო იდეოლოგიებისა და რელიგიური სექტების მოღვაწეობის საკითხი ჩვენს ქვეყანაში. სამწუხაროა ის გარემოება, რომ ისინი ხშირად ბოროტად იყენებენ ქართველი ხალხის შემწყნარებელ ბუნებას. ცნობილია, რომ საქართველოში საუკუნეების მანძილზე მრავლად ცხოვრობდნენ სხვადასხვა რელიგიებისა და აღმსარებლობების წარმომადგენლები და ჩვენი ერის ისტორიის მანძილზე არასოდეს არ ჰქონია ადგილი კონფლიქტებს სარწმუნოებრივ საფუძველზე. განსაკუთრებით სამაგალითოა ამ მხრივ, ჩვენი მშვიდობიანი თანაარსებობა ებრაული და მუსულმანური სარწმუნოების წარმომადგენლებთან.

კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II აღნიშნა, რომ ზოგიერთი უცხო იდეოლოგიისა და რელიგიური სექტის წარმომადგენლები იყენებენ რა ჩვენს ქვეყანაში შექმნილ რთულ ვითარებას, დემოკრატიის ნილაბს ამოფარებულნი უხეშად იჭრებიან ჩვენი მოსახლეობის სულიერ ცხოვრებაში და ამით დიდ ზიანს აყენებენ ჩვენს ხალხს. ზოგიერთი საქველმოქმედო სამსახური ჰუმანიტარული დახმარების დარიგებასთან ერთად ეწევა პროზელიტიზმს – მორწმუნეთა უცხო სარწმუნოებაზე გადაბირებას. ასეთი მქადაგებლები მოურიდებლად შეურაცხყოფენ მართლმადიდებელ სარწმუნოებასა და ჩვენს ეროვნულ ტრადიციებს, რითაც დიდ საფრთხეს უქმნიან ერის მთლიანობას, ასეთი ზემოქმედების შედეგად ხშირია ოჯახური კონფლიქტები და განხეთქილებები, არის შემთხვევები ოჯახების დანგრევისა. სავალალოა, რომ ამ ნიადაგზე რამდენიმე მკვლელობასაც ჰქონდა ადგილი.

ამ საკითხზე მსჯელობისას სინოდის წევრებმა აღნიშნეს სარწმუნოებრივი ნორმების დარღვევის სხვა შემთხვევებიც, გამოითქვა უკმაყოფილება იმის გამო, რომ ზოგიერთი საერო საწარმოსა თუ დაწესებულების მიერ ადგილი აქვს სარწმუნოებრივი სიმბოლიკის შეუფერებელ გამოყენებას (სატიტულო ფურცლებზე, ბეჭდებზე ჯვრის, ხატის, ეკლესიის გამოსახვა, რელიგიური შინაარსის მქონე ტერმინების გამოყენება სახელწოდებაში), რითაც ხდება სინმინდეთა შეურაცხყოფა. უკიდურ-

რესი აღშფოთება გამოითქვა იმის გამო, რომ ბოლო ჟამს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები ბეჭდავენ ქრისტიანული ზნეობრივი ნორმებისათვის მიუღებელი, ზოგჯერ კი აშკარად აღვირახსნილი და მკრეხელური შინაარსის ნაწარმოებებს და წიგნებს. ხშირად ხდება ასეთივე შინაარსის ფილმების ჩვენება, რაც არის მიზეზი ადამიანების სულის დამახინჯებისა. წმ. სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხზე და განაჩინა:

წერილობით მიემართოს საქართველოს ხელისუფლებასა და პარლამენტს, რომ დროულად იქნას მიღებული სათანადო ზომები რელიგიური ექსპანსიისა და სხვა უხეში სარწმუნოებრივი და ზნეობრივი დარღვევების აღსაკვეთად.

საქართველოს საპატრიარქო, თბილისი,
5 აპრილი, 1995 წ.

მადლი, № 4, 1995 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

წყალობითა ღმრთისაითა 1995 წლის 31 ივლისს საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმ. სინოდის მორიგი სხდომა – მღვდელმთავართა საეკლესიო კრება. კრებას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

წმ. სინოდმა განიხილა შემდეგი საკითხები:

1. 1) 1995 წლის 18-19 სექტემბერს საქართველოს ეკლესიის გაფართოებულ კრებაზე განსახილველი საკითხები, პროგრამა და რეგლამენტი.

2) ეპარქიებიდან გაფართოებულ კრებაზე დელეგატთა წარმოდგენის წესი და მათი რაოდენობა.

3) საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულების პროექტის შემუშავებული კომისიის შემადგენლობის განსაზღვრა.

4) ახალი წმინდანების კანონიზირების მასალების შემსწავლელი კომისიის შემადგენლობის დამტკიცება.

5) 1995 წლის 18-19 სექტემბრის გაფართოებულ კრებაზე წარსადგენი თხოვნებისა და განცხადებების მიმღები და განმხილველი სპეციალური კომისიის შემადგენლობის დამტკიცება.

აღნიშნული საკითხები წმინდა სინოდის წინაშე წარმოადგინა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II.

წმ. სინოდმა მსჯელობის შემდეგ განაჩინა:

1. 1995 წლის 18-19 სექტემბერს საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრება ჩატარდეს მცხეთის სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში. გაფართოებული კრების საზეიმო გახსნამდე შესრულდეს პარაკლისი. კრებას გახსნის და პირველ სიტყვას წარმოსთქვამს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II.

კრებაზე განიხილება შემდეგი საკითხები:

- ა) საეკლესიო განათლება – მომხსენებელი აკადემიკოსი, პროტოპრესვიტერი გიორგი გამრეკელი.
- ბ) მისიონერული მოღვაწეობა – მომხსენებელი მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა, ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი).
- გ) საქართველოს ეკლესიის საგარეო ურთიერთობა – მომხსენებელი მისი ყოვლადუსამღვდელოესობა, ნიკორწმინდელი ეპისკოპოსი აბრაამი (გარმელია).
- დ) საქართველოს ეკლესიის სოციალური პროგრამა და საეკლემოქმედო მოღვაწეობა – მომხსენებელი: საქართველოს საპატრიარქოს საფინანსო-ეკონომიური საბჭოს თავმჯდომარე, დეკანოზი ზაქარია (ძინძიბაძე) და საქართველოს საპატრიარქოს ჰუმანიტარული ცენტრი „ლაზარეს“ ხელმძღვანელი ბ-ნი მათე ბოლქვაძე.
- ე) ახალი წმინდანების კანონიზირება – მომხსენებელი მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი).
- ვ) საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულების პროექტის წარმოდგენა – მომხსენებელი სასულიერო აკადემიის პრორექტორი, დიაკონი ბასილი (კობახიძე).

ზ) მღვდელმთავართა მოხსენებები ეპარქიათა შესახებ.

თ) სხვა და სხვა საკითხები – მომხსენებელი მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა, ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი).

2. წმ. სინოდმა განაჩინა: საქართველოს ეკლესიაში დღეს არსებული 27 ეპარქიიდან კრებაზე მმართველი მღვდელმთავრის გარდა წარმოდგენილ იქნას ორი სასულიერო და ერთი საერო პირი. დღეს არსებული მონასტრებიდან ორ-ორი დელეგატი, სასულიერო აკადემიებიდან და სემინარიებიდან – 2-2 დელეგატი, გელათის მეცნიერებათა აკადემიიდან პრეზიდენტი და სამი დელეგატი. მცხეთა-თბილისის ეპარქიიდან იმდენი დელეგატი, რამდენიც იქნება წარმოდგენილი დანარჩენი ეპარქიებიდან.

ეპარქიიდან დელეგატებს ირჩევს მმართველი მღვდელმთავარი. დელეგატთა სიას საბოლოოდ ამტკიცებს წმ. სინოდის სხდომა, რომელიც შედგება გაფართოებული კრების წინ. თანახმად მსოფლიო საეკლესიო კრებათა დადგენილებისა, მღვდელმთავარნი გაფართოებულ კრებაზე მონაწილეობენ ხმის უფლებით, ხოლო სამღვდელონი, ბერ-მონაზონნი და საერონი – სათათბირო ხმის უფლებით.

3. წმიდა სინოდმა დაამტკიცა საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულების პროექტის შემმუშავებელი კომისია შემდეგი შემადგენლობით:

1) ნიკორწმინდელი ეპისკოპოსი აბრაამი (გარმელია) – თავმჯდომარე.

2) ახალციხელი ეპისკოპოსი სერგი (ჩეკურიშვილი).

3) აკადემიკოსი, პროტოპრესვიტერი გიორგი გამრეკელი.

4) თბილისის მეტეხის ტაძრის წინამძღვარი: დეკანოზი პავლე ფაჩუაშვილი.

5) თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის პრორექტორი, დიაკონი ბასილი კობახიძე.

4. წმ. სინოდმა დაამტკიცა ახალი წმინდანების კანონიზირების მასალების შემსწავლელი კომისია შემდეგი შემადგენლობით:

1) ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუ-აშვილი).

2) ალავერდელი ეპისკოპოსი დავითი (მახარაძე).

3) აკადემიკოსი, პროტოპრესვიტერი გიორგი (გამრეკელი).

4) თბილისის წმ. ალექსანდრე ნეველის ტაძრის წინამძღ-ვარი, დეკანოზი მიხეილ დიდენკო.

5) თბილისის წმ. მიხეილ ტვერელის ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი ზურაბ ანთაძე.

6) თბილისის წმ. პეტრე-პავლეს ტაძრის წინამძღვარი, დე-კანოზი არჩილ მინდიაშვილი.

7) თბილისის წმ. ნიკოლოზის ტაძრის წინამძღვარი, დეკა-ნოზი ბესარიონ მენაბდე.

8) თბილისის დიდუბის ღმრთისმშობლის ტაძრის მღვდელმ-სახური პეტრე ბარამიძე.

9) აკადემიკოსი დამანა მელიქიშვილი.

10) ისტორიკოსი ელდარ ბუბულაშვილი.

11) ისტორიკოსი სერგი ვარდოსანიძე.

12) თბილისის სასულიერო აკადემიის პედაგოგი ბ-ნი ედიშ-ერ ჭელიძე.

5. წმ. სინოდმა დაამტკიცა გაფართოებულ კრებაზე წარ-სადგენი თხოვნებისა და განცხადებების მიმღები და განმხილ-ველი კომისია შემდეგი შემადგენლობით:

1) ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი) – თავმჯდომარე.

2) გორის მთავარეპისკოპოსი ვახტანგი (ახვლედიანი).

3) ბათუმისა და სხალთის ეპისკოპოსი იობი (აქიაშვილი).

4) ალავერდელი ეპისკოპოსი დავითი (მახარაძე).

5) ნიქოზისა და ცხინვალის ეპისკოპოსი ისაია (ჭანტურია).

6) აკადემიკოსი, პროტოპრესვიტერი გიორგი გამრეკელი.

7) თბილისის ჯვრის მამის ტაძრის წინამძღვარი, დეკანოზი ირაკლი კალანდაძე.

8) თბილისის ყოველთა წმიდათა ტაძრის წინამძღვარი, დე-კანოზი თეიმურაზ ბერიშვილი.

9) დეკანოზი გურამ ბერბიჭაშვილი.

10) მღვდელი ბესარიონ ხვისტანი.

11) თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის პრორექტორი, დიაკონი ბასილ კობახიძე.

II. წმ. სინოდმა განიხილა საკითხი ახალი სამღვდელთა კანდიდატების ხელდასმის შესახებ. მსჯელობის დროს გამოიკვეთა აზრი, რომ არის შემთხვევები, როცა ხდება სასულიერო წოდებისათვის შეუფერებელი პირების კურთხევა, რასაც მოაქვს დიდი ზიანი ეკლესიისათვის.

წმ. სინოდმა განაჩინა:

ყველა მღვდელმთავარი ვალდებულია ყოველი სამღვდელთა კანდიდატი წარუდგინოს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს და მისი წერილობითი თანხმობის შემდეგ მოხდეს მისი ხელდასმა.

III. წმ. სინოდმა იმსჯელა გლდანის ლომისის წმ. გიორგის ტაძრის ყოფილი წინამძღვრის, დეკანოზ ვასილ მკალავიშვილის კანონიკური დანაშაულებების შესახებ.

1. ვასილ მკალავიშვილმა გლდანის წმ. გიორგის სახელობის ეკლესიიდან თვითნებურად გაათავისუფლა მღვდელი მიქაელ წურწუმია და მღვდელი დავით ნოზაძე. ამით მან დაარღვია მოციქულთა კრების 39 კანონი: „მღვდლები და დიაკვნები ნურაფერს ნუ გააკეთებენ ეპისკოპოსის ნებართვის გარეშე, რადგანაც იგია, ვისაც აბარია ერი ღვთისა და ვისაც მოეკითხება პასუხი მათი სულებისათვის“ და ლაოდიკიის კრების 57 კანონი: „ასევე მღვდელმა არაფერი არ უნდა გააკეთოს, თუ ეპისკოპოსს არ ატყობინებს“.

2. ვ. მკალავიშვილი არ დაემორჩილა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ბრძანებას გლდანის ტაძრის წინამძღვრად დეკანოზ ირაკლი კალანდაძის დანიშვნის შესახებ. ამით მან დაარღვია IV მსოფლიო კრების 8 კანონი: „საგლაზაკოს, მონასტრის, სამარტვილოს (მონამეთა ტაძრის) სამღვდელთა დასის წევრები უნდა იყვნენ შესაბამისი ქალაქის ეპისკოპოსთა ხელმწიფების ქვეშ და თავის ეპისკოპოსს თავხედობით ნუ შეურაცხყოფენ. ვინც ეს განწესება რაიმე სახით დაარღვიოს და არ დაემორჩილოს თავის ეპისკოპოსს, კანონთა

მიერ განკანონებულ იქნეს, ხოლო თუ მონაზონი ან ერისკაცი იყოს, უზიარებელ იქნეს“. აგრეთვე სარდიკიის კრების 14 კანონი: „...როგორც ეპისკოპოსს ევალება, რომ გულწრფელად უყვარდეს და გულითადად სწყალობდეს თავის მსახურებს, ასევე მსახურნიც ერთგულად უნდა ასრულებდნენ თავიანთ მოვალეობას ეპისკოპოსის წინაშე“.

3. ვ. მკალავიშვილის მიერ ნაქეზებულმა ანტისაზოგადოებრივმა ელემენტებმა ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენეს დეკანოზ ირაკლი კალანდაძესა და დეკანოზ ტარიელ სიკინჭალაშვილს, რითაც ვ. მკალავიშვილმა დაარღვია მოციქულთა კრების 27 კანონი და ორგზისი კრების 9 კანონი: „სამოციქულო და საღვთო კანონი განკვეთს მღვდლებს, რომლებიც სცემენ ცოდვის ჩამდენ მორწმუნეს ან შემავინროვებელ ან მოძალადე ურწმუნოს. ზოგიერთები, თავის გულისწყრომის ასრულების მსურველნი და სამოციქულო განწესების ცილისმწამებელნი კრძალავენ მხოლოდ თავისი ხელით ცემას, თუმცა კანონში არაფერი ასეთი არ სჩანს. არც მართალი სიტყვის ასე გაგებას ბრძანებს კანონი. ნამდვილად ამო და დიდად მცდარია ის აზრი, რომ განკვეთის ღირსია მხოლოდ ის, ვინც თავის ხელით ცემის დროს ორჯერ ან სამჯერ დაარტყამს, ხოლო ის, ვინც მცემელსა და მტანჯველს უწყალოდ, სიკვდილამდე ცემის უფლებას მისცემს, ბრძანებით დატოვებული იქნეს განკანონების გარეშე. კანონი კრძალავს საერთოდ ცემას და მცემეს სჯის“. ამ ორი კანონიდან ცხადია, რომ თუ სასულიერო პირი თავისი ხელით ან სხვისი საშუალებით სცემს ვინმეს და მითუმეტეს სხვა სასულიერო პირს – განიკვეთება.

ამ ინციდენტის დროს ვ. მკალავიშვილმა საჯაროდ ჩამოიგლიჯა სამღვდელო ჯვარი და გადაადგო, ხოლო მისმა დამეპაშებმა სამღვდელო ჯვარი ჩამოგლიჯეს დეკანოზ ირაკლი კალანდაძეს. ამიტომ ვ. მკალავიშვილი და მისი მომხრეები უნდა დაისაჯონ VI მსოფლიო კრების 73 კანონის თანახმად: „ცხოველმყოფელ ჯვარს, რომელმაც ჩვენ დაგვანახა მაცხოვარება და გვიხსნა ძველი შეცოდებებისაგან, ღირსი პატივი რომ მივუზღოთ, გვმართებს დიდი მისწრაფების გამოჩენა. ამ-

იტომ გონებით, სიტყვით და გრძნობით მისთვის თაყვანისცემის შემწირველნი ვბრძანებთ, ყველგან ფეხით სავალ იატაკზე გამოსახული ჯვრის სახის წაშლას, რომ მასზე მავალთა ფეხით არ დაითელოს იგი და ამით არ შეურაცხჰყონ ჩვენი ძლევამოსილების საჭურველი. ვინც ამიერიდან იატაკზე გამოსახოს ჯვრის მსგავსება, მათ უზიარებელ ყოფნას ვადგენთ“.

4. თავისივე აღიარებით (გაზ. „სამრეკლო“ – „მოგმართავთ პირველად და უკანასკნელად“. 13-20 ივლისი, 1955 წ.) ვ. მკალავიშვილმა მღვდელმოქმედების აკრძალვამდე, 14 მაისს, შეწყვიტა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მოხსენიება წირვა-ლოცვაში, რითაც აშკარად დაადგა საეკლესიო განხეთქილების (სქიზმის) დამლუპველ გზას. მისი უწმინდესობისა და უნეტარესობის ლოცვაში მოუხსენიებლობით მან დაარღვია ორგზისი კრების 13 კანონი: „ყოვლად ბოროტმა სულმა ქრისტეს ეკლესიაში დათესა მწვალელობის სარეველა ბალახი, მაგრამ დაინახა რა, რომ ის სულის მახვილით მოჭრილი და ძირიანად აღმოფხვრილია, სივერაგის სხვა გზას დაადგა და შეეცადა ქრისტეს სხეულის გაკვეთას განხეთქილების ოქსედთა უგუნურების საშუალებით. მისი ეს უკეთურება სრულიად უქმად აქცია წმინდა კრებამ და განსაზღვრა, რომ ამიერიდან, თუ მღვდელი ან დიაკონი რაიმე დანაშაულს აღმოუჩენს თავის ეპისკოპოსს, და კრების მიერ გამოძიებამდე, განკითხვამდე და დასჯამდე გაბედავს მის ჩამოშორებას ზიარებისაგან და მის სახელს ეკლესიის წესის თანახმად ჟამისწირვის საღვთო ლოცვებში არ მოიხსენებს, ის უნდა დაისაჯოს განკვეთით და უნდა წაერთვას ყოველგვარი სამღვდლო პატივი. რადგანაც, როდესაც მღვდლობის პატივში მყოფი მიიტაცებს მიტროპოლიტთა მსაჯულობას და მათ ბჭობაზე ადრე გამოუტანს განაჩენს თავის მამასა და ეპისკოპოსს, ის არ არის მღვდლობის პატივის, არც მღვდლის სახელის ღირსი. ხოლო მის მიმდევრებს, თუ სამღვდლონი იქნებიან ისინი, უნდა წაერთვათ პატივი, ხოლო თუ მონაზვნები ან ერისკაცები იქნებიან, უზიარებელნი უნდა იყვნენ და ეკლესიიდან სრულიად უნდა განეყენონ, სანამ არ დაანებებენ თავს განხეთქილების მომქმედთა ერთობას და

არ მიბრუნდებიან თავის ეპისკოპოსთან“.

5. ვ. მკალავიშვილი გამუდმებით აყენებს სიტყვიერ შეურაცხყოფას სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს საჯარო გამოსვლებით, საგაზეთო პუბლიკაციებით (გაზეთები: „შვიდი დღე“, „იბერია-საქეტრი“, „სამრეკლო“, „ივერიის გაბრწყინება“, „რეზონანსი“ და სხვა). 16 მაისს გამართულ მცხეთათბილისის ეპარქიის სამღვდელოების კრებაზე მან საჯაროდ შეურაცხყო მისი უწმიდესობა, აგრეთვე, იგი გამუდმებით გამოთქვამს კათოლიკოს-პატრიარქისა და სამღვდელოების მიმართ საშინელ ცილისწამებებს, რითაც იგი არღვევს შემდეგ კანონებს: ორგზისი კრების 14 კანონი: „არც მღვდელი უნდა შეურაცხყოფდეს თავის ეპისკოპოსს, არც ეპისკოპოსი – თავის მიტროპოლიტს“; მოციქულთა კრების 55 კანონი: „თუ რომელიმე სასულიერო პირი ეპისკოპოსს აგინებს, განიკვეთოს, რადგან ნათქვამია: „შენი ერის მთავარზე ძვირი არ თქვა“ (საქმ. 23,5). კათოლიკოს-პატრიარქის ლოცვა-კურთხევის შესასრულებლად გლდანის ტაძარში მისულ დეკანოზ ირაკლი კალანდაძესა და დეკანოზ ტარიელ სიკინჭალაშვილს ვ. მკალავიშვილმა საჯაროდ უწოდა „სატანები“, რითაც დაარღვია მოციქულთა კრების 56 კანონი: „თუ რომელიმე სასულიერო პირმა აგინოს მღვდელს ან დიაკონს უზიარებელ იქნეს“.

6. 1995 წლის 16 მაისს ვ. მკალავიშვილისათვის მღვდელმოქმედების აკრძალვის შემდეგ, იგი მაინც აგრძელებს მღვდელმოქმედებას, საჯარო გამოსვლებსა და პრესის პუბლიკაციებში საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს უწოდებს მწვალებელსა და სექტანტს, აცხადებს მას გადაყენებულად, თავის თავსა და თავის მომხრეებს წარმოაჩნეს იერუსალიმის საპატრიარქოს ოურისდიქციაში მყოფებად და საჯაროდ მოუწოდებს სამღვდელოებას და ქრისტიანებს მიბაძონ მის მაგალითს. ასეთი ქმედებებით ვ. მკალავიშვილმა საქართველოს მართლმადიდებელ ავტოკეფალურ ეკლესიაში დაიწყო განხეთქილება (სქიზმა) და იგი უნდა დაისაჯოს შემდეგი კანონების საფუძველზე: მოციქულთა კრების 31 კანონი: „თუ მღვდელი შეურაცხყოფს თავის ეპისკოპოსს, ცალკე მოაწყობს კრებას, აღმართავს სხვა საკურთხეველს

და არ დაემორჩილება ეპისკოპოსს სიმართლითა და კეთილმსახურებით, იგი უნდა განიკვეთოს, როგორც ძალაუფლების მოყვარე, რადგანაც მოძალადეა. ასევე სხვა სასულიერო პირნი, მისი მიმდევრები, ხოლო ერისკაცნი უზიარებელ უნდა იქნენ. ეს ასე მოხდეს ეპისკოპოსის მისადმი ერთი, ორი და სამი თხოვნა-ვედრების შემდეგ". კართაგენის კრების 10 კანონი: „ყველა ეპისკოპოსმა თქვა: თუ ვინმე მღვდელი, თავისი ეპისკოპოსის წინააღმდეგ ამხედრებული, განხეთქილებას აწყობდეს – შეჩვენებული იყოს“; ორგზისი კრების 13 კანონი, ანტიოქიის კრების 5 კანონი: „თუ მღვდელი ან დიაკონი თავის ეპისკოპოსს შეურაცხყოფს და ამით თავის თავს განაშორებს ეკლესიისაგან, ცალკე მოაწყობს კრებებს, საკურთხეველს აღმართავს, ეპისკოპოსის ერთხელ და ორჯერ მოწოდებას არ დაემორჩილება და არ მოინდომებს მის დაჯერებას, ის უნდა განიკვეთოს სრულიად, ისე რომ აღარ დარჩეს განკურნების იმედი. მისთვის აღარ იქნება შესაძლებელი პატივის დაბრუნება, ხოლო თუ განაგრძობს ეკლესიაში არეულობის შეტანას და მის წინააღმდეგ მოქმედებას, გარეგანი და საერო ხელისუფლების მიერ, როგორც მემამბოხე, დასჯილი უნდა იქნეს“; ვ. მკალავიშვილის მომხრე ერისკაცებს კანონები აფრთხილებენ: ლანგრის კრების 6 კანონი: „თუ ვინმე ეკლესიის გარეთ, ცალკე ეკლესიობდეს, უგულვებელჰყოფდეს ეკლესიას, საეკლესიო საქმეების გადანყვეტა მის გარეთ მოისურვოს და არ ჰყავდეს მღვდელი ეპისკოპოსის ნებართვით, შეჩვენებულ იყოს“; წმ. ბასილი დიდი, ეპისტოლე გრიგოლ ხუცის მიმართ: „ხოლო თუ გაბედავ შენი თავის გამოუსწორებლად მღვდელმსახურების დაწყებას, შეჩვენებულ იქნები მთელი ერის წინაშე და შენი შემწყნარებლები განიდევნებიან ეკლესიიდან“. ვ. მკალავიშვილი უნდა დაისაჯოს მოციქულთა კრების 36 კანონის მიხედვით, რომელიც ამბობს, რომ, თუ მღვდელი არ ასწავლის მორწმუნე ერს კანონიერი ეპისკოპოსისადმი მორჩილებას, იგი უნდა განიკვეთოს.

7. ვ. მკალავიშვილი დაუკავშირდა გარკვეულ ძალებს, რომლებიც ბოლო პერიოდში გამოირჩევიან ანტიეკლესიური პროპაგანდითა და საქმიანობით. აღსანიშნავია, რომ ვ. მკალავიშვილის მომხრეებს წარმოადგენენ არა გლდანისა თუ თბილი-

სის სხვა რაიონების მართლმადიდებელი ქრისტიანები, არამედ არაჯანსაღი პოლიტიკური ძალების წარმომადგენლები. ცხადია, რომ ვ. მკალავიშვილი ალიანსში შევიდა გარკვეულ ძალებთან საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის იერარქიის წინააღმდეგ, ამიტომ უნდა დაისაჯოს შემდეგი კანონების საფუძველზე: IV მსოფლიო კრების 18 კანონი: „შეფიცვა და შეთქმულება გარეშე (არაეკლესიური) სჯულითაც აკრძალულია, და მით უფრო მათი აკრძალვა შეშვენის საღვთო ეკლესიას. თუ ვინმე სასულიერო პირი ან მონაზონი მხილებულ იქნება შეფიცვასა და შეთქმულებაში, ან თუ დროს ურჩევნ ეპისკოპოსს ან სხვა სასულიერო პირს ვისმე, აეყაროთ ხარისხი“; VI მსოფლიო კრების 34 კანონი: „ცხადად ამბობს საღვთო კანონი, რომ გარეშე სჯულიც (არაქრისტიანული) კრძალავს შეთქმულებისა და თავყრილობების (скопием) დანაშაულს; მით უფრო ღვთის ეკლესიას მართებს ამის უკუგდება და ჩვენც ამის დაცვას ვისწრაფვით. თუ ვინმე სასულიერო პირი ან მონაზონი აღმოჩნდეს შეთქმულების ან თავყრილობის მონაწილე, ან ეძიებდეს ხელსაყრელ მომენტს ეპისკოპოსის ან სხვა სასულიერო პირის წინააღმდეგ, უეჭველად აეყაროს მას პატივი“.

8. ვ. მკალავიშვილმა და მისმა მომხრეებმა უკანონოდ დაიპყრეს გლდანის წმ. გიორგის სახელობის ტაძარი ძალადობის გამოყენებით. არ უშვებენ იქ კანონიერ მღვდელმსახურებს, რითაც აბრკოლებენ წირვა-ლოცვის აღვლენას ღვთის ეკლესიაში. უფრო მეტიც ვ. მკალავიშვილი უკანონოდ მღვდელმოქმედებს, რითაც მკრეხელობს და ბილწავს წმინდა ტაძარს. ამიტომ უნდა დაისაჯოს შემდეგი კანონების საფუძველზე: ლანგრის კრების 5 კანონი: „თუ ვინმე ასწავლიდეს ღვთის სახლისა და მასში მონყობილი კრების იოლად შეურაცხყოფას, შეჩვენებულ იყოს“; ლანგრის კრების 21 კანონი, რომელიც ამბობს, რომ ღმრთის ტაძრები პატივისცემის ღირსია.

ამიტომ, საქართველოს საპატრიარქოს ანტიოქიის კრების 5 კანონის, კართაგენის კრების 67 და 93 კანონებისა და ორგზისი კრების 9 კანონის თანახმად აქვს უფლება მიმართოს საერო ხელისუფლებას მოძალადეთაგან წმ. გიორგის ტაძრის გასათა-

ვისუფლებლად. ანტიოქიის კრების 5 კანონი ზემოთ მოვიყვანეთ, კართაგენის კრების 67 კანონი ამბობს: „წერილთა შესახებ, რომლებიც უნდა გაეგზავნოთ მთავრებს, რათა ცხადი გახდეს დონატიისტელთა და მაქსიმიანელთა ქმნილი საქმეები. საჭიროდ მიგვაჩნია, რომ ჩვენმა კრებამ გაუგზავნოს წერილები აფრიკის სამთავროთა მთავრებს. ამ წერილებით უნდა ვევედროთ მათ, დაეხმარონ საერთო დედას, კათოლიკე ეკლესიას. ქალაქებში უგულვებელყოფილია ეპისკოპოსთა პატივი. ამიტომ მათ თავიანთი უფლებით, ნებით, მისწრაფებით და ქრისტეს სარწმუნოებით უნდა გამოიძიონ საქმე იმ ადგილებში, სადაც ეკლესია მაქსიმიანელებს დაუპყრიათ და მრევლი ჩამოუშორებიათ ჭეშმარიტი რწმენისაგან, მათი მოქმედება ზუსტად უნდა იცოდეს ყველამ და საერო სასამართლომ უნდა განიხილოს იგი“.

ყოველივე ზემოთქმულის თანახმად დეკანოზი ვასილ მკალავიშვილი უნდა განიკვეთოს სასულიერო ხარისხიდან. საქართველოს საპატრიარქომ საჯაროდ უნდა განაცხადოს, რომ ვ. მკალავიშვილთან და მის მომხრეებთან ლოცვა არ შეიძლება. საფუძველი: ლაოდიკიის კრების 33 კანონი: „მწვალებელთან და განდგომილთან ერთად ლოცვა არ შეიძლება“.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ თავდაპირველად ვ. მკალავიშვილმა მზაკერულად თვინიერ და თავმდაბალ ადამიანად წარმოაჩინა თავი კათოლიკოს-პატრიარქის წინაშე და მისმა უწმიდესობამ მღვდლად აკურთხა იგი. წმიდა თეოფილე ალექსანდრიელის 2 და 4 კანონების მიხედვით კათოლიკოს-პატრიარქს ბრალად ვერ დაედება ვ. მკალავიშვილის ხელდასხმა, რადგან მისმა უწმიდესობამ არ იცოდა მისი უღირსობის შესახებ:

წმ. სინოდმა განაჩინა:

მსოფლიო საეკლესიო კრებათა ზემოთ ჩამოთვლილი მუხლების უხეში დარღვევისათვის და საქართველოს ავტოკეფალურ ეკლესიაში განხეთქილების შეტანის მცდელობისათვის, დეკანოზი ვასილ მკალავიშვილი სრულიად განიკვეთოს სასულიერო წოდებიდან, აღიხოცოს სამღვდლო დასიდან და დაყვანილ იქნეს საერო პირის მდგომარეობამდე.

უკეთუ ამ მდგომარეობაშიც იგი კვლავ გააგრძელებს ან-

ტიეკლესიურ მოქმედებებს, გადაცემულ იქნება ანათემას და სრულიად განიკვეთება ქრისტიანობიდან.

ამასთან წმ. სინოდი მკაცრ გაფრთხილებას აძლევს თბილისის წმ. მიხეილ ტვერელის ეკლესიის მღვდელს კონსტანტინე კოლუაშვილს, რომლის მოქმედებებიც ხშირად ეწინააღმდეგება საეკლესიო კანონებს.

IV. წმ. სინოდმა განიხილა ურბნისისა და რუისის სამღვდლოებისა და მრევლის საჩივარი მმართველი ეპისკოპოსის, ქრისტეფორე (წამალაიძის) დარღვევათა შესახებ.

წმ. სინოდმა განაჩინა:

1. ეპისკოპოს ქრისტეფორე (წამალაიძეს) მიეცეს უკანასკნელი გაფრთხილება, რათა მისი მოქმედებანი არ იყოს დამაბრკოლებელი მართლმადიდებელი მრევლისათვის.

2. ეპისკოპოსი ქრისტეფორე განთავისუფლდეს ურბნისისა და რუისის ეპარქიიდან და გადაყვანილ იქნას ბოლნისისა და დმანისის ეპარქიის მმართველად.

3. ურბნისისა და რუისის ეპარქიის დროებითი მმართველობა დაევალოს მთავარეპისკოპოს ვახტანგს (ახვლედიანს).

+ ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი კონსტანტინე, მარგველი მიტროპოლიტი

ათანასე, ბოდბელი მიტროპოლიტი

+ კალისტრატე, ქუთათელ-გენათელი მიტროპოლიტი

+ ანანია, მანგლელ-ნალკელი მთავარეპისკოპოსი

+ ვახტანგი, სამთავისისა და გორის მთ. ეპისკოპოსი

+ ზოსიმე, წილკნელი ეპისკოპოსი

+ იობი, ბათუმისა და სხალთის ეპისკოპოსი

+ დავითი, აბბა ალავერდელი ეპისკოპოსი

+ აბრაამი, ნიკორწმინდელი ეპისკოპოსი

+ სერგი, ახალციხელი ეპისკოპოსი

+ იოსები, შემოქმედელი ეპისკოპოსი

+ ისაია, ნიქოზისა და ცხინვალის ეპისკოპოსი

+ სერაფიმე, ბორჯომ-ახალქალაქის ეპისკოპოსი.

მადლი, № 8, 1995 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

წყალობითა ღმრთისაითა 1995 წლის 17 სექტემბერს საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის მორიგი სხდომა – მღვდელმთავართა საეკლესიო კრება. კრებას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

დღის წესრიგი:

1. 1995 წლის 18-19 სექტემბრის საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრების დელეგატთა დამტკიცება.
2. ბოლნისისა და დმანისის ეპისკოპოსი ქრისტეფორეს (ნამალაიძე) საკითხის განხილვა.
3. ცაგერისა და სვანეთის მთავარეპისკოპოსი თადეოზის (იორამაშვილი) საკითხის განხილვა.
4. ბერი ნიკოლოზის (მახარაძე) და ბერი იოანეს (ანანიაშვილი) თხოვნების განხილვა.

წმინდა სინოდმა მსჯელობის შემდეგ განაჩინა:

1. დამტკიცდეს მღვდელმთავრების მიერ წარმოდგენილი გაფართოებული კრების დელეგატთა კანდიდატურები.
2. წმიდა მართლმადიდებელი ეკლესიის კანონების სისტემატური დარღვევისა, წმიდა სინოდის მიერ გამოცხადებული უკანასკნელი გაფრთხილების უგულვებელყოფისათვის, ეპარქიის უნებართვოდ მიტოვებისა და საქართველოდან უცხოეთში თვითნებურად გამგზავრებისათვის ბოლნისისა და დმანისის ეპისკოპოსი ქრისტეფორე (ნამალაიძე) გამოყვანილ იქნას წმიდა სინოდის შემადგენლობიდან, განთავისუფლდეს ეპარქიის მმართველობიდან და აეკრძალოს მღვდელმოქმედება. თუ ეპისკოპოსი ქრისტეფორე არ მოინანიებს საეკლესიო კანონების დარღვევებს, მის მიმართ მიღებულ იქნება მკაცრი კანონიკური ზომები და იგი სრულიად განიკვეთება სამღვდლო ხარისხიდან.
3. ვინაიდან ცაგერისა და სვანეთის მთავარეპისკოპოსი თადეოზი (იორამაშვილი) გარკვეული მიზეზების გამო ვერ

ახერხებს ცაგერისა და სვანეთის ეპარქიის მართვას, იგი განთავისუფლდეს ამ ეპარქიიდან და გადაყვანილ იქნას ბოლნისისა და დმანისის ეპარქიის მმართველად.

4. წმიდა სინოდმა ბერი ნიკოლოზის (მახარაძე) და ბერი იოანეს (ანანიაშვილი) მოსმენის შემდეგ განაჩინა: უარი ეთქვათ მათ სამღვდელმთავრო ხარისხში აღდგენაზე.

მადლი, № 9, 1995 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1996 წლის 14 მარტს მოწვეულ იქნა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა. სხდომას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II. სხდომის მდივნად არჩეულ იქნა ნიკორწმიდელი ეპისკოპოსი აბრაამი.

სხდომამ მოისმინა: – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II მოხსენება ეკლესიის თანამედროვე მდგომარეობის შესახებ.

სხდომამ განაჩინა: – მოხსენებაში მოყვანილი დებულებები მიღებულ იქნას ცნობად და სახელმძღვანელოდ.

– ეპარქიის მღვდელმთავრებმა ჩაატარონ ეპარქიის სამღვდელოების ყოველთვიური შეკრებები წირვა-ლოცვის, საიდუმლოთა შესრულების და სხვა საკითხების განსახილველად.

სხდომამ მოისმინა: – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II მოხსენება სამღვდელოებისა და მრევლის მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის შესახებ.

სხდომამ განაჩინა: – ეთხოვოს ხელისუფლებას, რომ ყოველ ტაძარს საკუთრებაში გადაეცეს მიწის ნაკვეთები, რომლის დამუშავებაში მონაწილეობას მიიღებს სამღვდელოება და მრევლი. მოსავალი გაიყოს ორ თანაბარ ნაწილად:

– ერთი ნაწილი თანაბრად განაწილდეს მრევლსა და სამღვდელოებას შორის; მეორე ნახევარი გაიყიდოს და შეიქმნას

ფონდი მომავალი წლის ფონდის შესაქმნელად.

- მოსავლის 10% გადაეცეს საეპარქიო სამმართველოს;
- ეკლესიებზე მიწების გადაცემის საკითხში სამთავრობო ორგანოებთან ურთიერთობა დაევალოს მთ. ეპისკოპოს დანიელს და ეპისკოპოს ისაიას.

სხდომამ მოისმინა: – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II წინადადება მღვდელთა და მრევლს შორის ურთიერთობის გაძლიერების შესახებ.

სხდომამ განაჩინა: – ყოველ ტაძართან შეიქმნას საკვირაო სკოლები, სადაც კვირაში ორჯერ ჩატარდება საუბრები და მეცადინეობა.

სხდომამ მოისმინა: – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II წინადადებები ახალი საეპისკოპოსო კანდიდატები: დეკანოზ ელისე ჯოხაძის, დეკანოზ გურამ ბერბიჭაშვილისა და დეკანოზ პავლე ფაჩუაშვილის შესახებ.

სხდომამ განაჩინა: – დეკანოზი ელისე ჯოხაძე ბერად აღკვეცის შემდეგ დადგენილ იქნას ნიკორწმინდის ეპისკოპოსად.

- ნიკორწმინდელი ეპისკოპოსი აბრაამი გადაყვანილ იქნას გურჯაანისა და საგარეჯოს ეპისკოპოსად.

- დეკანოზი გურამ ბერბიჭაშვილი ბერად აღკვეცის შემდეგ დადგენილ იქნას ფოთის ეპისკოპოსად.

- დეკანოზი პავლე ფაჩუაშვილი ბერად აღკვეცის შემდეგ დადგენილ იქნას ცაგერისა და სვანეთის ეპისკოპოსად.

სხდომამ მოისმინა: – მღვდელმთავართა მოხსენება ურბნისისა და რუისის ეპარქიის მღვდელ ეფრემ შარიქაძისა და მღვდელ დავით კიკნაძე-ჭელიძის უღირსი მოქმედების შესახებ.

სხდომამ განაჩინა: – მღვდელ ეფრემ შარიქაძეს და მღვდელ დავით კიკნაძე-ჭელიძეს სასულიერო პირთათვის შეუფერებელი და სამარცხვინო მოქმედებების გამო, რითაც ჩრდილს აყენებენ საქართველოს ეკლესიის ავტორიტეტს, აეკრძალოთ მღვდელმოქმედება, მიეცეთ მათ მკაცრი გაფრთხილება, რომ

მსგავსი მოქმედების განმეორების შემთხვევაში სინოდის დადგენილებით სრულიად განკვეთილ იქნებიან სამღვდელო ღირსებიდან.

ილია II – სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი
კონსტანტინე – მარგველი მიტროპოლიტი

ათანასე – ბოდბელი მიტროპოლიტი

კალისტრატე – ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი

თადეოზი – ბოლნის-დმანისის მთ. ეპისკოპოსი

ანანია – მანგლისისა და წალკის მთ. ეპისკოპოსი

ვახტანგი – სამთავისისა და გორის მთ. ეპისკოპოსი

გიორგი – ჭყონდიდელი მთ. ეპისკოპოსი

დანიელი – ცხუმ-აფხაზეთის მთ. ეპისკოპოსი

ზოსიმე – წილკნელი ეპისკოპოსი

იოზი – ბათუმისა და სხალთის ეპისკოპოსი

დავითი – აბბა ალავერდელი ეპისკოპოსი

აბრაამი – საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპისკოპოსი

სერგი – ახალციხელი ეპისკოპოსი

იოსები – შემოქმედელი

ისაია – ნიქოზისა და ცხინვალის ეპისკოპოსი

სერაფიმე – ბორჯომისა და ახალქალაქის ეპისკოპოსი

მადლი, № 3, 1996 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1996 წლის 21 ოქტომბერს უწმიდესისა და უნეტარესის თავმჯდომარეობით გაიმართა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმინდა სინოდის სხდომა, რომელსაც ცხრა-მეტი მღვდელთმთავარი ესწრებოდა და რომელმაც მეტად მნიშვნელოვანი საკითხები განიხილა. დაადგინეს: I. ბოდბელი მიტროპოლიტი ათანასე გადაყვანილ იქნას რუსთავის ეპარქიის მმართველად; II. ბათუმისა და სხალთის ეპისკოპოსი იოზი – ურბნისისა და რუისის მმართველად. ეპისკოპოსი იოზი ასევე დაინიშნა კათოლიკოს-პატრიარქის ქორ-ეპისკოპოსად.

სხდომაზე მოხდა ახალი სამღვდელთმთავრო კანდიდატების შერჩევა: საფარის მონასტრის წინამძღვარი თეოდორე (ჭუაძე) დადგენილ იქნა ბოდბის ეპისკოპოსად; ტომოთესუბნის ტაძრის წინამძღვარი ილუმენი საბა (გიგბერია) – ხონის ეპისკოპოსად; დეკანოზი მარკოზ ბულუხია – ვანის და ბაღდადის ეპისკოპოსად; დეკანოზი დავით შიოლაშვილი – ბათუმისა და სხალთის ეპისკოპოსად.

დადგინეს: საპატრიარქოში შეიქმნას ჯართან ურთიერთობის განყოფილება, რომლის თავმჯდომარედ დაინიშნა ფოთის ეპისკოპოსი გრიგოლი. გადნწყვიტეს, ყველა ეპაქრიაში ეკლესიებისათვის მიწების გამოყოფის შესახებ თხოვნა გაეგზავნოს საქართველოს ხელისუფლებას.

მიიღეს წინადადება ეპარქიებში ეპისკოპოსების მიერ მოძღვართ-მოძღვარის დადგინების თაობაზე, რომელიც ჩაიბარებს აღსარებას სასულიერო პირთაგან, ამასთან, ყოველმხრივ უნდა შეეწყოს ხელი სამონასტრო კომპლექსების აღდგენას. განაჩინეს, წელიწადში ორჯერ ჩატარდეს საეპარქიო კრება, რომელსაც ყოველი სამრევლოდან დაესწრება ერთი სასულიერო და ერთი საერო პირი.

სხდომამ მღვდელმოქმედებააკრძალული სასულიერო პირების დავით ჭელიძე-კიკნაძისა და მამია შარიქაძის საკითხი განსახილველად გადასცა ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოს დანიელს.

მადლი, № 9-10, 1996 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა იანვარი

სახელითა მამისათა და ძისათა და წმიდისა სულისათა, ამინ!

ქართველი ერის განმანათლებელის წმიდა ნინოს მშობლები ზაბულონ და სოსანა, ოდეს მძლავრობდა წარმართთა სარწმუნოება და მრავალნი ენამეზოდნენ ქრისტესათვის, იყვნენ დაუფარავი აღმსარებელნი ჭეშმარიტი ღმერთისა და ნათლისმცემელ მრავალთა; შემდგომად კი, დაუტევეს რა ყოველი მონაგები, სრულიად შეუდგნენ ღმერთსა, ზაბულონ – უდაბნოსა შინა, ხოლო სოსანა – გლაზაკთა მსახურებასა შინა.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი განაჩინებს, რათა

- 1) წმიდა ნინოს მშობლები მოციქულთასწორის აღზრდისათვის და ღვთისსათნო მოსაგრე ცხოვრებისათვის შერაცხილ იქნენ წმინდანთა დასში და ეწოდოთ: ზაბულონს – ღირსი მამა ზაბულონი და სოსანას – ღირსი დედა სოსანა.
- 2) ღირსი მამა ზაბულონის და ღირსი დედა სოსანას ხსენების დღედ დადგინდეს 20 მაისი (ძვ. სტილით);
- 3) ღირსი მამა ზაბულონის და ღირსი დედა სოსანას სახელზე საქართველოში აიგოს ტაძარი;
- 4) მათ სადიდებლად საეკლესიო ტიპიკონის მიხედვით დაინეროს შესაბამისი ლოცვები;
- 5) შეიქმნას ღირსი მამა ზაბულონის და ღირსი დედა სოსანას ზატი წმიდა ნინოსთან ერთად;
- 6) დაინეროს მათი ცხოვრება;
- 7) ღირსი მამა ზაბულონის და ღირსი დედა სოსანას კანონიზირების შესახებ ეცნობოთ მსოფლიოს მართლმადიდებლურ ეკლესიათა მეთაურებს;

ლოცვითა და მეოხებითა საქართველოს ეკლესიის ახალთა მნათობთა ღირსისა მამისა ზაბულონისა და ღირსისა დედისა

სოსანასი ყოვლადწმიდა სამებამ დალოცოს ყოველნი რწმენითა და სიყვარულით მათდამი მავედრებელნი, ამინ!

მადლი, № 1, 1997 წ.

**საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა
საქართველოს საპატრიარქო,
თბილისი, 20 მაისი, 1997 წელი**

დღის წესრიგი:

1. რამდენად არის მიზანშეწონილი საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის შემდგომი წევრობა ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოში.

2. განხილვა სასულიერო და საერო პირთა ჯგუფის ანტიეკლესიური და ანტიეროვნული ქმედებისა, რომელთაც განყვიტეს ევქარისტიული კავშირი საქართველოს მართლმადიდებელ და სხვა მართლმადიდებელ ეკლესიებთან.

1. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდმა იმსჯელა ეკუმენური მოძრაობის შესახებ. აღინიშნა, რომ ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს დაარსების შემდეგ ამ ორგანიზაციაში განვერიანდა მსოფლიოს მართლმადიდებელი ეკლესიები. 1962 წელს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია გახდა წევრი ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოსი, 1979 წელს კი ევროპის ეკლესიათა კონფერენციაში განვერიანდა.

ვითვალისწინებთ, რომ უკანასკნელ წლებში ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს მხრიდან ადგილი აქვს მცდელობას მიანიჭოს ეკლესიოლოგიური ხასიათი თავად ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს, რაც ეწინააღმდეგება მართლმადიდებელი ეკლესიის მრწამსს. ამ ეკუმენურ ორგანიზაციებში ნაკლებად არის გათვალისწინებული მართლმადიდებელი ეკლესიის ინტერესები. ამიტომ მართლმადიდებელ ეკლესიებში წარმოიშვა აზრი ამ ორგანიზაციიდან გამოსვლისა.

1995 წლის სექტემბერში საქართველოს მართლმადიდე-

ბელი ეკლესიის გაფართოებულ კრებაზე გამოითქვა აზრი ეკუმენური მოძრაობიდან საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის შესაძლო გამოსვლის შესახებ და ითქვა, რომ საჭიროების შემთხვევაში საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდი მიიღებს ამ საკითხთან დაკავშირებით შესაბამის გადაწყვეტილებას.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდმა გაითვალისწინა ყოველი ზემოთქმული და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ინტერესებიდან გამომდინარე

განაჩინა

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია უარს ამბობს ეკუმენურ მოძრაობაში მონაწილეობაზე და გამოდის ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოდან და ევროპის ეკლესიათა კონფერენციიდან.

II. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდმა იმსჯელა იმ სასულიერო და საერო პირთა შესახებ, რომელთაც განყვიტეს ევქარისტიული კავშირი საქართველოსა და სხვა მართლმადიდებელ ეკლესიებთან იმ საბაბით, რომ ისინი არიან ეკლესიათა მსოფლიო საბჭოს წევრნი, რითაც ეკლესიაში განხეთქილების შემოტანა სცადეს. განხეთქილების შეტანას ეკლესიაში ეწოდება სქიზმა, რომელიც არის იმდენად მძიმე ცოდვა, რომ წმიდა მამების სწავლებით ეს ცოდვა ვერ განიბანება მონამეობრივი სისხლითაც კი.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდმა

განაჩინა

1. შიომღვიმის მონასტრის წინამძღვარი – არქიმანდრიტი გიორგი (ბარიშვილი) განათავისუფლეს მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობიდან და აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.
2. შიომღვიმის მონასტრის არქიმანდრიტ იოანეს (შეყლაშვილი) აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.
3. მღვდელ ნიკოლოზ შუმტაკაშვილს აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.

4. შიომღვიმის მონასტრის ბერს კირიონს აეკრძალოს წმიდა ზიარების მიღება.
5. შიომღვიმის მონასტრის მორჩილს – ბესარიონს აეკრძალოს წმიდა ზიარების მიღება.
6. შიომღვიმის მონასტრის მორჩილს – გურამს აეკრძალოს წმიდა ზიარების მიღება.
7. დავით გარეჯის მონასტრის წინამძღვარი – არქიმანდრიტი გრიგოლი (კობახიძე) განთავისუფლდეს მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობიდან და აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.
8. დავით გარეჯის მონასტრის მორჩილს – ზურაბს აეკრძალოს წმიდა ზიარების მიღება.
9. ბეთანიის მონასტრის წინამძღვარი მღვდელ-მონოზონი ანგია (ჩოხელი) განთავისუფლდეს მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობიდან და აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.
10. ბეთანიის მონასტრის ბერს – ევტიქის აეკრძალოს წმიდა ზიარების მიღება.
11. ბეთანიის მონასტრის ბერს – გაბრიელს აეკრძალოს წმიდა ზიარების მიღება.
12. ზარზმის მონასტრის წინამძღვარი – არქიმანდრიტი გიორგი (ხაბეიშვილი) განთავისუფლდეს მონასტრის წინამძღვრის მოვალეობიდან და აეკრძალოს მას მღვდელმოქმედება.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდი ზემოაღნიშნულ პირებს მოუწოდებს სინანულისაკენ.

მოუწოდებლობის შემთხვევაში მათ დაედებათ საეკლესიო სასჯელი.

ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი
კონსტანტინე, მარგველი მიტროპოლიტი

ათანასე, რუსთავის მიტროპოლიტი

კალისტრატე, ქუთათელ-გაენათელი პიტროპოლიტი

თადეოზი, ბოლნისისა და დმანისის მთავარეპისკოპოსი

ანანია, მთავარეპისკოპოსი მანგლისისა და წალკისა
ვახტანგი, მთავარეპისკოპოსი სამთავისისა და გორისა
ზოსიმე, მთავარეპისკოპოსი წილქნელი
გიორგი, მთავარეპისკოპოსი ჭყონდიდელი
იოზი, მთავარეპისკოპოსი ურბნისისა და რუისის
დანიელი, მთავარეპისკოპოსი ცხუმ-აფხაზეთის
დავითი, მთავარეპისკოპოსი ალავერდელი
აბრაამი, მთავარეპისკოპოსი საგარეჯოს და გურჯაანის
სერგი, მთავარეპისკოპოსი ახალციხელი
იოსები, ეპისკოპოსი შემოქმედელი
ისაია, ეპისკოპოსი ნიქოზისა და ცხინვალის
სერაფიმი, ეპისკოპოსი ბორჯომისა და ახალქალაქის
ელისე, ეპისკოპოსი ნიკორწმინდელი
გრიგოლი, ეპისკოპოსი ფოთის
ნიკოლოზი, ეპისკოპოსი ცაგერისა და სვანეთის
თეოდორე, ეპისკოპოსი ბოდბელი
საბა, ეპისკოპოსი ხონის
დიმიტრი, ეპისკოპოსი ბათუმისა და სხალთის
ანტონი, ეპისკოპოსი ვანისა და ბაღდათის

20 მაისი, 1997 წელი

მაღლი, № 6-7, 1997 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1998 წლის 8 ოქტომბერს საქართველოს საპატრიარქოს რეზიდენციის საკონფერენციო დარბაზში შედგა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა, რომლის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღო საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ოცდაოთხმა მღვდელმთავარმა (სრული შემადგენლობა).

სხდომას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

მდივნობა გასწია ფოთის ეპისკოპოსმა გრიგოლმა (ბერბი-ჭაშვილი).

1. წმიდა სინოდის სხდომა გახსნა უწმიდესმა და უნეტარეს-მა ილია II-მ. მან შესავალი სიტყვით მიმართა წმიდა სინოდის წევრებს და ისაუბრა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლე-სიის დღევანდელი მდგომარეობის შესახებ.

ეპარქიებში მიმდინარე სასულიერო ცხოვრების მოკლე მი-მოხილვა გააკეთა ყველა მღვდელმთავარმა.

მისმა უწმიდესობამ და უნეტარესობამ დადებითი შეფასება მისცა მღვდელმთავართა მოღვაწეობას ეპარქიებში. ამასთან მიუთითა მათ იმ ღონისძიებებზე, რომელთა გატარებაც ხელს შეუწყობს მღვდელმთავართა და, საზოგადოდ, წმიდა სინოდის ავტორიტეტის ამაღლებას საზოგადოებაში.

2. წმიდა სინოდმა მოისმინა საკითხი თბილისში წმიდა სამების საკათედრო ტაძრის მშენებლობის შესახებ.

წმიდა სინოდმა აღნიშნა, რომ საკათედრო ტაძრის მშენ-ებლობის ტემპები არაა დამაკმაყოფილებელია და განაჩინა:

სინოდის წევრების, მთავობის წარმომადგენლებისა და სპეციალისტებისაგან შეიქმნას სათანადო კომისია, რომელიც განახორციელებს კონტროლს ტაძრის მშენებლობაზე და ყოველთვიურად მოახსენებს შედეგებს საქართველოს პრეზიდენტ-სა და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს.

3. წმიდა სინოდმა მოისმინა ინფორმაცია სასულიერო სას-წავლებლების შესახებ.

დღეისათვის საქართველოში მოქმედებს შემდეგი სასული-ერო სასწავლებლები:

თბილისის სასულიერო აკადემია – 49 სტუდენტი;

თბილისის სასულიერო სემინარია – 78 სტუდენტი;

თბილისის სასულიერო აკადემიასთან არსებული საღვთის-მეტყველო ინსტიტუტი – 139 სტუდენტი;

თბილისის სიონის საკათედრო ტაძრის სამრევლო სკოლა – 120 მსმენელი;

გელათის სასულიერო აკადემია – 103 სტუდენტი;

ქუთაისის წმიდა გაბრიელ ქიქოძის სახ. სასულიერო სემი-

ნარია – 223 სტუდენტი;

ქუთაისის სასულიერო სასწავლებელი – 347 სტუდენტი;

ქუთაისის მედავითნეთა კურსები – 157 სტუდენტი;

ახალციხის ეპარქიის საფარის წმიდა გრიგოლ ხანძთელის
სახ. სასულიერო სემინარია – 25 სტუდენტი;

ბათუმის წმიდა იოანე ღმრთისმეტყველის სახ. სასულიერო
სემინარია – 150 სტუდენტი;

ქუთაისის მართლმადიდებლური გიმნაზია – 1 200 მოს-
წავლე;

ბათუმის წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახ. გიმნაზია
– 650 მოსწავლე;

ხულოს ანდრია პირველწოდებულის სახ. სასულიერო სას-
წავლებელი – 500 მოსწავლე;

ხულოს ტბელ აბუსერიძის სახ. სასულიერო გიმნაზია – 25
მოსწავლე;

ბათუმის ინვალიდ ბავშვთა საკვირაო სკოლა – 25 მსმე-
ნელი;

ოზურგეთის წმიდა ნინოს სახ. გიმნაზია – 90 მოსწავლე;

ლანჩხუთის წმიდა იოანე ნათლისმცემლის სახ. სასული-
ერო გიმნაზია – 90 მოსწავლე;

ოზურგეთის რეალურ-პროფილური სასულიერო სასწავ-
ლებელი – 50 მოსწავლე;

თბილისის წმიდა ილია მართლის სახ. გიმნაზია – 283 მო-
სწავლე;

ძეგვის უპატრონო ბავშვთა სახლი-ინტერნატი – 107 ბავშვი;

თბილისის ექვთიმე და გიორგი მთაწმინდელთა სახ. მარ-
თლმადიდებლური გიმნაზია – 175 მოსწავლე;

მცხეთის 12 მოციქულის სახ. გიმნაზია – 36 მოსწავლე;

თელავის წმ. ნინოს სახ. სამრევლო სკოლა – 50 მსმენელი

ზესტაფონის სამრევლო სკოლა – 100 მსმენელი;

სიღნაღის წმიდა ნინოს სახ. სასწავლებელი – 50 მოსწავლე;

ზუგდიდის წმიდა გიორგის სახ. გიმნაზია – 24 მოსწავლე;

ფოთის წმიდა გრიგოლ ღვთისმეტყველის სახელობის
საღვთისმეტყველო კატეხიზატორული სკოლა – 47 სტუდენტი;

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

დაევალოს საქართველოს საპატრიარქოს სასწავლო კომიტეტს, რომ შექმნას სათანადო კომისია, რომელიც შეამოწმებს სასულიერო სასწავლებლებში სასწავლო პროგრამებსა და სასწავლო პროცესის მიმდინარეობას.

ეთხოვოს საქართველოს ხელისუფლებას აღნიშნული სასწავლებლების დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

4. წმიდა სინოდმა მოისმინა განხეთქილების მცდელობაში მონაწილე პირთა: ბერი ევტიქის (შველიძე), მორჩილი მერაბ ნიკლაურის, მორჩილი ზურაბ მაისურაძის წერილობითი თხოვნა, სადაც ისინი გამოთქვამენ ღრმა სინანულს განდგომილებაში მონაწილეობის გამო.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

ბერი ევტიქი (შველიძე), მორჩილი მერაბ ნიკლაური, მორჩილი ზურაბ მაისურაძე დაბრუნებულ იქნან საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წიაღში, მიეცეთ შენდობა ჩადენილ დანაშაულთათვის და შეუერთდნენ წმიდა ზიარებას.

5. წმიდა სინოდმა მოისმინა მღვდელმოქმედებიდან დაყენებული და წმიდა სინოდის წევრობიდან განთავისუფლებული ეპისკოპოსის, ქრისტეფორე წამალაიძის წერილი.

წმიდა მართლმადიდებელი ეკლესიის კანონების სისტემატური დარღვევის, წმიდა სინოდის მიერ გამოცხადებული უკანასკნელი გაფრთხილების უგულვებელყოფის, ეპარქიის უნებართვოდ მიტოვებისა და საქართველოდან უცხოეთში თვითნებურად გამგზავრებისათვის, ბოლნისისა და დმანისის ეპისკოპოსი ქრისტეფორე (წამალაიძე), 1995 წლის 17 სექტემბრის წმიდა სინოდის სხდომის გადაწყვეტილებით, გამოყვანილ იქნა წმიდა სინოდის შემადგენლობიდან, განთავისუფლდა ეპარქიის მმართველობიდან, აეკრძალა მღვდელმოქმედება და მიეცა გაფრთხილება, რომ თუ არ მოინანიებდა ჩადენილ დარღვევებს, მის მიმართ მიღებული იქნებოდა მკაცრი კანონიკური ზომები და სრულიად განიკვეთებოდა სამღვდლო ხარისხიდან.

მიუხედავად ზემოთქმულისა, ეპისკოპოსმა ქრისტეფორემ, ნაცვლად სინანულისა მიატოვა საქართველო და უკანასკნელი

სამი წლის განმავლობაში იმყოფებოდა საზღვარგარეთ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

შეიქმნას სინოდალური კომისია, რომელიც შეისწავლის ეპისკოპოს ქრისტეფორე წამალაიძის საქმიანობას უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში და თავის დასკვნას წარუდგენს წმიდა სინოდს.

6. წმიდა სინოდმა მოისმინა ინფორმაცია მთავარეპისკოპოს ამბროსი ქათამაძის ანტიკანონიკური მოქმედების შესახებ, რომელმაც 1992 წლის იანვარში საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქისა და წმიდა სინოდის ნებართვის გარეშე დატოვა ნიკორწმინდის ეპარქია, წავიდა რუსეთში და ეწეოდა ანტიეკლესიურ საქმიანობას.

ამის გამო 1992 წლის 12 მაისის წმიდა სინოდის სხდომის გადაწყვეტილებით მთავარეპისკოპოსი ამბროსი ქათამაძე განთავისუფლდა ეპარქიის მმართველობიდან, წმიდა სინოდის წევრობიდან და აეკრძალა მღვდელმოქმედება.

სამწუხაროდ მან არ შეწყვიტა თავისი უკანონო მოქმედება, პირიქით, იგი დაუკავშირდა რუსეთის ავტოკეფალურ ეკლესიასთან დაპირისპირებულ დაჯგუფებას ე. წ. „რუსეთის ჭეშმარიტ მართლმადიდებელ ეკლესიას“, თავი გამოაცხადა კრუტიცკელ მიტროპოლიტად და მიუხედავად იმისა, რომ საეკლესიო-კანონიკური სასჯელის ქვეშ, კარგახანია ასრულებს მღვდელმოქმედებას.

ამასთან დაკავშირებით წმიდა სინოდმა განაჩინა:

მართლმადიდებელი ეკლესიის წინაშე ჩადენილ უმძიმეს დანაშაულთა გამო, თანახმად მოციქულთა 28 და 35, ანტიოქიის 3, 13 და 17, კონსტანტინეპოლის მე-2-ე კანონებისა, მთავარეპისკოპოსი ამბროსი (ქათამაძე) სრულიად განიკვეთოს სასულიერო წოდებიდან, ჩამოერთვას მას ბერობის ხარისხი და დაყვანილ იქნას ერისკაცობამდე.

უკეთუ აღნიშნული პიროვნება (ალექსანდრე ქათამაძე) არ მოინანიებს თავის დანაშაულს, იგი სრულიად განიკვეთება მართლმადიდებელი ეკლესიიდან და გადაეცემა ანათემას.

მის თანამზრახველს – მღვდელ ნოდარ ქათამაძეს აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.

7. წმიდა სინოდმა მოისმინა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ 1997 წლის იელისში მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით შეიქმნა საღმრთისმეტყველო კომისია, რომელმაც შეისწავლა ის საკითხები, რაც გახდა მიზეზი ბოლო დროს ეკლესიის ზოგიერთი წევრის დაბრკოლებისა.

საღმრთისმეტყველო კომისიამ განიხილა ე. წ. შამბეზისა და ბალამანდის დოკუმენტები, ანტიოქიის მართლმადიდებელ ეკლესიასა და ანტიოქიის არაქალკედონურ (ორიენტალურ) ეკლესიებს შორის 1991 წელს შემუშავებული ხელშეკრულების პროექტი, ფინეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის მიერ აღდგომის აღნიშვნა გრიგორიანული პასქალიით, აგრეთვე, სწავლება მაცხოვრებელი მადლის ეკლესიის კანონიკური საზღვრების გარეთ არსებობის შესახებ და ე. წ. განშტოებათა თეორია.

საღმრთისმეტყველო კომისია დაუკავშირდა კონსტანტინეპოლის, ანტიოქიის, რუსეთის საპატრიარქოებს, ასევე მოიძია ინფორმაცია სხვადასხვა ეკლესიების პოციზიების შესახებ აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ მთელ რიგ ავტოკეფალურ ეკლესიებს, მათ შორის საქართველოს ეკლესიას, ზემოთჩამოთვლილ საკითხებზე არასოდეს არ მიუღიათ დადებითი საერთო საკრებო გადაწყვეტილება, ზოგიერთმა კი სპეციალური სინოდალური დადგენილებით უარყოფითი შეფასება მისცა მათ.

იმის გამო, რომ ეს საკითხები ჩვენს მორწმუნეთა ნაწილში ეჭვის საბაბს იწვევს, საქართველოს საპატრიარქოს საღმრთისმეტყველო კომისიამ შეისწავლა სათანადო მასალები და დასკვნები გამოაქვეყნა საინფორმაციო ბიულეტენის სამ ნომერში.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი გაეცნო და დაეთანხმა საქართველოს საპატრიარქოს საღმრთისმეტყველო კომისიის დასკვნებს.

ქვემოთ წარმოდგენილი პოზიცია არის საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სარწმუნოებრივი მსოფლმხედ-

ველობა, რომლის მატარებელიც ის ყოველთვის იყო, ხოლო ამჟამად ხდება ამ პოზიციის კონსტატაცია და მკაფიო დაფიქსირება.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდმა განაჩინა:

I. მიუღებელია 1990 და 1993 წლებში შამბეზში (შვეიცარია) მართლმადიდებელ ეკლესიასა და არაქალკედონური (ორიენტალურ) ეკლესიებს შორის არსებული საღმრთისმეტყველო დიალოგის გაერთიანებული საღმრთისმეტყველო კომისიის დოკუმენტები (ე. წ. შამბეზის შეთანხმებები).

II. მიუღებელია 1991 წლის, ანტიოქიის მართლმადიდებელ ეკლესიასა და ანტიოქიის არაქალკედონურ (ორიენტალურ) ეკლესიას შორის მიღებული წინასწარი შეთანხმების პროექტი.

III. მიუღებელია 1993 წლის 23 ივნისს ბალამანდში (ლიბანი) მართლმადიდებელთა და კათოლიკეთა ერთობლივი კომისიის მიერ მიღებული დოკუმენტი: „უნიატობა როგორც მეთოდი გაერთიანებისა წარსულში და ძიება სრული ერთობისა დღეს“ (ე. წ. ბალამანდის შეთანხმება).

IV. მიუღებელია ფინეთის ავტონომიური ეკლესიის მიერ აღდგომის დღესასწაულის გრიგორიანული პასქალიით აღნიშვნა, რომელიც არ შეესაბამება ნიკეის I მსოფლიო კრების დადგენილებას აღდგომის დღესასწაულის თარიღის შესახებ. მაგრამ აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ, საერთო მართლმადიდებლური პოზიციიდან გამომდინარე, ეს არის კანონიკური დარღვევა და არა – მწვალებლობა.

ამასთანავე მნიშვნელოვანია, რომ კონსტანტინეპოლის საპატრიარქო (რომლის იურისდიქციაშიც შედის ფინეთის ავტონომიური ეკლესია) უარყოფითადაა განწყობილი ამ კანონიკური დარღვევისადმი და მიაჩნია, რომ აღდგომის დღესასწაული უნდა აღინიშნოს ნიკეის I მსოფლიო საეკლესიო კრების დადგენილების შესაბამისად (იხ. კონსტანტინეპოლის პატრიარქის წერილი № 1214/1997).

V. მიუღებელია არამართლმადიდებლური, მოდერნისტული თეოლოგიის წიაღში ჩამოყალიბებული ეკლესიოლოგიური

მწვალებლური სწავლება მაცხოვრებელი მადლის ეკლესიის კანონიკური საზღვრების გარეთ არსებობის შესახებ და მისი უკიდურესი გამოვლინება ე. წ. „განშტოებათა თეორია“, რომლის მიხედვითაც დღეს არსებული სხვადასხვა ქრისტიანული მიმდინარეობა განიხილება, როგორც ქრისტეს ჭეშმარიტი ეკლესიის სხვადასხვა თანაბარზომიერი განშტოება, რომელიც ერთნაირად ფლობს ღმრთეებრივ მადლსა და ჭეშმარიტებას.

VI. მიუღებელია არამართლმადიდებლებთან თანალოცვა და თანაზიარება, რაც კიდევ ერთხელ დადასტურდა ყოველთა მართლმადიდებელთა შეკრებაზე (ქ. თესალონიკი, 1998 წლის 29 აპრილი – 2 მაისი) მიღებული საბოლოო დოკუმენტით, რომლის მე-13 მუხლის ბ) პუნქტში წერია:

„მართლმადიდებელი დელეგატები არ მიიღებენ მონაწილეობას ეკუმენურ მსახურებაში, საერთო ღოცვებსა და ღმრთის თაყვანისცემაში და ასამბლეის სხვა რელიგიურ ცერემონიებში“.

აღნიშნული საკითხების ვრცელი ანალიზი მოცემულია საქართველოს საპატრიარქოს საღვთისმეტყველო კომისიის საინფორმაციო ბიულეტენებში (№ 1, № 2, № 3).

8. წმიდა სინოდმა მოისმინა მისი უწმიდესობისა და უნეტარესობის ილია II წინადადება, რომ ადგილობრივი მღვდელმთავრების დასახმარებლად და ეპარქიებში სხვადასხვა დარღვევის აღმოსაფხვრელად შეიქმნას კომისია, რომელიც ადგილზე შეამოწმებს საღვთისმეტყველო, საღვთისმსახურო, ზნეობრივ და საფინანსო-სამეურნეო საკითხებს.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: აღნიშნული წინადადება მიღებულ იქნას.

9. წმიდა სინოდმა მოისმინა მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობის, გურჯაანისა და საგარეჯოს მთავარეპისკოპოსის აბრაამის (გარმელია) თხოვნა ეპარქიის შეცვლის თაობაზე.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

დაკმაყოფილდეს მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობის, მთავარეპისკოპოსი აბრაამის თხოვნა და განთავისუფლდეს იგი გურჯაანისა და საგარეჯოს ეპარქიიდან.

მთავარეპისკოპოსი აბრაამი დანიშნულ იქნას ჭიათურის ეპარქიის მმართველად.

10. წმიდა სინოდმა განიხილა საკითხი ახალი საეპისკოპოსო კანდიდატურების: ილუმენი გერასიმეს (შარაშენიძე), ილუმენი დავითის (ტიკარაძე) და ილუმენი ანდრიას (გვაზავა) შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

გურჯაანისა და საგარეჯოს ეპარქიის სოფ. პატარძელის ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლის შობის სახ. ტაძრის წინამძღვარი, მისი მაღალღირსება ილუმენი გერასიმე (შარაშენიძე) არჩეულია ზუგდიდისა და ცაიშის ეპისკოპოსად.

ურბნისისა და რუისის ეპარქიის, რაიონული ცენტრის – ქარელის ღვთისმშობლის ხარების სახ. ტაძრის წინამძღვარი, მისი მაღალღირსება ილუმენი დავითი (ტიკარაძე) არჩეულია ცაგერისა და სვანეთის ეპისკოპოსად.

დავით გარეჯის მამათა მონასტრის წინამძღვარი, მისი მაღალღირსება ილუმენი ანდრია (გვაზავა) არჩეულია გურჯაანისა და საგარეჯოს ეპისკოპოსად.

11. წმიდა სინოდი სიხარულით შეხვდა ინფორმაციას ბულგარეთის ეკლესიაში ბოლო დროს მომხდარი ფაქტის შესახებ, რომელმაც ბოლო მოუღო უკანასკნელი პერიოდის ერთ-ერთ ყველაზე დიდ განხეთქილებას მართლმადიდებელ სამყაროში და მეტად მძიმე ხუთწლიანი დაპირისპირების შემდეგ აღადგინა ბულგარეთის ეკლესიის მთლიანობა და ერთობა. დიდი ღვაწლი ამის მიღწევაში მიუძღვით მსოფლიო საპატრიარქოს და ადგილობრივ მართლმადიდებელ ეკლესიებს.

1998 წლის 8 ოქტომბერი.

სხდომის ოქმს თან ერთვის საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ოცდაოთხი მღვდელმთავრის ხელმოწერა:

ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი
კონსტანტინე, მარგველი მიტროპოლიტი

ათანასე, რუსთავის მიტროპოლიტი

კალისტრატე, ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი

თადეოზი, ბოლნისისა და დმანისის მთავარეპისკოპოსი

ანანია, მთავარეპისკოპოსი მანგლისისა და წალკისა

ვახტანგი, მთავარეპისკოპოსი სამთავისისა და გორისა
ზოსიმე, მთავარეპისკოპოსი წილკნელი
გიორგი, მთავარეპისკოპოსი ჭყონდიდელი
იოზი, მთავარეპისკოპოსი ურბნისისა და რუისის
დანიელი, მთავარეპისკოპოსი ცხუმ-აფხაზეთის
დავითი, მთავარეპისკოპოსი ალავერდელი
აბრაამი, მთავარეპისკოპოსი საგარეჯოსა და გურჯაანის
სერგი, მთავარეპისკოპოსი ნეკრესელი
იოსები, ეპისკოპოსი შემოქმედელი
ისაია, ეპისკოპოსი ნიქოზისა და ცხინვალის
სერაფიმე, ეპისკოპოსი ბორჯომისა და ახალქალაქის
ელისე, ეპისკოპოსი ნიკორწმინდელი
გრიგოლი, ეპისკოპოსი ფოთის
ნიკოლოზი, ეპისკოპოსი ახალციხელი
თეოდორე, ეპისკოპოსი ბოდბელი
საბა, ეპისკოპოსი ხონის
დიმიტრი, ეპისკოპოსი ბათუმისა და სხალთის
ანტონი, ეპისკოპოსი ვანისა და ბაღდათის

მადლი, № 14-15, 1998 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა საქართველოს საპატრიარქო, თბილისი, 24 დეკემბერი, 1998 წელი

წმიდა სინოდის სხდომას ესწრებოდა 25 მღვდელთმთავარი, არ ესწრებოდა ორი იერარქი: მარგველი მიტროპოლიტი კონსტანტინე (მელიქიძე) და ჭყონდიდელი მთავარეპისკოპოსი გიორგი (შალამბერიძე).

სხდომას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

მდივანი – ფოთის ეპისკოპოსი გრიგოლი (ბერბიჭაშვილი).

1. სინოდის წინაშე წარდგნენ წმიდა სამების საკათედრო ტაძრის მშენებლობის თავმჯდომარე, ბატონი ირაკლი ანდრი-

აძე და წმიდა სამების საკათედრო ტაძრის პროექტის ავტორი, ბატონი არჩილ მინდიაშვილი, რომელთაც ანგარიში გააკეთეს მიმდინარე სამუშაოებთან დაკავშირებით.

2. შემდეგ წმიდა სინოდმა იმსჯელა ქრისტესშობიდან 2000 წლისთავის საიუბილეო ღონისძიებეთა შესახებ და განაჩინა:

შეიქმნას კომისია, რომელიც დაგეგმავს და უხელმძღვანელებს საქართველოს ეკლესიის პროგრამას ამ უდიდეს დღესასწაულთან დაკავშირებით. კომისია განისაზღვრა შემდეგი შემადგენლობით:

1. უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II;

2-27. წმიდა სინოდის სრული შემადგენლობა. 28. პროტოპრესვიტერი გიორგი გამრეკელი. 29. დეკანოზი ზაქარია ძინძიბაძე. 30. ილუმენი შიო (მუჯირი). 31 არქიმანდრიტი მიქაელი (გაბრიჭიძე). 32. არქიმანდრიტი დიმიტრი (ტელიანიძე). 33. დეკანოზი მიხეილ დიდენკო. 34. დეკანოზი ზურაბ ანთაძე. 35. მღვდელი დავით შარაშენიძე. 36. ილუმენია ქეთევანი (კოპალიანი). 37. ილუმენია თეოდორა (მახვილაძე). 38. მონოზონი ევგენია (მახარაძე). 39. ზურაბ ცხოვრებაძე. 40. გიორგი ანდრიაძე. 41. ზაზა აბაშიძე. 42. ედიშერ ჭელიძე. 43. ზაზა სხირტლაძე. 44. სერგო ვარდოსანიძე.

კომისიის I სხდომა უნდა შედგეს მაცხოვრის შობის დღესასწაულის შემდეგ.

3. წმიდა სინოდმა განიხილა კათოლიკოს-პატრიარქის წინაშე წარმოდგენილი მასალები, რომლებიც ეხება ცოტნე დადიანის ცხოვრებას და დაადგინა:

ეკლესიის მხრიდან შეიქმნას ცოტნე დადიანის ცხოვრების შემსწავლელი კომისია მისი წმიდანად კანონიზაციის საკითხის მომზადებასთან დაკავშირებით.

კომისიის შემადგენლობაში შევიდნენ: ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი), ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი), ნეკრესელი მთავარეპისკოპოსი სერგი (ჩეკურიშვილი), მანგლელი მთავარეპისკოპოსი ანანია (ჯაფარიძე), ახალციხელი ეპისკოპოსი თე-

ოდორე (ჭუაძე), ზუგდიდისა და ცაიშის ეპისკოპოსი გერასიმე (მარაშენიძე), პროტოპრესვიტერი გიორგი გამრეკელი, დეკანოზი არჩილ მინდიაშვილი, დეკანოზი ზურაბ ანთაძე.

4. წმიდა სინოდმა განიხილა მღვდელმოქმედებააკრძალული ეპისკოპოსის ქრისტეფორე (წამალაიძის) ბოლო წერილი, რომელშიც იგი კვლავ ითხოვს ხარისხში აღდგენას. ამასთან დაკავშირებით სინოდმა განაჩინა:

შეიქმნას ქრისტეფორე წამალაიძის საქმის შემსწავლელი კომისია შემდეგი შემადგენლობით: მარგვეთის მიტროპოლიტი კონსტანტინე (მელიქიძე) – თავმჯდომარე, ურბნისისა და რუისის მთავარეპისკოპოსი – იობი (აქიაშვილი), ალავერდის მთავარეპისკოპოსი – დავითი (მახარაძე), ჭიათურის მთავარეპისკოპოსი – აბრაამი (გარმელია), ხონის ეპისკოპოსი – საბა (გიგობერია).

5. სხდომაზე განხილულ იქნა წმიდა სინოდის 1997 წლის 20 მაისის დადგენილებით მღვდელმოქმედებააკრძალული მღვდლის ნიკოლოზ შუშტაკაშვილის წერილი, რომელშიც იგი გამოთქვამს დიდ სინანულს ეკლესიის წინაშე ჩადენილი დანაშაულის გამო და ითხოვს შენდობასა და მღვდელმსახურებაში აღდგენას.

წმინდა სინოდმა განაჩინა:

დანაშაულის გულწრფელი აღიარებისა და ჩადენილი ცოდვების ღრმა სინანულისთვის მღვდელ ნიკოლოზ შუშტაკაშვილს დაუბრუნდეს მღვდელმსახურების უფლება.

6. წმიდა სინოდმა ასევე განიხილა:

არქიმანდრიტი გიორგის (ბარიშვილი) 15 ოქტომბრითა და 23 დეკემბრით დათარიღებული თხოვნა მღვდელმსახურების აღდგენასთან დაკავშირებით, სადაც იგი ფაქტიურად არ სცნობს თავს დამნაშავედ იმ საქციელის გამო, რა მიზეზითაც მას აეკრძალა მღვდელმსახურება 1997 წლის 20 მაისს.

წმინდა სინოდმა განაჩინა:

რადგან თავის მომართვებში არქიმანდრიტი გიორგი (ბარიშვილი) არ ინანიებს ეკლესიის წინაშე ჩადენილ სერიოზულ დანაშაულს და პირიქით, თავის გამართლებას ცდილობს,

წმიდა სინოდი არ აკმაყოფილებს მის თხოვნას. და კიდევ ერთხელ მოუწოდებს მას ღრმად გაიაზროს და გააცნობიეროს ყოველივე.

წმიდა სინოდს სასურველად მიაჩნია არქიმანდრიტი გიორგის (ბარიშვილი) გაგზავნა ერთ-ერთ მონასტერში მორჩილების გასავლელად.

7. წმიდა სინოდმა განიხილა.

დეკანოზ ნიკოლოზ მოდებაძისა და მღვდელ გრიგოლ ხოჯავას საკითხი, რომელნიც მდაბალი, პატივმოყვარე მიზნების გამო განუდგნენ საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიას, დაუკავშირდნენ რუსეთში არსებულ არაკანონიერ დაჯგუფებას, ე. წ. „რუსეთის ჭეშმარიტ მართლმადიდებელ ეკლესიას“ და თავი გამოაცხადეს მათ „ეპისკოპოსებად“.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

დეკანოზი ნიკოლოზ მოდებაძე და მღვდელი გრიგოლ ხოჯავა საეკლესიო კანონების უხეში დარღვევისათვის, ანტიეკლესიური და ანტიეროვნული საქმიანობისათვის განიკვეთონ სამღვდლო ხარისხიდან.

საქართველოს მართლმადიდებელ მოსახლეობას ეცნობოს, რომ ნიკოლოზ მოდებაძესა და გრიგოლ ხოჯავას მიერ ჩატარებული ნებისმიერი მღვდელმოქმედება უკანონოა, უმადლოა და წარმოადგენს ცოდვას. ამიტომაც მათ მიერ შესრულებული ყოველი მღვდელმოქმედება ხელახლა უნდა შესრულდეს საქართველოს ეკლესიის კანონიერი სამღვდელოების მიერ.

24 დეკემბერი, 1998 წ.

- + ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი
- + ათანასე, მიტროპოლიტი რუსთავისა
- + კალისტრატე, მიტროპოლიტი ქუთათელ-გაენათელი
- + თადეოზი, მთავარეპისკოპოსი ბოლნისისა და დმანისისა
- + ანანია, მთავარეპისკოპოსი წალკისა და მანგლისისა
- + ვახტანგი, მთავარეპისკოპოსი სამთავისისა და გორისა
- + ზოსიმე, მთავარეპისკოპოსი წილკნელი
- + იობი, მთავარეპისკოპოსი ურბნისისა და რუისისა
- + დანიელი, მთავარეპისკოპოსი ცხუმ-აფხაზეთისა

- + დავითი, ამბა ალავერდელი მთავარეპისკოპოსი
- + აბრაამი, მთავარეპისკოპოსი ქიათურისა
- + სერგი, მთავარეპისკოპოსი ნეკრესისა
- + იოსები, ეპისკოპოსი შემოქმედელი
- + ისაია, ეპისკოპოსი ნიქოზისა და ცხინვალისა
- + სერაფიმე, ეპისკოპოსი ბორჯომისა და ახალქალაქისა
- + ელისე, ეპისკოპოსი ნიკორწმიდელი
- + გრიგოლი, ეპისკოპოსი ფოთისა
- + ნიკოლოზი, ეპისკოპოსი ბოდბელი
- + თეოდორე, ეპისკოპოსი ახალციხელი
- + საბა, ეპისკოპოსი ხონელი
- + დიმიტრი, ეპისკოპოსი ბათუმისა და სხალთისა
- + ანტონი, ეპისკოპოსი ვანისა და ბაღდათისა
- + გერასიმე, ეპისკოპოსი ზუგდიდისა და ცაიშისა
- + დავითი, ეპისკოპოსი ცაგერისა და სვანეთისა
- + ანდრია, ეპისკოპოსი საგარეჯოსა და გურჯაანისა.

24 დეკემბერი, 1998 წელი
მაღლი, № 1-2, 1999 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა **1999 წლის 26 ოქტომბერი**

თავმჯდომარე: სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

მდივანი: ნილკნელი მთავარეპისკოპოსი ზოსიმე (შიოშვილი).

წმიდა სინოდის სხდომა გახსნა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II. მისმა უწმიდესობამ და უნეტარესობამ სხდომის მონაწილეთ მიულოცა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს შობის 2000 და საქართველოს სახელმწიფოებრიობის 3000 წელი.

წმ. სინოდმა განიხილა სხვადასხვა საკითხი:

I. რა გაკეთდეს მაცხოვრის ჩვენის, იესო ქრისტეს შობის

2000 წლისთვის აღნიშვნისათვის საქართველოში:

სინოდმა განაჩინა:

ეს დღესასწაული ფართოდ იქნას აღნიშნული მთელს ჩვენს ქვეყანაში;

– ამ მიზნით შეიქმნას საიუბილეო მედალი, რომლის ერთ მხარეს გამოსახული იქნება შობა მაცხოვრისა ბეთლემში, ხოლო მეორე მხარეს საქართველოს სახელმწიფოებრიობის 3000 წლის აღმნიშვნელი სიმბოლო;

– მღვდელთმთავრის თავმჯდომარეობით ყველა ეპარქიაში ჩამოყალიბდეს კომისიები, რომლებიც დასახევენ ეპარქიებში ჩასატარებელი ღონისძიებების გეგმას: საიუბილეო წიგნებისა და ბუკლეტების გამოცემას, სრულმეტრაჟიანი ფილმების გადაღებას, სამეცნიერო და კულტურული ღონისძიებების ჩატარებას;

– შეიქმნას მაცხოვრის შობის 2000 წელთან დაკავშირებით სადიდებელ-სამადლობელი პარაკლისი;

– სამღვდელთა და მღოცველთა ჯგუფებმა უნდა მოიარონ წმიდა ანდრია პირველწოდებულისა და წმიდა მოციქულთა სწორი ნინოს გზები დასავლეთსა და აღმოსავლეთ საქართველოში;

– მოენყოს საეკლესიო გამოფენები, ჩატარდეს კონკურსები მუსიკაში, მხატვრობაში, ლიტერატურაში;

– საეკლესიო კომისიამ მუშაობის პროცესში კოორდინაცია მოახდინოს საერო მოღვაწეებთან.

– შეიქმნას საიუბილეო კომისიის ქვეკომისიები:

ა. საღვთისმსახურო;

ბ. სამეცნიერო-საგანმანათლებლო;

გ. ხელოვნებისა და კულტურის;

დ. საქველმოქმედო;

ქვეკომისიებში შეყვანილ იქნან შემდეგი სასულიერო პირები:

1. საღვთისმსახურო: მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი), ეპისკოპოსი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი), ეპისკოპოსი ანდრია (გვაზავა);

2. სამეცნიერო-საგანმანათლებლო: მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი), მთავარეპისკოპოსი ანანია (ჯა-

ფარიძე), მთავარეპისკოპოსი აბრაამი (გარმელია).

3. ხელოვნებისა და კულტურის: მთავარეპისკოპოსი ვახტანგი (ახვლედიანი), ეპისკოპოსი ისაია (ჭანტურია), ეპისკოპოსი სერაფიმე (ჯოჯუა);

4. საქველმოქმედო: ეპისკოპოსი საბა (გიგებერია), ეპისკოპოსი ანტონი (ბულუხია).

II. წმიდა სინოდმა განიხილა საქართველოს ეკლესიის პოზიცია მართლმადიდებლურ ეკლესიაში ავტოკეფალიის, ავტონომიის, დიპტიხისა და დიასპორას შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა – შეიქმნას სინოდალური კომისია მთავარეპისკოპოს ანანias (ჯაფარიძე), მთავარეპისკოპოს ზოსიმეს (შიოშვილი), ეპისკოპოს დიმიტრის (შიოლაშვილი) შემადგენლობით, რომელიც დამატებით შეისწავლის აღნიშნულ საკითხებს და მასალებს წარმოუდგენს წმიდა სინოდს.

III. წმიდა სინოდმა იმსჯელა ეკლესიის სოციალური დაცვის ფონდის შექმნის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: – ამ მიზნით შეიქმნას სინოდალური კომისია შემდეგი შემადგენლობით: ეპისკოპოსი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი), ეპისკოპოსი დიმიტრი (შიოლაშვილი), ეპისკოპოსი ისაია (ჭანტურია).

IV. განიხილეს საკითხი ცოტნე დადიანის წმიდანად შერაცხვის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ცოტნე დადიანი ერისა და ეკლესიის წინაშე თავდადებული მოღვაწეობისათვის, ვითარცა „დამდებელი სულისა თვისისა და აღმსარებელი მცნებისა უფლისა“ – შერაცხილ იქნას წმინდანად და ეწოდოს მას საქართველოს თავდადებული აღმსარებელი.

– მისი ხსენების დღედ დაწესდეს 30 ივლისი (ძველი სტილით);

– წმინდანის სადიდებლად ტიპიკონის მიხედვით დაიწეროს ლოცვები;

– წმინდანის სახელზე საქართველოში აიგოს წმიდა ტაძარი;

– შეიქმნას წმინდანის ხატი;

– წმინდანის კანონიზირების შესახებ ეცნობოს მსოფლიოს მართლმადიდებელ ეკლესიათა მეთაურებს.

V. წმიდა სინოდმა მოისმინა საეკლესიო ხელოვნების საბჭოს წერილობითი თხოვნა, რომ საბჭოსთან შეუთანხმებლად არ მოხდეს ეპარქიებში ტაძრის მშენებლობა, სარესტავრაციო სამუშაოები და ეკლესიის კეთილმოწყობასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი საკითხების გადაწყვეტა. წერილობითი თხოვნა წარმოადგინა მისმა ყოვლადუსამღვდელოესობამ ალავერდელმა მთავარეპისკოპოსმა დავითმა (მახარაძემ).

VI. წმიდა სინოდმა მოისმინა ჭიათურის მთავარეპისკოპოს აბრაამის (გარმელია) ინფორმაცია დეკანოზ ზურაბ ანთაძის ანტიკანონიკურ ქმედებათა შესახებ.

წმიდა სინოდმა დაადგინა – დაინიშნოს სინოდალური კომისია მთავარეპისკოპოს ზოსიმეს (შიოშვილი), ეპისკოპოს საბას (გიგიბერია) და ეპისკოპოს დიმიტრის (შიოლაშვილი) შემადგენლობით, რომელმაც უნდა შეისწავლოს დეკანოზ ზურაბ ანთაძის საკითხი.

VII. წმიდა სინოდმა მოისმინა ინფორმაცია დეკანოზ როსტომ ლორთქიფანიძის მიერ საერო პრესაში გამოქვეყნებული პუბლიკაციების შესახებ, რომლებშიც ვლინდება მისი ანტიეკლესიური აზროვნება.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: დაინიშნოს სინოდალური კომისია მთავარეპისკოპოს იობის (აქიაშვილი), ეპისკოპოს ანტონისა (ბულუხია) და ეპისკოპოს გერასიმეს (შარაშენიძე) შემადგენლობით, რომელმაც უნდა შეისწავლოს დეკანოზ როსტომ ლორთქიფანიძის საკითხი.

VIII. წმიდა სინოდმა მოისმინა ინფორმაცია მღვდელმოქმედებააკრძალული მღვდლის დავით კიკნაძის (იგივე რამაზ ჭელიძის) უკანონო ქმედებათა შესახებ, რომელიც მღვდელმსახურების აკრძალვის შემდეგაც აგრძელებს მღვდელმოქმედებას და დაკავშირებულია განკვეთილ სამღვდელოებასთან.

წმიდა სინოდმა დაადგინა: მღვდელი დავით კიკნაძე (იგივე რამაზ ჭელიძე), თანახმად საეკლესიო კანონებისა, სრულიად განიკვეთოს სამღვდელო ხარისხიდან და დაყვანილ იქნას

ერისკაცობამდე.

IX. წმიდა სინოდმა მოისმინა მწვალებლურ დაჯგუფებაში (ე. წ. აქვსენტიოსის სინოდის ბოსტონური ფრთა) მყოფი ჯიმა შაკაიას მონაწილის წერილი.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ჯიმა შაკაიას მიეცეს შენდობა და დაბრუნებულ იქნას საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წიაღში.

მადლი, № 1-2, 2006 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 25 ნოემბერი, 1999 წელი

I. წმიდა სინოდმა მოისმინა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II სიტყვა მაცხოვრის შობის 2000 წლისთავთან დაკავშირებით. მისმა უწმიდესობამ აღნიშნა, რომ ამ განსაკუთრებულ თარიღს ჩვენი ერი უნდა შეხვდეს სულიერად განწმენდილი. ამიტომაც, უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა ჩვენს თავში ჩაღრმავება და ჩვენი და ჩვენი წინაპრების სახელით ღვთის წინაშე ცოდვების მონაწილება.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1999 წლის 12 დეკემბერი – ძველი სტილით (ახალი სტილით 25 დეკემბერი), გამოცხადდეს ერის სინანულისა და სულიერი აღმავლობის დღედ. ერის შენდობის ლოცვა წაკითხულ იქნას სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ სვეტიცხოვლის საპატრიარქო ტაძარში საზეიმო წირვის შემდეგ.

II. წმიდა სინოდმა მოისმინა უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მიმოხილვა ეკლესიებში ფინანსური მდგომარეობის შესახებ. მისმა უწმიდესობამ ისაუბრა ტაძრებში არსებული დარღვევების თაობაზე, კერძოდ, წარმოებული სანთლისა და სხვა საეკლესიო ნივთების უკონტროლო შეტანა-რეალიზაციის შესახებ, რაც დიდ მატერიალურ ზიანს აყენებს საქართველოს ეკლესიას.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით და საფინანსო-ეკონომიკური საქმიანობის უკეთ წარმართვის მიზნით წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. საქართველოს ყველა ტაძარსა და მონასტერში დაწესდეს საფინანსო საქმიანობის წარმოებისა და შემოსავალ-გასავლის ერთიანი ფორმა (შემოღებულ იქნას საალრიცხვო წიგნი);
2. ცენტრალიზებული წესით განისაზღვროს სანთლისა და სხვა საეკლესიო პროდუქციის სარეალიზაციო ფასი ტაძრებსა და მონასტრებში.
3. მმართველი მღვდელმთავრის მიერ განისაზღვროს ტაძრებში მომსახურე პერსონალის საშტატო ერთეული და მათი ხელფასი;
4. ტაძრის საფინანსო საქმეთა გამგებელი და მესანთლე დაინიშნოს მმართველი მღვდელმთავრის მიერ;
5. ტაძრის შესანირი ყულაბები დაილუქოს ეპარქიის ბეჭდით და გაიხსნას მღვდელმთავრის წარმომადგენლის თანდასწრებით;
6. ტაძრის გამგებელი ვალდებულია სარეალიზაციოდ შეიტანოს მხოლოდ ეპარქიის ცენტრალური ბუღალტერიის მიერ აღრიცხული (გატარებული) პროდუქცია (სანთელი, წიგნები და სხვა საეკლესიო დანიშნულების ნივთები);
ამაზე პასუხისმგებლობა დაეკისროს ტაძრის წინამძღვარსა და გამგებელს. დარღვევის შემთხვევაში ტაძრის გამგებელი გათავისუფლდეს, ხოლო წინამძღვარს მიეცეს გაფრთხილება;
7. ეპარქიაში დაწესდეს საფინანსო საქმის ერთიანი, ცენტრალიზებული წარმოება და შემოსავალ-გასავლის აღრიცხვა;
8. ტაძარში მთლიანი შემოსავლიდან მიღებული მოგების 50% ყოველთვიურად შეტანილ იქნეს ეპარქიის ცენტრალურ სალაროში, ხოლო ტაძრის კუთვნილი 50% შენახულ იქნეს ტაძრის სახელზე ეპარქიის ცენტრალურ სალაროში;

9. ეპარქია თავისი საჭიროების ფარგლებში ინდივიდუალურად აწარმოებს მასში შემავალი ტაძრებისა და მონასტრების სანთლით და სხვა საეკლესიო ნივთებით (წიგნების გარდა) უზრუნველყოფასა და რეალიზაციას;
10. ნაკლებად შემოსავლიანი ტაძრების მღვდელმსახურებს ეპარქიიდან დაენიშნოს ხელფასი;
11. ეპარქიის ყოველ ტაძარს საქართველოს საპატრიარქოს ცენტრალურ სალაროში შემოაქვს სრული შემოსავლიდან 5%;
12. საქართველოს ეკლესიაში საფინანსო საქმიანობის კოორდინირებას წარმართავს საქართველოს საპატრიარქოს საფინანსო-ეკონომიკური სამსახური;
13. ყოველ ეპარქიაში დაინიშნოს ეპარქიალური საფინანსო საქმიანობის ხაზინადარი, რომელიც უხელმძღვანელებს ტაძრის გამგებლების საქმიანობას;
14. სამღვდლო პირების შემოსავალს წარმოადგენს სამღვდლო მსახურებიდან (წესების შესრულებიდან) მიღებული ნებაყოფლობითი შემოწირულობანი;
15. საქართველოს ეკლესიის ყველა სარესტავრაციო-სამშენებლო საქმიანობის პროექტს ამტკიცებს საქართველოს საპატრიარქოს ხუროთმოძღვრებისა და ხელოვნების სამსახური;
16. საქართველოს ეკლესიის ყველა სარესტავრაციო-სამშენებლო საქმიანობას კოორდინირებას უწევს საქართველოს საპატრიარქოს სამშენებლო სამმართველო;
17. საქართველოს ეკლესიის ყველა ოფიციალური სტრუქტურის ლიტერატურის გამოცემას აწარმოებს საპატრიარქოს საგამომცემლო-ბეჭდვითი ცენტრი;
18. საქართველოს საპატრიარქოში შეიქმნას კომისია, რომელიც საქართველოს ეკლესიის მასშტაბით განახორციელებს საეკლესიო სინმიდეთა და მატერიალურ ფასეულობათა აღწერას (პასუხისმგებელი ამაზე იქნება ტაძრის წინამძღვარი და ეპარქიის სამმართველო). აღწერის აქტების დედანი უნდა ინახებოდეს მმართველ მღვდელმთავართან, ხოლო ასლები – ტაძარში და საპატრიარქოში.

პასუხისმგებლობა დაეკისროს მღვდელმთავრებს, ტაძრის წინამძღვრებს და გამგებლებს.

წმიდა სინოდის სხდომა, 1999 წლის 25 ნოემბერი.

ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი
რუსთავის მიტროპოლიტი ათანასე (ჩახვაშვილი)

ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი)

ბოლნისისა და დმანისის მთავარეპისკოპოსი თადეოზი (იორამაშვილი)

მანგლისისა და წალკის მთავარეპისკოპოსი ანანია (ჯაფარიძე)

სამთავისისა და გორის მთავარეპისკოპოსი ვახტანგი (ახვლედიანი)

ნილკნელი მთავარეპისკოპოსი ზოსიმე (შიოშვილი)

ჭყონდიდელი მთავარეპისკოპოსი გიორგი (შალამბერიძე)

ურბნისისა და რუისის მთავარეპისკოპოსი იოზი (აქიაშვილი)

ცხუმ-აფხაზეთის მთავარეპისკოპოსი დანიელი (დათუაშვილი)

ალავერდელი მთავარეპისკოპოსი დავითი (მახარაძე)

ჭიათურის მთავარეპისკოპოსი აბრაამი (გარმელია)

ნეკრესელი მთავარეპისკოპოსი სერგი (ჩეკურიშვილი)

შემოქმედელი ეპისკოპოსი იოსები (კიკვაძე)

ნიქოზისა და ცხინვალის ეპისკოპოსი ისაია (ჭანტურია)

ბორჯომისა და ახალქალაქის ეპისკოპოსი სერაფიმე (ჯოჯუა)

ბოდბელი ეპისკოპოსი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი)

ახალციხელი ეპისკოპოსი თეოდორე (ჭუაძე)

ხონელი ეპისკოპოსი საბა (გიგიბერია)

ვანისა და ბაღდათის ეპისკოპოსი ანტონი (ბულუხია)

ზუგდიდისა და ცაიშის ეპისკოპოსი გერასიმე (შარაშენიძე)

ცაგერისა და სვანეთის ეპისკოპოსი დავითი (ტიკარაძე)

საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპისკოპოსი ანდრია (გვაზავა).

მაგლი, № 1-2, 2000 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

ა.წ. 14 დეკემბერს, საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის სხდომა, რომელზეც რამდენიმე აქტუალური საკითხი იქნა განხილული.

უნმიდესმა და უნეტარესმა, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II ისაუბრა საქართველოს ეკლესიის საქმიანობაზე, მის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობასა და რიგ სულიერ საკითხებზე.

მან დადებითად შეაფასა სასულიერო სასწავლებლების მუშაობა და საქართველოში სულიერი განათლების სფეროში იმ ურთიერთობის შესახებ, რაც დამყარდა სასულიერო და საერო სასწავლებლებს შორის, აღინიშნა ისიც, რომ ბოლო დროს რეგულარულად ხდება სკოლების დალოცვა და იქ რელიგიური შინაარსის კონფერენციების ჩატარება. ასევე დადებითი შეფასება მიეცა საპატრიარქოს საგამომცემლო განყოფილების მუშაობას და მის მიერ დაარსებული ჟურნალ-გაზეთების როლს ინტელიგენციისა და საერთოდ, საზოგადოების ფართო მასების ეკლესიასთან დაახლოების საქმეში.

კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II აღნიშნა, რომ მიუხედავად საერთო მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობისა, ქვეყანაში მრავალი ეკლესია-მონასტერი იგება და მათი რიცხვი იმდენად დიდია, რომ ჩვენს ისტორიას არ ახსოვს ერთდროულად ამდენი ტაძარი აშენებულიყოს. ეს კი დასტურია ჩვენი ხალხის სულიერებისა და სიმტკიცისა, ღვთისადმი ჩვენი სიყვარულისა და საქართველოს სულიერი გაბრწყინების დასაწყისისა. აღინიშნა ისიც, რომ ეკლესიის მხრიდან ყველაფერი უნდა გაკეთდეს, რათა ხალხის მდგომარეობა გაუმჯობესდეს. ამ მიზნით, სინოდის წევრებს დაევალათ, მეტი ყურადღება დაუთმონ სოფლის მეურნეობის განვითარებას თავიანთ ეპარქიებში.

II. ტაძრების მშენებლობებში დაშვებულ სერიოზულ არქიტექტურულ დარღვევებთან დაკავშირებით ისაუბრა ხუროთმოძღვრების ცენტრის თავმჯდომარემ, ალავერდელმა მიტროპოლიტმა დავითმა (მახარაძემ) და მღვდელმთავრებს მოუ-

წოდა, თავიანთ ეპარქიებში გამოყოფნა პიროვნება, რომელიც აღნიშნული ცენტრის მიერ მიითებს მითითებებს - ეპარქიაში ტაძრების მშენებლობასთან, მათ მოწყობასა და მოხატვასთან დაკავშირებით, რათა სერიოზულ დარღვევებს ადგილი აღარ ჰქონდეს.

III. წმიდა სინოდის გაეცნო ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის კონსტიტუციური შეთანხმების კანონპროექტს - „კონსტიტუციაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ“.

კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II აღნიშნა ამ შეთანხმების დიდი მნიშვნელობა ერისა და ეკლესიის სულიერი განმტკიცებისა და ეკლესიის ავტორიტეტის ამაღლების საქმეში. რადგან კონსტიტუციის დონეზე სამართლებრივად მოწესრიგდება სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ურთიერთობა და განისაზღვრება მისი სტატუსი, ამდენად მისი დამტკიცება მნიშვნელოვანი მოვლენა იქნება საქართველოს ისტორიაში.

IV. წმიდა სინოდმა იმსჯელა სოფლებში სამღვდელოების მეტად მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის შესახებ (მღვდელმთავრებმა თავიანთი ეპარქიების მაგალითზე ისაუბრეს, თუ რა სახის დახმარებები შეიძლება გაეწიოს) და განაჩინა:

1. ეპარქიებში, სოფლის სამღვდელოებისათვის დაარსდეს დახმარების ფონდი. შემოწირულობის სახით მასში მონაწილეობა უნდა მიიღო ეპარქიის ყველა ეკლესიამ, სამღვდელოებამ და მრევლმაც;
2. დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს სოფლის მეურნეობის განვითარებას;
3. ეპარქიებში უნდა შეიქმნას მცირე საწარმოები და მოგების ნაწილი უნდა მიეცეს სამღვდელოების დახმარების ფონდს.

V. წმიდა სინოდმა განიხილა მოუნათლავად გარდაცვლილ ჩვილთა და მუცელში მოწყვეტილთა ცხოვნების საკითხი.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: პიროვნების სულის ცხოვნების

შესახებ ეკლესიური მოძღვრება გვასწავლის, რომ ცხოვნებისათვის აუცილებელია ცოდვების მიტევება. წმ. იოანეს სახარებაში წერია: უკეთუ ვინმე არა იშვეს მეორედ, ვერ ხელეწიფების ხილვად სასუფეველი ღმრთისა“ (იოანე 3.3).

მეორედ შობა ნიშნავს ახალი ადამიანის სულიერ დაბადებას. სარწმუნოების სიმბოლოს IX მუხლის მიხედვით, ცოდვათა მიტევება შესაძლებელია ნათლისღებით: „აღვიარებ ერთსა ნათლისღებასა მოსატივევებლად ცოდვათა“ – კართაგენის საეკლესიო კრების 110-ე მუხლის თანახმად ჩვილებიც ნათელს იღებენ ცოდვათა მისატივევლად“. ამ კანონით კართაგენის საეკლესიო კრება გვახსენებს, რომ ყოველ პიროვნებას, გარდა პირადი ცოდვებისა, გააჩნია აგრეთვე ადამისმიერი ანუ პირველქმნილი ცოდვაც. აქედან გამომდინარე, ბუნებრივია, რომ ჩვილებიც, რომელთაც არ გააჩნიათ პირადი ცოდვები, საჭიროებენ ნათლისღებას, რათა განიწმიდონ პირველქმნილი ცოდვისაგან.

სახარების მიხედვით ნათლისღებაში იგულისხმება ასევე ჯვარცმა და სიკვდილი. უფალი ბრძანებს: „სასუმელი სამე ჩემი შესუათ, და ნათლისღება, რომელი მე ნათელ ვიღო, ნათელილოთ...“ (მათე 20,23). ამიტომ, ქრისტიანთათვის წამებულნი, რომელთაც არ ჰქონდათ მიღებული წყლით ნათლობა, ღვთის მადლით განიწმინდებიან ცოდვათაგან, ანუ იშვებიან მეორედ და ისევე, როგორც ნათელდებულნი, დაიმკვიდრებენ ცათა სასუფეველს ანუ ცხოვრებას.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, მეორედ შობის ანუ ცოდვათაგან განწმენდის გარეშე სასუფეველის დამკვიდრება ანუ სულის ცხოვნება შეუძლებელია.

VI. წმიდა სინოდმა განიხილა მღვდელმოქმედება აკრძალული ეპიკოპოს ქრისტეფორეს (წამალაიძის) წერილი კათოლიკოს-პატრიარქისა და წმ. სინოდისადმი და მისი პასუხები სინოდის მიერ დანიშნული კომისიის თავმჯდომარის, ან გარდაცვლილ მიტროპოლიტ კონსტანტინესგან (მელიქიძე) მისთვის დასმულ კითხვებზე.

ვაინაიდან პასუხები სრულიად შეუსაბამოდ და არადამაკმაყოფილებლად იქნა მიჩნეული, წმ. სინოდმა მიიღო გადაწყვეტილება, ეპისკოპოსი ქრისტეფორე (წამალაიძე) დარჩეს

მღვდელმოქმედების აკრძალვაში და, თანახმად დიდი სჯულის კანონისა, მიეცეს საბოლოო გაფრთხილება, რომ თუ იგი არ შეწყვეტს მღვდელმოქმედებას, სრულიად განიკვეთება სამღვდლო ხარისხიდან.

VII. წმიდა სინოდმა იმსჯელა მე-2 ათასწლეულის დასასრულსა და მე-3 ათასწლეულის დასაწყისის აღნიშვნის შესახებ. ამ საკითხთან დაკავშირებით მოხსენება გააკეთა ბოდბელმა მთავარეპისკოპოსმა ნიკოლოზმა.

წმინდა სინოდმა განაჩინა: 2000 წლის დასასრული და მე-3 ათასწლეულის დასაწყისი აღნიშნოს ერის საყოველთაო განწმენდით, ღვთისადმი მადლიერებით და მოყვასისადმი მონყალებით.

2001 წ. შობის საზეიმო დღესასწაული ღამისთევით ჩატარდეს წმ. სამების საკათედრო მშენებარე ტაძრის პირველ სართულზე, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II და წმიდა სინოდის წევრები.

იესო ქრისტეს შობის 2000 წლისთავთან დაკავშირებით, წმიდა სინოდი მიმართავს სრულიად საქართველოს: წმიდა მამები გვასწავლიან, რომ ღმერთი აერთიანებს, ხოლო ეშმაკი ჰყოფს, - ყველამ უნდა იცოდეს, ვინც ატარებს გათიშვისა და გაყოფის პოლიტიკას სახელმწიფოსა და ეკლესიაში, იგი ღალატობს ღმერთსა და სამშობლოს.

ღმერთმა დალოცოს სრულიად საქართველო, ერთობა და ურთიერთსიყვარული განამტკიცოს ჩვენს შორის, ამინ.

14 დეკემბერი, 2000 წელი, თბილისი

საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის წმიდა სინოდის საიუბილეო განჩინება

საქართველოში ქრისტიანობა თავისი ორიათასწლოვანი ისტორიის მანძილზე არაერთხელ მდგარა განადგურების საფრთხის წინაშე, მაგრამ ღვთის წყალობითა და ერის თავგანწირვით ქვეყანა მუდამ გამოდიოდა მძიმე მდგომარეობიდან,

იმუშებდა ჭრილობებს და აღორძინების გზას ადგებოდა.

საქართველოსათვის გამორჩეულად მძიმე იყო მე-20 საუკუნე. ჩვენ ერს რეალურად დაემუქრა სულიერი სიკვდილის საფრთხე. ბოლო ჟამის პატრიარქების უმთავრესი მიზანი იყო ეკლესიის ფიზიკური გადარჩენა, საუკუნის მიწურულს ჩვენ კიდევ ერთხელ ვიხილეთ ღვთის დიდი სასწაული და მოწყალება. 70-იანი წლების ბოლოს საქართველოში დაიწყო საეკლესიო ცხოვრების აღორძინება და ერის ღვთისკენ შემობრუნება. ახალი ცხოვრების დაბადება მტკივნეული და წინააღმდეგობრივი პროცესია. ასეთ ჟამს ერისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს მისი სულიერი წინამძღოლის სიბრძნესა და უანგარობას, რამეთუ, სულ მცირე გაუფრთხილებლობაც კი, შესაძლებელია, ქვეყნისათვის საბედისწერო აღმოჩნდეს.

ამ ისტორიული მისიისათვის ღმერთმა გამოირჩია პიროვნება, რომელსაც ღრმად ჰქონდა გაცნობიერებული დროის მოთხოვნა და პასუხისმგებლობის მთელი სიმძიმე: პიროვნება, რომელიც მზად იყო ღვთისა და მამულისათვის თავი გაენირა. 1977 წლის 25 დეკემბერს საქართველოს ეკლესიის საპატრიარქო ტახტზე უწმიდესისა და უნეტარესის ილია II აღსაყდრებას ქართველი ერი დიდი იმედითა და სიხარულით შეხვდა.

მას შემდეგ განვლო განსაცდელებით აღსავსე ურთულესმა 23 წელიწადმა. ამ ხნის განმავლობაში მისი უწმიდესობა ყოველთვის თავისი ხალხის გვერდით იდგა და ყველა ვითარებაში საკუთარ თავზე იღებდა მთელი პასუხისმგებლობის სიმძიმეს; ამავე დროს ნებისმიერ კრიტიკულ სიტუაციაში იგი მუდამ პოულობდა ბრძნულ და საუკეთესო გამოსავალს ჩვენი ერისათვის.

უაღრესად დაძაბულ, წინააღმდეგობებითა და დაპირისპირებებით აღსავსე პერიოდში მისი უწმიდესობა და უნეტარესობა ქართველი ერისათვის ჭეშმარიტი სარწმუნოებისა და ღვთაებრივი სიყვარულის, კეთილგონიერებისა და სიმშვიდის, შემწყნარებლობისა და სასოების სიმბოლოდ იქცა. ურთულეს პირობებში მისი უწმიდესობის ხელმძღვანელობით მოხდა არამარტო საქართველოს ეკლესიის გაჯანსაღება და სწრაფი აღმშენებლობა, არამედ ერსა და ეკლესიას შორის დარღვეული

კავშირის აღდგენა, ანუ ერის ღვთისკენ შემობრუნება. ყოველივე ამის გამო მადლიერმა ქართველმა ერმა უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II თავის სულიერ მამად აღიარა.

სიამაყით შეიძლება ითქვას, რომ ქრისტიანობის ორიათას წლისთავს, მეორე ათასწლეულის დასასრულსა და მესამე ათასწლეულის დამდეგს ქართველი ერი შეხვდა სულიერად გამთლიანებული, ერთიდა პირითა და ერთიდა გულითა მადიდებელი ღვთისა, რასაც აუცილებლად მოჰყვება მისი ფიზიკური გამთლიანება და შემდგომ გაბრწყინება.

ერისა და ეკლესიის წინაშე განეული ამ უდიდესი ღვანწლისათვის საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდმა განაჩინა:

საეკლესიო ცხოვრების აღორძინებისა და ქვეყნის სულიერი გამთლიანებისათვის უწმიდესსა და უნეტარესს, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს ილია II გამოეცხადოს მადლობა საქართველოს ეკლესიისა და ერის სახელით და მიენიჭოს საქართველოს ეკლესიის უმაღლესი ჯილდო – წმიდა გიორგის I ხარისხის ორდენი.

მადლო, № 1-2, 2001 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

1. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდმა 2001 წლის 12 ოქტომბრის სხდომაზე იმსჯელა დღეს ჩვენს ქვეყანაში შექმნილ ვითარებაზე.

წმიდა სინოდი შეშფოთებას გამოთქვამს საქართველოში, კერძოდ, აფხაზეთში განვითარებული მოვლენების გამო. ის დაძაბული ვითარება, რომელიც ბოლო წლებში აქ შეიქმნა, ძირითადად, გარეშე ძალთა ჩარევითაა გამოწვეული, რაც საშიშროებას უქმნის მთელ საქართველოს, საქართველოში მცხოვრებ სხვადასხვა ერის შვილებს, როგორც ქართველებს, ისე აფხაზებს. აფხაზეთი საქართველოს განუყოფელი ნაწილია, ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქია კი ერთ-ერთი უძველესი – ჩვენს ეკლესიაში.

მთელი მსოფლიო, და მათ შორის რუსეთი, აღიარებდა და აღიარებს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას, რაც იძულებით გადაადგილებულ პირთა აფხაზეთში დაბრუნების, რეგიონში სამართლიანობის აღდგენისა და მშვიდობის დამყარების მტკიცე საფუძველია.

წმიდა სინოდი გამოხატავს ტერორიზმს, რომელიც ხშირად აგრესიული სეპარატიზმის წიაღში იშვება და მხარეებს კონფლიქტის მშვიდობიანი და სამართლიანი გზით მონესრიგებისაკენ მოუწოდებს.

დარწმუნებული ვართ, რომ ღვთის შენეებით, საქართველოსადმი კეთილგანწყობილი ქვეყნებისა და კეთილი ნების ადამიანების დახმარებით აღდგება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობა და ქვეყანაში მშვიდობა დამყარდება.

„უფალმან ძალი ერსა თვისსა მოსცეს, უფალმა აკურთხოს ერი თვისი მშვიდობით“ (ფს. 28,11).

2. წმიდა სინოდმა მოისმინა უწმინდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მოხსენება საქართველოს ეკლესიაში არსებული მდგომარეობის შესახებ, ასევე მოსმენილ იქნა მღვდელმთავრების ინფორმაცია საეპარქიო ცხოვრების საკითხებზე.

3. წმიდა სინოდმა იმსჯელა ცაგერისა და სვანეთის ეპარქიის საკითხზე და განაჩინა:

ცაგერისა და სვანეთის ეპისკოპოსი დავითი გადაყვანილ იქნას ბოდბის ეპარქიის მმართველად, ხოლო ბოდბელი მთავარეპისკოპოსი ნიკოლოზი – ცაგერისა და სვანეთის ეპარქიის მმართველად.

4. წმიდა სინოდმა იმსჯელა გორისა და სამთავისის ეპარქიაში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ და განაჩინა: საზოგადოებაში არსებული დაძაბულობის გათვალისწინებით, კონფლიქტური ვითარების თავიდან აცილების მიზნით, გორისა და სამთავისის მთავარეპისკოპოსი ვახტანგი გადაყვანილ იქნას საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპარქიის მმართველად, ხოლო საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპისკოპოსი ანდრია – გორისა და სამთავისის ეპარქიის მმართველად.

5. საპატრიარქოს ხუროთმოძღვრების საბჭოს თავმჯდომარემ, მიტროპოლიტმა დავითმა თხოვნით მიმართა წმიდა სინოდს, რათა ყველა ეპარქიის მმართველმა გამოეცხადებინა, რომელიც მეთვალყურეობას გაუწევს ტაძრების მშენებლობის, მოხატვისა და რესტავრაციის საქმეს და მჭიდრო კავშირი ექნება ხუროთმოძღვრების ცენტრთან.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხზე და განაჩინა: ტაძრებისა და მონასტრების მშენებლობა, რესტავრაცია და მოხატვა განხორციელდეს მხოლოდ ეპარქიების შესაბამისი სტრუქტურების ვიზირებისა და საპატრიარქოს ხუროთმოძღვრების ცენტრის მიერ დამტკიცების შემდეგ.

6. წმიდა სინოდმა იმსჯელა ძველი ტაძრების აღდგენისა და რესტავრაციის საკითხზე და განაჩინა:

ეპარქიებში მღვდელმთავრებმა ახალი ტაძრების მშენებლობასთან ერთად განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ ძველი ტაძრებისა და მონასტრების აღდგენისა და რესტავრაციის საქმეს.

7. ბოლო წლებში ჩვენს ეკლესიაში ადგილი აქვს თვითნებური ექსპერიმენტების ჩატარებას საეკლესიო გალობის სფეროში. წმიდა სინოდმა იმსჯელა ამ საკითხზე და განაჩინა:

საქართველოს საპატრიარქოში შეიქმნას ძველი ქართული საგალობლების შესწავლისა და აღდგენის ცენტრი ურბნისისა და რუისის მიტროპოლიტის, იობის ხელმძღვანელობით.

საპატრიარქოს უწყებანი, № 42, 2001 წ.

12 ოქტომბერი, 2001 წელი, თბილისი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

2002 წლის 30 მაისს, ხუთშაბათს, საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის სხდომა, რომელსაც ხელმძღვანელობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

თავის სიტყვაში კათოლიკოს-პატრიარქი შეეხო საქართ-

ველოს ეკლესიაში და ზოგადად საქართველოში არსებულ მდგომარეობას და აღნიშნა, რომ თანამედროვე ყოფის ურთულეს პირობებში ეკლესია საიმედო დამცველი და მფარველი უნდა იყოს მშვიდობისა და ერის მთლიანობისა და ყველაფერი უნდა გააკეთოს საქართველოში სტაბილიზაციის შესანარჩუნებლად.

მართალია ეკლესია ერიდება პოლიტიკაში აქტიურ ჩარევას, მაგრამ იგი ვერ დარჩება გულგრილი იმ მოვლენების მიმართ, რასაც ერის მომავლისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს. ხაზი გაესვა იმ ფაქტსაც, რომ ბოლო დროს ამოქმედდა მრავალი ტაძარი, რომელიც ხელს შეუწყობს მოსახლეობის სულიერო დონის ამაღლებას.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

გაკეთდეს მოკლე მიმართვა საქართველოს პრეზიდენტის, პარლამენტის, პოლიტიკური პარტიებისა და მოსახლეობისადმი მოახლოებულ არჩევნებთან დაკავშირებით, რათა თავიდან იქნას აცილებული სერიოზული ურთიერთდაპირისპირება.

სხდომაზე უმსჯელეს ქართველი მეფეების: ვახტანგ VI და თეიმურაზ II ახტრახანიდან საქართველოში გადმოსვენების შესახებ და იმ ღონისძიებებზე, რაც ამ მიზნით უნდა განხორციელდეს ხელისუფლებასთან ერთად.

გაკეთდა ინფორმაცია საქართველოში ალექსანდრიისა და სრულიად აფრიკის პაპისა და პატრიარქის, უნეტარესი პეტრე VII (22-27 ივნისი) და ათენისა და სრულიად ელადის მთავარეპისკოპოს ქრისტოდულოსის (9-16 სექტემბერი) ვიზიტის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განიხილა განდგომილი არქიმანდრიტი იოანეს (შეყლაშვილი) და მღვდელმონოზონ ანგიას (ჩოხელი) სინანულის წერილი, ასევე მეუფე იოსების (კიკვაძე) შუამდგომლობა მღვდელმონოზონ გრიგოლის (ხოჯავა) საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წიაღში დაბრუნების შესახებ.

წმიდა სინოდის გადაწყვეტილებით ამ ეტაპზე არქიმანდრიტი იოანე და მღვდელმონოზონი ანგია დაბრუნდნენ დედა ეკლესიაში ზიარების უფლებით (სამღვდლო ხარისხის შენარჩუნებით), მღვდელმოქმედების გარეშე, ხოლო მღვდელმონო-

ზონი გრიგოლი – ზიარების უფლებით, სამღვდლო ხარისხის აღდგენის გარეშე.

სხდომაზე ისაუბრეს თბილისი წმიდა სამების ტაძრის დეკანოზ როსტომ ლორთქიფანიძის მიერ პრესაში გამოთქმული აზრების შესახებ და მისცეს მას მკაცრი საბოლოო გაფრთხილება.

წმიდა სუნოდმა მოისმინა ბათუმისა და სხალთის ეპისკოპოს დიმიტრის (შიოლაშვილი) მიერ წარმოდგენილი მასალა XIX საუკუნეში მოღვაწე ბერი თეოდორე აჭარელის წმიდანად კანონიზაციის შესახებ. ასევე არქიმანდრიტ რაფაელის (კარელინი) წერილი პირველი კათოლიკოსების პეტრესა და სამუელის კანონიზაციის შესახებ.

წმიდა სინოდის დადგენილებით წარმოდგენილ საბუთების შესასწავლად შეიქმნა კომისია შემდეგი შემადგენლობით: მიტროპოლიტი კალისტრატე (მარგალიტაშვილი), მიტროპოლიტი ანანია (ჯაფარიძე), მიტროპოლიტი იობი (აქიაშვილი).

კომისია მიეცა უფლება სათათბრიო ხმის უფლებით მეცნიერთა მოწვევისა.

საპატრიარქოს უწყებანი, № 22, 2002 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

2002 წლის 17 ოქტომბერს შედგა საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა.

სხდომას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

პირველ რიგში მისმა უწმიდესობამ და უნეტარესობამ წმიდა სინოდის წევრებს წარუდგინა ჩვენი ეკლესიისა და ერის წინაშე თავდადებით მოღვაწე იმ პირთა სია, რომელთა წმიდათა დასში შერაცხვაც მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული.

წმიდა სინოდმა დაადგინა და წმიდანთა დასში შერაცხვა:

1. პეტრე I (V ს.) – წმიდა მეფის, ვახტანგ გორგასლის თანამოღვაწე კათოლიკოსი.

სამუელ I (V-VI ს.) – პეტრე I შემდგომი კათოლიკოსი.
მათი ხსენების დღედ განიჩინა 30 ნოემბერი (ძვ. სტილით).

2. მელქისედეკ I (XI ს.) – სვეტიცხოვლის განმაახლებელი, საქართველოს პირველი კათოლიკოს-პატრიარქი.

ხსენების დღე 1 ოქტომბერი (ძვ. სტილით).

3. ზოსიმე II – ეპისკოპოსი კუმურდოელი (XV ს.), დიდი მოღვაწე, ჰიმნოგრაფი და მქადაგებელი.

ხსენების დღე – 1 მაისი (ძვ. სტილით).

4. კლარჯეთის უდაბნოს ღირსნი მამანი და დედანი (IX ს.) – გამორჩეულნი დიდი სულიერებით, სასწაულთმოქმედებით, მონასტერთა აღმშენებლობით.

ხსენების დღე – 5 ოქტომბერი (ძვ. სტილით).

5. მღვდელმონოზონი თევდორე აჭარელი (XVIII-XIX სს.) – ათონის მთაზე ოსმალთაგან ქრისტეს სარწმუნოებისათვის წამებული.

ხსენების დღე – 17 თებერვალი (ძვ. სტილით).

6. მღვდელმონოზონი ილარიონ ქართველი (ყანჩაველი) (XVIII-XIX სს.) – იმერეთის მეფის, სოლომონ II მოძღვარი. იმოღვაწევა რუსეთში, წმიდა მიწაზე, ათონის მთაზე. გამოირჩეოდა ასკეტური და აღმსარებლობითი ცხოვრებით.

ხსენების დღე – 14 თებერვალი (ძვ. სტილით). ეწოდა ილარიონ ქართველი ახალი.

7. აბუსერიძე ტბელი (XIII ს.) – ცნობილი საეკლესიო მოღვაწე, ჰიმნოგრაფი და ჰაგიოგრაფი, საქართველოს მთლიანობისთვის თავდადებული.

ხსენების დღე – 17 აგვისტო (ძვ. სტილით).

8. ექვთიმე თაყაიშვილი (XIX-XX სს.) – დიდი მეცნიერი და მოღვაწე, საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიისთვის მებრძოლი, ეროვნული საგანძურისა და სინამდევების გადამრჩენელი, უღმრთოთაგან დევნილი.

ხსენების დღე – 3 იანვარი (ძვ. სტილით). ეწოდა ექვთიმე ღვთისკაცი.

9. კირიონ II (საძაგლიშვილი), სრულიად საქართველოს კა-

თოლიკოს-პატრიარქი (XIX-XX სს.) – გამოჩენილი საეკლესიო და ეროვნული მოღვაწე, მკვლევარი, საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენისთვის დევნილი; მონამეობრივად აღსრულებული.

ხსენების დღე – 27 ივნისი (ძვ. სტილით). ეწოდა მღვდელმონაძე კირიონი.

წმიდა სინოდმა განაჩინა, ახლადშერაცხილ წმიდანთა სახელზე შეიქმნას ხატები და დაინეროს საგალობლები. ამასთან, ახალწმიდანთა შესახებ უნდა ეცნობოს მსოფლიოს მართლმადიდებელ ეკლესიათა მეთაურებს, რათა ეს სახელები შეტანილ იქნას მათ კალენდარშიც.

წმიდა სინოდმა მოისმინა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის სიტყვა, საქართველოს ეკლესიის ისტორიაში წმიდა ანდრია პირველწოდებულის განსაკუთრებული მნიშვნელობის შესახებ, როგორც ჩვენი სამოციქულო საყდრის (ეკლესიის) დამაარსებლისა. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა წინადადებით მიმართა სინოდს, ძველი ტრადიციის (ზოსიმესეული კალენდარი, იერუსალიმის კანონარი) გათვალისწინებით წმიდა ანდრიას ხსენების განსაკუთრებულ დღედ განისაზღვროს 29 აპრილი (ძვ. სტილით).

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

დაარსდეს საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის უმაღლესი საეკლესიო ორდენი წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის.

მიღებულ იქნას სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის წინადადება და წმიდა ანდრია მოციქულის ხსენების დღედ 30 ნოემბერთან (ძვ. სტილით) ერთად დადგინდეს 29 აპრილი (ძვ. სტილით).

წმიდა სინოდმა განიხილა წინადადება დასავლეთ ევროპაში ახალი ეპარქიის დაარსების შესახებ.

ასევე განხილულ იქნა საკითხი ისტორიული ტაო-კლარჯეთისა და ლაზეთის საქართველოს ეკლესიის იურისდიქციაში ნომინალურად აღდგენისა, რათა სათანადო პასუხი გაეცეს საქართველოს ისტორიასთან დაკავშირებულ ზოგიერთ შეგნებ-

ულად გაყალბებულ სტატიას.

ნმიდა სინოდმა განაჩინა:

მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა მიტროპოლიტი აბრაამი (გარმელია) განთავისუფლდეს ჭიათურისა და საჩხერის ეპარქიიდან (გამოეცხადოს მადლობა სასულიერო სასწავლებლებსა და საპატრიარქოს საგარეო ურთიერთობათა განყოფილებას განეული შრომისათვის) და დაინიშნოს საქართველოს საპატრიარქოს დასავლეთ ევროპის ეპარქიის მმართველად.

ახალციხის ეპისკოპოსის ტიტულს ნომინალურად დაემატოს ტაო-კლარჯეთი და ლაზეთი და ეწოდოს მას ეპისკოპოსი ახალციხისა, ტაო-კლარჯეთისა და ლაზეთისა.

ნმიდა სინოდის გადანყვეტილებით ცვლილება მოხდა ეპარქიებშიც; კერძოდ:

ნილკნის ეპარქიას ცალკე გამოეყო ყაზბეგის რაიონი და ეწოდა მას სტეფანწმინდისა და ხევის ეპარქია.

ორად გაიყო ცაგერისა და სვანეთის ეპარქია. დაარსდა ცაგერისა და ლენტეხის ეპარქია და მესტიისა და ზემო სვანეთის ეპარქია.

ასევე ორად გაიყო ბორჯომისა და ახალქალაქის ეპარქია.

დაარსდა ბორჯომისა და ბაკურიანის ეპარქია და ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქია.

ყოველივე ამის გათვალისწინებით მოხდა მღვდელმთავართა ადგილის შეცვლა:

მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა, მთავარეპისკოპოსი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი) განთავისუფლდა ცაგერისა და სვანეთის ეპარქიიდან და დაინიშნა ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიის მმართველად.

მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა მიტროპოლიტი დანიელი (დათუაშვილი) განთავისუფლდა მარგვეთის ეპარქიიდან და დაინიშნა ჭიათურისა და საჩხერის ეპარქიის მმართველად.

მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა, მთავარეპისკოპოსი ვახტანგი განთავისუფლდა საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპარქიიდან და დაინიშნა მარგვეთის და უბისის ეპარქიის

მმართველად.

საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპარქია დროებით შეუერთდა ალავერდის ეპარქიას და დაექვემდებარა ამბა ალავერდელ მიტროპოლიტ დავითს (მახარაძე).

წმიდა სინოდმა განიხილა საკითხი ახალი საეპისკოპოსო კანდიდატების შერჩევის შესახებ.

წმიდა სინოდის მიერ საეპისკოპოსო კანდიდატებად დადგენილი იქნენ:

ილუმენი პეტრე (ცაავა), ილუმენი სტეფანე (კალაიჯიშვილი), ილუმენი ილარიონი (ქიტიაშვილი).

სტეფანწმიდისა და ხევის ეპისკოპოსად არჩეულ იქნა ყაზბეგის რაიონის სოფელ სნოს, ახალციხისა და კარკუჩხის ეკლესიების წინამძღვარი, ილუმენი პეტრე (ცაავა).

ცაგერისა და ლენტეხის ეპისკოპოსად არჩეულ იქნა არქიმანდრიტი სტეფანე (კალაიჯიშვილი), – ახალციხის ეპარქიის ჭულევის მამათა მონასტრის წინამძღვარი.

მესტიისა და ზემო სვანეთის ეპარქიის ეპისკოპოსად არჩეულ იქნა ურბნისისა და რუისის ეპარქიის წრომის საკათედრო ტაძრის, ახალსოფლის ივერიის ღვთისმშობლის ხატის სახელობის ტაძრის, ხცისის წმიდა გიორგისა და ხცისის იოანე ნათლისმცემლის სახ. მამათა მონასტრის წინამძღვარი ილარიონი (ქიტიაშვილი).

წმიდა სინოდმა განიხილა მღვდელმოქმედებააკრძალული სამღვდელოების, – მღვდელმონოზონ ანგიას (ჩოხელი) და გრიგოლ ხოჯავეას სახელზე შემოსული წერილები და მღვდელმოქმედების უფლება აღუდგინა მღვდელმონოზონ ანგიას (ჩოხელი), ხოლო გრიგოლ ხოჯავეა შემდგომი გამოცდის ვადით განამწესა შიომღვიმის მონასტერში.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა წმიდა სინოდის სხდომაზე განსახილველად შემოიტანა სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის 2002 წლის 14 ოქტომბერს სვეტიცხოველში ხელმოწერილი კონსტიტუციური შეთანხმების ტექსტის დამტკიცების საკითხი.

წმიდა სინოდმა განიხილა და მოიწონა კონსტიტუციური შეთანხმების ტექსტი. აღინიშნა, რომ საქართველოს სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ისტორიულად არსებული ურთიერთობები თანამედროვე ეტაპზე განსხვავებულ მიდგომას მოითხოვს. ეკლესიამ უნდა აღიდგინოს თავისი ადგილი ქვეყნისა და ხალხის ცხოვრებაში იმ აუცილებელი პირობით, რომ შეინარჩუნოს ერის გამაერთიანებლის და მისთვის ტრადიციულად დამახასიათებელი სხვა ფუნქციები და, ამავე დროს, იყოს დამოუკიდებელი.

ამ მოთხოვნებს აკმაყოფილებს კონსტიტუციური შეთანხმების წარმოდგენილი მოდელი, რომელიც თავის სამართლებრივი სტატუსით სახელმწიფოში კონსტიტუციის შემდეგ უმაღლესი რანგის იურიდიული დოკუმენტია. ეკლესია თითქმის სრულად იძენს ყველა ამ უფლებამოსილებას, რაც კი მას შეიძლება ჰქონდეს, ამასთანავე, დაცულია მისი სუვერენიტეტი.

ეს ფორმა მართლმადიდებელ სამყაროში უნიკალურია და იგი გამიჯნულია იმ მთავარი პრობლემებისაგან, რასაც დღეს მოქმედი სხვა მოდელები ატარებენ.

წმიდა სინოდმა ცალკე იმსჯელა ეკლესიის მდგომარეობის შესახებ XIX-XX საუკუნეებში (რამაც ასახვა ჰპოვა კონსტიტუციური შეთანხმების XI მუხლში) და ამასთან დაკავშირებით გამოთქვა ოფიციალური პოზიცია.

წმიდა სინოდმა დაადგინა:

1. ვინაიდან 1801 წელს საქართველომ იძულების წესით უკანონოდ დაკარგა ჯერ სახელმწიფოებრივი, ხოლო 1811 წელს ეკლესიური დამოუკიდებლობა და ამ დროიდან იმპერიალისტური ძალების მიერ ხორციელდებოდა ანტიეროვნული, ანტისახელმწიფოებრივი პოლიტიკა, ჩვენი ერი და ეკლესია მოკლებული იყო თავისი სუვერენული ნების გამოხატვის შესაძლებლობას.

დღეს, როდესაც ხდება ისტორიული სამართლიანობის აღდგენა, საქართველოს სამოციქულო მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესია მიიჩნევს, რომ მისი ანექსიის პერიოდში განხორციელებული რელიგიური პოლიტიკა და სხვა ქმედება-

ნი ვერ ჩაითვლება კანონიერად და მისაღებად და უფლებას იტოვებს, თავის კანონიკურ საზღვრებში აღდგენილად გამოაცხადოს დამოუკიდებლობის დაკარგვამდე არსებული (სტატუს ქვოს) მდგომარეობა, რაც საყოველთაოდ აღიარებულ სამართლიანობის პრინციპს ეფუძნება;

2. მოწონებულ და დამტკიცებულ იქნას საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის 2002 წლის 14 ოქტომბერს სვეტიცხოველში ხელმოწერილი კონსტიტუციური შეთანხმების წარმოდგენილი ვარიანტი;

3. აღნიშნული გადაწყვეტილება ეცნობოს საქართველოს პრეზიდენტს და საქართველოს პარლამენტს.

საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის დადებული საკონსტიტუციო შეთანხმებიდან გამომდინარე წმიდა სინოდმა განაჩინა, რომ უნდა მოხდეს სათანადო ცვლილებების შეტანა საეკლესიო მართვა-გამგეობის დებულებაში. ახალი დებულების პროექტის შედგენაზე მუშაობა წმიდა სინოდის გადაწყვეტილებით დაევალა სათანადო კომისიას.

მაგლო, № 8-10, 2002 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 18 აგვისტო, 2003 წელი

წმიდა სინოდმა იმსჯელა ახალ წმინდანთა კანონიზაციის შესახებ.

1616 წელს შაჰ-აბასის მიერ ირანში ასიათასობით იძულებით გადასახლებულ ქართველთა დიდი ნაწილი საუკუნეზე მეტი ხნის განმავლობაში მხნედ იცავდა მამაპაპათა სჯულს და მუსულმანთა უკიდურესად აგრესიულ გარემოცვაშიც ახერხებდა არ მოსწყვეტოდა ქრისტიანულ ღვთისმსახურებას.

მართლმადიდებლობის ერთგულებისათვის მრავალი სასულიერო პირი იქნა უსჯულოთაგან მოკლული და ათასობით

ქართველი მონამეობრივად აღსრულებული, რასაც ადასტურებენ როგორც ჩვენი მეცნიერები, უცხოელი ისტორიკოსები და მოგზაურები, ასევე ამჟამად ირანში მცხოვრები ქართველები, რომელნიც დღემდე განსაკუთრებულ პატივს მიაგებენ წინაპართა მონამეობრივ ღვაწლს: მიდიან მათი მარტვილობის ადგილებზე (ერთ-ერთ მათგანს ამალღება ქვია), მონინებით ეამბორებიან მამა-პაპათა სისხლშემშრალ ქვებს და ტრაპეზსაც ამზადებენ მათი სულების საოხად.

2001 წელს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის ირანში ვიზიტის დროს, მისი უწმინდესობის მიერ საქართველოდან ჩატანილი მიწაც, როგორც სამშობლოდან მიძღვნილი უდიდესი საჩუქარი და წყალობა, ადგილობრივმა ქართველებმა პირველ რიგში სასოებით მოაყარეს მათ წემტთ.

წმიდა სინოდმა განიხილა ირანში იძულებით გადასახლებულთა მონამეობრივი ღვაწლი და დაადგინა: წმიდანთა დასში შეირაცხოს XVII-XVIII ს-ში სპარსეთში ქრისტიანული სარწმუნოებისათვის მუსლიმთაგან მოწყვეტილი ყოველი ქართველი და ენოდოს მათ: „წმიდა მოწამენი ქართველნი, სპარსეთში მოწყვეტილნი“. მათ სახელზე დაიწეროს ხატი და შედგეს ტროპარკონდაკი.

ირანში ქრისტესთვის მოწყვეტილ ქართველთა ერთ-ერთი წამების ადგილის სახელწოდების მიხედვით, მათი ხსენების დღედ დადგინდეს მაცხოვრის ამალღების დღესასწაული.

ლაზეთი, კოლხური წიაღის განუყოფელი ნაწილია. იგი საქართველოს სახელმწიფოებრიობის განმსაზღვრელი ერთ-ერთი მთავარი ძარღვი და ჩვენი კულტურის უძველესი კერაა. წმ. ანდრია მოციქულმა, ღვთისმშობლის წილხვედრი ჩვენი ერის მოქცევა სწორედ აქედან დაიწყო.

XVII-XVIII საუკუნეებში ათასობით ლაზი დაისაჯა მაჰმადიანთაგან ქრისტეს სჯულის და სამშობლოს ერთგულებისათვის. დაახლოებით 1600-1620-იან წლებში 300 ლაზ მეომარს მოკვეთეს თავი, რის შემდეგაც ამ ადგილს „დუდიკვათას“ (თავისკვეთის) გორა ეწოდება. ხოლო იქვე მთაზე მდებარე მამათა

მონასტერთან სასულიერო პირთა მონამეობრივი აღსრულების ადგილს – „პაპათის“ (სამღვდელთა) გორა. გადმოცემით ამ მიდამოებში საერთოდ 30000 ლაზისთვის მოუკვეთავთ თავი. ფსალმუნში ვკითხულობთ: „ნეტარ არს წინაშე უფლისა სიკვდილი წმიდათა მისთა“.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: XVII-XVIII საუკუნეებში „პაპათისა“ და „დუდიკვათის“ გორაზე მოწყვეტილი მართლმადიდებელი სასულიერო და საერო პირნი, ასევე ქრისტიანობისათვის წამებული ყოველი ლაზი შერაცხილ იქნას წმიდანად და ეწოდოს მათ: „სარწმუნოებისა და საქართველოსთვის დუდიკვათსა და პაპათში მოწყვეტილნი წმიდა ლაზი მონამენი“.

მათი ხსენების დღედ დადგინდეს 29 აპრილი (ძვ. სტ.) (წმ. ანდრია პირველწოდებულის ხსენების დღე), დაინეროს ზატი და შედგეს ტროპარ-კონდაკი.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა ილუმენ ექვთიმეს (კერესელიძე) წმინდანად შერაცხვის შესახებ.

ილუმენი ექვთიმე კერესელიძე საქართველოს ეკლესიის განსაკუთრებული მოღვაწეა. იგი სიყრმიდანვე თავმდაბლობისა და მოთმინების მაგალითი იყო. სასულიერო ცხოვრებაში, კი მას დიდად მშრომელ და მლოცველ ასკეტ ბერად იცნობდნენ. ფასდაუდებელია მისი დამსახურება ძველი ქართული საეკლესიო გალობის გადარჩენის საქმეში. რომ არა მისი ურყევი რწმენა და თავდადება, ჩვენი ეროვნული საუნჯე დიდ საგანძურს დაკარგავდა. ამ საქმისადმი მამა ექვთიმეს თავგანწირულმა სიყვარულმა და შემართებამ შთამომავლებს 5532 საეკლესიო საგალობელი შეუნარჩუნა. მან საკუთარი კეთილდღეობისა და ჯანმრთელობის ფასად დაიცვა უნიკალური მემკვიდრეობა და მომავალ თაობას მისცა შესაძლებლობა წინაპართა საოცარ სულიერ სიმაღლეთ ზიარებოდნენ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ილუმენი ექვთიმე (კერესელიძე) ქართული საეკლესიო საგალობლების გადარჩენისათვის გაწეული ღვაწლის გამო შეირაცხოს წმინდანად და ეწოდოს სახელად ექვთიმე აღმსარებელი.

მისი ხსენების დღედ დადგინდეს ექვთიმე დიდის ხსენების დღე. დაიწეროს ხატი და შედგეს ტროპარ-კონდაკი.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა ბეთანიაში მოღვაწე ბერების არქიმანდრიტ იოანესა (მაისურაძე) და არქიმანდრიტ გიორგის (მხეიძე) – სქემაში იოანეს წმიდანად შერაცხვის თაობაზე.

არქიმანდრიტი იოანე 17 წლის მანძილზე ათონის მთაზე ეწეოდა სულიერ ცხოვრებას. შემდეგ კი დაბრუნდა საქართველოში და არქიმანდრიტ გიორგისთან ერთად წლებს მანძილზე იღვწიდა ბეთანიის მონასტერში. ბეთანიაში დამკვიდრებამდე და შემდეგაც მათ მრავალჯერ განიცადეს დევნა უღმერთო ხელისუფალთაგან. ბოლშევიკებმა მამა იოანეს დახვრეტაც სცადეს, მაგრამ იგი სიკვდილს სასწაულებრივად გადაურჩა. ამ ორი თავგანწირული მოძღვრის პიროვნული ღირსებანი და მაღალი სულიერობა ათეისტებზეც კი დიდ გავლენას ახდენდა. ამის გამო იყო, რომ მაშინ, როდესაც საქართველოში თითქმის ყველა მონასტერი დაიხურა, ბეთანია, სადაც ისინი მოღვაწეობდნენ, კვლავ მოქმედად რჩებოდა. ეს ორივე დიდი მამა უჩვეულო გულკეთილობითა და სტუმართმოყვარეობით გამოირჩეოდა. მათ ლოცვებს სასწაულები ბევრჯერ მოუხდენია და თვითონაც გამხდარან ღირსნი საღვთო გამოცხადებებისა. მორწმუნენი დღესაც ამ არქიმანდრიტთა საფლავებს დიდი კრძალვით მიეახლებიან.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: არქიმანდრიტი იოანე (მაისურაძე) და არქიმანდრიტი გიორგი (მხეიძე) სქემაში იოანე, ათეისტურ პერიოდში საქართველოს ეკლესიაში განეული დიდი ღვაწლისათვის შურაცხილ იქნან წმიდანად და სახელად ეწოდოთ იოანე აღმსარებელი და გიორგი-იოანე აღმსარებელი.

მათი ხსენების დღედ დადგინდეს 8 სექტემბერი (ძვ. სტ.) – 21 სექტემბერი (ახ. სტ.). დაიწეროს ხატი და შედგეს ტროპარ-კონდაკი.

წმიდა სინოდმა დააარსა ახალი ეპარქიები და გამოირჩია მღვდელმთავრები:

1. გურჯაანისა და ველისციხის – არქიმანდრიტი ექვთიმე (ლეჟავა);

2. საგარეჯოსა და ნინოწმინდის – არქიმანდრიტი ლუკა (ლომინძე);

3. დმანისის – არქიმანდრიტი ზენონი (იარაჯული);

4. ფშავ-ხევსურეთისა და თიანეთის – არქიმანდრიტი იეგუდიელი (ტაბატაძე);

5. სენაკისა და ჩხოროწყუსი – ილუმენი შიო (მუჯირი).

წმიდა სინოდმა იმსჯელა ქართული საეკლესიო გალობის შესახებ.

აღინიშნა, რომ ქართულ საეკლესიო გალობას მრავალსაუკუნოვანი ტრადიცია აქვს, რომ ჩვენამდე მოღწეული პირველი ქართული ლიტურგიკულ-ჰიმნოგრაფიული კრებულები VI-VII საუკუნეებს განეკუთვნება (ხანმეტი ლექციონარი, უძველესი ადგარი), ხოლო ნევემირებული ნიმუშები – X საუკუნის პირველ ნახევარს. საგულისხმოა, რომ ამ კრებულებში მოცემული ქართული სამუსიკო დამწერლობა და მისი პრინციპები განსხვავდება იმდროინდელი ბიზანტიური სამუსიკო დამწერლობისაგან.

რაც შეეხება შემდგომ პერიოდს, მაგ. გიორგი მთაწმინდელის მიერ თარგმნილი და მისი ხელით გადაწერილი პარაკლიტონის მინაწერში საუბარია ბერძნულიდან ნათარგმნ შუალამის გალობათა ძლისპირების „ქართულ ავაჯზე“ ანუ ქართულ ჰანგზე.

სხვაგან, – მარხვანის კრებულში, გიორგი მთაწმინდელი შუალამის-დასდებლების შესახებ საუბრისას განასხვავებს ამ საგალობლების ბერძნულ ჰანგს და ქართულ რვა ხმათა ძლისპირთა ჰანგს, რომელსაც იგი 400 წელზე მეტი ხნისად მიიჩნევს („...რომელი ძველთაგან ვიცით, იგი ეგრეთვე ითქუმოდის რვათამცა ხმათა შინა არს და კმა არს ჩუენდა თუ არა, ამას გუერდსა ოთხასი წელი უფრო ახსოვს...“).

ცნობილია, ასევე, იოანე პეტრიწის მსჯელობა, სადაც იგი მიუთითებს, რომ სამუსიკო ქმნილებებში სწორედ სამი ფთონგის, სამი ხმის მეშვეობით ხორციელდება სიმებისა და ხმების ნებისმიერი შეწყობა („...სამთა მიერ ფთონგთა – შეინანევრების... რანივე მრთველობანი ძალთა და ხმათანი...“). ამასთან, იგი

სამი ხმის ერთობის საღვთისმეტყველო გააზრებას გვთავაზობს და აღნიშნავს, რომ ხმათა ეს ჰარმონია სულიწმინდისმიერია („... ყოვლითურთ სამოსოი არს ჩუენი ესუ სამოყუსოი მორთული წმიდისა მიერ სულისა, და ესეცა სამთა მიერ ფთონგთა, ვიტყვი სამთა დაბამვათა...“).

ქართული გალობის შესახებ ცნობებს ვხვდებით ს. ბელოკუროვის ნიგნში „Поездка старца Арсения Суханова в Грузию (1637-1640 г.г.)“. რუსეთიდან საქართველოში ჩამოსული სასულიერო პირები საგანგებოდ აღნიშნავენ საეკლესიო გუნდის მიერ საგალობლების სამ განსხვავებულ ხმაში შესრულების შესახებ („...ино и толсто тянет; а ино и средним гласом, а ино и тонко...“). ასევე იმას, რომ ქართული გალობა არც ბერძნულს ჰგავს და არც რუსულს („на греческое и на русское не походило“) და რომ ქართველებს საკუთარი სამუსიკო ნიშნები აქვთ („...свое у них знамя“).

ტრადიციის უწყვეტობას ადასტურებს ქართული საეკლესიო გალობის XIX საუკუნის ნევმირებული ხელნაწერები, საუკუნეთა განმავლობაში ქართული სამუსიკო დამწერლობის პრინციპები არ შეცვლილა. დღეს მეცნიერულად არის დამტკიცებული გვიანდელი ნევმური ნოტაციის პირდაპირი, გენეტიკური კავშირი X-XI საუკუნეების სამუსიკო დამწერლობასთან.

ცნობილია, რომ ავტოკეფალიის გაუქმების შემდეგ, განსაკუთრებით კი ათეისტურ პერიოდში, მორწმუნენი მძიმე მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ. მრავალი სასულიერო პირი, მგალობელი და მრევლი ეკლესიას იძულებით ჩამოაშორეს. ფიზიკური განადგურების საფრთხის წინაშე მდგარ ეკლესიაში ბუნებრივია, რომ კანონიკური გალობაც დაიჩაგრა და იგი თანდათანობით შეცვალა ახლადშეთხზულმა არაქართულმა (რუსული, ევროპული და სხვა) ჰანგებმა, რისი გამოვლინებებიც დღესაც გვაქვს სხვადასხვა ტაძრებში.

ბოლო ხანებში კი ზოგიერთი სასულიერო პირი პატრიარქისა და წმიდა სინოდის ლოცვა-კურთხევის გარეშე ცდილობს, დაწერგოს ბიზანტიური გალობის კილო და მას მიუსადაგოს საგალობლის ქართული სიტყვები; რითაც მახინჯდება და არ-

აბუნებრივი ხდება როგორც ბერძნული საგალობელი, ისე ჩვენი ეკლესიის ტრადიცია.

ხაზგასმით უნდა ითქვას, რომ საქართველოს ეკლესიის მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მანძილზე არავის შეჰპარვია ექვთი ქართული მრავალბმიანი გალობის კანონიკურობაში. ეს ტრადიცია ჩვენამდე ცოცხლად მოიტანეს წმიდა მღვდელმთავრებმა გაბრიელმა (ქიქოძე) და ალექსანდრემ (ოქროპირიძე), სასულიერო პირებმა: გრიგოლ, ვასილ (სტეფანე), პოლიევქტოს და ფილიმონ კარბელაშვილებმა, რაჟდენ ხუნდაძემ, ექვთიმე კერესელიძემ, საერო მოღვაწეებმა: წმიდა ილია მართალმა, ფილიმონ ქორიძემ, ანტონ დუმბაძემ, არტემ ერქომაიშვილმა და სხვებმა. ასევე სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქებმა: წმიდა მღვდელმონაქმე კირიონ II-დან დაწყებული ვიდრე დავით V-მდე. ქართველმა ბერ-მონოზენებმა, მათ შორის არქიმანდრიტმა იოანე მაისურაძემ, რომელიც 17 წელი მოღვაწეობლა ათონის მთაზე და შემდეგ მოუწია საქართველოში დაბრუნება და ბეთანიაში მსახურება.

დღეს, როდესაც საქართველოს ეკლესიაში მრავალ კეთილ საქმეს დაედო სათავე, აუცილებელია გალობის საეკლესიო ტრადიციის სრულად აღდგენა და დაცვა.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ქართულ საეკლესიო გალობას ერისა და ეკლესიის ცხოვრებაში უმნიშვნელოვანესი ადგილი უკავია და განაპირობებს მის სულიერ, ზნეობრივ და კულტურულ განვითარებას. ამა თუ იმ ხალხისთვის გალობა, ისევე როგორც ენა, წარმოადგენს თვითმყოფადობის გამომხატველ უმნიშვნელოვანეს საშუალებას. აქედან გამომდინარე, ისტორიულ ტრადიციებზე დაყრდნობით, ვაცხადებთ, რომ საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიაში კანონიკური გალობა იყო და არის მრავალბმიანი ქართული ტრადიციული გალობა. მისი აღსრულება სავალდებულოა ყოველ ქართულ ტაძარში და ყველგან, ქართულ ენაზე აღვლენილი ღმრთისმსახურების დროს. მგალობელთა გუნდებს ეძლევათ ლოაცვა-კურთხევა, რათა ე.წ. რუსული, ევროპული და ბიზანტიური გალობა ნახევარი წლის განმავლობაში შეცვალონ ქართული კანონიკური,

მრავალხმიანი გალობით. საგალობლების თანდათანობით შეცვლას ზედამხედველობა გაეწევა საპატრიარქოს სამგალობლო ცენტრის მიერ. იმ მოძღვრის მიმართ კი, რომელიც დაარღვევს წმიდა სინოდის დადგენილებას, მიღებულ იქნება საეკლესიო სამართლით გათვალისწინებული ზომები.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა იმ უარყოფით პროცესებზე, რომელთა განვითარებაც დეკანოზ ბასილ კობახიძის სახელს უკავშირდება.

აღნიშნა, რომ იგი იერარქიის კურთხევის გარეშე აწარმოებს მოლაპარაკებებს და არასწორ ინფორმაციას აწვდის ხელისუფლების ზოგიერთ წარმომადგენელს. ამასთან, მისი გამოსვლები მასმედით, საერო შეხვედრებსა და პრესკონფერენციებზე ატარებს პროვოკაციულ და ცილისმამბელურ ხასიათს და დაპირისპირებას თესავს როგორც ეკლესიაში, ისე საზოგადოებაში. დეკანოზი ბასილ კობახიძე თვითნებურად იღებს მონაწილეობას სხვადასხვა რელიგიურ შეხვედრებში, როგორც საქართველოში, ისე საზღვარგარეთ, რითაც უგულვებელჰყოფს წმიდა სინოდის გადაწყვეტილებებს და არღვევს საეკლესიო კანონიკას. მის ასეთ ქმედებებს ეკლესიასთან მიმართებაში, ერთი მხრივ, შეცდომაში შეჰყავს ჩვენი საზოგადოების ნაწილი, მეორე მხრივ, იგი ბიძგს აძლევს გარკვეულ ანტიეკლესიურ ძალებს გააქტიურებისაკენ.

ეკლესიის მართვა-გამგეობა ეფუძნება ღვთივდადგენილი იერარქიის აღიარების პრინციპს. მიციქულთა 29-ე კანონი ბრძანებს: „მღვდლებმა და დიაკონებმა არაფერი არ უნდა მოიმოქმედონ იერარქიის გარეშე“. იგივეს იმეორებს ლაოდიკიის 57-ე კანონი: „მღვდლები ნურაფერს მოიმოქმედებენ ეპისკოპოსის გარეშე“.

აღნიშნული განჩინებანი საფუძველია ეკლესიაში ერთობისა და მშვიდობისა, ხოლო მისი დარღვევა – სათავე შფოთისა და დაპირისპირებისა, რისი საბოლოო შედეგიც, საშინელი ცოდვა – განხეთქილებაა. განხეთქილება კი იმდენად მძიმე დანაშაულია, რომ იგი მოუწინაველობის შემთხვევაში, მონამეობრივი სისხლითაც ვერ განიწმინდება.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: მიუხედავად იმისა, რომ დეკანოზ ბასილ კობახიძეს მიეცა პირადი გაფრთხილება, რაც მან, სამწუხაროდ, არ შეისმინა, სახარებისეული სწავლების გათვალისწინებით წმიდა სინოდი მთელი ეკლესიის წინაშე ამჟამად უკვე უკანასკნელად აძლევს მას მკაცრ გაფრთხილებას, რათა შესწყვიტოს ლოცვა-კურთხევის გარეშე მოქმედება და მოინანიოს ჩადენილი დანაშაული. წინააღმდეგ შემთხვევაში იგი განიკვეთება სამღვდელო ხარისხიდან.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა მღვდელ შიო ზედგენიძის შესახებ.

სამთავისისა და გორის ეპარქიის მღვდელი შიო ზედგენიძე, რომელმაც მიატოვა კანონიერი მეუღლე, შეირთო სხვა ქალი და შემდგომ თავი გამოაცხადა ეპისკოპოსად, სასულიერო პირის ყოვლადშეუფერებელი საქციელის გამო სრულიად განიკვეთა სამღვდელო ხარისხიდან.

წმიდა სინოდმა განიხილა მღვდელმოქმედება აკრძალული ეპისკოპოს ქრისტეფორეს (წამალაიძე) მიმართვა სინოდისადმი.

მღვდელმოქმედება აკრძალული ეპისკოპოსი ქრისტეფორე ასრულებს ცრუ ღვთისმსახურებას და შეცდომაში შეყავს მონაწილე მრევლი; მისი მღვდელმოქმედება არაკანონიკურია.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: მღვდელმოქმედება აკრძალული ეპისკოპოსი ქრისტეფორე გაიგზავნოს შიომღვიმის მონასტერში მოსანანიებლად. მონანიების შემთხვევაში, მის შესახებ იმსჯელებს წმიდა სინოდის შემდგომ სხდომაზე.

წმიდა სინოდმა მოისმინა სამთავროს დედათა მონასტრის წინამძღვრის, ილუმენია ქეთევანის თხოვნა – მოციქულთა სწორთა მეფე მირიანისა და დედოფალ ნანას ხსენების წელიწადში ორჯერ აღნიშვნის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: მოციქულთა სწორთა მირიანისა და ნანას ხსენება საეკლესიო კალენდრით წელიწადში ორჯერ დადგინდეს და მეორედ ეს დღესასწაული აღდგომიდან მე-7 კვირას აღინიშნოს.

18 აგვისტო, 2003 წელი, ურბნისის საკათედრო ტაძარი
საპატრიარქოს უწყებანი, № 33, 22-28 აგვისტო, 2003 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 14 დეკემბერი, 2004 წელი

წმიდა სინოდის სხდომას ესწრებოდა 33 მღვდელმთავარი. სხდომას ვერ დაესწრო ნიკორწმინდელი მთავარეპისკოპოსი ელისე (ჯოხაძე).

წმიდა სინოდის სხდომას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II.

მდივანი – ზუგდიდისა და ცაიშის ეპისკოპოსი გერასიმე (შარაშენიძე).

წმიდა სინოდის სხდომა გახსნა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, უწმიდესმა და უნეტარესმა, ილია II.

სხდომაზე აღინიშნა, რომ საქართველოს ისტორია არის საუკეთესო მაგალითი ერისა და ეკლესიის ჰარმონიული თანამშრომლობისა. ეკლესია მუდამ აქტიურად მონაწილეობდა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და, თავის მხრივ, საზოგადოებაც იჩენდა განსაკუთრებულ მზრუნველობას დედაეკლესიისადმი. ეს პროცესი დღესაც გრძელდება, მაგრამ, სამწუხაროდ, ზოგჯერ საზოგადოების მხრიდან ადგილი აქვს ეკლესიის საქმეებში ჩარევას. ამის ერთ-ერთი მიზეზი გახლავთ თანამედროვე საზოგადოებაში ახალი სამოქალაქო ურთიერთობების ჩამოყალიბება. თავისთავად მაღალი მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობისაკენ სწრაფვა სრულიად ეთანხმება ქრისტიანულ სწავლებას, მაგრამ ზოგიერთი პიროვნება თუ ორგანიზაცია აჭარბებს თავის უფლებამოსილებას და იწყებს მსჯელობას ისეთ საკითხებზე, რომლებიც სცილდება სამოქალაქო სამართლის სფეროს. გაუგებრობა იწყება მაშინ, როდესაც სამოქალაქო კანონების საფუძველზე ხდება შიდა საეკლესიო მოვლენების შეფასება. რაც შეეხება ეკლესიის მონაწილეობას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, იგი შეიძლება გახდეს საჯარო განხილვის საგანი; მაგრამ ეკლესიის ბუნებიდან გამომდინარე, ყოვლად დაუშვებელია ეკლესიის საკრალური ღირებულებების ხელყოფა.

ზოგიერთი არასამთავრობო ორგანიზაცია მასმედიის მეშ-

ვეობით თითქმის მთელი წლის განმავლობაში ახორციელებს ცილისმწამებლურ და შეურაცხმყოფელ კამპანიას საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის წინააღმდეგ. სამწუხაროდ, ასეთმა უარყოფითმა ქმედებებმა ორგანიზებული და მიზანმიმართული ხასიათი მიიღო, რაც შესაძლოა საზოგადოებაში სერიოზული დაპირისპირების მიზეზი გახდეს.

ასეთ ვითარებაში განსაკუთრებით იზრდება ეკლესიის ნევრთა და მით უფრო სასულიერო პირთა პასუხისმგებლობა. მათმა გაუფრთხილებელმა მოქმედებამ შეიძლება კიდევ უფრო გააღრმავოს საზოგადოებაში არსებული ცდომილება. სწორედ ეს იყო მიზეზი იმისა, რომ საპატრიარქო თავს იკავებდა ბოლო თვეების მანძილზე ეკლესიის მიმართ გამოვლენილ არაკორექტულ ქმედებებზე მკვეთრი რეაგირებისაგან. იგი ერიდებოდა, რომ პოლემიკა არ გადაზრდილიყო საზოგადოებრივ მღელვარებაში. ეკლესია აცნობიერებს, რომ საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მიმდინარე გარდაქმნებისა და მოზღვავებული ინფორმაციის პირობებში საზოგადოება უფრო მეტად საჭიროებს ქრისტიანული მცნებებისა და ღირებულებების ღრმა შემეცნებას და განმარტებას. ამ საქმეში ეკლესიას, რომელმაც გამოიარა ათეისტური დევნის უმძიმესი წლები, საზოგადოების მხრიდან თანადგომა და თანამშრომლობა სჭირდება. მხოლოდ ურთიერთნდობისა და ურთიერთპატივისცემის პირობებში იქნება შესაძლებელი ეკლესიისა და საზოგადოების ერთობლივი მოღვაწეობა ქვეყნის მშვიდობისა და კეთილდღეობისათვის.

ეკლესია მოუწოდებს საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, თავი შეიკავონ შიდა საეკლესიო საქმეებში ჩარევისაგან და სთავაზობს მათ კონსტრუქციულ თანამშრომლობას, რათა ერთობლივად დავიცვათ ჩვენი ეროვნული და სულიერი ფასეულობანი. მრევლს ეკლესია შეახსენებს, გამოიჩინონ ქრისტიანული შემწყნარებლობა მათ მიმართ ვინც ნებისთ თუ უნებლიედ არაკორექტულად შეეხო დედაეკლესიას და ილოცონ მათთვის.

ამის შემდეგ სხდომაზე მოსმენილ იქნა ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტ დანიელის (დათუაშვილი) და ნიქოზისა და ცხინვალის მთავარეპისკოპოს ისაიას (ჭანტურია) ინფორმაცია

მათდამი რწმუნებულ ეპარქიებში არსებული მდგომარეობის თაობაზე.

წმიდა სინოდმა შეიმუშავა მიმართვა საქართველოში და მის საზღვრებს გარეთ მცხოვრები ქართველების, აფხაზების, ოსების და სრულიად საქართველოს მოსახლეობისადმი მონანიებისა და ურთიერთშერიგებისათვის და გადანწყვიტა, რომ ამ მიზნით 25 დეკემბერს, წმინდა სამების საპატრიარქო ტაძარში აღევლინოს საგანგებო წირვა-ლოცვა.

წმიდა სინოდმა მოისმინა დასავლეთ ევროპის მიტროპოლიტის აბრაამის (გარმელია) ინფორმაცია ეპარქიაში არსებული ვითარების შესახებ.

აღინიშნა, რომ 2 წლის წინ შექმნილი დასავლეთ ევროპის ეპარქია განსაკუთრებულ თანადგომას საჭიროებს, რადგან დღეს მრავალი ჩვენი თანამემამულე ცხოვრობს დასავლეთ ევროპის სხვადასხვა ქვეყანაში, რომელთაც სჭირდებათ დედაეკლესიის მზრუნველობა და თანადგომა.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ვინაიდან აღნიშნული საკითხი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობისაა, ეთხოვოს საქართველოს ხელისუფლებას, მონაწილეობა მიიღოს დასავლეთ ევროპის ეპარქიის დაფინანსებაში.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა რადიკალიზმის სხვადასხვა გამოვლინებათა შესახებ საზოგადოებაში, რომელიც გარკვეულ გავლენას ახდენს ეკლესიის ცხოვრებაზეც.

აღინიშნა, რომ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიისთვის მიუღებელია ნებისმიერი სახის რადიკალიზმი. ერთი მხრივ, დასავლეთთან პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ინტეგრაციის პროცესის გამოცხადება მართლმადიდებლობისათვის მიუღებელ მოვლენად, არამართლმადიდებლურ კონფესიებთან და სხვა რელიგიის მიმდევრებთან ყოველგვარი დიალოგისადმი უნდობლობა და კრიტიკული დამოკიდებულება, ე.წ. ბიზანტიური გალობის დამკვიდრების მცდელობა, ხოლო მეორე მხრივ, ადამიანის უფლებათა დაცვის მოტივით საეკლესიო კანონებისა და ტრადიციების უგულვებელყოფა და მათი გადასინჯვის მოთხოვნა, დემოკრატიისა და სიტყვის

თავისუფლების საბაბით საეკლესიო იერარქიისადმი დაუმორჩილებლობა, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და მასმედიის დახმარებით, კერძო აზრებისა და შეხედულებების ეკლესიის პოზიციად გამოცხადება.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ემიჯნება რადიკალიზმის ყოველგვარ გამოვლინებას, როგორც ფსევდოკონსერვატიზმს, ისე ფსევდოლიბერალიზმს და მოუწოდებს მრევლს სამეუფო გზაზე სვლას. „არა მიდრკე არცა მარჯულ, არცა მარცხულ, არამედ გზასა სამეუფოსა ვიდოდე“ (წმ. აბბა დოროთე).

წმიდა სინოდმა მოისმინა სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის რექტორის, ახალციხის, ტაო-კლარჯეთისა და ლაზეთის მთავარეპისკოპოს თეოდორეს ინფორმაცია თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: საპატრიარქოს სასწავლო კომიტეტთან შეიქმნას კომისია, რომელიც შეისწავლის სასულიერო სასწავლებლების მდგომარეობას საქართველოში.

წმიდა სინოდმა მოისმინა დასავლეთ ევროპის მიტროპოლიტ აბრაამის, ფოთისა და ხობის მთავარეპისკოპოს გრიგოლისა და დმანისის ეპისკოპოს ზენონის მიმართვა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქისადმი.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ვინაიდან აღნიშნულ მიმართვას არ იცნობდა მღვდელმთავართა უმრავლესობა, მისი განხილვა გადანყდა შემდგომ სინოდზე.

წმინდა სინოდმა განიხილა დეკანოზ ბასილ კობახიძის საკითხი.

აღინიშნა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ დეკანოზ ბასილ კობახიძეს, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის 2003 წლის 18 აგვისტოს წმიდა სინოდის განჩინებით მიცემული ჰქონდა უკანასკნელი გაფრთხილება, იგი კვლავაც აგრძელებს ანტიეკლესიურ საქმიანობას და ავრცელებს ანტიმართლმადიდებლურ სწავლებას.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: დეკანოზ ბასილ კობახიძეს საეკლესიო კანონების უხეში დარღვევებისა და თვითნებობის

გამო აეკრძალოს მღვდელმოქმედება.

1. წმიდა მოციქულთა 39-ე კანონი - „მღვდლები და დიაკვნები ნურაფერს გააკეთებენ ეპისკოპოსის ნებართვის გარეშე...“

2. ლაოდიკიის კრების 57-ე კანონი - „...ასევე მღვდელმა არაფერი გააკეთოს თუ ეპისკოპოსს არ აცნობებს“.

3. წმიდა მოციქულთა 55-ე კანონი - „თუ რომელიმე სასულიერო პირი ეპისკოპოსს აგინებს (შეურაცხყოფს) განიკეთოს, რადგან ნათქვამია: „მთავარსა ერისა შენისასა არა ჰრქუა ძვირი“.

წმინდა სინოდმა განიხილა დეკანოზ მიქაელ ასათიანისა და მღვდელ ზაზა თევზაძის საკითხი.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: ანტიეკლესიური ქმედებებისა და იერარქიისადმი დაუმორჩილებლობის გამო, დეკანოზ მიქაელ ასათიანს და მღვდელ ზაზა თევზაძეს მოციქულთა კანონის 39-ე მუხლისა და ლაოდიკიის კრების 57-ე მუხლის გათვალისწინებით მიეცეთ გაფრთხილება.

14 დეკემბერი, 2004 წელი, თბილისი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 27 ივნისი, 2005 წელი

ა.წ. 27 ივნისს საქართველოს საპატრიარქოში შედგა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა. სხდომა გახსნა და მას თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, უწმინდესი და უნეტარესი ილია II. ესწრებოდნენ სინოდის წევრები ახალქალაქისა და კუმორდოს მთავარეპისკოპოს ნიკოლოზის (ფაჩუაშვილი) გარდა.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II სიტყვით მიმართა მღვდელმთავრებს და განსახილველად შესთავაზა რამდენიმე საკითხი. კერძოდ:

- წმინდანთა კანონიზაცია;
- იერუსალიმის საპატრიარქოსთან დაკავშირებული მოვ-

ლენების შეფასება;

- სასულიერო სასწავლებლებსა და გიმნაზიებში არსებული ვითარების გაცნობა;
- ნარკომანიის პრობლემა;
- სოფლის მეურნეობის და მომლოცველობითი სამსახურის განვითარებისთვის ზრუნვა;
- განცხადება რელიგიურ ორგანიზაციათა კოალიციის შექმნის შესახებ;
- სამი მღვდელმთავრის წერილი კათლიკოს-პატრიარქისა და წმიდა სინოდისადმი;
- ეპარქიების გაცვლასთან დაკავშირებული საკითხი;
- ყოფილი ნიკორწმინდელი მღვდელმთავრის, ამბროსი ქათამაძის წერილი.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

წმიდათა დასში შეირაცხონ:

- წმიდა მეფე დავით აღმაშენებლის მოძღვარი, გიორგი ჭყონდიდელი; მისი ხსენების დღედ დადგინდეს 12 სექტემბერი (ძვ. სტ.) – 25 სექტემბერი (ახ. სტ.).
- ქუთათელი მიტროპოლიტი დოსითეოზი (წერეთელი); მისი ხსენების დღედ დადგინდეს 6 მარტი (ძვ. სტ.) – 19 მარტი (ახ. სტ.).
- გაენათელილ მიტროპოლიტი ექვთიმე (შერვაშიძე); მისი ხსენების დღედ დადგინდეს 21 აპრილი (ძვ. სტ.) – 4 მაისი (ახ. სტ.).
- იმერეთის მეფე სოლომონ II და ენოდოს წმიდა მეფე სოლომონ II სამშობლოსათვის თავდადებული; მისი ხსენების დღედ დადგინდეს 7 თებერვალი (ძვ. სტ.) – 20 თებერვალი (ახ. სტ.).

წმიდა სინოდმა დაადასტურა კონსტანტინეპოლის შეკრებაზე საქართველოს ეკლესიის დელეგაციის მიერ გაცხადებული პოზიციის მართებულობა. ამასთან, აღნიშნა, რომ ამ საკითხის გადანყევება არის იერუსალიმის ეკლესიის შიდა საქმე.

შეიქმნა კომისია, რომელიც შეისწავლის ყველა სასულიერო სასწავლებლისა და გიმნაზიის მდგომარეობას და შედეგებს წარუდგენს წმინდა სინოდს. დადგინდა ისიც, რომ შემდგომში სასულიერო სასწავლებლები უნდა გაიხსნას წმინდა სინოდის გადანყვეტილებით.

განაჩინეს: ნარკომანიასთან ბრძოლა პირველ რიგში უნდა მოიცავდეს სკოლის მოწაფეებზე ზრუნვას და მათ დაცვას ამ სენისგან. ამასთან, ყველა ეპარქიაში უნდა გამოიყოს სასულიერო პირები ნარკოტიკების გავლენისგან გათავისუფლების მსურველთა დასახმარებლად, რომელთაც კრებამ მოუწოდა ეკლესიური ცხოვრების დაწყებისაკენ.

წმიდა სინოდმა კაცის კვლის ტოლფას ცოდვად და ღვთისა და ერის ღალატად შეაფასა ნარკოტიკების გამავრცელებელთა საქმიანობა.

მოსახლეობის დასაქმებისა და მცირე ბიზნესის განვითარების მიზნით წმიდა სინოდმა მიზანშეწონილად მიიჩნია საჩვენებელი მეურნეობებისა და ფერმების შექმნა და ამ მიზნით სოფლის მეურნეობის მუშაკთა და ბიზნესმენების მონაწილეობით საქმიანი შეხვედრების მოწყობა, ხოლო მომლოცველობითი საქმიანობის განვითარებისთვის მონასტრებთან პილიგრიმებისათვის სასტუმროების აშენება.

მოწოდებულ იქნა კათოლიკოს-პატრიარქის ხელმძღვანელობით საქართველოში არსებულ რელიგიურ ორგანიზაციათა კოალიციის შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს მათ ჩართვას სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობის პროცესში და განამტკიცებს სახელმწიფოებრივ აზროვნებას საქართველოს მოსახლეობაში.

სამი მღვდელმთავრის: მიტროპოლიტ აბრაამის (გარმელია), მთავარეპისკოპოს გრიგოლის (ბერბიჭაშვილი) და ეპისკოპოს ზენონის (იარაჯული) მიერ კათოლიკოს-პატრიარქისადმი გაგზავნილი წერილის გამო შეიქმნა კომისია მთავარეპისკოპოს თეოდორეს (ჭუაძე), მთავარეპისკოპოს საბას (გიგბერია) და ეპისკოპოს შიოს (მუჯირი) შემადგენლობით.

წმიდა სინოდის თანხმობით ორი ეპარქიის მღვდელმთ-

ვრებს შორის მოხდა ადგილის გაცვლა: მთავარეპისკოპოსი თადეოზი (იორამაშვილი) გათავისუფლდა ბოლნისის ეპარქიიდან და დადგენილ იქნა ფშავ-ხევსურეთის ეპარქიის მმართველად, ხოლო ეპისკოპოსის იეგუდიელი (ტაბატაძე) გათავისუფლდა ფშავ-ხევსურეთის ეპარქიიდან და დაინიშნა ბოლნისის ეპარქიის მმართველად.

წმიდა სინოდმა მოისმინა ყოფილი ნიკორწმინდელი მღვდელმთავრის ამბროსი ქათამაძის თხოვნა შეწყალების შესახებ და განუჩინა სინანული საბერო მონესის მდგომარეობაში და დაენიშნა სათანადო პენსია.

27 ივნისი, 2005 წელი, თბილისი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 23 დეკემბერი, 2005 წელი

სინოდის სხდომა გახსნა წმიდა სინოდის თავმჯდომარემ, მისმა უწმინდესობამ და უნეტარესობამ, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II.

განხილულ იქნა შემდეგი საკითხები:

1. იმსჯელეს საქართველოს მთლიანობის შესახებ. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი მტკიცეწიულად უყურებს იმ ფაქტს, რომ დღემდე არ არის აღდგენილი ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობა. ეკლესიას აქვს კავშირი აფხაზეთსა და ცხინვალში მცხოვრებ ქრისტიანებთან, როგორც ქართველებთან, ისე აფხაზებთან და ოსებთან და ცდილობს, გაუწიოს მათ სულიერი მეურვეობა.

დაადგინეს: უნდა გაძლიერდეს ქვეყნის მთლიანობისათვის ლოცვა. ამ მიზნით ეკლესია მოუწოდებს საქართველოს მოსახლეობას, დილასაღამოს და შვიდგზის ლოცვების წაკითხვის შემდეგ განსაკუთრებით შესთხოვონ უფალს საქართველოს გამთლიანება და გადარჩენა.

ეკლესია ამასთან, კიდევ ერთხელ, თანადგომას უცხადებს

აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონებიდან ლტოლვილთ მათი ამჟამინდელი მძიმე მდგომარეობის გამო და გამოთქვამს იმედს, რომ მიუხედავად მრავალი პრობლემისა, საქართველოს მოსახლეობა (ორივე მხარე) შეძლებს შერიგებას და მშვიდობის აღდგენას ქვეყანაში.

2. განიხილეს ნარკომანიის პრობლემა.

აღინიშნა, რომ საქართველოში შეინიშნება ნარკომანიის ზრდის ტემპი.

სხდომამ დაადგინა: ეკლესიამ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს სასკოლო ასაკის ბავშვებს. მეტი სიახლოვე უნდა დამყარდეს სკოლას, ოჯახსა და ეკლესიას შორის, რაც დაეხმარება სახელმწიფოს ამ პრობლემის გადაწყვეტაში. საზოგადოებაში უნდა შეიქმნას აზრი, რომ ნარკომანობა არის სირცხვილი; ეს არის სენი, რომელიც უდიდეს საფრთხეს უქმნის ქვეყნის მომავალს.

წმიდა სინოდი გმობს ნარკოტიკების გამავრცელებელთა საქმიანობას და მოუწოდებს მათ შეწყვიტონ ერის საწინააღმდეგო ქმედება.

3. სინოდზე დაისვა ეპარქიებში ახალგაზრდული ცენტრების შექმნის საკითხი.

განაჩინეს: ახალგაზრდული ცენტრების შექმნით ეკლესია დაეხმარება მომავალ თაობას სახელმწიფოებრივი აზროვნების, ერის წინაშე პასუხისმგებლობისა და ზნეობრივი ცხოვრების ჩამოყალიბებაში, ხელს შეუწყობს მათ სულიერ და ინტელექტუალურ განვითარებას, შრომის, კულტურის ამაღლებას.

4. განიხილეს სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის თანამშრომლობის საკითხი. აღინიშნა, რომ სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის დადებული კონსტიტუციური შეთანხმება არის ამ ურთიერთობის საიმედო საფუძველი და ამასთან მრავალწლიანი შრომის ნაყოფი.

წმიდა სინოდმა დაადგინა: ეთხოვოს საქართველოს პრეზიდენტს, დააჩქაროს ორმხრივი კომისიის ამოქმედება, რათა შეთანხმება პრაქტიკულად განხორციელდეს. თავის მხრივ ეკლესიაც შეეცდება ხელი შეუწყოს ამ პროცესს.

5. მოისმინეს განცხადება კომუნისტური რეჟიმის დროს რეპრესირებული სამღვდელოებისა და საერო პირთა კანონიზირების შესახებ.

განაჩინეს: მიემართოს საქართველოს მოსახლეობას, რათა მოგვანოდონ რეპრესირებულ საერო და სასულიერო პირთა შესახებ ინფორმაცია კანონიზირებისათვის საჭირო მასალების შესაგროვებლად.

6. სინოდმა განიხილა სომეხი ეროვნების ზოგიერთი წარმომადგენლის უსაფუძვლო განცხადებები საქართველოში სომხური ეკლესიების დიდი რაოდენობით არსებობის შესახებ, რაც მოკლებულია ისტორიულ და მეცნიერულ საფუძველს.

განაჩინეს: აღნიშნული განცხადებები დაბავს ურთიერთობებს ჩვენს ქვეყნებსა და ეკლესიებს შორის. ამიტომაც საქართველოს ეკლესია მოუწოდებს სომხეთის სამოციქულო ეკლესიას საქართველოში, თავი შეიკავოს ასეთი ქმედებებისაგან. თავის მხრივ საქართველოს ეკლესია არ დაუშვებს ურთიერთობის გამწვავებას.

7. წმიდა სინოდმა იმსჯელა ბიბლიის სვანურად და მეგრულად თარგმნის მცდელობის შესახებ. აღინიშნა, რომ რუსეთის იმპერიის მიერ XIX საუკუნის ბოლოს ხელოვნურად ინსპირირებული ეს ვერაგული იდეა გარკვეულ ძალებს სურთ დღეს პრაქტიკულად განახორციელონ.

მოსახლეობას შევახსენებთ X საუკუნის ცნობილი საეკლესიო მოღვაწის, წმინდა გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრების ავტორის, გიორგი მერჩულის სიტყვებს: „ქართლად ფრიადი ქვეყანაი აღირაცხების, რომელსა შინა ქართულითა ენითა ჟამი შეინირვის და ლოცვაი ყოველი აღესრულების“ და 1790 წელს მეფემთავართა მიერ ხელმოწერილ „ივერიელთა ერთობის ტრაქტატს“, სადაც ვკითხულობთ: „...ყოველთავე ივერიელთა, მსახლობელთა სამეფოსა შინა ქართლისა, კახეთისა, იმერთა, ოდიშისა და გურიისათა აქვსთ ერთმორწმუნეობა, არიან შვილნი ერთისა კათოლიკესა ეკლესიისაგან შობილნი და ერთისა ენისა მქონებელნი“...

განაჩინეს: დაუშვებელია ისტორიის გაყალბება - მე-

გრელებისა და სვანების მნიგნობრობისა და ქრისტიანული კულტურის არმქონეობად გამოცხადება და ამ კუთხის შვილებისათვის XXI საუკუნეში ბიბლიის თარგმნა, რაც უპირველეს ყოვლისა მიზნად ისახავს ერის გათიშვას და ქვეყნის მთლიანობის დარღვევის მცდელობას.

8. განიხილეს მეფე ვახტანგ III-ის (1302-1308), – წმიდა დემეტრე თავდადებულის ძისა და გიორგი ბრწყინვალის ძმის კანონიზირების საკითხი (იგი დმანისის სიონში განისვენებს).

განაჩინეს: სახელითა მამისათა, და ძისათა და წმიდისა სულისათა. მეფე ვახტანგ III, როგორც სამშობლოსათვის თავდადებული, შერაცხილ იქნას წმიდა მონამედ წმიდათა შორის. შეიქმნას წმინდანის ხატი და დაინეროს ლოცვები. წმიდა მონამე ვახტანგ III-ის ხსენების დღედ დადგინდეს 10 დეკემბერი ძვ. სტ. (23 დეკემბერი ახ.სტ.)

9. განიხილულ იქნა დმანისის ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხატთან დაკავშირებული საკითხი.

განაჩინეს: დმანისის ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის ხატად მიჩნეულ იქნას ხატის ასლი და მისი ხსენების დღე 15/28 აგვისტო შეტანილ იქნას საეკლესიო კალენდარში.

10. წმიდა სინოდმა იმსჯელა ზოგიერთი ასურელი მამის შესახებ და დაადგინა მათი ხსენების დღეები:

- ისიდორე სამთავნელი – 12 ივნისი ძვ. სტ. (25 ივნისი);
- სტეფანე ხირსელი – 27 დეკემბერი (ძვ.სტ.), 9 იანვარი (ახ.სტ.);
- მიქაელ ულუმბოელი – 18 ივნისი (ძვ.სტ.), 1 ივლისი (ახ.სტ.);
- თადეოზ სტეფანწმინდელი – 21 აგვისტო (ძვ.სტ.), 3 სექტემბერი (ახ.სტ.);
- პიროს ბრეთელი – 15 მაისი (ძვ.სტ.), 28 მაისი (ახ.სტ.);
- ზენონ იყალთოელი – 16 ოქტომბერი (ძვ.სტ.), 29 ოქტომბერი (ახ.სტ.).

23 დეკემბერი, 2005 წელი, თბილისი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 21 დეკემბერი, 2006 წელი

წმინდა სინოდის სხდომა მისასალმებელი სიტყვით გახსნა უწმინდესმა და უნეტარესმა, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II, რომელმაც მიულოცა წმინდა სინოდის წევრებს და სრულიად საქართველოს დამდეგი შობა-ახალი წელი და უსურვა საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიალური მთლიანობის აღდგენა და მის მოსახლეობას წინსვლა და კეთილდღეობა. პატრიარქმა აღნიშნა, რომ მიუხედავად გარკვეული წარმატებებისა, ჯერ კიდევ მძიმეა მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობა, კვლავ მძიმედ აწევს მას უმუშევრობის პრობლემა. აგრეთვე მოუგვარებელია აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის საკითხები, რაც ჩვენგან კიდევ უფრო მეტ ძალისხმევას მოითხოვს.

1. წმინდა სინოდზე აღინიშნა, რომ საკითხი, რომელიც ყველას განსაკუთრებულად გვანუხებს არის უზენოების პროპაგანდა და უხამსობის საყოველთაო ნორმად დაკანონების მცდელობები, რაც ზოგიერთს თავისუფლების გამოხატულებად მიაჩნია. ჩვენ ვცხოვრობთ გლობალიზაციის ხანაში, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს, რომ უნდა დავთმოთ ჩვენი სულიერი, ზნეობრივი და ეროვნული ფასეულობები. მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული საპატრიარქოს ტელეარხის გახსნა, რომელიც იქნება აპოლიტიკური და ძირითადად მხარს დაუჭერს მაღალ ზნეობას, ოჯახის სიმტკიცეს, მეცნიერებისა და სოფლის მეურნეობის განვითარებას, ახალგაზრდობის აღზრდა-განათლებას.

მომავალი სასწავლო წლიდან მიზანშეწონილია შეიქმნას უნივერსიტეტი, სადაც იქნება საღვთისმეტყველო, ფილოლოგიური, ისტორიული, იურიდიული, ჟურნალისტიკის, ფილოსოფიისა და სხვა ფაკულტეტები.

აღინიშნა, რომ სამების საკათედრო ტაძართან ამოქმედდა ახალგაზრდობის სულიერი და ინტელექტუალური განვითარების ცენტრი, რომელმაც უნდა შემოიკრიბოს ახალგაზრდობა.

2. წმინდა სინოდმა მოისმინა მისი უწმინდესობის მიერ წარმოდგენილი მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქის, უწმინდესი ალექსი II მიერ გამოგზავნილი წერილი (№5708), რომელშიც იგი დადებითად ახასიათებს საქართველოს ეკლესიის იურისდიქციაში მყოფ იეროდიაკონ დავითს (სარსანია) და ითხოვს მის გადასვლას რუსეთის ეკლესიის იურისდიქციაში. წმინდა სინოდმა განაჩინა: მადლობა მოეხსენოს მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქს იმისათვის, რომ იგი იჩენს მზრუნველობას ამ საკითხის მოგვარების მიმართ, მაგრამ წმინდა სინოდს მიაჩნია, რომ მის მიერ ადრე მიღებული გადაწყვეტილების თანახმად იეროდიაკონი დავითი (სარსანია) უნდა წარსდგეს სინოდალური კომისიის წინაშე და განმარტოს თავისი ქმედებები. მხოლოდ ამის შემდეგ შეიძლება სინოდმა განიხილოს მისი შემდგომი მსახურების საკითხი.

3. წმინდა სინოდმა მოისმინა მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქის ალექსი II წერილი, სადაც იგი გამოხატავს თავის აღშფოთებას მღვდელმოქმედება შეჩერებული დეკანოზის ბასილი კობახიძის ქმედებების გამო.

წმინდა სინოდმა განაჩინა: მღვდელმოქმედება შეჩერებული დეკანოზი ბასილ კობახიძის საქციელი იყო თვითნებური და მისმა არაკორექტულმა მოქმედებამ ხელი არ უნდა შეუშალოს ჩვენი ეკლესიების ურთიერთობას.

4. წმინდა სინოდმა იმსჯელა საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის დადებული საკონსტიტუციო შეთანხმების შესრულების შესახებ.

წმინდა სინოდმა განაჩინა: განახლდეს კომისია, რომელიც სახელმწიფო კომისიასთან ერთად იმუშავებს ამ შეთანხმებისათვის საჭირო საკანონმდებლო ბაზის განვითარებაზე და მის შესრულებაზე.

კომისიის წევრებია:

– სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ქორეპისკოპოსი, ახალციხის, ტაო-კლარჯეთისა და ლაზეთის მიტროპოლიტი თეოდორე (ჭუაძე),

– ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტი დანიელი (დათუაშვილი);

– ახალქალაქისა და კუმურდოს მიტროპოლიტი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი);

– ექსპერტთა ჯგუფი ოთხი კაცის შემადგენლობით;

5. წმინდა სინოდმა მოისმინა ახალციხის, ტაო-კლრაჯეთისა და ლაზეთის მიტროპოლიტი თეოდორეს (ჭუაძე) მოხსენება. მან დეკანოზ გიორგი ზვიადაძესთან ერთად მიიღო მონაწილეობა ორმხრივ დიალოგში მართლმადიდებელთა და რომის კათოლიკეთა შორის, რომელიც გაიმართა სერბეთში ამა წლის 18-25 სექტემბერს. დადგინდა შეიქმნას კომისია, რომელიც შეიმუშავებს ჩვენი ეკლესიის დამოკიდებულებას დიალოგის ფარგლებში დასმული კონკრეტული საკითხებისადმი.

6. წმინდა სინოდმა მოისმინა ჭყონდიდელი მიტროპოლიტი გიორგის (შალამბერიძე) წინადადება ჭყონდიდის ეპარქიიდან გათავისუფლების შესახებ.

წმინდა სინოდმა განაჩინა: შეიქმნას ტყიბულისა და თერჯოლის ეპარქია. მიტროპოლიტი გიორგი (შალამბერიძე) გათავისუფლდეს ჭყონდიდის ეპარქიიდან და დაინიშნოს ტყიბულისა და თერჯოლის ეპარქიის მმართველად.

7. წმინდა სინოდმა იმსჯელა ახალი ეპარქიების შექმნის შესახებ და განაჩინა:

ბათუმისა და სხალთის ეპარქია გაიყოს ორად და შეიქმნას: ბათუმისა და ქობულეთის ეპარქია (ბათუმის, ქობულეთის და ხელვაჩაურის რაიონები); სხალთის ეპარქია (ქედის, შუახევის და ხულოს რაიონები).

8. წმინდა სინოდმა განაჩინა: სხალთის ეპარქიის მმართველად გამორჩეულ იქნას დეკანოზი გრიგოლ აბულაძე. ეპისკოპოსი პეტრე (ცაავა) გათავისუფლდეს სტეფანწმინდისა და ხევის ეპარქიის მმართველობიდან და დაინიშნოს ჭყონდიდის ეპარქიის მმართველად.

ეპისკოპოსი იეგუდიელი (ტაბატაძე) გათავისუფლდეს ბოლნისის ეპარქიის მმართველობიდან და დაინიშნოს სტეფანწმინდისა და ხევის ეპარქიის მმართველად.

ბოლნისის ეპარქიის მმართველად გამორჩეულ იქნას ურბნისისა და რუისის ეპარქიის ქოზიფის მონასტრის წინამძღვარი, არქიმანდრიტი ეფრემი (გამრეკელიძე).

9. წმინდა სინოდმა მოისმინა აკრძალვაში მყოფი მღვდლის ნოდარ ქათამაძის სინანულის წერილი და შიომღვიმის მონასტრის წინამძღვრის არქიმანდრიტ მიქაელის (გაბრიჭიძე) შუამდგომლობა.

წმინდა სინოდმა განაჩინა: ნოდარ ქათამაძე აღდგეს სამღვდლო ხარისხში და განწესდეს შიომღვიმის მონასტერში.

10. წმინდა სინოდმა მოისმინა მღვდელმოქმედება აკრძალული ქრისტიანთა წინააღმდეგ ნამდლობის წერილი და ამჟამად შეუძლებლად მიიჩნია მისი სამღვდელმთავრო ხარისხში აღდგენა. წმინდა სინოდი განაწესებს მას შიომღვიმის მონასტერში და მოუწოდებს სინანულისაკენ.

11. წმინდა სინოდმა მოისმინა: მღვდელმოქმედება აკრძალული ამბროსი ქათამაძის წერილი და ამჟამად შეუძლებლად მიიჩნია მისი სამღვდელმთავრო ხარისხში აღდგენა. წმინდა სინოდი განაწესებს მას შიომღვიმის მონასტერში და მოუწოდებს სინანულისაკენ.

21 დეკემბერი, 2006 წელი
მადლი, № 1-2, 2007 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა **26 აპრილი, 2007 წელი**

წმიდა სინოდის სხდომა გახსნა უწმიდესმა და უნეტარესმა, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II-მ.

წმიდა სინოდმა მოისმინა ბატონი ირაკლი ანდრიაძის მოხსენება საქართველოს საპატრიარქოს უნივერსიტეტის შენობის აღდგენით სამუშაოებსა და წმიდა სამების ლავრაში მიმდინარე მშენებლობებთან დაკავშირებით.

წმიდა სინოდმა მოისმინა წმიდა სამების ლავრის წინამძღვრის მოადგილის, არქიმანდრიტი ილიას (ნასიძე) მოხსენე-

ბა, საეკლესიო სინმიდებებისთვის გათვალისწინებული კოშკის მშენებლობის შესახებ, რომლის კეთილმოწყობაც აგვისტოსთვის უნდა დასრულდეს.

მომხსენებელი შეეხო სასულიერო აკადემიის მშენებლობის საკითხსაც და განაცხადა, რომ სასწავლო კორპუსი (რომელიც პირველ რიგში უნდა აიგოს), ერთ წელიწადში დასრულდება.

წმიდა სინოდზე ითქვა, რომ წელს აღინიშნება მცხეთის ჯვრის მონასტრის 1400 წლისთავი, წმიდა ილია მართლის დაბადებიდან და გარდაცვალებიდან 170 და 100 წლისთავი და საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II მამამთავრობის 30 წელი.

წმიდა სინოდმა დაადგინა:

ა) აღნიშნულ დღესასწაულებთან დაკავშირებით სვეტიცხოვლობის დღესასწაულზე მოწვეულნი იქნებიან სტუმრები სხვადასხვა ქვეყნიებიდან.

ბ) მცხეთის ჯვრის დღესასწაულთან დაკავშირებით სასურველია ჩატარდეს სამეცნიერო კონფერენცია თბილისში, მცხეთასა და ჭყონდიდში.

წმიდა სინოდმა მოისმინა: სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის მოხსენება ქუვეითში მოგზაურობასთან დაკავშირებით. აღინიშნა, რომ ეს იყო ორი რელიგიის ლიდერის – საქართველოს ეკლესიის მეთაურის და აზერბაიჯანის და ამიერკავკასიის სულიერი ლიდერის – შეიხ ულ ისლამ ალაზ შუქურ ფაშა ზადეს პირველი ერთობლივი გასვლა არაბულ მუსლიმურ ქვეყანაში, რომელიც კულტურათა შორის დიალოგისა და სამშვიდობო მისიის ფარგლებში განხორციელდა. ითქვა ისიც, რომ საქართველოს ეკლესიის მეთაური ქრისტიანული რელიგიის ლიდერთა შორის პირველია, რომელიც მიიწვია ქუვეითის მხარემ და ამას მსოფლიოში შექმნილი დაძაბულობის ფონზე მეტად დიდი მნიშვნელობა აქვს.

წმიდა სინოდმა დაადგინა: მსოფლიოში მიმდინარე პროცესების გათვალისწინებით და სხვა ქვეყნების ტრადიციებისა და კულტურის უკეთ გაცნობის მიზნით, შეიქმნას მსოფლიო რელიგიების შემსწავლელი ტოლერანტობის ცენტრი.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა საქართველოს დიდი წმიდა მამის – ღირის დავით გარეჯელის სამონასტრო კომპლექსის შესახებ, რომელიც შედგება ოცამდე დიდი და მცირე მონასტრისაგან. ამათგან უმთავრესია დავით გარეჯელის ლავრა, სადაც მისი წმიდა ნაწილები განისვენებს. ლავრის მიმდებარე უდაბნოსა და ჩიჩხიტურის მონასტრებიც იმთავითვე იყო და არის ქართული კულტურისა და სულიერების კერები.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: საქართველოს ეკლესიისა და სახელმწიფოს შორის კონსტიტუციური შეთანხმების საფუძველზე, გარეჯის მონასტრები საქართველოს ეკლესიის მფლობელობაშია და შესაბამისად, გარეჯთან დაკავშირებული ყველა საკითხი მხოლოდ ეკლესიასთან შეთანხმებით უნდა განიხილებოდეს. საქართველოს საპატრიარქო იმედოვნებს, რომ ქვეყნის ხელისუფლება, თავის მხრივ, ყველაფერს გააკეთებს გარეჯთან დაკავშირებული სასაზღვრო პრობლემის დადებითად გადასაწყვეტად.

წმიდა სინოდზე აღინიშნა, რომ შედგება ოფიციალური ვიზიტები:

2-8 მაისს საქართველოში ჩამოდის სრულიად ჩეხეთისა და სლოვაკეთის მიტროპოლიტი ქრისტეფორე;

24-28 მაისს ათონის მთიდან საქართველოს ეწვევიან წმიდა კინოტის წარმომადგენლები, რომლებიც საჩუქრად ჩამოაბრძანებენ ყოვლადწმიდა ღვთისმშობლის „ღირს არსის“ ხატის ასლს.

წმიდა სინოდმა იმსჯელა დიდი ქართველი საზოგადო მოღვაწის დიმიტრი ყიფიანის ერის წინაშე დამსახურების შესახებ.

წმიდა სინოდმა დაადგინა: დიმიტრი ყიფიანი შერაცხილ იქნას წმიდანად და ეწოდოს: წმიდა დიმიტრი (ყიფიანი) სამშობლოსათვის წამებული.

მისი ხსენების დღედ დადგინდეს 26 აპრილი (ახ. სტ.) / 13 აპრილი (ძვ. სტ.).

*26 აპრილი, 2007 წელი, თბილისი
მადლი, № 3-4, 2007 წ. აპრილი-მაისი*

საქართველოს ეკლესიის წმინდა სინოდის სხდომა 21 დეკემბერი, 2007 წელი

ა.წ. 21 დეკემბერს შედგა წმინდა სინოდის სხდომა, რომელსაც თავმჯდომარეობდა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II.

სხდომაზე თავდაპირველად შეფასდა კათოლიკოს-პატრიარქ ილია II-ის მოღვაწეობის 30-წლიან პერიოდს. აღინიშნა, რომ რთული მდგომარეობის მიუხედავად, სერიოზული წინსვლა განხორციელდა სულიერ ცხოვრებაში: გაიხსნა ახალი ეპარქიები, დაარსდა საკვირაო სკოლები, უმაღლესი და საშუალო სასწავლებლები, გაფართოვდა საგამომცემლო საქმიანობა, თუმცა გასაკეთებელი კვლავ ძალიან ბევრია და ეს, უპირველეს ყოვლისა, განათლების სფეროს ეხება. ამ თემასთან დაკავშირებით წმინდა სინოდმა მოისმინა და მოიწონა წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის უნივერსიტეტის რექტორის, ბატონ პარმენ მარგველაშვილის წინადადება – თანამედროვე ტექნოლოგიების (ინტერნეტის) საშუალებით დისტანციური სწავლება საპატრიარქოში გამოიყენოს ეროვნული ინტერესების დასაცავად.

წმინდა სინოდზე მოწონებულ იქნა მესამე ბავშვის მონათვლასთან დაკავშირებით კათოლიკოს-პატრიარქის ინიციატივა, რაც მძიმე დემოგრაფიული მდგომარეობის გამოსწორებისათვის ბიძგის მიმცემი იქნება.

აღინიშნა ისიც, რომ აუცილებელია აღდგეს საქართველოს ეკლესიის ბერმონაზონთა მოღვაწეობა იერუსალიმში, პეტრიწონში, აგარაკ-წალკის ეპარქიის ისტორიულ ლორეს მხარეში, ტაო-კლარჯეთსა და ლაზეთში.

სინოდმა მიმართა აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის მოსხალეობას და მოუწოდა ერთად თანაცხოვრებისათვის ნაბიჯების გადადგმისაკენ.

სინოდმა ასევე დააფიქსირა თავისი პოზიცია მოახლოებულ არჩევნებთან დაკავშირებით და აღნიშნა, რომ შესაძლო გართულებების თავიდან ასაცილებლად აუცილებელია:

1. მოსახლეობამ აქტიურად მიიღოს მონაწილეობა არჩევნებში, რათა დააფიქსიროს თავისი პოზიცია.

2. არჩევნები უნდა ჩატარდეს სამართლიანად.

3. მომავალში ორვე მხარემ, – პოზიციის წარმომადგენლებმაც და ოპოზიციონერებმაც უნდა გამორიცხონ ურთიერთაგნარიშსწორება.

წმინდა სინოდზე ეპარქიების ტერიტორიულ მოწყობაში მოხდა ცვილებები:

ახალციხის, ტაო-კლარჯეთისა და ლაზეთის ეპარქიიდან ლაზეთის მხარე გადავიდა ბათუმის ეპარქიის შემადგენლობაში. ასე რომ, ეპარქიების დასახელებები განისაზღვრება შემდეგნაირად:

ბათუმისა და ლაზეთის ეპარქია (მღვდელმთავარი – მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი);

ახალციხისა და ტაო-კლარჯეთის ეპარქია (მღვდელმთავარი – მიტროპოლიტი თეოდორე (ჭუაძე).

სხდომის ბოლოს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა მადლობა გადაუხადა სინოდის წევრებს ერისა და ეკლესიის წინაშე გაწეული ღვაწლისათვის და ისინი წმინდა გიორგის პირველი ხარისხის ორდენით დააჯილდოვა.

წმინდა გიორგის პირველი ხარისხის ორდენი ასევე სამღვდლო დასიდან გადაეცა პროტოპრესვიტერ გიორგი გამრეკელს, ხოლო ერისკაცთაგან – ბატონ ბიძინა ივანიშვილს.

21 დეკემბერი, 2007 წელი, თბილისი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 27 ივნისი, 2008 წელი

ა.წ. 27 ივნისს საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის სხდომა.

სხდომას თავმჯდომარეობდა უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II.

მდივნად არჩეულ იქნა ფოთისა და ხობის მიტროპოლიტი

გრიგოლი (ბერბიჭაშვილი).

სხდომას არ ესწრებოდნენ: რუსთავისა და მარნეულის მიტროპოლიტი ათანასე (ჩახვაშვილი), დასავლეთ ევროპის მიტროპოლიტი აბრაამი (გარმელია), წილკნისა და დუშეთის მთავარეპისკოპოსი ზოსიმე (შიოშვილი), დმანისის ეპისკოპოსი ზენონი (იარაჯული).

I. წმიდა სინოდმა მოისმინა:

მოხსენება სახელმწიფოს მიერ საქართველოს საპატრიარქოსთვის ქონების გადმოცემის პროცესის მიმდინარეობის შესახებ.

მომხსენებელი: ახალციხისა და ტაო-კლარჯეთის მიტროპოლიტი თეოდორე (ჭუაძე).

წმიდა სინოდმა მადლიერებით აღნიშნა, რომ მართალია, კონსტიტუციური შეთანხმების საფუძველზე, საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულებით, საქართველოს საპატრიარქოს მფლობელობაში არსებული ძირითადი ტერიტორიები და შენობა-ნაგებობები დაუკანონდა ეკლესიას და გადმოეცა ახალი ობიექტიც, მაგრამ გასაკეთებელი კვლავაც ბევრია, განსაკუთრებით ეპარქიებთან მიმართებაში.

წმიდა სინოდმა დაადგინა: ეპარქიებში შეიქმნას კომისიები, რათა დაჩქარდეს საპატრიარქოში სათანადო მასალების დროულად წარმოდგენა და ეკლესიისთვის სახელმწიფოს მიერ მიყენებული ზარალის ანაზღაურების პროცესის გაგრძელება.

II. წმიდა სინოდმა მოისმინა მოხსენება საქართველოში არსებული დემოგრაფიული მდგომარეობის შესახებ.

მომხსენებელი: დემოგრაფიისა და სოციოლოგიის ინსტიტუტის დირექტორი, ბ-ნი ავთანდილ სულაბერიძე.

წმიდა სინოდმა გამოთქვა გულისტკივილი ქვეყანაში შექმნილი მძიმე დემოგრაფიული მდგომარეობის გამო და ამასთან გამოხატა მზადყოფნა, რათა ეკლესიის მიერ მაქსიმალურად შეეწყოს ხელი ოჯახებში მრავალშვილიანობის ნახალისებას. ითქვა იმ დადებით ძვრებზეც, რაც მოყვა კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ მესამე შვილის მონათვლის წესად დადებას.

III. წმიდა სინოდმა მოისმინა ინფორმაცია ცხუმ-აფხაზეთის, ნიქოზისა და ცხინვალის ეპარქიებში არსებული მდგომარეობის შესახებ:

მომხსენებლები: ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტი დანიელი (დათუაშვილი);

ნიქოზისა და ცხინვალის მიტროპოლიტი ისაია (ჭანტურია).

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. ნერილობით მიემართოს მოსკოვის საპატრიარქოს, რათა აღკვეთილ იქნას ის არაკანონიერი ქმედებები, რომელიც რუსეთის ეკლესიის წარმომადგენლების მიერ ხორციელდება აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში და რომელიც კიდევ უფრო ამწვავებს ჩვენს ქვეყანებს შორის არსებულ ისედაც დაძაბულ ვითარებას.

2. შეიქმნას მეცნიერთა ჯგუფი, რომელიც იმუშავებს საქართველოს ისტორიის საკითხების გაყალბების მცდელობის წინააღმდეგ და სისტემატურად გამოაქვეყნებს შესაბამის მასალას.

IV. წმიდა სინოდმა მოისმინა: სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის წინადადება პროტოპრესვიტერ გიორგი გამრეკელის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ქორეპისკოპოსად არჩევის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

პროტოპრესვიტერი გიორგი გამრეკელი გამორჩეულ იქნას ცურტავის ეპისკოპოსად და დადგენილ იქნას კათოლიკოს-პატრიარქის მეორე ქორეპისკოპოსად.

პროტოპრესვიტერ გიორგის ბერად აღკვეცა შედგეს თბილისის წმიდა სამების საკათედრო ტაძარში, ხოლო ეპისკოპოსად კურთხევა სვეტიცხოვლის საპატრიარქო ტაძარში.

V. წმიდა სინოდმა მოისმინა პროტოპრესვიტერ გიორგი გამრეკელის მოხსენება საქართველოს საპატრიარქოს სასწავლო დაწესებულებების მდგომარეობის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე მოქმედ ტაძარებთან

შეიქმნას საკვირაო სკოლები.

საკვირაო სკოლების საქმიანობის ზედამხედველობა და კოორდინაცია დაევალოს საქართველოს საპატრიარქოს სასწავლო კომიტეტს.

VI. წმიდა სინოდის სხდომაზე წაკითხულ იქნა ახალგაზრდული ორგანიზაციების კოალიციის „მოძრაობა ზნეობრივი საქართველოსთვის“ საკოორდინაციო საბჭოს მიმართვა (16 ორგანიზაცია) წმიდა სინოდისადმი, სადაც ისინი ითხოვენ ეკლესიამ მხარი დაუჭიროს იმ მოთხოვნებს, რომელიც „მაუწყებელთა ქცევის კოდექსის“ სრულყოფას ეხება.

წმიდა სინოდზე აღინიშნა, რომ ტელევიზიას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ერის სულიერ-კულტურულ და ზნეობრივ ფორმირებაში, რომ ნებსით თუ უნებლიეთ ამ მაუწყებლობის საშუალებით ხდება ძალადობის, აღვირახსნილობის, უზნეობის პროპაგანდა და აუცილებელია აღნიშნული პროცესის კანონით აღკვეთა.

წმიდა სინოდმა დაადგინა: მიემართოს „მარგულირებელ კომისიას“ და უშუალოდ ტელევიზიის ხელმძღვანელობებს, რათა დაიცვან ჩვენი საზოგადოება უხამსობისა და აგრესიისაგან და ხელი შეუწყონ ეროვნული იდეოლოგიის განმტკიცებას.

VII. წმიდა სინოდმა მოისმინა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმიდესის და უნეტარესის ილია II მოხსენება სოციალურ სფეროში საქართველოს ეკლესიის გააქტიურების შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

1. საქართველოს საპატრიარქოში და ეპარქიებში შეიქმნას დასაქმების ხელშემწყობი საბჭოები, რომლის მუშაობაში აქტიურად უნდა ჩაებან სასულიერო პირები.

2. დასაქმების საბჭოებს დაევალოს სოციალური პროექტების შედგენა და საჭირო ფინანსურ-მატერიალური საშუალებების მოძიება სათანადო პროექტების განსახორციელებლად.

VIII. წმიდა სინოდმა მოისმინა: უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II წინადადება ჩვენთა დიდთა წინაპართა, - გიორგი გურამიშვილის, მამა-შვილ კაკაბაძეების, 300 არაგველისა და კრწანისის ომში მოწყვეტილ სხვა გმირთა, - საერო და სასულიერო პირთა, - წმინდანად შერაცხვის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: 1795 წ. კრწანისის ომში მომწყდარნი 300 არაგველნი და სასულიერო და საერო პირნი შერაცხილ იქნან წმიდა მონამეებად.

დაიწეროს მათი ხატები, ტროპარ-კონდაკნი, ცხოვრებანი და საგალობლები. მათი ხსენების დღედ დაწესდეს 11 (24) სექტემბერი.

ეთხოვოს ქ. თბილისის მერიას საპატრიარქოსთან შეთანხმებით, იზრუნოს კრწანისის ველის, როგორც თავდადების ადგილის, სათანადო მოწყობაზე.

IX წმიდა სინოდმა მოისმინა უწმიდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II წინადადება მარაბდაში ბრძოლის ველზე დაცემულ ცხრა ძმა ხერხეულიძის, მათი დისა და დედის და 9000 ქართველის წმინდანად შერაცხვის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: 1625 წ. მარაბდის ომში რწმენისა და სამშობლოსათვის თავგანწირული 9 ძმა ხერხეულიძე, მათი და და დედა, 9000 მხედარი და მათი მხედართმთავარნი შერაცხილ იქნან წმიდა მონამეებად.

დაიწეროს მათი ხატები, ტროპარ-კონდაკნი, ცხოვრებანი და საგალობლები. მათი ხსენების დღედ დაწესდეს 3 (16) აგვისტო.

X წმიდა სინოდმა მოისმინა წინადადება საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის უმაღლესი ჯილდოს, - „უფლის კვართის ორდენის“ დაწესების შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა: საპატრიარქო მოღვაწეობის 30 წლისთავთან დაკავშირებით, საქართველოს სამოციქულო ეკლესიისა და ქართველი ერის წინაშე გაწეული განუზომელი ღვაწლისათვის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრი-

არქი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II დაჯილდოვდეს „უფლის კვართის ოქროს ორდენით“.

დაჯილდოება შედგება ა.წ. 13 ივლისს (30 ივნისს), თორმეტი მოციქულის ხსენების დღეს, სვეტიცხოვლის საპატრიარქო ტაძარში, სადღესასწაულო წირვაზე.

მადლი, № 1-3, 2008 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა

ა.წ. 30 აპრილს საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის სხდომა. სხდომას თავმჯდომარეობდა უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II.

მდივნად არჩეულ იქნა ახალქალაქისა და კუმურდოს მიტროპოლიტი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი);

სხდომას არ ესწრებოდნენ: რუსთავის და მარნეულის მიტროპოლიტი ათანასე, (ჩახვაშვილი), ზუგდიდისა და ცაიშის მიტროპოლიტი გერასიმე (შარაშენიძე), წილკნისა და დუშეთის მთავარეპისკოპოსი ზოსიმე (შიოშვილი), ნიკორწმინდელი მთავარეპისკოპოსი ელისე (ჯოხაძე);

1. წმიდა სინოდმა მოისმინა: სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II მისასალმება და შესავალი სიტყვა, სადაც იგი შეეხო საქართველოში არსებულ რთულ პოლიტიკურ ვითარებასაც და გამოთქვა იმედი მოვლენების მშვიდობიანი განვითარებისა.

2. წმიდა სინოდმა მოისმინა ახალქალაქისა და კუმურდოს მიტროპოლიტი ნიკოლოზის (ფაჩუაშვილი) და ნიქოზისა და ცხინვალის მიტროპოლიტი ისაიას (ჭანტურია) მოხსენებები მათ ეპარქიებში არსებული რთული სოციალური და ეკონომიკური მდგომარეობის შესახებ.

გადაწყდა – ეთხოვოს საქართველოს პრეზიდენტს, რომ ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიას გადაეცეს ახალქალაქის ისტორიული ციხე-სიმაგრე თავისი ტერიტორიით.

3. წმიდა სინოდმა მოისმინა ახალციხისა და ტაო-კლარჯეთის მიტროპოლიტის თეოდორეს (ჭუაძე) ინფორმაცია საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო, ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის ხელმოწერილი შეთანხმების შესახებ, რომელიც ეხება მსჯავრდებულების მიმაგრებას ეპარქიების მონასტრებში.

გადაწყდა: მღვდელმთავრებმა წარმოადგინონ სია იმ მონასტრებისა, სადაც, აღნიშნული შეთანხმების საფუძველზე, გაიგზავნებიან თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში მყოფი პირები.

4. წმიდა სინოდმა მოისმინა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის წინადადება საქართველოს საპატრიარქოს სასწავლო კომიტეტის გაფართოების შესახებ.

გადაწყდა: სასწავლო კომიტეტი გარდაიქმნას სასწავლო ცენტრად და დამტკიცდეს სასწავლო ცენტრის საბჭო შემდეგი შემადგენლობით: საბჭოს თავმჯდომარე: ცურტაველი ეპისკოპოსი იოანე (გამრეკელი), საბჭოს წევრები: ფოთისა და ხობის მიტროპოლიტი გრიგოლი (ბერბიჭაშვილი); ბათუმისა და ლაზეთის მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი), სამთავისისა და გორის მთავრეპისკოპოსი ანდრია (გვაზავა), დეკანოზი თეოდორე გიგნაძე, დეკანოზი მიქაელ გალდავა.

5. წმიდა სინოდმა განიხილა ქართული ხორბლის, ვაზის და სხვა ადგილობრივი კულტურების აღორძინებასთან დაკავშირებული საკითხები. წმიდა სინოდმა განაჩინა: შეიქმნას სოფლის მეურნეობის განვითარების ცენტრი და მის ხელმძღვანელად დაინიშნოს ალავერდელი მიტროპოლიტი დავითი (მახარაძე);

ცენტრმა უნდა იზრუნოს სოფლის მეურნეობის ადგილობრივი ჯიშების გამრავლებისთვის და ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციის წარმოების ხელშეწყობისათვის.

6. წმიდა სინოდმა ნეკრესისა და ჰერეთის მიტროპოლიტის სერგის (ჩეკურიშვილი) თანხმობით განაჩინა:

ჰერეთის მხარე გამოეყოს ნეკრესისა და ჰერეთის ეპარქიას და იქ დაინიშნოს ტიტულოვანი ეპისკოპოსი (ადგილსამყოფელი ქ. თბილისი).

7. დასავლეთ ევროპის მიტროპოლიტმა აბრაამმა (გარმელია) წმიდა სინოდს მოახსენა თავის ეპარქიაში არსებული სირთულეებისა და მათი დაძლევის პერსპექტივის შესახებ.

წმიდა სინოდმა განაჩინა:

- ა) დასავლეთ ევროპის ეპარქიას გამოეყოს დიდი ბრიტანეთი და ირლანდია; აქ არსებული ქართული სამრევლოების მმართველად დაინიშნოს დმანისისა და აგარაკ-ტაშირის ეპისკოპოსი ზენონი (იარაჯული) და ენოდოს ეპისკოპოსი დმანისისა და აგარაკ-ტაშირისა, მმართველი დიდი ბრიტანეთისა და ირლანდიის ქართული სამრევლოების.
- ბ) ჩრდილოეთ ამერიკის (ამერიკის შეერთებული შტატები და კანადა) ქართული სამრევლოების მმართველად დაინიშნოს ბათუმისა და ლაზეთის მიტროპოლიტი დიმიტრი (შიოლაშვილი) და ენოდოს მიტროპოლიტი ბათუმისა და ლაზეთის და მმართველი ჩრდილოეთ ამერიკის (ამერიკის შეერთებული შტატები და კანადა) ქართული სამრევლოების.
- გ) სამხრეთ ამერიკის ქართული სამრევლოების მმართველად დაინიშნოს ახალქალაქისა და კუმურდოს მიტროპოლიტი ნიკოლოზი (ფაჩუაშვილი) და ენოდოს მიტროპოლიტი ახალქალაქისა და კუმურდოსი და მმართველი სამხრეთ ამერიკის ქართული სამრევლოების.
- დ) ავსტრალიის ქართული სამრევლოების მმართველად დაინიშნოს სენაკისა და ჩხორონყუს ეპისკოპოსი შიო (მუჯირი) და ენოდოს ეპისკოპოსი სენაკისა და ჩხორონყუს და მმართველი ავსტრალიის ქართული სამრევლოების.

8. წმიდა სინოდმა განაჩინა: შეიქმნას, ანალიტიკური ცენტრი, ღრმა აზროვნების სასკოლო პროგრამებს შესამუშავებლად.

9. წმიდა სინოდმა გამოარჩია სამღვდელმთავრო კანდიდატად არქიმანდრიტი მელქისედეკი (ხაჩიძე).

ხელდასხმა შედგება ა.წ. 3 მაისს, სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში.

2009 წლის 30 აპრილი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 22 დეკემბერი, 2009 წელი

ა.წ. 22 დეკემბერს საქართველოს საპატრიარქოში შედგა წმიდა სინოდის სხდომა, თავმჯდომარეობდა უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II.

მისმა უწმიდესობამ თავდაპირველად მიმოიხილა საერთო მდგომარეობა და შემდეგ შეეხო ეკლესიისადმი მტრულად განწყობილი ძალების ცილისმწამებლურ და შეურაცხმყოფელ განცხადებებსაც. ამ საკითხთან დაკავშირებით თავისი მოსაზრებები გამოთქევს წმიდა სინოდის წევრებმა, რის საფუძველზეც გაკეთდა შემდეგი მიმართვა: სახელითა მამისათა, და ძისათა და სულისა წმიდისათა! წმიდა იოანე ოქროპირი ბრძანებს: დიდება ღმერთს ყველაფრისათვის! ჩვენც ვმადლობთ უფალს იმ წყალობისათვის, რასაც იგი ავლენს ჩვენს ეკლესიასა და ქვეყანასა ზედა. ვმადლობთ უფალს, რომ წმიდა სინოდს აქვს ერთსულოვნება და ამ ერთობით წლების მანძილზე ვემსახურებით ღმერთს და სამშობლოს, ჩვენს ხალხს. ქრისტეს ეკლესიის მიზანიც მაცხოვრებელ რწმენაში საყოველთაო ერთობის მიღწევაა ღვთის სადიდებლად.

აღვნიშნავთ იმასაც, რომ არიან ძალები, რომელთაც არ სურთ ეკლესიის მთლიანობა და სისავსე, არ სურთ ეროვნული და ზნეობრივი ფასეულობების დაცვა. ისინი ფსევდოლიბერალიზმის, ფსევდოკულტურისა და რელიგიური ინდეფერენტიზმის დანერგვისაკენ მოგვიწოდებენ და ამ მიზნის მისაღწევად ყველა სახის სიცრუესა და შეურაცხყოფას მიმართავენ, რათა ხალხს ეკლესიისადმი სიყვარული და ნდობა დააკარგვინონ. ამით კი სურთ, ერს მთავარი საყრდენი გამოაცალონ.

ჩვენი ქვეყნის ისტორია გვიჩვენებს, რომ სახელმწიფოს აღორძინებასა და წინსვლას წინ ყოველთვის ეკლესიის განმტკიცება უძღვოდა. ეს პროცესი ეკლესიაში დანყებულთა, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ ბოლო დროს, სასულიერო პირების გამრავლებამ, სიკეთესთან ერთად, გარკვეული სირთულეებიც

შექმნა, რაზეც მსჯელობა, სჯულისკანონიდან გამომდინარე, წმიდა სინოდის სხდომებზე უნდა ხდებოდეს. სამწუხაროა, რომ მიმდინარე პროცესებში მასმედიის ის საშუალებებიც იღებენ მონაწილეობას, რომელნიც ხელისუფლების კონტროლს ექვემდებარებიან. წმიდა სინოდი აღნიშნავს, რომ ანტიეკლესიურ კამპანიას ზიანი, უპირველეს ყოვლისა, სახელმწიფოსთვის მოაქვს, რადგან ეს არის საზოგადოებაში განხეთქილების შეტანის მცდელობა და პროცესები თუ ასე გაგრძელდა, იძულებული ვიქნებით შესაბამისი ნაბიჯები გადავდგათ, რათა დავიცვათ ჩვენი ეკლესიისა და ერის ღირსება.

2. მსოფლიოს მართლმადიდებელ ადგილობრივი ეკლესიების დიპტიხთან, ავტოკეფალიისა და ავტონომიის მინიჭებასა და გამოცხადებასთან დაკავშირებით, მართლმადიდებელი ეკლესიების წარმომადგენელთა შეხვედრა გაიმართა შამბეზში (შვეიცარია). ამის თაობაზე მოხსენება გააკეთა ამ სხდომის მონაწილემ, საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის დელეგაციის ხელმძღვანელმა, ზუგდიდისა და ცაიშის მიტროპოლიტმა გერასიმემ (შარაშენიძე) და დედოფლისწყაროსა და შერეთის ეპისკოპოსმა მელქისედეკმა (ხაჩიძე).

წმიდა სინოდი პროცედურულ საკითხებთან დაკავშირებით დაეთანხმა ყველა იმ გადაწყვეტილებას, რაც უკავშირდება ამა თუ იმ ეკლესიისთვის ავტოკეფალიისა და ავტონომიის მინიჭებასა და გამოცხადებას, და მოიწონა ჩვენი დელეგაციის პოზიცია (დიპტიხის საკითხი სამომავლოდ გადაიდო).

3. წმიდა სინოდმა მოისმინა ბათუმისა და ლაზეთის მიტროპოლიტ დიმიტრის (შიოლაშვილი) მოხსენება იერუსალიმში ვიზიტთან დაკავშირებით. მან ისაუბრა იერუსალიმის პატრიარქთან შეხვედრის დეტალებზე. შეხვედრისას დაისვა საკითხი ქართველი სამღვდელოების იერუსალიმში ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შესახებ. მოლაპარაკებები დადებითად შეფასდა, რაც იმედს გვაძლევს, რომ ჩვენს ორ უძველეს ეკლესიას შორის ურთიერთობები მომავალში უფრო მეტად განმტკიცდება.

4. დიდ ბრიტანეთსა და ირლანდიაში ქართველი მრევლისა და ჩვენი ეკლესიის მდგომარეობის შესახებ ისაუბრა დმანი-

სისა და აგარაკ-ტაშირის ეპისკოპოსმა, დიდი ბრიტანეთისა და ჩრდილოეთ ირლანდიის სამრევლოების მმართველმა ზენონმა (იარაჯული).

სინოდის სხდომაზე აღინიშნა, რომ საქართველოს ეკლესიის წარმომადგენლობის სტატუსი დიდი ბრიტანეთის მაგალითზე განისაზღვროს შემდეგნაირად: „საქართველოს საპატრიარქოს დიდი ბრიტანეთისა და ირლანდიის ეპარქია“ (შენიშვნა: ეს საკითხი შეთანხმებულია კენტერბერის მთავარეპისკოპოსთან).

5. წმიდა სინოდმა მოისმინა წინადადება ეპისკოპოს ქრისტეფორესთვის (წამალაიძე) შეჩერებული მღვდელმოქმედების აღდგენის შესახებ. თავის მხრივ, მეუფე ქრისტეფორემ შენდობა ითხოვა საეკლესიო დარღვევებისა და შეცდომების გამო. წმიდა სინოდმა განაჩინა: ეპისკოპოსი ქრისტეფორე გაიგზავნოს გამოსაცდელი ვადით ახალქალაქისა და კუმურდოს ეპარქიაში და შემდეგ მოხდეს მისი საკითხის განხილვა.

6. წმიდა სინოდმა მოისმინა ბასილ მკალავიშვილისა და მღვდელ ვახტანგ მარგიანის წერილობითი თხოვნა დედა-ეკლესიაში დაბრუნების შესახებ და განაჩინა: ბასილ მკალავიშვილი და მღვდელი ვახტანგ მარგიანი გაიგზავნონ ბაღდათისა და ვანის ეპარქიაში სინანულისათვის.

7. წმიდა სინოდმა აღნიშნა, რომ ეკლესიის გზა სამეუფეო გზაა და ფსევდოლიბერალიზმისა და ფუნდამენტალიზმის გამოვლინებები მისთვის მიუღებელია.

22 დეკემბერი, 2009 წელი

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა 7 მაისი, 2010 წელი

ა.წ. 7 მაისს საქართველოს საპატრიარქოში სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მეთაურობით შედგა წმიდა სინოდის მორიგი სხდომა.

სხდომის შესახებ შედარებით ვრცელ ინფორმაციას ორშა-

ბათს მოგანვდიოთ. ამჟამად კი მოკლედ გაგაცნობთ განხილულ საკითხებს და მიღებულ გადაწყვეტილებებს.

1. წმიდა სინოდმა იმსჯელა სვეტიცხოვლის საპატრიარქო ტაძრის 1000 წლისთავთან დაკავშირებულ ღონისძიებათა შესახებ, რომელიც ა.წ. 14 ოქტომბრისთვის უნდა გაიმართოს. გადაწყდა ისიც, რომ საქართველოს კეთილდღეობისთვის 14 ოქტომბრამდე ამ უპირველეს საკათედრო ტაძარში ყოველდღიურად აღევლინოს სამღვდელმთავრო წირვები ამა თუ იმ ეპარქიის მმართველის, ამ ეპარქიის სამღვდელოებისა და მრევლის მონაწილეობით.

2. წმიდა სინოდზე იმსჯელეს იმ სერიოზულ პრობლემებზე, რომელთა წინაშეც დღეს ჩვენი საზოგადოება დგას.

აღინიშნა, რომ ქვეყანას ყველაზე დიდ საშიშროებას უქმნის ტერიტორიული მთლიანობის დაკარგვა, ერის ერთიანობის დარღვევის მცდელობები, ნარკოტიკების გავრცელება, ურწმუნოების, უზნეობისა და პათოლოგიური გარყვნილების პროპაგანდა.

ითქვა ისიც, რომ ყოველივე ამის დამკვეთნი და შემსრულებელნი საეკლესიო კანონმდებლობით თვითონ უწესებენ თავის თავს უმძიმეს სასჯელს, – შეჩვენებას.

ეკლესია ქრისტეს მისტიური სხეულია, რომელიც მონოდებულია ნებისმიერი ადამიანის ცოდვათაგან მოქცევისა და ცხოვნებისათვის, ამიტომაც ჩვენი ვალაია, კიდევ ერთხელ გავაფრთხილოთ ისინი და მოვუხმოთ სინანულისკენ.

3. წმიდა სინოდმა, კათოლიკოს-პატრიარქის სააღდგომო ეპისტოლედან გამომდინარე, სთხოვა ხელისუფლებას, მეტი ყურადღება მიაქციოს მოსახლეობის დასაქმებას, სოციალურ საკითხებს, პატიმართა უფლებების დაცვას. ამასთან, ეკლესია გამოთქვამს მზადყოფნას, მთავრობის თანხმობის შემთხვევაში, აღნიშნულ პრობლემათა გადაწყვეტაში მიიღოს აქტიური მონაწილეობა.

4. ვინაიდან ეკლესია არის ერის გამაერთიანებელი ერთ-ერთი უმთავრესი ძალა, წმიდა სინოდმა თხოვნით მიმართა ყველა პოლიტიკურ პარტიას, რომ პატრიარქის და ეკლესიის

ავტორიტეტი არ გამოიყენონ საკუთარი პოლიტიკური ინტერესებისათვის.

5. წმიდა სინოდმა წმიდათა დასში აღადგინა V ს-ის დიდი ქართველი სასულიერო მოღვაწე და ფილოსოფოსი პეტრე იბერი.

6. წმიდა სინოდმა სტეფანწმინდისა და ხევის ეპარქიაში მოღვაწე არქიმანდრიტი იაკობი (იაკობიშვილი) გამოირჩია და აღადგინა ცურტაველ ეპისკოპოსად და ქორეპისკოპოსად.

მისი ხელდასხმა შესრულდება ა.წ. 9 მაისს, კვირას, სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში.

7 მაისი, 2010 წელი

საპატრიარქოს უწყებანი, № 17, 2010 წ.

საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის სხდომა თბილისი, 22 დეკემბერი, 2010 წელი

1. წმიდა სინოდის სხდომამ განიხილა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი საკითხი და მიიღო ისტორიული გადაწყვეტილება: ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქიის მმართველობა, ისტორიულ საბუთებზე დაყრდნობით და დღევანდელი ვითარების გათვალისწინებით გადაეცა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს და ამიერიდან სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ტიტული იქნება შემდეგი: უწმიდესი და უნეტარესი ილია II, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, მთავარეპისკოპოსი მცხეთა-თბილისისა და მიტროპოლიტი ბიჭვინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის; ხოლო მისი მაღალყოვლადუსამღვდელოესობა ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტი დანიელი (დათუაშვილი) გათავისუფლდა ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქიიდან, გაწეული მსახურებისათვის მას გამოეცხადა მადლობა და დაინიშნა ჭიათურისა და საჩხერის მიტროპოლიტად.

2. წმიდა სინოდმა განიხილა ღარიბ სოფლებში მოღვაწე სასულიერო პირთა საკითხი და განაჩინა, რომ მათ გაეწიოთ გარკვეული ფინანსური დახმარება.

3.ის პირები, რომლებიც განათლების მისაღებად რეგიონებიდან თბილისის სასულიერო სასწავლებლებში იგზავნებიან, აუცილებლად უნდა დაუბრუნდნენ თავიანთ ეპარქიებს.

4.კიდევ ერთხელ გაესვა ხაზი იმ ფაქტს, რომ საქართველოს საპატრიარქოში შემავალ ყველა ეკლესიაში წირვა-ლოცვა უნდა ჩატარდეს ქართული მრავალხმიანი გალობით. ამ განჩინების დამრღვევთა მიმართ კი გამოყენებული იქნება კანონიკური ზომები.

5.დადგინდა: შეიქმნას წმინდანად შესარაცხ პირთა შესახებ შემოსული მასალის შემსწავლელი კომისია შემდეგი შემადგენლობით: მიტროპოლიტი ანანია (ჯაფარიძე), მიტროპოლიტი შიო (მუჯირი) და მთავარეპისკოპოსი იოანე (გამრეკელი).

6.განაჩინეს: დედოფლისწყაროს ეპარქიას დაუბრუნდეს ისტორიული სახელწოდება და ამიერიდან ამ მხარის ეპისკოპოსი იწოდოს ხორნაბუჯისა და ჰერეთის მმართველად. ხოლო ცურტავის ეპისკოპოსი იაკობი (იაკობიშვილი) დაინიშნა გარდაბნისა და მარტყოფის ეპისკოპოსად.

21.12.2010

საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება

**(მიღებულია საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის
გაფართოებული ადგილობრივი კრების მიერ
1995 წლის 18-19 სექტემბერს. მცხეთა, სვეტიცხოველი)**

თავი I

ზოგადი დებულებანი

- §1. საქართველოს საპატრიარქო - საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია არის მრავალეროვანი ადგილობრივი ავტოკეფალური (დამოუკიდებელი) მართლმადიდებელი ეკლესია, რომლის დიდ უმრავლესობას ქართველი მოსახლეობა შეადგენს. იგი იმყოფება დოგმატურ-სარწმუნოებრივ-ლიტურგიკულ ერთიანობასა და ლოცვით-კანონიკურ ურთიერთობაში ყველა სხვა ადგილობრივ ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიებთან.**
- §2. საქართველოს ადგილობრივი ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის (შემდგომ - საქართველოს ეკლესიის) იურისდიქციაში შედიან:**
 - 1. საქართველოში მცხოვრები ყველა მართლმადიდებელი ქრისტიანი.**
 - 2. საქართველოს საზღვრებს გარეთ მცხოვრები ის მართლმადიდებელი ქართველები, რომლებზედაც არ ვრცელდება სხვა ადგილობრივი მართლმადიდებელი ეკლესიის იურისდიქცია.**
 - 3. სომხეთის რესპუბლიკაში მცხოვრები მართლმადიდებელი ქრისტიანები.**
 - 4. საქართველოს საზღვრებს გარეთ მცხოვრები ის მართლმადიდებელი ქრისტიანები, რომლებიც არ შედიან სხვა**

ადგილობრივი მართლმადიდებელი ეკლესიების იურისდიქციაში და აქვთ სურვილი იყვნენ საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის იურისდიქციაში.

§3. საქართველოს ეკლესია იყოფა ეპარქიებად, სამთავარხოვცესოებად და სამრევლოებად.

§4. საქართველოს ეკლესიაში შედის 27 (ოცდაშვიდი) ეპარქია მათში შემავალი ქალაქებითა და რაიონებით:

1. მცხეთა-თბილისის ეპარქია - ქ. თბილისი თავისი რაიონებით, ქ. მცხეთა, მცხეთისა და გარდაბნის რაიონები. სოფ. წილკნის, მუხრანისა და საგურამოს გამოკლებით. კათედრა და რეზიდენცია მცხეთასა და თბილისში.
2. ალავერდის ეპარქია - ქ. თელავი, ქ. ახმეტა, თელავისა და ახმეტის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი აბბა ალავერდელი“. კათედრა ალავერდში, რეზიდენცია თელავში.
3. ახალციხის ეპარქია - ქ. ახალციხე, ახალციხის, ასპინძისა და ადიგენის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ახალციხელი“. კათედრა და რეზიდენცია ახალციხესა და საფარაში.
4. ბათუმისა და სხალთის ეპარქია - ქ. ბათუმი, ქ. ქობულეთი, ქობულეთის, ხელვაჩაურის, ქედას, შუაბევის და ზულოს რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ბათუმისა და სხალთისა“. კათედრა ბათუმსა და სხალთაში, რეზიდენცია ბათუმსა და ქობულეთში.
5. ბოდბის ეპარქია - ქ. სიღნაღი, სიღნაღისა და დედოფლისწყაროს რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ბოდბელი“. კათედრა ბოდბეში, რეზიდენცია ბოდბესა და სიღნაღში.
6. ბოლნისისა და დმანისის ეპარქია - ქ. ბოლნისი, ქ. დმანისი, ბოლნისისა და დმანისის რაიონები. მღვდელმთავრის

წოდება: „ეპისკოპოსი ბოლნისისა და დმანისისა“. კათედრა და რეზიდენცია ბოლნისსა და დმანისში,

7. ბორჯომისა და ახალქალაქის ეპარქია - ქ. ბორჯომი, ქ. ახალქალაქი, ბორჯომის, ახალქალაქისა და ნინოწმინდას რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება „ეპისკოპოსი ბორჯომისა და ახალქალაქისა“. კათედრა ბორჯომში, რეზიდენცია ბორჯომში, ახალქალაქსა და ნინოწმინდაში.
8. ვანისა და ბაღდათის ეპარქია - ქ. ვანი, ვანისა და ბაღდათის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ვანისა და ბაღდათისა“. კათედრა ბაღდათში, რეზიდენცია ვანსა და ბაღდათში.
9. ზუგდიდისა და ცაიშის ეპარქია ქ. ზუგდიდი, ქ. წალენჯიხა, ზუგდიდისა და წალენჯიხის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ზუგდიდისა და ცაიშისა“. კათედრა ზუგდიდსა და ცაიშში, რეზიდენცია ზუგდიდსა და წალენჯიხაში.
10. მანგლისისა და წალკის ეპარქია - ქ. თეთრიწყარო, ქ. წალკა, თეთრიწყაროსა და წალკის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი მანგლისისა და წალკისა“, კათედრა და რეზიდენცია მანგლისსა და წალკაში.
11. მარგვეთის ეპარქია - ქ. ზესტაფონი, ქ. თერჯოლა, ზესტაფონის, თერჯოლისა და ხარაგაულის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი მარგველი“. კათედრა ზესტაფონში, რეზიდენცია ზესტაფონში, თერჯოლასა და ხარაგაულში.
12. ნეკრესის ეპარქია - ქ. ყვარელი, ქ. ლაგოდეხი, ყვარელისა და ლაგოდეხის რაიონები, მასში ასევე შედიან საინგილოს ეკლესიები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ნეკრესელი“. კათედრა ნეკრესსა და ყვარელში, რეზიდენცია ყვარელსა და ლაგოდეხში.
13. ნიკორწმინდის ეპარქია - ქ. ამბროლაური, ქ. ონი, ამბროლაურისა და ონის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება:

„ეპისკოპოსი ნიკორწმიდელი“. კათედრა ნიკორწმიდაში, რეზიდენცია ამბროლაურსა და ონში.

14. ნიქოზისა და ცხინვალის ეპარქია - ქ. ცხინვალი, ცხინვალის, ახალგორის, ჯავისა და ზნაურის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ნიქოზისა და ცხინვალისა“. კათედრა და რეზიდენცია ნიქოზსა და ცხინვალში.
15. რუსთავის ეპარქია - ქ. რუსთავი, ქ. მარნეული, მარნეულის რაიონი. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი რუსთავისა“. კათედრა რუსთავში, რეზიდენცია რუსთავსა და მარნეულში.
16. სამთავისისა და გორის ეპარქია - ქ. გორი, ქ. კასპი, გორისა და კასპის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი სამთავისისა და გორისა“. კათედრა და რეზიდენცია სამთავისსა და გორში.
17. საგარეჯოსა და გურჯაანის ეპარქია - ქ. საგარეჯო, ქ. გურჯაანი, საგარეჯოსა და გურჯაანის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი საგარეჯოსა და გურჯაანისა“. კათედრა საგარეჯოსა და გურჯაანში, რეზიდენცია გურჯაანსა და ნინოწმინდაში.
18. ურბნისისა და რუისის ეპარქია - ქ. ხაშური, ქ. ქარელი, ხაშურისა და ქარელის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ურბნისისა და რუისისა“. კათედრა ურბნისში, რუისსა და ხაშურში, რეზიდენცია ხაშურში.
19. ფოთის ეპარქია - ქ. ფოთი, ქ. ხობი, ქ. სენაკი, ფოთის, ხობისა და სენაკის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ფოთისა“. კათედრა ფოთში, რეზიდენცია ფოთში, ხობსა და სენაკში.
20. ქუთაის-გაენათის ეპარქია - ქ. ქუთაისი, წყალტუბოსა და ტყიბულის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ქუთათელ-გაენათელი“. კათედრა და რეზიდენცია ქუთაისსა და გელათში.

21. შემოქმედის ეპარქია - ქ. ოზურგეთი, ქ. ლანჩხუთი, ოზურგეთის, ლანჩხუთისა და ჩოხატაურის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი შემოქმედელი“, კათედრა შემოქმედსა და ოზურგეთში, რეზიდენცია ოზურგეთში, ლანჩხუთსა და ჩოხატაურში.
22. ცაგერისა და სვანეთის ეპარქია - ქ. ცაგერი, ცაგერის, მესტიისა და ლენტეხის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ცაგერისა და სვანეთისა“. კათედრა ცაგერსა და მესტიაში, რეზიდენცია ცაგერში, მესტიასა და ლენტეხში.
23. ცხუმ-აფხაზეთის ეპარქია - ქ. სოხუმი, ქ. ოჩამჩირე, ქ. გალი, ქ. გუდაუთა, ქ. გაგრა, სოხუმის, გულრიფშის, გალის, ოჩამჩირის, გაგრისა და გუდაუთის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ცხუმ-აფხაზეთის“. კათედრა სოხუმში და ახალ ათონზე, რეზიდენცია სოხუმში, გუდაუთასა და გაგრაში.
24. წილკნის ეპარქია - ქ. დუშეთი, სოფ. წილკანი, მუხრანისა და საგურამო, დუშეთის, ყაზბეგისა და თიანეთის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი წილკნელი“. კათედრა წილკანში, რეზიდენცია წილკანში, დუშეთსა და თიანეთში.
25. ჭიათურის ეპარქია - ჭიათურის და საჩხერის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ჭიათურისა“. კათედრა ჭიათურაში, რეზიდენცია ჭიათურასა და საჩხერეში.
26. ჭყონდიდის ეპარქია - ქ. აბაშა, ქ. მარტვილი, აბაშის, მარტვილისა და ჩხორონწყუს რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ჭყონდიდელი“. კათედრა მარტვილში, რეზიდენცია მარტვილში, აბაშასა და ჩხორონწყუში.
27. ხონის ეპარქია - ქ. სამტრედია, ქ. ხონი, სამტრედიისა და ხონის რაიონები. მღვდელმთავრის წოდება: „ეპისკოპოსი ხონელი“. კათედრა ხონში, რეზიდენცია ხონსა და

§5. საქართველოს ეკლესია თავის მოღვაწეობას ახორციელებს შემდეგ საფუძვლებზე:

1. წმიდა წერილი და საღმრთო გადმოცემა;
2. წმიდათა მოციქულთა, წმიდათა მსოფლიო და ადგილობრივ კრებათა და წმიდათა მამათა კანონები და წესდებები;
3. საქართველოს ეკლესიის ადგილობრივ კრებათა დადგენილებანი;
4. საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება, საქართველოს კონსტიტუცია და შესაბამისი კანონები.

§6. საქართველოს ეკლესია გამოყოფილია სახელმწიფოსაგან, დამოუკიდებელია და ახორციელებს მასთან ურთიერთობას საეკლესიო კანონების, სახელმწიფო კონსტიტუციისა და შესაბამისი კანონმდებლობის საფუძველზე.

§7. საეკლესიო ხელისუფლებისა და მმართველობის უმაღლეს ორგანოს წარმოადგენს საქართველოს ეკლესიის ადგილობრივი საეკლესიო კრება - საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი, ხოლო კრებებს შორის პერიოდში უმაღლესი საეკლესიო ხელისუფალი და მმართველი არის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი.

შენიშვნა: „საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი“ არის საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ადგილობრივი საეკლესიო კრების მეორე ოფიციალური დასახელება.

§8. საეკლესიო სასამართლოს უფლება აქვთ: საქართველოს ეკლესიის ადგილობრივ საეკლესიო კრებას - საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდს, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს და ეპარქიის მმართველ მღვდელმთავარს.

§9. საქართველოს საპატრიარქო, მისი განყოფილებები, დაწესებულებები, ეპარქიები, სამრევლოები, მონასტრები, სასულიერო სასწავლებლები და საზღვარგარეთ არსებული სამრევლოები და დაწესებულებები სარგებლობენ იურიდიული პირის უფლებებით.

თავი II

საქართველოს ადგილობრივი მართლმადიდებელი ეკლესიის საეკლესიო კრება - საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი

§1. საქართველოს ეკლესიაში უმაღლესი ხელისუფლება მოძღვრების, საეკლესიო მმართველობისა და საეკლესიო სასამართლოს სფეროებში, ანუ - საკანონმდებლო, აღმასრულებელი და სასამართლო ხელისუფლება ეკუთვნის საქართველოს. ეკლესიის საეკლესიო კრებას - საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდს.

§2. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდს იწვევს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (ან მისი მოსაყდრე) საჭიროების მიხედვით, წელიწადში არანაკლებ ორჯერ და თავმჯდომარეობს მას.

§3. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის წევრები არიან საქართველოს ეკლესიის ეპარქიათა მმართველი მღვდელმთავრები და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ქორეპისკოპოსები.

§4. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი:

1. განმარტავს წმიდა წერილისა და წმიდა გარდამოცემის საფუძველზე მართლმადიდებელი ეკლესიის სწავლებას. ზრუნავს სხვა ადგილობრივ ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიებთან დოგმატურ-სარწმუნოებრივსა და კანონიკურ ერთიანობაზე.

2. იხილავს და წყვეტს კანონიკურ, საღვთისმსახურო, სამოძღვრო და სხვა საკითხებს, რომლებიც ეხებიან ეკლესიის

საშინაო და საგარეო მოღვაწეობას.

3. უზრუნველყოფს საქართველოს ეკლესიის ერთიანობას. იცავს მართლმადიდებელი სარწმუნოების სინმიდესა და ქრისტიანულ ზნეობას.
4. ადგენს ახალ წმინდანთა აღიარებას (კანონიზირებას) და შესაბამის ღვთისმსახურებას.
5. ზრუნავს ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის სამართლებრივ ურთიერთობაზე, ეკლესიის კანონების, საეკლესიო კრებების დადგენილებების, საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულების, სახელმწიფოს კონსტიტუციისა და კანონების შესაბამისად.
6. იღებს პრინციპულ გადაწყვეტილებებს სხვა ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიებთან ურთიერთობების შესახებ.
7. შესაბამისი საშუალებებით გამოხატავს თავის დამოკიდებულებას სახელმწიფოში და მთელ მსოფლიოში მომხდარი მოვლენებისა და წამოჭრილი პრობლემების შესახებ.
8. ქმნის ან აუქმებს ეპარქიებს, ცვლის მათ ტერიტორიულ საზღვრებსა და სახელწოდებებს.
9. ირჩევს საქართველოს ეკლესიის მღვდელმთავრებს და ახდენს მათ ხელდასმას.
10. საჭიროების შემთხვევაში, კათოლიკოს-პატრიარქის წინადადებით, გადაყავს მღვდელმთავრები ერთი ეპარქიიდან მეორეში.
11. საჭიროების შემთხვევაში იღებს გადაწყვეტილებებს მმართველი მღვდელმთავრების პენსიაში გასვლის შესახებ.
12. ისმენს მმართველი მღვდელმთავრების მოხსენებებს ეპარქიის მდგომარეობის შესახებ.

13. ადგენს პროცედურას ყველა საეკლესიო სასამართლოსათვის.

14. განაწესებს საეკლესიო ჯილდოებს.

15. ამტკიცებს, ცვლის, აუქმებს და განმარტავს თავის დადგენილებებს, რომლებიც შეეხებიან საეკლესიო ცხოვრებას.

16. სხვადასხვა საკითხის შესასწავლად ქმნის სპეციალურ კომისიებს.

წმ. სინოდი ზრუნავს:

17. საქართველოს ეკლესიის საშინაო და საგარეო მოღვაწეობის მნიშვნელოვანი საღვთისმეტყველო პრობლემების გადაჭრისათვის.

18. წმ. წერილის ტექსტის დაცვისა, თარგმნისა და გამოცემისათვის.

19. საღვთისმსახურო წიგნების ტექსტის დაცვის, გასწორებისა და გამოცემისათვის.

20. საეკლესიო კანონების კრებულების, სასულიერო და საერო სასწავლებლების შესაბამისი სახელმძღვანელოების, საღვთისმეტყველო ლიტერატურისა და პერიოდიკის გამოცემისათვის.

21. სასულიერო განათლების სრულყოფისათვის.

22. სასულიერო პირთა და ეკლესიის საერო თანამშრომელთა პენსიით უზრუნველყოფისათვის.

23. საეკლესიო საგანძურის აღრიცხვის, დაცვისა და შევსებისათვის.

წ5. საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის თავმჯდომარე არის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ან მის მიერ დანიშნული საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრე.

წ6. წმიდა მართლმადიდებელი ეკლესიის კანონების თანახმად,

ის საეკლესიო კრება, რომელიც არ არის მოწვეული კათოლიკოს-პატრიარქის ან მოსაყდრის მიერ, უკანონოა.

§7. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდი არის პირველი და უკანასკნელი ინსტანცია საქართველოს ეკლესიაში, რომელიც უფლებამოსილია გაასამართლოს მღვდელმთავარი, განიხილოს მისი მოღვაწეობის დოგმატური და კანონიკური ცდომილება.

§8. საქართველოს ეკლესიის საეკლესიო კრება არის პირველი და უკანასკნელი ინსტანცია საქართველოს ეკლესიაში, რომელიც სასამართლო წესით განიხილავს კონფლიქტებს მღვდელმთავრებს შორის.

შენიშვნა: ყოველგვარი საჩივრის გარეშე საქართველოს ეკლესიის საეკლესიო კრება უფლებამოსილია პასუხი აეგზონოს იმ მღვდელმთავარს, რომელიც ცხადად არღვევს საეკლესიო კანონებსა და წესდებებს.

§9. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდი არის უკანასკნელი ინსტანცია იმ სასულიერო და საერო პირებისათვის, რომლებსაც ეპარქიის მმართველმა მღვდელმთავარმა მიუსაჯა მღვდელმსახურების აკრძალვა, სამღვდლო ხარისხიდან განკვეთა, სიკვდილამდე უზიარებლობა ან ეკლესიიდან განკვეთა (ანათემა); აგრეთვე იმ სასულიერო და საერო პირებისათვის, რომლებსაც აქვთ საკმარისი საფუძველი თავიანთი ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის განაჩენის გასაჩივრებისათვის.

§10. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდზე გადაწყვეტილების მიღება ხდება ხმების უმრავლესობით. ხმების თანაბრად გაყოფის შემთხვევაში მიღებული იქნება ის გადაწყვეტილება, რომელსაც ემხრობა კრების თავმჯდომარე - სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (ან მოსაყდრე).

§11. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდი ამტკიცებს თავისი სხდომების ჩატარების დღის წესრიგს, პროგრამასა და რეგლამენტს.

§12. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდზე დასწრება საქართველოს

ეკლესიის მღვდელმთავრების კანონიკური ვალდებულებაა. მღვდელმთავარს შეუძლია არ დაესწროს წმ. სინოდის სხდომას ავადმყოფობის ან სხვა ისეთი მნიშვნელოვანი მიზეზის გამო, რომელსაც წმ. სინოდი საპატიოდ ცნობს. თუ მღვდელმთავარი არასაპატიო მიზეზის გამო არ გამოცხადდება წმ. სინოდზე, მაშინ ის ექვემდებარება მთელი კრებისაგან ძმურ შეგონებას ან მღვდელმოქმედებისაგან დროებით განყენებას.

§13. თუ მღვდელმთავარი მნიშვნელოვანი მიზეზის გამო ვერ დაესწრება წმ. სინოდის სხდომას, მაშინ ის ვალდებულია წმ. სინოდს წერილობით მოახსენოს თავისი შეხედულება განსახილველ საკითხებზე.

§14. წმ. სინოდის არცერთ წევრს არ შეუძლია ხმის მიცემისაგან თავის შეკავება. თუ მღვდელმთავარი არ ეთანხმება მიღებულ დადგენილებას, მან ეს იმავე სხდომაზე უნდა განაცხადოს, ხოლო სხდომიდან სამი (3) დღის განმავლობაში წერილობით უნდა წარადგინოს თავისი მოსაზრება, რომელიც დაერთვება საეკლესიო კრების ოქმებს.

§15. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდის დადგენილებები სავალდებულოა საქართველოს ეკლესიის ყოველი წევრისათვის.

§16. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდის დადგენილებებს პირველად ხელს აწერს კრების თავმჯდომარე - სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (ან მოსაყდრე), შემდეგ კრების წევრები უპირატესობის მიხედვით, მიუხედავად იმისა, ეთანხმებიან თუ არა განხილულ საკითხებზე მიღებულ გადაწყვეტილებას.

§17. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმ. სინოდის დადგენილებები ძალაში შედიან მიღებისთანავე, თუ დადგენილება არ ითვალისწინებს სხვა ვადებს.

§18. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმ. სინოდის სხდომის მოწვევის ადგილს ირჩევს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი (ან მოსაყდრე).

საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრება

- §1. საქართველოს ეკლესიის გაფართოებულ საეკლესიო კრებას იწვევს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ან საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრე.
- §2. საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრების მოწვევა ხდება მხოლოდ ორ შემთხვევაში:
1. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევისას.
 2. საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის ახალი დებულების დამტკიცებისას.
- §3. საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრების შემადგენლობაში შედიან:
- ა) წმ. სინოდის ყველა წევრი.
 - ბ) ყოველი ეპარქიიდან მოწვეული ორი სასულიერო და ერთი საერო პირი, თითოეული მონასტრიდან, ასევე სასულიერო აკადემიებიდან და სემინარიებიდან წარმოდგენილი 2-2 დელეგატი, გელათის მეცნიერებათა აკადემიიდან - 4 დელეგატი და მცხეთა-თბილისის ეპარქიიდან იმდენივე წარმომადგენელი, რამდენიც იქნება მოწვეული ყველა დანარჩენი ეპარქიიდან.
- §4. მსოფლიო საეკლესიო კრებათა დადგენილებების თანახმად, მღვდელმთავარნი გაფართოებულ საეკლესიო კრებაზე მონაწილეობენ ხმის უფლებით, ხოლო სამღვდლო და სამონაზვნო დასი, ასევე საერონი მონაწილეობენ სათაუბირო ხმის უფლებით.
- §5. საქართველოს ეკლესიის გაფართოებულ კრებაზე არუღბად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ბრძანებით მოიძიება მოწვეულნი იყვნენ მეცნიერ-ექსპერტები.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი

§1. საქართველოს ეკლესიის საჭეთმპყრობელი არის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი და მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსი.

§2. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქობის კანდიდატი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- ეროვნებით უნდა იყოს ქართველი,
- უნდა იყოს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მღვდელმთავარი,
- უნდა ჰქონდეს საღვთისმეტყველო განათლება და საეკლესიო მმართველობის საკმარისი გამოცდილება,
- ასაკით უნდა იყოს არანაკლებ ორმოცი წლისა და არაუმეტეს სამოცდაათი წლისა,
- უნდა იყოს ბერი.

§3. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს ირჩევს საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრება.

§4. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის გარდაცვალების, გადადგომის ან სხვა ისეთი მიზეზის გამო, რომელიც შეუძლებელს ხდის კათოლიკოს-პატრიარქისათვის თავისი მოვალეობების შესრულებას, კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ დადგენილი საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრე მართავს ეკლესიას ახალი კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევამდე.

§5. იმ შემთხვევაში, როცა საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრე დადგენილი არ არის, ქიროტონიით უპირატესი მღვდელმთავარი ავტომატურად ხდება მოსაყდრე.

§6. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის გარდაცვალების შემდეგ ქიროტონიით უპირატესი მღვდელმთა-

ვარი წმ. სინოდის წევრთა უმრავლესობის თანდასწრებით ხსნის კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ დატოვებულ ანდერძს და აცხადებს საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრის ვინაობას.

§7. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ანდერძით დადგენილი საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრისადმი კანონიკური მორჩილება საქართველოს ეკლესიის ყოველი წევრის მოვალეობაა.

§8. საპატრიარქო ტახტის დაქვრივებიდან 40 დღის შემდეგ, მაგრამ არა უგვიანეს ორი თვისა, საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრე იწვევს საქართველოს ეკლესიის გაფართოებულ კრებას, რომელზედაც მოხდება სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევა.

§9. საქართველოს ეკლესიის გაფართოებული კრების წინ მოსაყდრე იწვევს წმ. სინოდს, საპატრიარქო კანდიდატების შესარჩევად.

§10. წმ. სინოდი ირჩევს გაფართოებულ კრებაზე წარსადგენ 3 კანდიდატს.

§11. წმ. სინოდის ყველა წევრს აქვს უფლება წარმოადგინოს ერთი საპატრიარქო კანდიდატი, მათ შორის თავისი თავიც.

§12. სამი საპატრიარქო კანდიდატი, რომლებიც მიიღებენ ხმათა უმრავლესობას, კენჭს იყრიან გაფართოებულ კრებაზე, როგორც პატრიარქობის კანდიდატები.

§13. გაფართოებული კრების ყველა მონაწილეს აქვს უფლება გამოთქვას აზრი კანდიდატთა შესახებ.

§14. კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევის კენჭისყრაში მონაწილეობას იღებენ მხოლოდ მღვდელმთავრები.

§15. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად არჩეულად ჩაითვლება ის კანდიდატი, რომელიც მიიღებს კრების მონაწილე მღვდელმთავართა ხმების ნახევარზე მეტს.

§16. თუ ვერცერთი კანდიდატი ვერ მიიღებს ხმათა ნახ-

ევარზე მეტს, ტარდება ხელმეორე კენჭისყრა, როშელშიც მონაწილეობას მიიღებს ის ორი კანდიდატი, რომელიც პირველ კენჭისყრაში მიიღებს ხმათა უმრავლესობას.

§17. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის აღსაყდრება (ინტრონიზაცია) ხდება მცხეთის სვეტიცხოვლის წმ. ათორმეტთა მოციქულთა სახელობის საპატრიარქო ტაძარში.

§18. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევა მართლმადიდებლური ტრადიციის თანახმად ხდება სამუდამოდ (კათოლიკოს-პატრიარქის გარდაცვალებამდე).

§19. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის სრული ტიტულია: უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი და მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსი დიდი მეუფე, მამაი ჩვენი...

§20. ყველა სასულიერო პირი მოვალეა ღვთისმსახურების დროს მოიხსენოს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის სახელი საქართველოს ეკლესიის იურისდიქციაში შემავალ ყველა ტაძარში, როგორც საქართველოში ასევე მის საზღვრებს გარეთ, შემდეგი ფორმულით: „უწმიდესი და უნეტარესი, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი და მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსი დიდი მეუფე, მამაი ჩვენი (სახელი)“.

§21. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის პატივის ნიშნებიანა ძონისფერი მანტია, შავი საპატრიარქო კუნკულ-ბარტყული ჯვრითა და ფრთებზე გამოსახული სერაფიმებით, ორი პანალია და ჯვარი, დიდი პარამანი და ჯვრის ნინგაძლოლის უფლება.

§22. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს აქვს თავისი ტვიფარი და ბეჭედი.

§23. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი არის მცხეთა-თბილისის ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი.

- §24. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უშუალო იურისდიქციაში იმყოფებიან როგორც თბილისის სიონის, მცხეთის სვეტიცხოვლის, გელათის, მოქვისა და გონიოს საკათედრო ტაძრები, ასევე ყველა სტავროპიგიალური მონასტერი.
- §25. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი იწვევს და თავმჯდომარეობს საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდს და გაფართოებულ კრებას.
- §26. კრებათა შორის პერიოდში საქართველოს ეკლესიის უმაღლესი საეკლესიო ხელისუფალი და მმართველი არის სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი.
- §27. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი თავის მოღვაწეობას ახორციელებს შემდეგ საფუძვლებზე:
1. წმიდა წერილი და საღმრთო გადმოცემა;
 2. წმიდათა მოციქულთა, წმიდათა მსოფლიო და ადგილობრივ კრებათა და წმიდა მამათა კანონები და წესდებები;
 3. საქართველოს ეკლესიის ადგილობრივ კრებათა დადგენილებები;
 4. საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება, საქართველოს კონსტიტუცია და შესაბამისი კანონები.
- §28. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ახორციელებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს ფუნქციებს მცხეთა-თბილისის ეპარქიის მართლმადიდებელი ქრისტიანებისათვის, ხოლო მეორე ინსტანციის სასამართლოს ფუნქციებს საქართველოს ეკლესიის დანარჩენი ეპარქიების მართლმადიდებელი ქრისტიანებისათვის, რომელთაც საკმარისი საფუძველი აქვთ გაასაჩივრონ თავიანთი მმართველი მღვდელმთავრის განაჩენი.
- §29. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი უფლებამოსილია მამამთავრული შენიშვნა მისცეს ან საეკლესიო

სასჯელი შეუფარდოს საქართველოს ეკლესიის იურისდიქციაში შემავალ სამღვდელოებას, ბერმონოზვნებსა და ერისკაცებს და შეატყობინოს ამის შესახებ ეპარქიის მმართველ მღვდელმთავარს.

§30. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი:

1. ზრუნავს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის საეკლესიო დადგენილებების განხორციელებისათვის.
2. ზრუნავს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის იერარქიის ერთიანობაზე.
3. ხელს აწერს საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის დადგენილებებსა და სხვა საერთო-საეკლესიო დოკუმენტებს.
4. ურთიერთობას ამყარებს სხვა ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის საჭეთმპყრობელებთან, აგრეთვე, სხვა აღმსარებლობის ხელმძღვანელებთან, როგორც საქართველოს ავტოკეფალური ეკლესიის სახელით, ასევე თავისი პირადი სახელითაც.
5. არის საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სრულუფლებიანი წარმომადგენელი სახელმწიფოს ხელისუფლების წინაშე.
6. ახორციელებს უმაღლეს ზედამხედველობასა და კონტროლს ყველა საეკლესიო საქმეზე.
7. ზრუნავს თავისუფალ სამღვდელმთავრო კათედრებზე, მათ შეესებაზე.
8. ზედამხედველობს და ხელმძღვანელობს ახალი მღვდელმთავრის არჩევას. სხვა მღვდელმთავრებთან ერთად ახდენს ახალი მღვდელმთავრის ხელდასხმას. აძლევს მას „დადგინების სიგელს“.
9. ზედამხედველობას უწევს მღვდელმთავრებს საეპარქიო მართვა-გამგეობაში. მწყემსმთავრულად მიმოიხილავს

საქართველოს ეკლესიის ოურისდიქციაში შემავალ ეპარქიებს.

10. საჭიროების შემთხვევაში ავალებს მღვდელმთავრებს, სხვა კანონებით გათვალისწინებული მიზეზების გამო, თავისუფალი ეპარქიის დროებით მმართველობას.
11. აძლევს მღვდელმთავრებს ძმურ რჩევებსა და მწყემსმთავრულ შენიშვნებს, როგორც მათი პირადი ცხოვრების, ასევე სამღვდელმთავრო მოვალეობის შესრულების შესახებ. მათი მხრიდან უწყურადღებობის შემთხვევაში მიმართავს საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდს.
12. იღებს განსახილველად საქმეებს მღვდელმთავრებს შორის წარმოშობილ გაუგებრობების შესახებ. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის გადანყვეტილება ორივე მხარასათვის სავალდებულოა.
13. იღებს საჩივრებს მღვდელმთავრებზე და აძლევს მათ კანონიერ მსვლელობას.
14. ნებართვას აძლევს მღვდელმთავრებს სამსახურეობრივი საქმეების გამო საზღვარგარეთ გამგზავრებაზე.
15. ამტკიცებს ეპარქიების მმართველი მღვდელმთავრების ყველა ზოგადსაეკლესიო მნიშვნელობის გადანყვეტილებას.
16. ალყავს მღვდელმთავრები დადგენილ საეკლესიო წოდებებში და აძლევს მათ საეკლესიო ჯილდოებს.
17. განიხილავს მღვდელმთავართა ანგარიშგებას ეპარქიის მდგომარეობის შესახებ, აძლევს მათ შეფასებას და იღებს საჭირო ზომებს.
18. ნიშნავს რევიზიას სხვადასხვა საჭიროებათა და შემთხვევათა გამო.
19. აქვს სტავროპიგიების დაარსების უფლება.

20. ამტკიცებს, ხოლო განსაკუთრებულ შემთხვევებში თვითონ ნიშნავს მონასტრების წინამძღვრებს.
21. ზრუნავს მართლმადიდებელი ღვთისმეტყველების გავრცელებისათვის, ზედამხედველობს და ხელმძღვანელობს ქრისტიანულ სწავლა-განათლებას.
22. ნიშნავს და ამტკიცებს სასულიერო სასწავლებლების რექტორებსა და პრორექტორებს. ამტკიცებს სამეცნიერო-საღვთისმეტყველო წოდებებისა და ხარისხების მინიჭებას, ზედამხედველობას უწევს სასწავლო კომიტეტს.
23. ზედამხედველობს და ხელმძღვანელობს ქრისტიანულ განათლებას საერო სასწავლო დაწესებულებებში.
24. ეკლესიის საჭიროებისამებრ ნიშნავს სამღვდლო ან საერო პირებს საქართველოს საზღვრებს გარეთ სამსახურისათვის.
25. სამღვდლო და საერო პირებს ანიჭებს დადგენილ საეკლესიო ჯილდოებს.
26. ზრუნავს წმიდა მირონის დროულად მომზადებისათვის და აკურთხებს მას.
27. საქართველოს საპატრიარქოსთან ქმნის და აუქმობს სამეურნეო-საწარმოო განყოფილებებს, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს, რომლებიც საქმიანობას ახორციელებენ თავიანთი წესდებებისა და სახელმწიფოს შესაბამისი კანონმდებლობის თანახმად.
28. ზრუნავს წმინდანთა საფლავების დაცვისა და გამშვენებისათვის.
29. ზრუნავს ეკლესიების აღდგენა-რესტავრაციაზე და ახალი ტაძრების მშენებლობაზე.

სრულიად საქართველოს საპატრიარქო

- §1. „სრულიად საქართველოს საპატრიარქო“ აგრეთვე ეწოდება იმ დაწესებულებათა ერთობლიობას, რომლებიც უშუალოდ სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს ექვემდებარებიან.
- §2. სრულიად საქართველოს საპატრიარქო, მისი განყოფილებები და სამსახურები მოწოდებულნი არიან დაეხმარონ კათოლიკოს-პატრიარქს აღმასრულებელი ხელისუფლების განხორციელებაში და ანგარიშვალდებულნი არიან მის წინაშე.
- §3. სრულიად საქართველოს საპატრიარქოს განყოფილებებსა და სამსახურებს ქმნის, მათ ხელმძღვანელებს ნიშნავს და ათავისუფლებს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი.
- §4. სრულიად საქართველოს საპატრიარქოს განყოფილებებისა და სამსახურების მოღვაწეობას არეგულირებენ შესაბამისი წესდებები, რომლებსაც ამტკიცებს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი.
- §5. სრულიად საქართველოს საპატრიარქოს განყოფილებები და სამსახურები არიან ზედამხედველი და მაკოორდინირებელი ორგანოები ეპარქიებში მოქმედი ანალოგიური დაწესებულებებისა.
- §6. საქართველოს საპატრიარქო, მისი განყოფილებები, დაწესებულებები, ეპარქიები, სამრევლოები, მონასტრები, სასულიერო სასწავლებლები და საზღვარგარეთ მყოფი სამრევლოები და დაწესებულებები სარგებლობენ იურიდიული პირის უფლებით.

თავი VI

ეპარქია

- §1 . საქართველოს ეკლესია იყოფა ეპარქიებად, რომლებსაც მართავენ მღვდელმთავრები. ეპარქია შედგება ოლქებში (სამთავარბუცესოებში) გაერთიანებული სამრევლოებისაგან და ამ ეპარქიის ტერიტორიაზე განლაგებული მონასტრებისაგან.
- §2. „ეპარქია“ ეწოდება საქართველოს ეკლესიის იმ ნაწილს, რომელსაც კანონიკურად მართავს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქისა და წმ. სინოდის მიერ დადგენილი ეპარქიის მღვდელმთავარი.
- §3. ეპარქიების საზღვრებს საქართველოს ტერიტორიაზე ადგენს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმ. სინოდი სახელმწიფოს ადმინისტრაციულ-ტერიტორიული დაყოფის გათვალისწინებით. საქართველოს საზღვრებს გარეთ ეპარქიების საზღვრები დგინდება საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდის გადაწყვეტილებით.
- §4. ყოველ ეპარქიაში არსებობენ საეპარქიო მმართველობის ორგანოები, რომლებიც მოქმედებენ საეკლესიო კანონებითა და საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებლური მართვა-გამგეობის დებულებით.
- §5. საეკლესიო საჭიროებებისათვის ეპარქიებში შეიძლება შეიქმნას სათანადო დანესებულებანი, რომელთა მოღვაწეობაც განისაზღვრება სრულიად -საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ლოცვა-კურთხევით, საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის დადგენილებით.
- §6. საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდს უფლება აქვს აღადგინოს ძველი და გახსნას ახალი ეპარქიები, გააუქმოს რომელიმე არსებული, შეუცვალოს დასახელება და ტერიტორიული საზღვრები.

მღვდელმთავარი

- §1. ეპარქიის მღვდელმთავარი, წმიდა მოციქულებიდან მომდინარე უწყვეტი იერარქიული ხელდასხმის მადლით, არის ეპარქიის საჭეთმპყრობელი და მისი კანონიკური მმართველი.
- §2. ეპარქიის მღვდელმთავრის არჩევა და დადგინება ხდება საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდის მიერ. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი აძლევს ეპარქიის მღვდელმთავარს „დადგინების სიგელს“.
- §3. ეპარქიის მღვდელმთავრები ატარებენ წოდებას, რომელშიც შედის ეპარქიის სახელწოდება. მღვდელმთავართა წოდებები განისაზღვრება საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდის კრების მიერ.
- §4. სამღვდელმთავრო კანდიდატი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ პირობებს:
1. ასაკით უნდა იყოს არანაკლებ ოცდათხუთმეტი (35) წლისა.
 2. უნდა გამოიჩინოდეს სარწმუნოებრივი და ზნეობრივი სიწმიდით.
 3. უნდა ჰქონდეს შესაფერისი საღვთისმეტყველო და საერო განათლება.
 4. უნდა იყოს ბერი.
- §5. ეპარქიის მღვდელმთავარს აქვს სარწმუნოებრივი და ზნეობრივი სწავლების, მღვდელმოქმედებისა და მოძღვრების სრული იერარქიული უფლებამოსილება.
- §6. ეპარქიის მღვდელმთავარი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქთან შეთანხმებით ასრულებს სასულიერო პირების ხელდასხმას, იძლევა ლოცვა-კურთხევას ბერად და მონაზვნად აღკვეცაზე და ნიშნავს მათ მსახურების ადგილებზე, აგრეთვე ნიშნავს ეპარქიის დაწესებულებების ყვე-

ლა თანამშრომელს.

§7. ეპარქიის მღვდელმთავარს უფლება აქვს კათოლიკოს-პატრიარქთან შეთანხმებით მიიღოს თავის ეპარქიაში სამსახურისათვის სხვა ეპარქიიდან გადმოსული სასულიერო პირი, თუ მას აქვს თავისი ეპისკოპოსისაგან „განტეგების სიგელი“. აგრეთვე მღვდელმთავარს უფლება აქვს გაუშვას თავისი ეპარქიიდან სხვა ეპარქიებში სასულიერო პირები და მისცეს მათ „განტეგების სიგელები“.

§8. ეპარქიის მღვდელმთავარი არის უმაღლესი ზედამხედველი ეპარქიაში შემავალ მონასტრებზე და დანესებულებებზე, გარდა სტავროპიგიალურისა, რომელიც უშუალოდ კათოლიკოს-პატრიარქს ექვემდებარება.

§9. ეპარქიის მღვდელმთავრის თანხმობის გარეშე საეპარქიო მმართველობის ორგანოების ვერც ერთი გადანაცვეტილება ვერ განხორციელდება.

§10. ეპარქიის მღვდელმთავარს უფლება აქვს მიმართოს ეპარქიის მრევლს სამღვდელმთავრო ეპისტოლეთი.

§11. ეპარქიის ყველა ტაძარში ღვთისმსახურების დროს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის სახელის შემდეგ აღევლინება ეპარქიის მღვდელმთავრის სახელი.

§12. ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს წარუდგინოს დადგენილი ფორმით ყოველწლიური ანგარიში ეპარქიის ცხოვრებისა და თავისი მოღვაწეობის შესახებ.

§13. ეპარქიის მღვდელმთავარი:

1. იცავს სარწმუნოებრივ და ზნეობრივ სინმიდეს.
2. პასუხისმგებელია საქართველოს ეკლესიის საეკლესიო კრებების დადგენილებებისა და სხვა საეკლესიო წესდებების შესრულებაზე თავის ეპარქიაში.
3. ზედამხედველობს საეკლესიო წესრიგს და ღვთისმსახ-

ურების სწორ აღსრულებას.

4. საეკლესიო კანონების შესაბამისად მოგზაურობს თავის ეპარქიაში, მიმოიხილავს ეპარქიის სამრევლოებს და აკონტროლებს მათ ან უშუალოდ, ან თავისი უფლებამოსილი წარმომადგენლების მეშვეობით.
 5. ზედამხედველობს ეპარქიის სამღვდელოების მოღვაწეობას.
 6. აძლევს სასულიერო პირებსა და მომსახურე პერსონალს შვებულებას ერთი თვის ვადით.
 7. ზრუნავს სასულიერო პირთა განათლების დონის ასამაღლებლად.
 8. ზედამხედველობს და ხელმძღვანელობს სამღვდელო კანდიდატების საღვთისმეტყველო მომზადებას.
 9. ებრძვის ეპარქიაში გავრცელებულ ყველა ბოროტ და მწვალებლურ სწავლებას.
 10. ზრუნავს, რომ სამღვდელოების ქადაგება შეესაბამებოდეს წმიდა მართლმადიდებელი ეკლესიის სწავლებას.
 11. ზრუნავს მრევლის სულიერი და ზნეობრივი დონის ასამაღლებლად.
 12. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის წინაშე შუამდგომლობს ღირსეული სასულიერო პირებისა და ერისკაცების დასაჯილდოებლად.
 13. კათოლიკოს-პატრიარქთან შეთანხმებით აკურთხებს ეპარქიაში შემავალ ტაძრებს და ხელს ასხამს სადიაკვნო და სამღვდელო კანდიდატებს.
 14. ზრუნავს მოწყალებისა და ქველმოქმედების საქმეებზე.
 15. აარსებს მისიისა და ევანგელიზაციის ცენტრებსა და მისიონერულ სკოლებს.
- §14. ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია ჰქონდეს ეპარ-

ქიის სასულიერო პირთა სრული სია და მონაცემები.

§15. ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია, მოსთხოვოს ეპარქიაში შემავალი მონასტრების წინამძღვრებსა და ოლქების მთავარხუცესებს მათდამი დაქვემდებარებული მონასტრებისა და ოლქებში მოღვაწეობის ყოველწლიური ანგარიში.

§16. ეპარქიის მღვდელმთავრის ნებართვის გარეშე ეპარქიაში ღვთისმსახურების აღსრულება არავის არ შეუძლია.

§17. ეპარქიის მღვდელმთავარი არის ეპარქიაში უმაღლესი სასამართლო ხელისუფალი. საეკლესიო კანონების მიხედვით მას უფლება აქვს:

1. მწყემსმთავრული შენიშვნა მისცეს სასულიერო პირებს, გამოუცხადოს მათ საყვედური, გადააყენოს თანამდებობიდან, დაადოს ეპიტიმია და აუკრძალოს მღვდელმოქმედება.
2. მწყემსმთავრული შენიშვნა მისცეს ერისკაცებს, დაადოს ეპიტიმია და დასაჯოს ისინი უზიარებლობით.
3. შეამსუბუქოს სასჯელი.
4. საეკლესიო კანონების შესაბამისად გადაწყვიტოს საეკლესიო ქორწინებისა და განქორწინების საკითხები.

§18. ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია, ღვთისმსახურების დროს აღავლინოს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის სახელი.

§19. ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია დაემორჩილოს უმაღლეს საეკლესიო ხელისუფლებას (საქართველოს ეკლესიის წმ. სინოდს და კათოლიკოს-პატრიარქს), შეატყობინოს მას ეპარქიაში მომხდარი ყველა მნიშვნელოვანი მოვლენა და არ მოიმოქმედოს ისეთი რამ, რაც მის უფლებას აღემატება.

§20. ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია მუდმივად იმ-

ყოფებოდეს თავის ეპარქიაში. მას ეპარქიიდან წასვლა მხოლოდ კათოლიკოს-პატრიარქის ნებართვით შეუძლია.

§21. ეპარქიის მღვდელმთავარს არ ექვემდებარებიან ეპარქიის ტერიტორიაზე განლაგებული სტავროპიგიალური მონასტრები, სასწავლებლები და დაწესებულებანი.

§22. ეპარქიის მღვდელმთავარს უფლება აქვს საპატრიარქოსთან შეთანხმებით შექმნას და დაამტკიცოს საეკლესიო-საქველმოქმედო საზოგადოებანი, სამრევლოებთან არსებული ძმობები და მათი წესდებები.

§23. ეპარქიის მღვდელმთავარს უნდა ჰყავდეს საეპარქიო საბჭო და დანიშნოს მისი წევრები და თანამშრომლები.

§24. ეპარქიის მღვდელმთავარი არის თავისი ეპარქიის საეკლესიო ქონების უმაღლესი ზედამხედველი, და იგი პასუხისმგებელია ამ ქონებაზე წმიდა სინოდისა და კათოლიკოს-პატრიარქის წინაშე.

§25. დაქვრივებულ ეპარქიას დროებით მართავს კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ დანიშნული მღვდელმთავარი. ამ დროს არ ტარდება არავითარი ღონისძიებანი საეპარქიო ცხოვრების რეორგანიზაციისათვის და არ ხდება არავითარი ცვლილებანი წინა მღვდელმთავრის მმართველობის პერიოდში დაწყებულ სამუშაოებში.

§26. ეპარქიის დაქვრივებისას საეპარქიო საბჭო დალუქავს საეპარქიო სახლს და ყველა დაწესებულებას ხოლო საქართველოს საპატრიარქო გამოყოფს კომისიას, რომელიც რევიზიას გაუკეთებს ეპარქიის ქონებას და შეადგენს შესაბამის აქტს ახლადდანიშნული მღვდელმთავრისათვის გადასაცემად.

§27. საქართველოს ეკლესიის მღვდელმთავრების ხელდასხმა სრულდება მცხეთის სვეტიცხოვლის წმიდა ათორმეტთა მოციქულთა სახელობის საპატრიარქო ტაძარში.

§28. ეპარქიის მღვდელმთავარს აქვს თავისი ტვიფარი და ბეჭედი.

§29. სამოცდათხუთმეტი (75) წლის ასაკის მიღწევისას ეპარქიის მღვდელმთავარი ვალდებულია სთხოვოს კათოლიკოს-პატრიარქს პენსიაში გასვლის ნებართვა.

§30. ეპარქიის მღვდელმთავარს უფლება არა აქვს თვითნებურად შევიდეს და უნებართვოდ აღასრულოს მღვდელმოქმედება სხვის ეპარქიაში.

თავი VIII

საეპარქიო საბჭო

§1. საეპარქიო საბჭო არის სათათბირო, კოლეგიალური ორგანო, რომელიც ეპარქიის მღვდელმთავარს ეხმარება ეპარქიის მმართველობაში და უშუალოდ მას ექვემდებარება.

§2. საეპარქიო საბჭოს დანიშნულებაა მღვდელმთავართან ერთად განიხილოს ეპარქიის მმართველობასთან დაკავშირებული საკითხები.

§3. საეპარქიო საბჭოს წევრებსა და მის თანამშრომლებს ნიშნავს და ათავისუფლებს მმართველი მღვდელმთავარი.

§4. საეპარქიო საბჭოს თავმჯდომარე არის ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი.

§5. საეპარქიო საბჭოს წევრები არიან: მღვდელმთავარი, ოთხი სასულიერო და ორი საერო პირი. ისინი უნდა გამოირჩეოდნენ მაღალი ზნეობით, სულიერობით, შესაბამისი საღვთისმეტყველო განათლებით და ცხოვრებისეული გამოცდილებით.

§6. საეპარქიო საბჭოს სხდომები იმართება რეგულარულად, კვარტალში ერთხელ და საჭიროებისამებრ.

§7. საეპარქიო საბჭოს ჰყავს თავისი მდივანი, რომელსაც ნიშნავს ეპარქიის მღვდელმთავარი საბჭოს წევრთაგან. მდივანი პასუხისმგებელია სხდომებისათვის საჭირო მასალების მომზადებასა და სათანადო ოქმებისა და დოკუმენტაციის

შედგენაზე.

§8. საეპარქიო საბჭოს სხდომების ოქმებზე ხელს აწერს საბჭოს ყველა წევრი.

§9. მმართველი მღვდელმთავარი არის ეპარქიის უმაღლესი სასამართლო ხელისუფალი. საეპარქიო საბჭო რჩევებითა და მოსაზრებებით ეხმარება ეპარქიის მღვდელმთავარს სასამართლო ხელისუფლების განხორციელებაში.

§10. საეპარქიო საბჭო სათანადო განხილვის შემდეგ, სათათბირო ხმის უფლებით წარუდგენს ეპარქიის მღვდელმთავარს სასამართლო საქმეს. მმართველ მღვდელმთავარს გამოაქვს განაჩენი, როგორც ეპარქიის უმაღლეს სასამართლო ხელისუფალს.

§11. საეპარქიო საბჭოს ის წევრი, რომელსაც რაიმე პირადი ინტერესი აკავშირებს მოცემულ სასამართლო საქმესთან, მის განხილვაში არ მონაწილეობს.

§12. საეპარქიო საბჭო კომპეტენტურია განიხილოს შემდეგი სახის სასამართლო საქმეები:

1. სასულიერო პირთა და ერისკაცთა მიერ სარწმუნოებისაგან განდგომა.
2. მათ მიერ საეკლესიო და ზნეობრივი კანონების დარღვევა.
3. საეკლესიო ქორწინება და განქორწინება.
4. და სხვა საკითხები, რომლებიც ეხებიან საეკლესიო მართლწესრიგს.

§13. საეპარქიო საბჭო სასამართლო საქმეებს იხილავს „საქართველოს ეკლესიის საეკლესიო სასამართლოს შესახებ წესდების“ შესაბამისად.

ოლქები (სამთავარხუცესოები)

- §1. საქართველოს ეკლესიის ეპარქიები იყოფა ოლქებად (სამთავარხუცესოებად).
- §2. ოლქების ხელმძღვანელები არიან მთავარხუცესები, რომლებსაც ნიშნავს და ათავისუფლებს ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი.
- §3. მთავარხუცესი, ეს არის ეპარქიის მღვდელმთავრის მიერ დანიშნული ზედამხედველი, რომლის მოვალეობაში შედის ოლქის ფარგლებში საეკლესიო მართლწესრიგის დაცვა.
- §4. ოლქში გაერთიანებული სამრევლოების რაოდენობას განსაზღვრავს ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი.
- §5. ოლქის მთავარხუცესს უფლება აქვს მისდამი დაქვემდებარებულ ოლქში მოაგვაროს უთანხმოებები სასულიერო პირთა, ეკლესიის თანამშრომელთა და აგრეთვე სასულიერო პირთა და ეკლესიის თანამშრომელთა შორის.
- §6. ოლქის მთავარხუცესი შეიძლება იყოს საეპარქიო საბჭოს წევრი.
- §7. ოლქის მთავარხუცესი ყოველ წელიწადს ეპარქიის მმართველ მღვდელმთავარს წარუდგენს ანგარიშს დადგენილი ფორმით ოლქის მდგომარეობასა და თავისი მოღვაწეობის შესახებ.
- §8. ყოველ ოლქში სამღვდელოება თავისი წრიდან ირჩევს მოძღვართმოძღვარს, რომელსაც ამტკიცებს ეპარქიის მღვდელმთავარი.
- §9. მოძღვართმოძღვარს სასულიერო პირებმა რეგულარულად უნდა ჩააბარონ აღსარება.

სამრევლო

- §1. საქართველოს ეკლესიის ეპარქიები იყოფა ოლქებად, ხოლო ოლქები - სამრევლოებად.
- §2. სამრევლო - ეს არის ტაძართან გაერთიანებული მართლმადიდებელ ქრისტიანთა საზოგადოება, რომელიც შედგება სამღვდლო და საერო პირთაგან. სამრევლო - ეს არის ეპარქიის ნაწილი, რომელიც იმყოფება ეპარქიის მღვდელმთავრის კანონიკური მმართველობის ქვეშ.
- §3. სამრევლოს ხელმძღვანელობს ეპარქიის მღვდელმთავრის მიერ დანიშნული წინამძღვარი, რომელსაც მართვა-გამგეობაში სამრევლო საბჭო ეხმარება.
- §4. ახალი სამრევლოების დაარსება ან სამრევლოს გაუქმება ხდება ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის ლოცვა-კურთხევით.
- §5. სამრევლოს აუცილებლად უნდა ჰქონდეს ერთი ტაძარი ან სამლოცველო სახლი. სამრევლო ტაძრების, სამლოცველო სახლებისა და საყდრების აშენება, გამშვენება და შეკეთება ხდება ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის ნებართვით.
- §6. სამრევლოში სამღვდლო პირს ნიშნავს და ათავისუფლებს ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი.
- §7. სამრევლოს სამღვდლო პირი - წინამძღვარი
1. სასურველია მუდმივად ცხოვრობდეს სამრევლოს ტერიტორიაზე; იგი ვალდებულია თვითნებურად არ მიატოვოს თავისი მრევლი, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც სამრევლოში გავრცელებულია ეპიდემია ან სხვა რაიმე საფრთხე ემუქრება მას.
 2. მუდმივად უნდა ატაროს სასულიერო წოდების შესაბამისი სამოსელი.
 3. არ უნდა იყოს დაკავებული ისეთი საქმეებით, რომლებიც

არ შეესაბამება სასულიერო წოდებას.

4. არ უნდა ესწრებოდეს სასულიერო წოდებისათვის შეუფერებელ გასართობ სანახაობებს.
5. მუდმივად უნდა კითხულობდეს წმიდა წერილსა და წმ. მამათა შრომებს, ეცნობო დეს საღვთისმეტყველო ლიტერატურას, ქადაგებდეს.
6. სათანადოდ უნდა აღასრულოს საეკლესიო ღვთისმსახურება და მღვდელმოქმედება.
7. უნდა იზრუნოს ტაძრისა და საეკლესიო შენობების გარემონტებასა და გამშენებაზე.
8. უნდა იზრუნოს ღვთისმსახურებისათვის საჭირო ნივთების შეძენაზე, შენახვასა და დაცვაზე.
9. უნდა იზრუნოს საეკლესიო დისციპლინასა და ზნეობაზე, შენიშვნები და დარიგებები მისცეს დამნაშავეებს.
10. ზუსტად უნდა შეასრულოს ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის განკარგულებანი და მითითებანი.
11. უნდა იზრუნოს ავადმყოფებზე, ქვრივ-ობლებსა და გლახაკებზე.
12. უნდა აწარმოოს საეკლესიო საბუთები; წეროს სამრევლო მატიანე, იზრუნოს არქივის შევსებაზე.
13. უნდა იზრუნოს სამრევლო ბიბლიოთეკის მოწყობაზე.
14. ყველა მნიშვნელოვანი საკითხის გადაწყვეტისას უნდა მიმართოს ეპარქიის მმართველ მღვდელმთავარს ან ოლქის მთავარხუცესს.
15. უნდა ებრძოლოს სამრევლოში გავრცელებულ ცრურწმენასა და მწვალებლობას.
16. ზედამხედველობა უნდა გაუწიოს საეკლესიო თანამშრომლების მიერ თავიანთი მოვალეობის სათანადოდ აღსრულებას.

17. უნდა, იზრუნოს საეკლესიო ქონებაზე, აწარმოოს საინვენტარიზაციო წიგნი. იგი პასუხისმგებელია ეპარქიის მღვდელმთავრის, კათოლიკოს-პატრიარქისა და წმ. სინოდის წინაშე საეკლესიო ქონებაზე.
18. უნდა მოიწვიოს სამრევლო საბჭოს სხდომები თვეში ერთხელ.
19. უნდა მოიწვიოს სამრევლოს კრება წელიწადში ერთხელ, რომელსაც თვითონ თავმჯდომარეობს.
20. უნდა წარუდგინოს ოლქის მმართველსა და ეპარქიის მღვდელმთავარს ყოველწლიური ანგარიში სამრევლოს მდგომარეობისა და თავისი მოღვაწეობის შესახებ.
- §8. სამრევლოს სამღვდლო პირს - წინამძღვარს შეუძლია შეეზღუდოს აილოს და დატოვოს თავისი სამრევლო ერთი თვით, ეპარქიის მღვდელმთავრის ლოცვა-კურთხევით.
- §9. მრევლის ყოველი წევრი უნდა იყოს მართლმადიდებელი აღმსარებლობის პირი, რომელსაც ცოცხალი კავშირი აქვს თავის სამრევლო ტაძართან.
- §10. მრევლის ყოველი წევრი ვალდებულია დაესწროს ღვთისმსახურებას, რეგულარულად ჩააბაროს აღსარება და ეზიაროს, დაიცვას საეკლესიო კანონები, ისწრაფოდეს სულიერზნეობრივი სრულყოფილებისაკენ და იღვწოდეს სამრევლოს კეთილდღეობისათვის.
- §11. სამრევლოს კრების წევრები არიან ამ სამრევლოს წევრი სასულიერო და საერო პირები.
- §12. სამრევლო კრება, ერთი (1) წლის ვადით ირჩევს სამრევლო საბჭოს წევრებს, რომლებსაც ამტკიცებს ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავარი.
- §13. სამრევლო საბჭო შედგება ეკლესიაში მომსახურე ყველა სასულიერო და სამი საერო პირისაგან.
- §14. სამრევლო საბჭოს თავმჯდომარე არის სამრევლოს წი-

ნამძღვარი.

§15. მღვდელმთავართან შეთანხმებით სამრევლო საბჭო საერო პირთაგან ერთი წლის ვადით ნიშნავს მნეს, რომელიც აღრიცხავს ეკლესიის შემოსავალ-გასავალს, რისთვისაც იქმნება სპეციალური წიგნი. ყოველთვიურად სამრევლო საბჭო აკონტროლებს სამრევლოს ფულად და მატერიალურ სახსრებს. დარღვევის შემთხვევაში დამნაშავეს წინამძღვრის წარდგინებით მღვდელმთავარი ადებს სასჯელს ან ათავისუფლებს მას.

§16. წინამძღვრის გარდაცვალების ან სხვაგან გადაყვანის შემთხვევაში სამრევლო საბჭო ამონმებს სამრევლოს ქონებას, აღწერს და შეადგენს შესაბამის აქტს, რომელსაც გადასცემს ეპარქიის მღვდელმთავარსა და მის მიერ დანიშნულ წინამძღვარს.

§17. სამრევლო საბჭო ანგარიშვალდებულია ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის წინაშე.

§18. ყოველ სამრევლოს უკავია განსაზღვრული ტერიტორია (ქალაქების სამრევლოების გარდა), რომლის საზღვრების შეცვლის უფლება მხოლოდ ეპარქიის მმართველ მღვდელმთავარს აქვს.

§19. სამრევლოს გაუქმების შემთხვევაში მისი კუთვნილი ქონება გადადის ეპარქიის მფლობელობაში.

§20. სამრევლოს წინამძღვარს აქვს შესაბამისი ტვიფარი და ბეჭედი.

თავი XI

მონასტრები

§1. მონასტერი არის სავანე, რომელშიც ცხოვრობს და მოღვაწეობს ბერების ან მონოზენებისაგან შემდგარი კრებული. ამ კრებულებში ბერები ან მონოზენები გაერთიანებულნი

არიან უპოვარების, უქორწინებლობისა და მორჩილების აღთქმით და თავისი ცხოვრება მიძღვნილი აქვთ უბინობისა და ღოცვისადმი.

§2. მონასტრების დაარსების ნებართვას იძლევა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, ან წმ. სინოდი ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის წარდგინებით და კანონიკური პროცედურის დაცვით.

§3. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს აქვს უფლება სტავროპიგიალური მონასტრების დაარსებისა საქართველოს საპატრიარქოს იურისდიქციაში შემავალ მთელ ტერიტორიაზე.

§4. სტავროპიგიალური მონასტრები შედიან უშუალოდ სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის იურისდიქციაში.

§5. ეპარქიის ტერიტორიაზე არსებული სხვა მონასტრები ექვემდებარებიან მმართველი მღვდელმთავრის იურისდიქციას.

§6. მონასტრები სარგებლობენ იურიდიული პირის უფლებით, აქვთ ბეჭედი და ტვიფარი.

§7. საქართველოს ეკლესიის ყველა მონასტრის შევსება ხდება მმართველი მღვდელმთავრის ღოცვა-კურთხევის თანახმად მართლმადიდებელი აღმსარებლობის პირებით, რომელთაც ბერმონოვნური ცხოვრების სურვილი აქვთ.

§8. მონასტრები თავის მოღვაწეობას ახორციელებენ „საქართველოს ეკლესიის მონასტრებისა და ბერმონოვნების შესახებ დებულების“ თანახმად. ყოველ მონასტერს შეიძლება ჰქონდეს თავისი სპეციფიკური ტიბიკონი, მაგრამ იგი უნდა შეესაბამებოდეს „დებულებას“ და დამტკიცებული უნდა იყოს კათოლიკოს-პატრიარქის ან წმინდა სინოდის მიერ.

§9. მონასტრებს უფლება აქვთ ჰქონდეთ მეტოქეები, რომელთა დაარსების ნებართვას იძლევა კათოლიკოს-პატრიარქი

ან წმ. სინოდი. მეტოქი ეწოდება ტაძარს, თავისი კუთვნილი შენობა-ნაგებობებით, რომელიც იმყოფება მონასტრის გამგებლობაში, მაგრამ მდებარეობს მის საზღვრებს გარეთ (შესაძლებელია სხვა ეპარქიის ტერიტორიაზე). მეტოქის მოღვაწეობა რეგულირდება „საქართველოს ეკლესიის მონასტრებისა და ბერ-მონოხოზონების შესახებ დებულებით“, აგრეთვე იმ მონასტრის ტიპიკონით, რომლის კუთვნილებასაც ეს მეტოქი წარმოადგენს. მეტოქი შედის იმ მღვდელმთავრის იურისდიქციაში, რომელი ეპარქიის ტერიტორიაზეც იგი მდებარეობს.

თავი XII

საეკლესიო ფინანსები და ქონება

- §1. საქართველოს ეკლესია უზრუნველყოფს თავის მატერიალურ მოთხოვნილებებს თვითდაფინანსების საფუძველზე.
- §2. მისი ფინანსები იქმნება: მორწმუნეთა ნებაყოფილობითი შემოწირულობით, საეკლესიო წესების აღსრულების შემოწირულობით, საეკლესიო საწარმოების მიერ გამოშვებული პროდუქციის რეალიზაციით და სხვა საეკლესიო-სამეურნეო საქმიანობით.
- §3. ცენტრალური საეკლესიო ბიუჯეტი საპატრიარქოში იქმნება ეპარქიების, სტავროპიგიალური მონასტრებისა და სხვა საეკლესიო-სამეურნეო დაწესებულებების მიერ გადარიცხული ფულადი სახსრებით, რომლის პროცენტულ რაოდენობას განსაზღვრავს წმ. სინოდი.
- §4. საერთო-საეკლესიო ფინანსების განმკარგავნი არიან სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი და წმიდა სინოდი.
- §5. საპატრიარქოს განყოფილებების და დაწესებულებების დაფინანსება ხდება საერთო-საეკლესიო სახსრებიდან, გარდა იმ განყოფილებებისა, რომლებსაც შესწევთ თვითდაფინ-

ანსების უნარი.

- §6. ეპარქიის ბიუჯეტი იქმნება სამრევლოების, მონასტრებისა და საეპარქიო-სამეურნეო დაწესებულებების შემოსავლიდან წმ. სინოდის მიერ დადგენილი პროცენტის გადარიცხვით.
- §7. საერთო-საეპარქიო ფულადი სახსრების განმკარგავი ბიუჯეტის ფარგლებში არის მმართველი მღვდელმთავარი, რომელიც აწარმოებს საეკლესიო დანიშნულებით გაცემული თანხის აღრიცხვას.
- §8. სამრევლოების ფულადი სახსრები იქმნება: მონაწილეთა ნებაყოფლობითი შემოწირულობების და საპატრიარქოდან გაცემული სანთლის, საეკლესიო ლიტერატურის და სხვა ნივთების რეალიზაციით მიღებული შემოსავლისგან.
- §9. სამრევლოს ფულადი სახსრების განმკარგავი ბიუჯეტის ფარგლებში არის სამრევლოს წინამძღვარი და სამრევლო საბჭო.
- §10. მონასტრების ფულადი სახსრები იქმნება ისევე, როგორც სამრევლოებისა. მათი განმკარგავი ბიუჯეტის ფარგლებში არის მონასტრის წინამძღვარი.
- §11. სასულიერო სასწავლებლების დაფინანსება ხდება იმ ეპარქიის საერთო-საეკლესიო ფულადი სახსრებიდან, სადაც მდებარეობს ეს სასწავლებელი და სასწავლებლის დაქვემდებარებაში მყოფი სამეურნეო დაწესებულებების შემოსავლიდან.
- §12. სასულიერო სასწავლებლების ხარჯთაღრიცხვას ამტკიცებს ეპარქიის მღვდელმთავარი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქთან შეთანხმებით.
- §13. სასულიერო სასწავლებლის ფულადი სახსრების განმკარგავი ბიუჯეტის ფარგლებში არის რექტორი და პედსაბჭო.
- §14. საეკლესიო თანხები ინახება ბანკში შესაბამისი საეკლესიო დაწესებულების სახელზე.

- §15. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი და წმიდა სინოდი ახდენენ საერთო-საეკლესიო და საეპარქიო ფულადი სახსრებისა და ქონების რევიზიას. ასეთი რევიზიის განხორციელებისათვის მათ მიერ იქმნება სპეციალური სინოდალური კომისია.
- §16. საქართველოს საპატრიარქოსა და სტავროპიგიალური მონასტრების ფულადი სახსრებისა და ქონების რევიზიას ახდენს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის მიერ დანიშნული კომისია.
- §17. ეპარქიის სამრევლოების, მონასტრებისა და დანესებულებების ფულადი სახსრებისა და ქონების რევიზიას ახდენს კათოლიკოს-პატრიარქის ან ეპარქიის მმართველი მღვდელმთავრის მიერ დანიშნული სარევიზიო კომისია.
- §18. საქართველოს ეკლესიის ეპარქიებს, მონასტრებს, სამრევლოებს, საეკლესიო დანესებულებებს, სასულიერო სასწავლებლებს, საეკლესიო-სამეურნეო დანესებულებებს უფლება აქვთ ფლობდნენ უძრავ-მოძრავ ქონებას, მიწის ნაკვეთს, აილონ არენდით, ააშენონ და შეიძინონ შენობა-ნაგებობები და სხვა. კათოლიკოს-პატრიარქის კურთხევით აქვთ უფლება ქადაგებისათვის ისარგებლონ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით და სხვა.
- §19. საეკლესიო ქონების მართვა და განკარგვა ხდება საეკლესიო კანონების, სახელმწიფოში მოქმედი კანონმდებლობის და „საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულების“ თანახმად.
- §20. საქართველოს საპატრიარქოსა და ეპარქიების ბიუჯეტში შემოსავლებიდან გადასარიცხ პროცენტს ადგენს საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდი.
- §21. ეპარქიების, მონასტრების, სამრევლოებისა და სხვა საეკლესიო დანესებულებების ფულადი სახსრები მღვდელმთავრებისა და წინამძღვრების მიერ მხოლოდ საეკლესიო მიზნებისათვის უნდა იქნეს გამოყენებული.

- §22. ეკლესიაში აკრძალულია ისეთი სანთლებისა, ან სხვა საეკლესიო ნივთების გაყიდვა, რომლებიც არ არის დამზადებული საპატრიარქოს სამეურნეო დანესებულებების მიერ.
- §23. საქართველოს ეკლესიის მთელ კანონიკურ ტერიტორიაზე სანთლების, საეკლესიო ლიტერატურისა თუ სხვა ნივთების რეალიზაცია ხდება საპატრიარქოს მიერ დადგენილი ფასების მიხედვით.

თავი XIII

სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლები

- §1. საქართველოს ეკლესიის სასულიერო სასწავლებლები წარმოადგენენ უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლო დაწესებულებებს, რომლებიც ამზადებენ:
1. ღვთისმსახურთა კადრებს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიისათვის.
 2. სამეცნიერო და პედაგოგიურ კადრებს საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის საჭიროებისათვის.
 3. საღვთისმეტყველო საგნების კვალიფიციურ პედაგოგიურ კადრებს უმაღლესი და საშუალო საერო სასწავლებლებისათვის.
- §2. საქართველოს ეკლესიის საეკლესიო სასწავლებლები: გიმნაზიები, ლიცეუმები, სკოლები, საბავშვო ბაღები და სხვ. წარმოადგენენ საშუალო და დაწყებით სასწავლო დაწესებულებებს, რომლებიც ემსახურებიან მომავალი თაობის მართლმადიდებელი სარწმუნოებით აღზრდას.
- §3. სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლები ექვემდებარებიან სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის უმაღლეს მმართველობას.
- §4. სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლები, კანონიკურად შედიან იმ მმართველი მღვდელმთავრის იურისდიქციაში,

რომლის ეპარქიის ტერიტორიაზეც ისინი არიან განლაგებულნი.

§5. სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლების დაარსება და გაუქმება ხდება სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ბრძანებით.

§6. სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლების მართვა და მოღვაწეობა ხდება „საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სასულიერო სასწავლებლების შესახებ დებულების“ საფუძველზე.

§7. სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლებისათვის სასწავლო პროგრამას ადგენს საპატრიარქოსთან არსებული სასწავლო კომიტეტი.

§8. საპატრიარქოსთან არსებული სასწავლო კომიტეტი ვალდებულია შეამოწმოს სასწავლო პროცესის მიმდინარეობა სასულიერო და საეკლესიო სასწავლებლებში და ზედამხედველობა გაუწიოს პროგრამების განხორციელებას.

თავი XIV

საპენსიო ანაზღაურების შესახებ

§1 . საქართველოს ეკლესია სასულიერო პირებისა და თანამშრომლების საპენსიო ანაზღაურებას აწარმოებს „საეკლესიო პენსიების შესახებ დებულების“ საფუძველზე.

თავი XV

„საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულებაში“ ცვლილებების შეტანის შესახებ

§1. „საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულება“ ძალაშია საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის გაფართოებული კრების მიერ

მისი მიღებისთანავე.

§2. ადრე არსებული „დებულება საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობის შესახებ“ გაუქმებულია.

§3. „საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის მართვა-გამგეობის დებულებაში“ ცვლილებების შეტანის უფლება აქვს მხოლოდ საქართველოს ეკლესიის წმიდა სინოდს.

**საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო
ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის**

- საქართველომ მსოფლიო ცივილიზებულ სამყაროში აღიდგინა ისტორიული ადგილი როგორც დამოუკიდებელმა და დემოკრატიულმა სახელმწიფომ;

- საქართველოს ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია წარმოადგენს სამოციქულო საყდარს და მსოფლიო მართლმადიდებელი ეკლესიის გამუყოფელ ნაწილს. იგი მე-5 საუკუნიდან ავტოკეფალურია და მისი სასულიერო-ადმინისტრაციული ცენტრი და კათედრა ამცხეთა, საპატრიარქო კათედრებია, აგრეთვე, თბილისი და ბიჭვინთა;

- მართლმადიდებლობა, ევროპის ერთ-ერთი ტრადიციული აღმსარებლობა, საქართველოში ისტორიულად სახელმწიფო რელიგია იყო, რომელმაც ჩამოაყალიბდა მრავალსაუკუნოვანი ქართული კულტურა, ეროვნული მსოფლმხედველობა და ფასეულობები;

- საქართველოს მოსახლეობის დიდი უმრავლესობა მართლმადიდებელი ქრისტიანია;

- საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულია საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებული როლი ქვეყნის ისტორიაში და მისი დამოუკიდებლობა სახელმწიფოსაგან.

საქართველოს კონსტიტუციის მე-9 მუხლის შესაბამისად:

საქართველოს სახელმწიფო (შემდგომში სახელმწიფო), წარმოდგენილი საქართველოს პრეზიდენტით და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია (შემდგომში ეკლესია), წარმოდგენილი საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქით, დებენ კონსტიტუციურ შეთანხმებას (შემდგომში შეთანხმება):

მუხლი 1

1. სახელმწიფო და ეკლესია ადასტურებენ მზადყოფნას, ითანამშრომლონ ურთიერთდამოუკიდებლობის პრინციპის დაცვით, ქვეყნის მოსახლეობის საკეთილდღეოდ.
2. სახელმწიფო და ეკლესია უფლებამოსილნი არიან დადონ შეთანხმებები ერთობლივი ინტერესების სხვადასხვა სფეროში, რომელთა განხორციელების მიზნითაც მხარეთა მიერ მიიღება შესაბამისი აქტები.
3. ეკლესია წარმოადგენს ისტორიულად ჩამოყალიბებულ საჯარო სამართლის სუბიექტს, – სახელმწიფოს მიერ აღიარებულ სრულუფლებიან საჯარო სამართლის იურიდიულ პირს, რომელიც თავის საქმიანობას წარმართავს საეკლესიო (კანონიკური) სამართლის ნორმებით, საქართველოს კონსტიტუციის, ამ შეთანხმებისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.
4. ეკლესიას სპეციალური უფლებამოსილების გარეშე წარმოადგენენ: საეკლესიო კრება, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, წმიდა სინოდი და საქართველოს სა-პატრიარქო (ქორეპისკოპოსისა და მდივნის სახით), ხოლო სამართლებრივ ურთიერთობებში უფლებამოსილებას ანიჭებს კათოლიკოს-პატრიარქი.
5. საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ხელშეუვალია.
6. როგორც წესი, დიდი საეკლესიო დღესასწაულები და კვირა დასვენების დღეებად ცხადდება.

მუხლი 2

სახელმწიფო მხარს უჭერს აღსარებისა და საეკლესიო საიდუმლოს დაცვას. სასულიერო პირი ვალდებულია არ გასცეს ინფორმაცია, რომელიც მას, როგორც სულიერ მოძღვარს, გაანდეს ან მისთვის, როგორც სასულიერო პირისათვის, გახდა ცნობილი.

მუხლი 3

სახელმწიფო აღიარებს ეკლესიის მიერ შესრულებულ ჯვრისწერას კანონმდებლობით დადგენილი წესით. სამართლებრივ ურთიერთობებში გამოიყენება ქორწინების სახელმწიფო რეგისტრაციის მონაცემები.

მუხლი 4

1. სასულიერო პირი თავისუფლდება სამხედრო ვალდებულებისაგან.
2. სახელმწიფო ეკლესიასთან შეთხზვებით უზრუნველყოფს სამხედრო-საჯარისო ფორმირებებში, საპატიმროებსა და თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში მოძღვრის ინსტიტუტის შექმნას და ამასთან დაკავშირებით შესაბამისი სამართლებრივი აქტების მიღებას.
3. სახელმწიფო და ეკლესია უფლებამოსილნი არიან განახორციელონ მოსახელობის სოციალური დაცვის ერთობლივი პროგრამები.

მუხლი 5

1. საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მართლმადიდებელი სარწმუნოების შესახებ საგნის სწავლა ნებაყოფილობითია. სასწავლო პროგრამების დადგენა, შეცვლა, პედაგოგთა დანიშვნა და გათავისუფლება ხდება ეკლესიის წარდგინებით.
2. სახელმწიფო და ეკლესია კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით ორმხრივად და გათანაბრებულად აღიარებენ შესაბამისი სასწავლო დაწესებულებების მიერ გაცემულ განათლების დამადასტურებელ დოკუმენტებს, სამეცნიერო ხარისხებსა და ნოდებებს.
3. სახელმწიფო და ეკლესია უფლებამოსილნი არიან განათლების სისტემაში განახორციელონ ერთობლივი პროგრამები. სახელმწიფო ხელს უწყობს ეკლესიის საგანმანათლებლო დაწესებულებების ფუნქციონირებას.

მუხლი 6

1. ეკლესიის საკუთრება და სხვა ქონებრივი უფლებები დაცულია კანონით. ეკლესიის საკუთრებაში შეიძლება იყოს ნებისმიერი ქონება, რომელიც არ არის აკრძალული საქართველოს კანონმდებლობით.
2. ეკლესია თავის არასაღვთისმსახურო ქონების ფლობას, სარგებლობასა და განკარგვას ახორციელებს საეკლესიო სამართლებრივი ნორმებითა და საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით.
3. ეკლესია უშუალოდ არ ახორციელებს სამეწარმეო საქმიანობას.
4. ეკლესიის დაფინანსების წყაროს წარმოადგენს: ნებაყოფილობითი შემონიროლობანი, სამეწარმეო შემოსავლები, ინვესტიციები, გრანტები, დახმარებები, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად მიღებული სხვა შემოსავლები.
5. ეკლესიის მიერ წარმოებული საღვთისმსახურო პროდუქცია – მისი დამზადება, შემოტანა, მიწოდება და შემონიროლობა, ასევე არაეკონომიკური მიზნით არსებული ქონება და მიწა გათავისუფლებულია გადასახადებისაგან.
6. სახელმწიფო ეკლესიასთან შეთანხმებით იძლევა ნებართვას ან ლიცენზიას ეკლესიის ოფიციალური ტერმინოლოგიისა და სიმბოლიკის გამოყენებაზე, აგრეთვე, საღვთისმსახურო პროდუქციის დამზადებაზე, შემოტანასა და მიწოდებაზე.

მუხლი 7

1. სახელმწიფო ეკლესიის საკუთრებად ცნობს საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე არსებულ მართლმადიდებლურ ტაძრებს, მონასტრებს (მოქმედს და არამოქმედს), მათ ნანგრევებს, აგრეთვე, მიწის ნაკვეთებს, რომლებზეც ისინია განლაგებული.

2. ზემოაღნიშნულ ნაგებობათა დაცვის ზონები, მათი მოვლა-პატრონობისა და სარგებლობის წესები განისაზღვრება შესაბამისი სახელმწიფო სამსახურის მიერ მოქმედი კანონმდებლობით და ეკლესიასთან შეთანხმებით.

მუხლი 8

1. სახელმწიფო ეკლესიის საკუთრებად ცნობს სახელმწიფო დაცვაში (მუზეუმებში, საცავებში) მყოფ საეკლესიო საგანძურს (კერძო საკუთრებაში არსებული ნაწილის გარდა).
2. ზემოაღნიშნული საეკლესიო საგანძური, როგორც საერთო-ეროვნული საგანძურის ნაწილი, არის სახელმწიფოსა და ეკლესიის ერთობლივ მფლობელობაში მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად (წმიდა ნაწილებისა და წმიდა რელიკვიების გარდა).

მუხლი 9

1. სახელმწიფო და ეკლესია ერთობლივად ზრუნავენ ისტორიულ-კულტურული და არქეოლოგიურ-არქიტექტურული ფასეულობების მქონე საეკლესიო ნაგებობებისა და საეკლესიო საგანძურის სათანადო დაცვისა და მოვლა-პატრონობისათვის.
2. სახელმწიფო ეკლესიასთან შეთანხმებით, მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, ამტკიცებს დამატებით წესებს მუზეუმებსა და საცავებში დაცული საეკლესიო საგანძურის სარგებლობის შესახებ, ასევე კულტურულ-ისტორიული ღირებულებების მქონე ტაძრების აღდგენის, რესტავრაცია-კონსერვაციის ან მოხატვის პროექტებს.

მუხლი 10

სახელმწიფო იღებს ვალდებულებას, აწარმოოს მოლაპარაკება შესაბამის სახელმწიფოებთან მათ ტერიტორიაზე არსებული ყველა ქართული მართლმადიდებლური ტაძრის, მონასტრის, მათი ნანგრევების, სხვა საეკლესიო ნაგებობების, აგრეთვე, საეკლესიო ნივთების დაცვის, მოვლა-პატრონობისა და საკუთრების თაობაზე.

მუხლი 11

1. სახელმწიფო ადასტურებს XIX-XX საუკუნეებში (განსაკუთრებით 1921-90 წლებში), სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის დაკარგვის პერიოდში, ეკლესიისათვის მატერიალური და მორალური ზიანის მიყენების ფაქტს. როგორც ჩამორთმეული ქონების ნაწილის ფაქტორი ფლობელი, იღებს ვალდებულებას მატერიალური ზიანის ნაწილობრივ კომპენსაციაზე (საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილება '183; 12.04.90).
2. აღნიშნული საკითხის შესწავლის, კომპენსაციის ფორმების, რაოდენობის, ვადების, ქონების ან მიწის გადაცემისა და სხვა დეტალების დასადგენად პარიტეტულ საწყისებზე იქმნება კომისია (ამ შეთანხმების ხელმოწერიდან ერთი თვის ვადაში), რომელიც მოამზადებს შესაბამისი ნორმატიული აქტების პროექტებს.

მუხლი 12

1. შეთანხმება შედგება წინამდებარე ტექსტისა და ტერმინთა განმარტებისაგან.
2. შეთანხმებაში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანა შესაძლებელია მხოლოდ მხარეთა ურთიერთშეთანხმებით საფუძველზე, ორივე მხარის ხელმოწერითა და პარლამენტისა და წმიდა სინოდის დამტკიცებით.
3. შეთანხმებას ხელს აწერენ საქართველოს პრეზიდენტი და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი.
4. შეთანხმება ძალაში შედის პარლამენტისა და წმიდა სინოდის მიერ დამტკიცებისთანავე.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი
ედუარდ შევარდნაძე

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი,
ჟნორდესი და უნეტარესი
ილია II

სსპა შეთანხმებები ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის

საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ
ეკლესიასა და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს შორის
პრობაციონერთა და არაპატიმარ მსჯავრდებულთა
რესოციალიზაციის სფეროში

საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლ-
მადიდებელი ეკლესია (შემდგომში – ეკლესია), რომელსაც
წარმოადგენს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატ-
რიარქი, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსი, უწმიდესი და
უნეტარესი ილია II და საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო
(შემდგომში – სამინისტრო), რომელსაც წარმოადგენს მინისტრი
გია ქავთარაძე

– ვადასტურებთ ეკლესიის უდიდეს მნიშვნელობას ერის
სულიერ განვითარებაში;

– გამოვთქვამთ მზადყოფნას ურთიერთთანამშრომლობით
ხელი შევეწყოთ სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობას;

– ვგრძნობთ პასუხისმგებლობას საქართველოში ყოველი
პრობაციონერი და არაპატიმარი მსჯავრდებული პირის
წინაშე;

– ვადასტურებთ პრობაციის, როგორც პატიმრობის
ალტერნატივის, სისტემაში ეკლესიის კეთილისმყოფელი
როლის გასაძლიერებლად და პრობაციონერთა და არაპატიმარ
მსჯავრდებულთა რელიგიური უფლებების უზრუნველსაყოფად
ქმედითი ნაბიჯების გადადგმის აუცილებლობას,

„საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს
სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას
შორის კონსტიტუციური შეთანხმების“ (2002 წლის 14
ოქტომბერი) პირველი მუხლის საფუძველზე ვდებთ შემდეგ
შეთანხმებას:

მუხლი 1. მოქმედების სფერო

წინამდებარე შეთანხმებით დადგენილია ეკლესიასა და სამინისტროს შორის თანამშრომლობის წესი და ფორმები პრობაციონერთა და არაპატიმარ მსჯავრდებულთა რესოციალიზაციის სფეროში.

მუხლი 2. თანამშრომლობის პრინციპები და ფორმები

1. მხარეებს შორის თანამშრომლობა ეფუძნება ურთიერთპატივისცემისა და თანასწორობის პრინციპს.
2. მხარეები ითანამშრომლებენ შემდეგი ფორმებით:
 - ა) ერთობლივი პროგრამებისა და პროექტების შექმნა და განხორციელება;
 - ბ) არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ბიუროებში რელიგიური უფლებების რეალიზაციის პირობების შექმნა;
 - გ) თანამშრომლობის სფეროში ერთობლივი სემინარების, კონფერენციების, სიმპოზიუმების და სხვა მსგავსი ღონისძიებების გამართვა;
 - დ) ერთობლივი წინადადებებისა და რეკომენდაციების მომზადება შესაბამისი სამართლებრივი ბაზის სრულყოფის მიზნით, კერძოდ, თანამშრომლობის სფეროსთან დაკავშირებული ნორმატიული აქტების პროექტების ერთობლივი მომზადება.
3. თითოეული მხარე იღებს ვალდებულებას, მის მიერ ორგანიზებულ ღონისძიებაზე, რომელიც შეიძლება წარმოადგენდეს მეორე მხარის ინტერესის საგანს და რომელიც ეხება თანამშრომლობის სფეროს, მოიწვიოს მეორე მხარე.
4. სამინისტრო იღებს ვალდებულებას ეკლესიას მიაწოდოს ნორმატიული აქტების ის პროექტები, რომლებიც ეხება თანამშრომლობის სფეროს.

მუხლი 3. ღვთისმსახურებისათვის საჭირო პირობების შექმნა

1. სამინისტრო უზრუნველყოფს არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ბიუროებში ღვთისმსახურებისათვის საჭირო პირობების შექმნას.
2. სამინისტრო ამ მუხლის წინა პუნქტით დადგენილ ვალდებულების აღსრულებისას გაითვალისწინებს ეკლესიის რეკომენდაციებს.
3. სამინისტრო უზრუნველყოფს არაპატიმარ მსჯავრდებულთა და პრობაციონერთა რელიგიური უფლებების რეალიზაციისათვის საჭირო გარანტიების შექმნასა და დაცვას, მათ შორის, არასაპატიმრო სასჯელთა აღსრულებისა და პრობაციის ბიუროებში ეკლესიის ღვთისმსახურთა დაუბრკოლებელ დაშვებას საპატრიარქოსთან შეთანხმებით.

მუხლი 4. ეკლესიის ღვთისმსახურთა და პრობაციონერთა სისტემატური შეხვედრების მოწყობა

1. მხარეები უზრუნველყოფენ ეკლესიის ღვთისმსახურთა და პრობაციონერთა და არაპატიმარ მსჯავრდებულთა სისტემატური შეხვედრების მოწყობას.
2. საქართველოს საპატრიარქო, იუსტიციის სამინისტროსთან შეთანხმებით, ორგანიზებას გაუწევს არამართლმადიდებელ პრობაციონერთა და არაპატიმარ მსჯავრდებულთა რელიგიური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას.

მუხლი 5. პრობაციონერთა ჩართვა შრომით საქმიანობაში

1. არაპატიმარ მსჯავრდებულთა და პრობაციონერთა სურვილის შემთხვევაში, ეკლესია ხელს შეუწყობს მათ მონაწილეობას ეკლესია-მონასტრების მშენებლობაში, აგრეთვე საეკლესიო-სამონასტრო მეურნეობებში დასაქმებას იმდენად, რამდენადაც ეს შესაძლებელი იქნება კანონიკური სამართლის ფარგლებში.
2. საპატრიარქო და იუსტიციის სამინისტრო ერთობლივად

იზრუნებენ პრობაციონერი და არაპატიმარი მსჯავრდებულებისთვის სახელოსნოების შექმნასა და მათთვის (სურვილისამებრ) გარკვეული სპეციალიზაციის დაუფლებაზე.

მუხლი 6. შეთანხმების ოფიციალური გამოქვეყნება

1. წინამდებარე შეთანხმება ექვემდებარება ოფიციალურ გამოქვეყნებას.
2. ეკლესია შეთანხმებას გამოაქვეყნებს „საქართველოს საპატრიარქოს უწყებანში“, ხოლო სამინისტრო „საქართველოს საკანონმდებლო მაცნეში“.
3. თითოეული მხარე ვალდებულია, მეორე მხარეს ოფიციალურად აცნობოს ამ მუხლის წინა პუნქტით დადგენილი ვალდებულებების შესრულების შესახებ.

მუხლი 7. შეთანხმების ძალაში შესვლა

წინამდებარე შეთანხმება ძალას იძენს ამ შეთანხმების მე-6 მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებული ბოლო გამოქვეყნების დღიდან მეშვიდე დღეს.

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი,
უწმიდესი და უნეტარესი
ილია II

საქართველოს იუსტიციის
მინისტრი გია ქავთარაძე

2006 წლის 1 მარტი

**საქართველოს იუსტიციის სამინისტროსა
და
საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური
მართლმადიდებელი ეკლესიის
ხელშეკრულება**

ჩვენ, საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო, რომელსაც წარმოადგენს მისი აღმატებულება, მინისტრი მიხეილ სააკაშვილი

და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია (შემდგომში საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია), რომელსაც წარმოადგენს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსი, უწმიდესი და უნეტარესი ილია II, ვადასტურებთ საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის უდიდეს მნიშვნელობას ერის სულიერ განვითარებაში;

ვალღარებთ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებულ როლს საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღმშენებლობაში;

ვგრძნობთ პასუხისმგებლობას საქართველოში პატიმრობაში მყოფი ყოველი ადამიანის წინაშე;

მივიჩნევთ, რომ ყოფითი პირობების გაუმჯობესებასთან ერთად აუცილებელია ზრუნვა პატიმართა და მსჯავრდებულთა სულიერი ამაღლებისათვის;

ვადასტურებთ, რომ უნდა გადაიდგას ქმედითი ნაბიჯები საქართველოს სასჯელალსრულებით სისტემაში საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის კეთილისმყოფელი როლის გასაძლიერებლად და ადამიანის რელიგიური უფლებების უზრუნველსაყოფად;

ამ მიზნით ვდებთ ხელშეკრულებას და ვთანხმდებით შემდეგზე:

1. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო უზრუნველყოფს

სასჯელალსრულების ყველა დაწესებულებაში ღვთის-მსახურებისა და ლოცვებისათვის სათანადო პირობებისა და გარემოს შექმნას. ამ მიზნით საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო თითოეულ სასჯელალსრულებით დაწესებულე-ბაში გამოყოფს სამლოცველოსათვის აუცილებელ ფართს და საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიასთან ერთად კეთილმოაწყობს მათ.

2. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია ყოველ სასჯელალსრულებით დაწესებულებასა და იუსტიციის სამინისტროს სააღსრულებო პოლიციაში მიაწვდის მოძღვრებს საღმრთო ლიტურგიის და სხვა საეკლესიო წესების აღსრულების მიზნით. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია გასწავს კოორდინირებას და უზრუნველყოფს სხვა კონფესიების მსახურთა მონაწილას ამ კონფესიის წარმომადგენელ მსჯავრდებულთა რელიგიური მოთხოვნების დაკმაყოფილების მიზნით. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო იღებს პასუხისმგებლობას სასჯელალსრულებით დაწესებულებებში მოძღვართა უსაფრთხოებასა და დაუყოვნებლივ გადაადგილებაზე.
3. მხარეები უზრუნველყოფენ სისტემატური შეხვედრების ორგანიზებას, ერთის მხრივ, სასულიერო პირებს, მეორეს მხრივ, პატიმრებს, მსჯავრდებულებსა და იუსტიციის სამინისტროს თანამშრომლებს შორის.
4. მხარეები ადასტურებენ თავიანთ მზადყოფნას სასჯელალსრულების ცალკეული დაწესებულებების საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სულიერ მეურვეობაში ეტაპობრივი გადაცემის შესახებ. ეკლესიის სულიერ მეურვეობაში სასჯელალსრულების ცალკეული დაწესებულების ეტაპობრივი გადაცემის წესისა და პირობების დასადგენად და გადაცემის პროცესის უზრუნველსაყოფად შეიქმნას ერთობლივი კომისია.
5. საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია, ორნაბიჯი ინტერესებიდან გამომდინარე, ერთობლივად მოამზადებენ და განიხილავენ

იმ ნორმატიული აქტების პროექტებს, აგრეთვე, სხვა საკითხებს, რომლებიც იქნება მხართა საერთო ინტერესების საგანი.

მისი აღმატებულება,
საქართველოს იუსტიციის
მინისტრი
მიხეილ სააკაშვილი

უნმიდესი და უნეტარესი,
სრულიად საქართველოს
კათოლიკოს-პატრიარქი
ილია II

თბილისი
20.04.2001

**საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა
და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური
მართლმადიდებელი ეკლესიის
ერთობლივი კომისიის ურთიერთგაგების შემორანდუმი**

საქართველოს სახელმწიფო და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია საქართველოს კონსტიტუციისა და 2002 წლის კონსტიტუციური შეთანხმების საფუძველზე (პირველი მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტები) უფლებამოსილნი არიან გააფორმონ შეთანხმებები ერთობლივი ინტერესების სფეროში თანამშრომლობის შესახებ. აღნიშნულიდან გამომდინარე, განათლების სფეროში თანამშრომლობისთვის, საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის შეთანხმების პროექტის შემუშავების მიზნით სრულიად საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მიერ შეიქმნა ერთობლივი კომისია. მას შემდეგ, რაც გაიმართა არაერთი სამუშაო შეხვედრა მოლაპარაკების საგანთან დაკავშირებით, ერთობლივი კომისიის წევრები შევთანხმდით შემდეგზე:

1. საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის არსებული საკონსტიტუციო შეთანხმების საფუძველზე (პირველი და მე-5 მუხლები) საქართველოს კონსტიტუციის მე-9 და მე-19 მუხლებში აღიარებული პრინციპების დაცვით დაიწყება საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის განათლების სფეროში თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმების პროექტზე მუშაობა.
2. საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის განათლების სფეროში თანამშრომლობის შესახებ

შეთანხმების პროექტის მაღალ დონეზე და დროულად მომზადების მიზნით შეიქმნება საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შესაბამისი სტრუქტურული ერთეულების წარმომადგენლებით დაკომპლექტებული ერთობლივი მუშა ჯგუფები, რომლებიც იმუშავებენ შემდეგი მიმართულებით:

- ა) საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის შესაბამის საგანმანათლებლო დაწესებულებათა მიერ გაცემული განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტების, ხარისხებისა და წოდებების ორმხრივად და გათანაბრებულად ურთიერთალიარების პროცედურების შემუშავება და მათი სამართლებრივი უზრუნველყოფა;
- ბ) მართლმადიდებელი ქრისტიანული სარწმუნოების სწავლებისათვის საჭირო სახელმძღვანელოებისა და სასწავლო პროგრამების შედგენის, პედაგოგიური კადრების შერჩევის, მომზადებისა და დანიშვნა-გათავისუფლების პროცედურების შემუშავება;
- გ) მართლმადიდებელი ქრისტიანული სარწმუნოების საკითხების შემცველი საგნების სასწავლო გეგმების მომზადებისა და შესაბამისი სახელმძღვანელოების განხილვის პროცესში საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის წარმომადგენელთა მონაწილეობის პროცედურის შემუშავება;
- დ) საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის საგანმანათლებლო და სააღმზრდელო დაწესებულებების დაფინანსებისა და ქონებრივი საკითხების სამართლებრივი უზრუნველყოფა;

ე) მოსწავლე-ახალგაზრდობის აღზრდის საქმეში საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის თანამშრომლობის ფორმებისა და პირობების დადგენა.

3. ერთობლივი მუშა ჯგუფები უზრუნველყოფილნი იქნებიან საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შესაბამის დანესებულებებში არსებული იმ ინფორმაციით, რაც დაკავშირებულია შესათანხმებელ საკითხებთან.
4. მოცემული მემორანდუმის პირველი, მეორე და მესამე მუხლებით გათვალისწინებული სამუშაოების დასრულებისთანავე შედგება საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის განათლების სფეროში თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმების ხელმოწერის ოფიციალური ღონისძიება.

ერთობლივ კომისიაში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს წარმომადგენლობითი ჯგუფის ჯგუფის ხელმძღვანელი
ბელა წიფურია
მინისტრის მოადგილე

ერთობლივ კომისიაში საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის წარმომადგენლობითი ჯგუფის ხელმძღვანელი
გრიგოლი (ბერბიჭაშვილი)
ფოთისა და ხობის მთავარეპისკოპოსი

**საქართველოს სამოციქულო
ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის
და**

**საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს
ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტის**

შეთანხმება

ჩვენ,

საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია (შემდგომში მართლმადიდებელი ეკლესია), რომელსაც წარმოადგენს საქართველოს საპატრიარქოს რელიგიური ტურიზმის (მომლოცველობის) დეპარტამენტის თავმჯდომარე, მთავარეპისკოპოსი საბა (გიგიბერია)

და

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი, რომელსაც წარმოადგენს მისი თავმჯდომარე, ბატონი საბა კიკნაძე,

ვადასტურებთ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებულ როლს საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღმშენებლობაში;

მივიჩნევთ ტურიზმს და მომლოცველობას ქვეყნის განვითარების ერთ-ერთ პრიორიტეტად;

ვალღარებთ მართლმადიდებელ სარწმუნოებაზე დაფუძნებული ქართული კულტურის უდიდეს მნიშვნელობას ერის მეობის ჩამოყალიბებაში;

მნიშვნელოვნად ვრაცხთ მსოფლიოსათვის საქართველოს სულიერი საგანძურის გაცნობას;

ვთანხმდებით ტურიზმისა და მომლოცველობის (რელიგიური ტურიზმის) განვითარებაში ერთობლივ და კოორდინირებულ საქმიანობაზე,

რაც გულისხმობს:

1. ინფორმაციის და მონაცემთა ბაზის ურთიერთგაცვლას;
2. მომლოცველთა და ტურისტული მარშუტების (გზამკვლევე-ბის) საინფორმაციო ბუკლეტებისა და ინტერნეტ-გვერდების ერთობლივ შედგენას და ვიდეო და აუდიო მასალის მომზადებას;
3. მომლოცველთა სახლების (მონასტერთან არსებული სას-ტუმროების) შექმნის ხელშეწყობას;
4. ქართული დიასპორებისათვის სამშობლოსთან დაახლოების ხელშეწყობა;
5. უცხოეთში ქართველ მომლოცველთა ერთობლივი ტურნე-ბის განხორციელებას;
6. ეკლესია მონასტრებთან ერთობლივი საინფორმაციო ცენ-ტრების შექმნას;
7. ყველა ამ საქმიანობის მხარდაჭერას, რომელიც იქნება მხარეთა საერთო ინტერესის საგანი.

საქართველოს ეკონომიკური განვითარების
სამინისტროს ტურიზმისა და კურორტების
დეპარტამენტის თავმჯდომარე
საბა კიკნაძე

საქართველოს საპატრიარქოს
რელიგიური ტურიზმის (მომლოცველობის)
დეპარტამენტის თავმჯდომარე
მთავარეპისკოპოსი **საბა (გიგბერია)**

საქართველოს უწმინდესი მართლმადიდებელი ავტოკეფალიის ცნობისა და მტკიცების სიგელი

დიმიტრიოსი, წყალობითა ღმრთისათა მთვარეპისკო-
პოსი კონსტანტინეპოლისა და ახლისა რომისა და
მსოფლიო პატრიარქი

სახელითა მამისათა და სულისა წმინდისათა!

„ჭეშმარიტ ვიყვნეთ სიყვარულსა ზედა და აღვალორძინებ-
დეთ მისა მიმართ ყოველსა, რომელ არს თავ მისა ქრისტე, რომ-
ლისაგან ყოველი გვამი შენანევრებულ და შემტკიცებულ არს
ყოვლითა შეახლებითა უხუებისაითა შეწვევისაებრ საზომისა
თვითეულისა ასოისა; სიორძილსა მას გვამისასა ჰყოფდით აღ-
საშენებლად თავისა თქვენისა სიყვარულით.“ /ეფეს.4, 15-16/.

ამბობს მოციქული ერთა პავლე, და მართლაც ერთი სამ-
წყსოა და ქრისტეს ერთი სხეულია, და ასევე იწოდება ღვთის-
მიერი ქვეყანასა ზედა ეკლესია მისი სული ერთიანობის გამო
და არანაირი, რა თქმა უნდა, გზით არ შეუშლია ხელი ამას,
არც პირველ და არც მის შემდგომ საუკუნეებში. სტრუქტურის-
ათვის ადგილობრივი და სხვადასხვა ქვეყნების ეკლესიებისა,
რომელნიც ერთმანეთისაგან დამოუკიდებელნი, შინაგანად
თვითმმართველნი, თავიანთივე მწყემს-მთავართაგან და მოძ-
ღვართაგან ქრისტეს სახარების მსახურთაგან მართულნი არ-
იან და შეადგენენ ერთ წმინდა და სამოციქულო ეკლესიას.

ასეთივეა კავკასიის კურთხეულ მიწაზე, ამჟამად საქართ-
ველოს რესპუბლიკის საზღვრებში შემავალი წმინდა და მართლ-
მადიდებელი ეკლესია, რომელმაც უძველესი დროიდან მიიღო
თვითმმართველი და თავისუფალი გამგებლობა და შესაბამისად
საეკლესიო მმართველობითი ორგანიზაცია. რწმენაში, სიმტ-
კიცისა და ეკლესიური ცხოვრებით მრავალი და შესანიშნავი
მაგალითის მაჩვენებელი. იგი დღესაც შეუწელებლად და უცვ-
ლელად იცავდა და იცავს ჩვენი მართლმადიდებელი ქვეყნის
მოძღვრებებს და მის მიერ აღიარებულ ჭეშმარიტებებს. ამჟამად
კი, თავის გამგებლობაში კანონიერების მსურველი, ყველა წმიდა

მსგავსი აღმსარებლობის ეკლესიებთან მეგობრულ და სიყვარულით სავსე ურთიერთობაში და სამსახურში მყოფი მიმართავს, ყოველი ხელსაყრელი შემთხვევისას, ჩვენს ეკუმენურ საპატრიარქო ტახტს და ითხოვს კურთხევასა და მტკიცებას თავისი თვითმმართველობითი სტრუქტურისა. რამეთუ ასე შეთანხმებულმა, ვითარცა ვაზმა განუყოფელი ღვთისა ვენახისა, ადგილობრივ მართლმადიდებელ ეკლესიათა კანონიერ პლეადაში მყოფმა, განაგრძოს აყვავება ქრისტეს სხეულისა.

ეს ღირსებით სავსე მიმართვა და თხოვნა სიყვარულით მივიღეთ ჩვენ და ჩვენმა წმიდა და კურთხეულმა სინოდმა, ვინაიდან ჩვენი ეკუმენური ტახტი ვალდებულია დახმარება აღმოუჩინოს სამართლიანი უფლებებისა და სტატუსის მომთხოვნ წმიდა მართლმადიდებელ ეკლესიებს; ხელი ჩასჭიდოს მათ და დაეხმაროს დროის აუცილებლობით გამოწვეული ცხოვრებისეული პრობლემების გადაჭრაში, რამეთუ, თანახმად მრავალსაუკუნოვანი საეკლესიო ცხოვრებისა და წესისა, ღირსეულად მოპოვებულმა მისმა ავტორიტეტმა ალავსო ავტოკეფალური მმართველობის მინიჭების უფლების უპრატესობით და ჩამოუყალიბა გარკვეული ადმინისტრაციული უფლებები. ამდენად, ჩვენი უმდაბლესობა და ჩვენი კურთხეული მიტროპოლიტები, ყოვლადპატივდებულთა თანა სულიწმიდის მიერ ჩვენს ძმებთან და თანამწირველებთან ერთად განიმსჭვალა აზრით და სიამოვნებით იწონებს, რომ პატაკად მომავალი წმიდა და დიდი მსოფლიო კრებისა, ჩვენმა უპირველესმა ტახტმა, კონსტანტინეპოლის ეკლესიამ აკურთხოს, ცნოს და დაამტკიცოს საქართველოს წმინდა ეკლესიის ავტოკეფალია და დამოუკიდებელი სტრუქტურა. იგი მუდამ გარანტირებული და ხელშეუხებელი იქნება ჩვენი წმინდა რწმენისა და საეკლესიო კანონიკური წესის თანახმად, მართლმადიდებელი ეკლესიის ერთობაში.

სინოდის გადაწყვეტილებითა და სულიწმინდით განათლებული ვაცხადებთ საქართველოს უწმინდეს ეკლესიას იმავე თვითმმართველი სტრუქტურითა და ორგანიზებით რაც უძველესი დროიდან გაჩნდა, რაც დამოწმებულია, აგრეთვე, ბალ-

სამონის მიერ, რომელიც წერს: "ამბობენ, რომ დღეთა მათ შინა უნმინდესისა პატრიარქისა ღვთაებრივი ქალაქისა დიდისა ანტიოქიისა უფალი პეტრესი გამოტანილ იქნა სინოდური დადგენილება, რომ იქნეს თავისუფალი და ავტოკეფალური ეკლესია იბერიისა."

მივიჩნევთ, რომ იგი ჩართული არის ძმურ მართლმადიდებელი ეკლესიათა პლეადაში და ვადასტურებთ, ამასთანავე, იმას, რომ, იგი სახელდებულია, როგორც "წმინდა ავტოკეფალური მართლმადიდებლური ეკლესია სრულიად საქართველოსა". ვცნობთ მას როგორც ჩვენს სულიერ დას, რომელიც უფლებამოსილია მართოს და აწარმოოს საქმენი დამოუკიდებლად და ავტოკეფალურად, თანახმად წესისა. სხვა ადგილობრივ წმინდა მართლმადიდებელ ეკლესიათა შორის კანონიერი უფლებებით მოქმედს მეთაურად ჰყავს უფალი ღმერთი და მაცხოვარი ჩვენი იესო ქრისტე და კანონიკური და საეკლესიო წესის თანახმად აღიარებს და პატივს სცემს ჩვენი მსოფლიო საპატრიარქო ტახტის პირველადობას, და ვითარცა თავის უმაღლეს მმართველობით ორგანოს, სცნობს საქართველოს ეკლესიის მღვდელმთავართაგან შემდგარ სინოდს, რომლის თავმჯდომარეც არის ყოველი მთავარეპისკოპოსი მცხეთათბილისისა და კათოლიკოსი სრულიად საქართველოსა.

ჩვენს უნმინდეს და სამოციქულო და მსოფლიო საპატრიარქო ტახტთან ასევე ყოველ მართლმადიდებელ ავტოკეფალურ ეკლესიასთან სულიერი და კანონიკური ერთიანობის დაცვის მიზნით, მართლმადიდებელი ეკლესიის კანონიკური წესის თანახმად, ყოველი მთავარეპისკოპოსი მცხეთათბილისისა და კათოლიკოსი სრულიად საქართველოსა მოვალეა მათ მეთაურებს აცნობოს მისი რჩევა და აღსაყდრება სამშვიდობო საინტრონიზაციო ეპისტოლეებით, წარმოაჩინოს ამასთანავე, აღმასრულებლობა და დასტური მისი და მისდამი რწმუნებული წმინდა მართლმადიდებელი ეკლესიისა, რომ შეუბღალავად დაიცავს მართლმადიდებლურ სარწმუნოებასა და ღვთისმოსაობასა და ამასთანავე მართლმადიდებელი ეკლესიის საღმრთო და და წმინდა კანონებსა და წესებს; რიგის მიხედვით მოიხსე-

ნიებს წმინდა დიპტიხს, სახელს ყოველი მსოფლიო პატრიარქისა და სხვა უწმინდეს პატრიარქთა და წმიდა მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიების უნეტარეს გამგებელთა, რაც შეეხება წმიდა მირონის საკითხს, დაცულ იქნება ამასთან დაკავშირებით დადგენილი საეკლესიო წესი, რათა ხილულად და უხილავად შედგეს და განცხადდეს შინაგანი და გარეგანი განუყოფელი ერთიანობა მართლმადიდებელი ეკლესიისა.

ამასთანავე, ვურჩევთ, რომ ზოგადი ხასიათის საეკლესიო პრობლემებისა თუ დაბრკოლებათა დროს, რომელნიც ავტოკეფალური ეკლესიების საგანმგებლო საზღვრებში იჩენენ თავს, ხოლო საყოველთაო განსჯასა და კენჭისყრას ექვემდებარებიან, მთავარეპისკოპოსმა მცხეთა-თბილისისა და კათოლიკოსმა სრულიად საქართველოსა მიმართოს ჩვენს უწმინდეს საპატრიარქო ტახტს, რომლის მიერაც დაუკავშირდება ყოველ მართლმადიდებელ საეპისკოპოსოს, ჭეშმარიტი სიტყვის მართლმკვეთელთ და თავისივე თხოვნის შესაბამისად, მიიღებს მისგან სარწმუნე აზრსა და შეხედულებას მისას და ძმური ეკლესიებისას.

ამრიგად, ჩვენს მუდმივ სრული შემადგენლობის წმიდა და კურთხეული სინოდის 1990 წლის 23 იანვრის სხდომაზე ნაფიქრს, განსჯილს და სინოდურად ჩვენს მიერ დამტკიცებულს, რომ მტკიცედ დავიცავთ, ვადასტურებთ ამ საპატრიარქო და სინოდური სიგელით, რომელიც შედგენილი და ხელმოწერილია ჩვენი წმინდა და ქრისტეს დიდი ეკლესიის წესდების თანახმად, ზუსტად და უცვლელად ვაუწყებთ და ვუგზავნით მთავარეპისკოპოსს მცხეთა-თბილისისა და სრულიად საქართველოსა, ქრისტეს მიერ ჩვენს საყვარელ ძმათა და ტანამწირველთა უფალ ილიას, სრულიად საქართველოს წმიდა მართლმადიდებელი ავტოკეფალური ეკლესიის კურთხეული სინოდის თავმჯდომარეს და როგორც წესია, აგრეთვე ეკლესიური კანონიკის მიხედვით მოქმედ და გამოცხადებულ მოძმე მართლმადიდებელ ავტოკეფალურ ეკლესიებს დასაცავად და განსამტკიცებლად სრულიად მართლმადიდებელი ეკლესიის ერთიანობის.

უფალი ღმერთი ჩვენი მადლითა და წყალობითა პირველსა, დიდისა და უმაღლესისა მღვდელმთავრისა ქრისტე ღმერთისა ჩვენისა მეოხებითა ყოვლადუხრწნელისა დედისა მისისა, მარადქალწულისა ღვთისმშობლისა მარიამისა. პატიოსნისა დიდებულისა წინასწარმეტყველისა და ნათლისმცემლისა იოანეს, წმიდათა და დიდებულთა და ყოვლადქებულთა მოციქულთა წმინდა მოციქულთასწორის წინოსი და ღირსთა და ღვთივდაცულ მამათა ჩვენთა განამტკიცებს და დაიცავს ნიალსა ერთი წმინდა და კათოლიკე ეკლესიისასა ძმურ ავტოკეფალურ ეკლესიასა სრულიად საქართველოსა და წარუძღვება და ააყვავებს მას სადიდებლად წმიდისა სახელისა თვისისა ნუგეშად მორწმუნე მრევლისა მისისა და სიხარულად მსოფლიო ტახტისა და ყოველთა მოძმე მართლმადიდებელ ავტოკეფალურ ეკლესიათა.

მაცხოვრისმიერსა წელსა 1990. თვესა იანვარსა 25

გამოყენებული და დამოწმებული ლიტერატურა

1. ბიბლია, საქართველოს საპატრიარქოს გამოცემა, თბილისი, 1989 წ.
2. ახალი აღთქუმაი, 2003 წ.
3. ფსალმუნნი, თბ., 2004 წ.
4. დ. ჩიკვაიძე, საეკლესიო სამართალი, თბილისი, 2008 წ.
5. სიტყვა მართლისა სარწმუნოებისა V ტ., არქიმანდრიტი იუსტინე პოპოვიჩი, მართლმადიდებელი ეკლესია და ეკუმენიზმი, თბილისი, 1995 წ.
6. ქრისტიანული ეკლესიის ისტორია, შემდგენელი გვანცა კოპლატაძე, მესამე შეესებული გამოცემა, საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა, თბილისი, 2009 წ.
7. პანაიოტის ბუმისი, კანონიკური სამართალი, თბილისი, 2007 წ.
8. დ. ჩიკვაიძე, კონსტიტუციური შეთანხმების კომენტარები, თბილისი, 2005 წ.
9. საქართველოს ეკლესიის კალენდარი, 2011. საქართველოს საპატრიარქოს გამომცემლობა, თბილისი, 2010.
10. მიხეილ პომაზანსკი, დოგმატური ღვთისმეტყველება, თბილისი, 2006 წ.
11. მართლმადიდებელი ეკლესიის კანონები ეპისკოპოს ნიკოდიმის (მილაში) განმარტებებით. ტ. I, თბილისი, 2007 წ.
12. დიდი სჯულის კანონი, თბილისი, 2009 წ.
13. მსოფლიო საეკლესიო კრებები, დოგმატური ღმრთისმეტყველება, შემდ. გრ. რუხაძე, თბილისი, 2008 წ.
14. მცირე სჯულის კანონი, თბილისი, 1972 წ.
15. ივ. ჯავახიშვილი, თხზულებანი თორმეტ ტომად, ტ. VII, თბილისი, 1984 წ.
16. ივ. ჯავახიშვილი, ქართული სამართლის ისტორია, წიგნი II, ტფილისი, 1929 წ.

17. ი. დოლიძე, ძველი ქართული სამართალი, თბილისი, 1953 წ.
18. ი. დოლიძე, საქართველოს ჩვეულებითი სჯული, თბილისი, 1960 წ.
19. ქართული სამართლის ძეგლები, ტ. IV, თბილისი, 1972 წ.
- 20 მიტროპოლიტი ანანია ჯაფარიძე, საქართველოს საეკლესიო კრებები, წიგნი I, თბილისი, 2003 წ.
21. ჟ. „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1978 წ.
22. ჟ. „ჯვარი ვაზისა“, № 2, 1978 წ.
23. ჟ. „ჯვარი ვაზისა“, № 2, 1978 წ.
24. ჟ. „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1980 წ.
25. ჟ. „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1981 წ.
26. ჟ. „ჯვარი ვაზისა“, № 1, 1987 წ.
27. გაზ. „მადლი“, № 11, 1990 წ.
28. გაზ. „მადლი“, № 16, 1990 წ.
29. გაზ. „მადლი“, № 24, 1992 წ.
30. გაზ. „მადლი“, № 1, 1993 წ.
31. გაზ. „მადლი“, № 4, 1995 წ.
32. გაზ. „მადლი“, № 8, 1995 წ.
33. გაზ. „მადლი“, № 9, 1995 წ.
34. გაზ. „მადლი“, № 3, 1996 წ.
35. გაზ. „მადლი“, № 9-10, 1996 წ.
36. გაზ. „მადლი“, № 1, 1997 წ.
37. გაზ. „მადლი“, № 6-7, 1997 წ.
38. გაზ. „მადლი“, № 14-15, 1998 წ.
39. გაზ. „მადლი“, № 1-2, 1999 წ.
40. გაზ. „მადლი“, № 1-2, 2000 წ.
41. გაზ. „მადლი“, № 1-2, 2001 წ.
42. საპატრიარქოს უწყებანი, № 42, 2001 წ.
43. საპატრიარქოს უწყებანი, № 22, 2002 წ.

44. გაზ. „მადლი“, № 8-10, 2002 წ.
45. საპატრიარქოს უწყებანი, № 33, 2003 წ.
46. გაზ. „მადლი“, № 1-2, 2007 წ.
47. გაზ. „მადლი“, № 3, 4, 2007 წ.
48. გაზ. „მადლი“, № 1-3, 2008 წ.
49. საპატრიარქოს უწყებანი, № 17, 2010 წ.
50. საპატრიარქოს უწყებანი, № 47, 1999 წ.
51. საპატრიარქოს უწყებანი, № 43, 1999 წ.
52. საპატრიარქოს უწყებანი, № 1, 1999 წ.
53. საპატრიარქოს უწყებანი, № 27, 2001 წ.
54. საპატრიარქოს უწყებანი, № 43, 2002 წ.
55. საპატრიარქოს უწყებანი, № 33, 2003 წ.
56. საპატრიარქოს უწყებანი, № 35, 2003 წ.
57. საქართველოს საპატრიარქოს ოფიციალური ვებ-გვერდი
http://www.patriarchate.ge?action=news_show@mode=news@id554
58. საქართველოს საპატრიარქოს ოფიციალური ვებ-გვერდი
http://www.patriarchate.ge?action=news_show@mode=news@id534
59. მიტროპოლიტი ანანია ჯაფარიძე, საქართველოს საეკლესიო კრებები, წიგნი II, თბილისი, 2003 წ.
60. ზ. ვაშაყმაძე, ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობა საქართველოში – 1990-2010, თბილისი, 2011 წ.

ზაზა ვაშაყმაძე
თანამედროვე ქართული
საეკლესიო სამართალი

შპს გამომცემლობა „ნეკერი“
გ. ქუჩიშვილის 1
ტელ. 225-826
ელ-ფოსტა: nekeripub@yahoo.com
www.nekeri.net